

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-138-26

Druk nr 3087
Warszawa, 9 września 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam
Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz ustawy - Kodeks karny skarbowy.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych
został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia ...

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny skarbowy

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882 i 901) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 11 dodaje się art. 11a–11c w brzmieniu:

„Art. 11a. § 1. Prokurator umarza postępowanie w sprawie o występki przeciwko mieniu popełnione bez użycia przemocy lub groźby bezprawnej, którego wartość nie przekracza 20 000 złotych, z wyłączeniem występków określonych w art. 279–283 Kodeksu karnego, oraz o występki określony w art. 157 § 3, art. 160 § 3 lub art. 177 § 1 Kodeksu karnego, z wyłączeniem występkę określonego w art. 177 § 1 Kodeksu karnego popełnionego w warunkach określonych w art. 178 § 1 Kodeksu karnego, wobec podejrzanego niekaranego za przestępstwo umyślne, jeżeli podejrzanym i pokrzywdzonym zawarli ugodę, która została wykonana, okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości, a świadczenie, o którym mowa w § 2, zostało uiszczone, chyba że umorzenie sprzeciwiałoby się potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego.

§ 2. Prokurator może uzależnić umorzenie postępowania od uiszczenia przez podejrzanego świadczenia w wysokości od 1000 do 20 000 złotych na rzecz Skarbu Państwa, a także dokonania określonych zmian w treści zawartej ugody. Określając wysokość świadczenia, prokurator bierze pod uwagę stopień winy i społecznej szkodliwości czynu, dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe.

§ 3. Jeżeli prokurator mimo zawartej ugody uzna, że nie zachodzą podstawy do umorzenia postępowania, stosuje art. 335 § 1 lub 2 albo art. 336, chyba że sprzeciwiają się temu okoliczności sprawy.

Art. 11b. § 1. Prokurator może umorzyć postępowanie w sprawie o występki określony w art. 270 § 2a i 3 lub art. 271 § 2 Kodeksu karnego wobec podejrzanego niekaranego za przestępstwo umyślne, jeżeli okoliczności sprawy nie budzą wątpliwości, a świadczenie, o którym mowa w § 2, zostało uiszczone, chyba że umorzenie

sprzeciwiałoby się potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego.

§ 2. Prokurator uzależnia umorzenie postępowania od uiszczenia przez podejrzanego świadczenia w wysokości od 1000 do 20 000 złotych na rzecz Skarbu Państwa. Przepis art. 11a § 2 zdanie drugie stosuje się.

Art. 11c. Postępowanie umorzone na podstawie art. 11a lub art. 11b wznawia się w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana.”;

- 2) w art. 300 w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się podejrzanego o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści zarzutów i ich zmianach, do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 i art. 78a, oraz o treści art. 202, art. 214, art. 215, art. 257 § 1 i 2, art. 259, art. 316, art. 338b, art. 360, art. 361 i art. 374 § 1, o treści przepisów dotyczących środków zapobiegawczych, o których mowa w rozdziale 28, innych niż tymczasowe aresztowanie, o uprawnieniu do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 11a, art. 11b, art. 23a § 1, art. 72 § 1, art. 156 § 5 i 5a, art. 301, art. 335, art. 338a, art. 387 i art. 387a oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 133 § 2, art. 138 i art. 139.”;

- 3) w art. 327 w § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Prawomocnie umorzone postępowanie przygotowawcze wznawia się przeciwko osobie, która występowała w charakterze podejrzanego, na mocy postanowienia prokuratora nadrzędnego nad tym, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu, tylko wtedy, gdy ujawnią się nowe istotne fakty lub dowody nieznane w poprzednim postępowaniu albo gdy zachodzi okoliczność określona w art. 11 § 3 lub art. 11c.”;

- 4) w art. 332 po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Na wniosek oskarżonego do aktu oskarżenia, do którego nie dołączono wniosku, o którym mowa w art. 335 § 2, prokurator dołącza oświadczenie wskazujące

warunki akceptacji wniosku, o którym mowa w art. 338a lub art. 387, w zakresie kar lub innych środków przewidzianych za zarzucane przestępstwo.”;

- 5) w art. 335 w § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Prokurator może dołączyć do aktu oskarżenia wnioski o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki, uwzględniających też prawnie chronione interesy pokrzywdzonego, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości, wyjaśnienia złożone przez oskarżonego nie są sprzeczne z dokonanymi ustaleniami, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte.”;

- 6) w art. 338a zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, może przed doręczeniem mu zawiadomienia o terminie rozprawy złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub innych środków przewidzianych za zarzucane mu przestępstwo bez przeprowadzenia postępowania dowodowego.”;

- 7) po art. 343b dodaje się art. 343c w brzmieniu:

„Art. 343c. § 1. W razie uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 335 albo art. 338a, orzeczona kara pozbawienia wolności nie może przekroczyć dwóch trzecich, a w razie uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 387, trzech czwartych górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo.

§ 2. Uwzględniając wniosek, o którym mowa w art. 335 albo art. 338a, sąd może także:

- 1) zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary;
- 2) odstąpić od wymierzenia kary za przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat;
- 3) odstąpić od nadzwyczajnego obostrzenia kary o charakterze obligatoryjnym;
- 4) odstąpić od wymierzenia środka karnego, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa oraz przepadku, chociażby ich orzeczenie było obowiązkowe;
- 5) warunkowo zawiesić wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności lub kary łącznej pozbawienia wolności do lat 5 na okres próby do lat 10.

§ 3. Uwzględniając wniosek, o którym mowa w art. 387, sąd może zastosować § 2 pkt 1 i 3.”;

8) w art. 387:

a) w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania albo przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, a także obrońca za zgodą oskarżonego, mogą złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub innych środków przewidzianych za zarzucane mu przestępstwo bez przeprowadzenia dalszego postępowania dowodowego.”,

b) w § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Sąd może uwzględnić wniosek o wydanie wyroku skazującego, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości; uwzględnienie wniosku jest możliwe jedynie wówczas, gdy nie sprzeciwi się temu prokurator należycie powiadomiony o terminie rozprawy, a także pokrzywdzony należycie powiadomiony o terminie rozprawy oraz pouczone o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku.”;

9) po art. 387 dodaje się art. 387a w brzmieniu:

„Art. 387a. Przepis art. 387 stosuje się odpowiednio w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej.”;

10) w art. 424 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W wypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku jedynie co do rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu albo o uzasadnienie wyroku wydanego w trybie art. 343, art. 343a, art. 387 lub art. 387a uzasadnienie powinno zawierać co najmniej wyjaśnienie podstawy prawnej tego wyroku oraz wskazanych rozstrzygnięć.”;

11) w art. 447 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Podstawą apelacji nie mogą być zarzuty określone w art. 438 pkt 3 i 4, związane z treścią zawartego porozumienia, o którym mowa w art. 343, art. 343a, art. 387 i art. 387a.”;

12) art. 672 otrzymuje brzmienie:

„Art. 672. Sąd wojskowy pierwszej instancji sporządza uzasadnienie wyroku z urzędu; nie dotyczy to wyroku uwzględniającego wnioski, o których mowa w art. 335 § 1 lub 2, art. 338a, art. 387 oraz art. 387a.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2025 r. poz. 633 oraz z 2026 r. poz. 347, 421, 846 i 901) w art. 161 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym nastąpiło uszczuplenie należności publicznoprawnej, a nie została ona w całości uiszczona, sąd uzależnia uwzględnienie wniosku oskarżonego, o którym mowa w art. 387 § 1 lub art. 387a Kodeksu postępowania karnego, od uiszczenia tej wymagalnej należności w całości w wyznaczonym terminie.

§ 2. Jeżeli w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe zgłoszono interwencję, sąd nie może przychylić się do wniosku, o którym mowa w art. 387 § 1 lub art. 387a Kodeksu postępowania karnego, dotyczącego orzeczenia przepadku przedmiotów, gdy interwenient temu się sprzeciwi na piśmie albo ustnie do protokołu.”.

Art. 3. Przepisy ustaw zmienianych w art. 1 i art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie.

Art. 4. Czynności procesowe dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych.

Art. 5. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 300 § 4 ustawy zmienianej w art. 1 tracą moc.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2027 r.

UZASADNIENIE

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania ustawy.

Przedstawiony projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny skarbowy ma na celu poszerzenie i zmianę zasad konsensualnego sposobu rozstrzygania spraw w postępowaniu karnym.

Projekt został oparty na projekcie przygotowanym przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego.

Projekt przewiduje nowelizację ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, oraz ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2025 r. poz. 633, z późn. zm.), dalej „k.k.s.”.

Jak wskazano w uzasadnieniu projektu Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, stosowanie wprowadzonych do procedury karnej przed 28 laty trybów konsensualnych wskazuje na niezaprzeczalne korzyści, jakie odnoszą dzięki nim wszyscy uczestnicy postępowania karnego, a także sam wymiar sprawiedliwości. Potwierdzają to statystyki, wskazujące na to, że wyroki wydawane w trybach konsensualnych stanowią niemal 25% wszystkich skazań. Oznacza to, że co czwarty proces karny zakończony takim wyrokiem toczy się sprawnie, uwzględnia należycie interesy pokrzywdzonego, nie generuje długotrwałych, nierzadko wieloletnich i kosztownych postępowań odwoławczych ani postępowań nadzwyczajnych, związanych z tym kosztów, zaangażowania nie tylko sądów, ale oskarżycieli i obrony. Pozwala na zakończenie sporu i naprawienie szkody pokrzywdzonemu, odbycie kary przez skazanego oraz na dalsze funkcjonowanie w społeczeństwie wszystkich stron konfliktu. Jak wynika z obserwacji praktyki, tryby konsensualne sprawdzają się we wszystkich sprawach, w których okoliczności zdarzenia nie są sporne, charakter popełnionego przestępstwa nie wyklucza porozumienia procesowego, podejrzany i pokrzywdzony są gotowi porozumieć się co do zakresu wyroku skazującego, a interes wymiaru sprawiedliwości jest zaspokojony.

Uwzględniając powyższe, proponowane zmiany zmierzają w stronę dalszego rozwoju porozumień procesowych. Poszerzają one istniejące dotąd możliwości rozstrzygnięcia w procesie karnym w sposób, który realizuje jednocześnie trzy zasadnicze cele – zapewnia pokrzywdzonemu naprawienie szkody w najlepszy z możliwych sposobów, jednocześnie przyspiesza i racjonalizuje postępowanie karne, redukując jego koszty i eliminując zbędne

postępowania odwoławcze, oraz umożliwia uzyskanie sprawiedliwego wyroku w warunkach korzystnych także dla oskarżonego.

Przedstawione w projektowanej ustawie zmiany tworzą spójny zespół rozwiązań mających na celu rozszerzenie stosowania porozumień procesowych jako drogi dojścia do rozstrzygnięcia w postępowaniu karnym. Oparte są na przedstawionych poniżej założeniach.

Pierwszym jest wprowadzenie modyfikacji w zakresie możliwości wydania wyroku skazującego w trybie konsensualnym przez zmiany w zakresie skazania bez rozprawy (art. 335 § 2 k.p.k.) oraz dobrowolnego poddania się karze w postępowaniu sądowym – zarówno na posiedzeniu przed rozprawą (art. 338a k.p.k.), jak też w toku rozprawy głównej (art. 387 § 1 k.p.k. oraz art. 387a k.p.k.). Rozwiązania te opierają się na przyjęciu, że w aspekcie faktycznym porozumienie procesowe jest kształtowane w istocie przez strony procesu, a jednocześnie przedstawiane sądowi szczególne warunki zredukowanego karania nie tylko stanowią realizację obowiązujących norm prawnych, lecz muszą również uwzględniać powszechne poczucie sprawiedliwości. Istotnym jego elementem jest jednak naprawienie szkody pokrzywdzonemu i jego oczekiwanie co do sposobu rozstrzygnięcia konfliktu wywołanego przestępstwem. W konsekwencji sąd, dokonując swoistej procesowej recenzji, to jest oceny porozumienia procesowego, dodatkowo uwzględnia fakt, że kompensacja i szybki proces to okoliczności w istocie służące dobru pokrzywdzonego i mocno budujące wskazane powszechne poczucie sprawiedliwości. Karnoprawny konsensualizm w projektowanym kształcie polega zatem w istocie na sądowej kontroli warunków porozumienia procesowego (wniosku o skazanie). Oznacza to, że wprowadzenie i stosowanie z powodzeniem proponowanego konsensualizmu wymaga zmiany dotychczasowego sposobu myślenia o polskim procesie karnym, który często jest pojmowany i kształtowany nadmiernie legalistyczne i „inkwizycyjnie”, co nierzadko skutkuje negatywną oceną społeczną wymiaru sprawiedliwości.

Ponadto nowelizacja przewiduje wprowadzenie w projektowanym art. 343c k.p.k. szczególnych reguł wymiaru kary w trybach konsensualnych, uwzględniających przy wydawaniu wyroku skazującego etap postępowania karnego, na którym doszło do zawarcia skutecznego porozumienia procesowego. Proponowane mechanizmy redukcji odpowiedzialności karnej oskarżonego są ściśle, treściowo i funkcjonalnie powiązane z dotychczasowymi i nowymi rozwiązaniami w zakresie konsensualno-kompensacyjnych sposobów zakończenia procesu karnego (art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k., art. 387 k.p.k. i art. 387a k.p.k.).

Dodatkowym założeniem jest wprowadzenie na przedpolu postępowania sądowego dwóch nowych instytucji umorzenia postępowania stosowanego przez prokuratora, to jest umorzenia ugodowego opartego na porozumieniu podejrzanego z pokrzywdzonym w wąskiej grupie przestępstw przeciwko mieniu i innych wskazanych przestępstw nieumyślnych oraz umorzenia w sprawach bez pokrzywdzonego ograniczonych przedmiotowo do wąskiego katalogu przestępstw mniejszej wagi.

Sumując, wyrażona w przedstawionych propozycjach zmian istota konsensualnego rozstrzygnięcia postępowania karnego sprowadza się do akceptacji porozumienia rozwiązującego konflikt karnoprawny między oskarżonym a pokrzywdzonym i rzecznikiem interesu publicznego (prokuratorem). Porozumienie takie, z oczywistych względów, musi przewidywać procesowe korzyści dla wszystkich stron. Pokrzywdzony i społeczeństwo uzyskują w tym zakresie szeroko rozumianą karnoprawną kompensację oraz sprawny (krótki i tani) proces, co jest wartością nie do przecenienia, zwłaszcza w kontekście obecnej sytuacji funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w której procesy karne trwają bardzo długo i nierzadko kończą się rozstrzygnięciem niesatysfakcjonującym tak dla pokrzywdzonego, jak i dla społeczeństwa. W zamian oskarżony uzyskuje redukcję swojej odpowiedzialności karnej. W ten sposób projektowane rozwiązania, choć nie umożliwiają jeszcze pełnego wprowadzenia w życie dyrektyw zasady konsensualizmu oraz przewidują istotne ograniczenia podmiotowe i przedmiotowe, w tym wyłączają możliwość porozumień procesowych w najpoważniejszych kategoriach przestępstw (pozostawiając obowiązujące obecnie ograniczenia zawarte w art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k. i art. 387 k.p.k.), stanowią jednak istotny krok w kierunku realizacji celów karania i prowadzenia rzetelnego procesu w oparciu o efektywne mechanizmy konsensualne. Tryby konsensualne pozwalają także na adekwatną reakcję, gdy z woli stron uda się uzyskać optymalne rozwiązania i konflikt zostanie rozwiązany.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

W obecnym stanie prawnym instytucje trybów konsensualnych na gruncie postępowania karnego są uregulowane w art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k. i art. 387 k.p.k.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

art. 11a k.p.k. – umorzenie ugodowe

Projektowane przepisy art. 11a k.p.k. przewidują wprowadzenie nowej instytucji umorzenia postępowania karnego, opartej na ugodzie podejrzanego z pokrzywdzonym zawartej już na

etapie postępowania przygotowawczego. Instytucja ta jest ograniczona jednak do wąsko określonej kategorii przestępstw oraz uzależniona od okoliczności sprawy i sytuacji sprawcy przestępstwa. Jej zasadniczym celem jest zapewnienie pokrzywdzonemu przestępstwem, którego dolegliwość może być określona jako niska albo średnia, możliwości jak najszybszego naprawienia wyrządzonej mu szkody i rozstrzygnięcia konfliktu wynikłego z popełnionego przestępstwa bez konieczności prowadzenia długotrwałego procesu sądowego.

Umorzenie ugodowe jest przewidziane jako instytucja stosowana jedynie w wąsko określonej grupie przestępstw. Obejmuje wyłącznie następujące cztery ich kategorie: 1) występki przeciwko mieniu bez użycia przemocy lub groźby bezprawnej, którego wartość nie przekracza 20 000 złotych, z wyłączeniem art. 279–283 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, z późn. zm.), dalej „k.k.”, 2) występki z art. 157 § 3 k.k. (nieumyślny lekki lub średni uszczerbek na zdrowiu), 3) występki z art. 160 § 3 k.k. (nieumyślne narażenie na niebezpieczeństwo), 4) występki z art. 177 § 1 k.k., z wyłączeniem występków określonych w art. 177 § 1 k.k. popełnionych w warunkach określonych w art. 178 § 1 k.k. (spowodowanie wypadku komunikacyjnego, którego skutkiem jest nie więcej niż średni uszczerbek na zdrowiu, a sprawca nie jest w stanie nietrzeźwości ani pod wpływem środka odurzającego). Możliwe jest ponadto tylko w stosunku do podejrzanego uprzednio niekaranego za przestępstwo umyślne. Wymóg niekaralności sprawcy za przestępstwo umyślne jest zrelatywizowany do momentu podejmowania decyzji o umorzeniu postępowania, nie zaś do czasu popełnienia czynu, który stanowi przedmiot toczącego się postępowania. Poza tym określenie „karany za przestępstwo umyślne” nie jest równoważne zakresowo określeniu „skazany za przestępstwo umyślne”. Ma charakter węższy, gdyż nie obejmuje osoby, wobec której orzeczono środek karny czy odstąpiono od wymierzenia kary. Przesłanka dotycząca niekaralności sprawcy za przestępstwo umyślne oznacza, że umorzenie postępowania w tym trybie nie będzie mogło nastąpić wobec osób karanych za przestępstwo umyślne oraz umyślnie-nieumyślne. Nie będzie przy tym istotne, za jakiego typu przestępstwo umyślne lub umyślnie-nieumyślne sprawca był poprzednio karany. Podobny wymóg dotyczy umorzenia, o którym mowa w projektowanym art. 11b k.p.k.

Postępowanie w przedmiocie umorzenia ugodowego może być zainicjowane na zasadach określonych w art. 23a k.p.k. Zatem od decyzji prokuratora albo innego organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze zależy rozpoczęcie postępowania mediacyjnego. Możliwe jest także zawarcie ugody poza postępowaniem mediacyjnym. W praktyce należy spodziewać się, że postępowanie mediacyjne będzie wiodącą drogą do zawarcia ugody. W przypadku gdy

strony będą reprezentowane przez obrońcę oraz pełnomocnika wypracowanie warunków ugody zapewne niejednokrotnie będzie następowało poza postępowaniem mediacyjnym. Nie można także wykluczyć, że strony (podejrzany i pokrzywdzony) zawrą ugodę bez postępowania mediacyjnego również w sytuacji, gdy nie korzystają z profesjonalnej pomocy prawnej.

Umorzenia ugodowego dokonuje prokurator. Jego podstawą jest zaś ocena, że zostały spełnione cele postępowania karnego, a w szczególności prowadzi do tego zawarte porozumienie między podejrzanym a pokrzywdzonym i jego warunki. Oznacza to w praktyce, że prokurator kontroluje wyniki porozumienia ugodowego, w tym rodzaj i wysokość świadczeń mających naprawić szkodę i krzywdę wyrządzone pokrzywdzonemu, zarówno o charakterze materialnym, jak i niematerialnym (między innymi świadczenia pieniężne, przeprosiny, inne zobowiązania podejrzanego), dbając o to, aby w jej wyniku doszło do realnego zawarcia ugody między podejrzanym a pokrzywdzonym. Może więc wskazywać i żądać dokonania określonych zmian w treści zawartej ugody.

Dodatkowym warunkiem umorzenia ugodowego może być uiszczenie przez podejrzanego świadczenia na rzecz Skarbu Państwa w wysokości wskazanej przez prokuratora, nienizszej niż 1000 złotych i niewyższej niż 20 000 złotych. Określając wysokość świadczenia, prokurator będzie brał pod uwagę stopień winy i społecznej szkodliwości czynu, dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe. Taka regulacja pozwoli dopasować wysokość świadczenia nie tylko do okoliczności konkretnego czynu, ale również do sytuacji majątkowej sprawcy, tak jak ma to miejsce przy ustalaniu stawki dziennej grzywny (art. 33 § 3 k.k.). Samo świadczenie nie jest środkiem karnym. Podejrzany nie ma bezwzględnego obowiązku jego uiszczenia. Jest to rodzaj warunku, jaki musi zostać spełniony, aby mogło dojść do umorzenia postępowania. Świadczenie to stanowi dodatkowy obowiązek spełniany przez podejrzanego jako publiczny akt odpłaty za popełniony czyn zabroniony, a służący dobru wspólnemu społeczeństwa.

Umorzenie ugodowe jest więc możliwe w szczególności, jeżeli w ocenie prokuratora: 1) okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości, 2) ugoda zawarta między podejrzanym i pokrzywdzonym została zaakceptowana przez prokuratora i wykonana, 3) dodatkowe świadczenie na cel publiczny wyznaczone przez prokuratora zostało uiszczone, a jednocześnie po spełnieniu tych warunków umorzenie ugodowe nie sprzeciwia się potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego (projektowany art. 11a § 1 k.p.k.). Na postanowienie o umorzeniu ugodowym przysługuje zażalenie na zasadach ogólnych (art. 306 § 1a k.p.k.).

Jeżeli w ocenie prokuratora mimo uzgodnienia treści ugody, a nawet jej wykonania, brak jest podstaw do umorzenia dlatego, że nadal nie wyeliminowano potrzeby karania sprawcy, zamiast umorzenia ugodowego prokurator stosuje art. 335 § 1 lub 2 k.p.k. albo art. 336 k.p.k., chyba że sprzeciwiają się temu okoliczności sprawy. Oczywiście w sytuacjach tych muszą zaistnieć przesłanki do skorzystania z rozwiązań zawartych we wskazanych przepisach. Rolą projektowanego art. 11a § 3 k.p.k. jest bowiem wskazanie jedynie na preferencje aksjologiczne ustawodawcy podkreślającego potrzebę rozważenia przez prokuratora zastosowania art. 335 § 1 lub 2 k.p.k. albo art. 336 k.p.k. Ustawa nie wymaga jednak od prokuratora wydania decyzji negatywnej o odmowie skorzystania z instytucji umorzenia ugodowego czy odmowy złożenia wniosku z art. 335 k.p.k. i art. 336 k.p.k., pozostawiając w jego gestii ocenę sytuacji i uznanie, czy należycie chroniony jest interes indywidualny pokrzywdzonego, interes społeczny, w tym potrzeba zapewnienia sprawiedliwego rozstrzygnięcia sprawy.

Jednocześnie instytucja umorzenia ugodowego pozytywnie wpłynie przede wszystkim na sytuację pokrzywdzonego, zapewni sprawne postępowanie karne z poszanowaniem interesu wymiaru sprawiedliwości, umożliwi także podejrzanemu zakończenie postępowania karnego z istotnymi dla niego korzyściami w postaci umorzenia postępowania karnego. Jednocześnie instytucja ta wywrze pozytywny wpływ na proces karny także, jeżeli po jej zastosowaniu nie dojdzie ostatecznie do umorzenia ugodowego. Uzgodnione i wykonane warunki ugody będą bowiem zawsze wpływać pozytywnie na sytuację procesową pokrzywdzonego, zapewniając mu najlepszy z możliwych sposób naprawienia szkody, oraz podejrzanego – albowiem nawet w razie odmowy umorzenia ugodowego czy braku wniosku z art. 335 k.p.k. i art. 336 k.p.k. będą miały istotne znaczenie dla sądu przy ocenie odpowiedzialności karnej oskarżonego. Będzie to także w interesie społecznym i interesie wymiaru sprawiedliwości, aby postępowanie toczyło niedłużej niż jest to konieczne i prowadziło do możliwego do osiągnięcia porozumienia między stronami konfliktu wynikłego z popełnionego przestępstwa.

art. 11b k.p.k. – umorzenie w sprawach mniejszej wagi bez pokrzywdzonego

Projektowane przepisy art. 11b k.p.k. wprowadzają do Kodeksu postępowania karnego nową podstawę prawną umorzenia postępowania karnego w zakresie niektórych przestępstw, w których nie występuje pokrzywdzony w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego. Taka możliwość zakończenia postępowania jest zasadniczo ograniczona przedmiotowo, gdyż będzie dotyczyła tylko występków z art. 270 § 2a i 3 k.k. (wypadek mniejszej wagi fałszerstwa dokumentu i przygotowanie do fałszerstwa dokumentu) oraz

art. 271 § 2 k.k. (wypadek mniejszej wagi poświadczenia nieprawdy w dokumencie), przy jednoczesnym spełnieniu dodatkowych przesłanek, którymi są: brak karalności za przestępstwo umyślne, wyłączenie możliwości zastosowania w razie kumulatywnej kwalifikacji z czynami spoza tego zakresu, brak wątpliwości co do okoliczności sprawy oraz uiszczenie przez podejrzanego świadczenia w wysokości od 1000 złotych do 20 000 złotych na rzecz Skarbu Państwa. Zakres przedmiotowy nowej instytucji został ponadto zasadniczo ograniczony do wypadków mniejszej wagi, a zatem do sytuacji, w których okoliczności popełnienia przestępstwa, zwłaszcza zaś znamiona przedmiotowo-podmiotowe, charakteryzują się przewagą elementów łagodzących, które sprawiają, że ten czyn nie przybiera zwyczajnej postaci, lecz zasługuje na łagodniejsze potraktowanie. O uznaniu konkretnego czynu zabronionego za wypadek mniejszej wagi, który może zostać objęty projektowaną instytucją, będzie decydował prokurator w oparciu o kryteria oceny społecznej szkodliwości oraz spełnienie dalszych przesłanek wskazanych w projektowanym art. 11b k.p.k. Nowa konstrukcja dotyczyć ma zatem początkowo tylko wąskiej kategorii drobnych fałszerstw. Nie należy jednak wykluczać, że w przyszłości może zostać poszerzona, o ile dowiedziona zostanie jej efektywność.

Umorzenie postępowania na podstawie projektowanego art. 11b k.p.k. będzie mogło dotyczyć jedynie sprawcy, który nie był karany za przestępstwo umyślne. Wymóg niekaralności sprawcy za przestępstwo umyślne określony został zatem w ten sam sposób jak w projektowanym art. 11a k.p.k. i wiążą się z nim te same ograniczenia podmiotowe.

Kolejna przesłanka zastosowania nowej podstawy umorzenia postępowania została wyrażona w postaci braku wątpliwości co do okoliczności sprawy. Chodzi tu o sytuację, gdy wszystkie istotne okoliczności sprawy – oceniane przez pryzmat realizacji zasady prawdy materialnej – zostały wyjaśnione, a zatem w momencie wydawania postanowienia o umorzeniu postępowania nie ma wątpliwości co do okoliczności popełnienia czynu oraz winy sprawcy. Istnieją zatem wystarczające podstawy, aby sprawcy przypisać popełnienie tego czynu oraz uznać, że zostały wyjaśnione elementy przedmiotowe i podmiotowe tego czynu rzutujące na ocenę zarówno stopnia jego społecznej szkodliwości, jak i stopnia zawinienia sprawcy. Oba oceniane elementy wpływają na wysokość świadczenia określanego przez prokuratora na rzecz Skarbu Państwa. Jego ustalenie przez prokuratora oraz uiszczenie przez sprawcę jest warunkiem *sine qua non* umorzenia postępowania karnego na podstawie projektowanego art. 11b k.p.k. Wysokość świadczenia nie może być niższa niż 1000 złotych i nie może przekroczyć 20 000 złotych. Przy ustalaniu wysokości świadczenia będą obowiązywać

analogiczne reguły jak w przypadku umorzenia ugodowego, o których mowa w projektowanym art. 11a § 2 zdanie drugie k.p.k.

W projektowanym art. 11b k.p.k. została przewidziana przesłanka negatywna wskazująca, że umorzenie postępowania nie może nastąpić, gdyby sprzeciwiało się to potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego. „Cele kary”, o których mowa w projektowanym przepisie, to zgodnie z art. 53 § 1 k.k. cele zapobiegawcze i wychowawcze. Konieczność ich realizacji przez wymierzenie sankcji karnej będzie stała na przeszkodzie umorzeniu postępowania karnego.

Postanowienie o umorzeniu postępowania karnego na podstawie projektowanego art. 11b k.p.k. jest zaskarżalne zażaleniem na zasadach ogólnych (art. 306 § 1a k.p.k.).

art. 11c k.p.k. i art. 327 § 2 k.p.k. – wznowienie postępowania

Umorzenie postępowania na podstawie projektowanego art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. jest stosowane wobec osób niekaranych, co do których prokurator formułuje pozytywną prognozę kryminologiczną. Brak jest racji, które miałyby przemawiać za definitywnym charakterem umorzenia, bez możliwości wznowienia umorzonego postępowania, nawet w sytuacji, gdy osoba, która występowała w charakterze podejrzanego, w stosunkowo krótkim odstępie czasu od tego umorzenia dopuszcza się przestępstwa umyślnego.

W związku z powyższym projektowany art. 11c k.p.k. stanowi, że postępowanie umorzone na podstawie art. 11a k.p.k. lub art. 11b k.p.k. wznowia się w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana.

Konsekwencją powyższej regulacji jest uzupełnienie w art. 327 § 2 k.p.k. podstaw wznowienia postępowania przygotowawczego o sytuację, gdy występuje okoliczność, o której mowa w projektowanym art. 11c k.p.k.

Wznowienie postępowania nie jest ograniczone terminem. Istotne jest jedynie popełnienie przestępstwa umyślnego w ciągu dwóch lat od wydania choćby nieprawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie projektowanego art. 11a k.p.k. lub art. 11b k.p.k.

Należy dodać, że stosownie do art. 327 § 4 k.p.k. po wniesieniu aktu oskarżenia sąd umarza postępowanie, jeżeli stwierdzi, że postępowanie przygotowawcze wznowiono mimo braku podstaw. Przepis ten znajdzie zastosowania do wznowienia postępowania na podstawie projektowanego art. 11c k.p.k.

art. 332 § 2a k.p.k. – akt oskarżenia

Nowy projektowany przepis art. 332 § 2a k.p.k. nakłada na oskarżyciela publicznego – na wniosek oskarżonego – obowiązek wskazania akceptowalnych przez niego granic wniosku oskarżonego o skazanie w trybie art. 338a k.p.k. albo art. 387 k.p.k. Celem tej regulacji jest określenie możliwych do osiągnięcia granic skazania oskarżonego bez konieczności przeprowadzania pełnego postępowania sądowego, mimo wcześniejszego braku porozumienia w tym zakresie na etapie postępowania przedsądowego. Wskazanie to stanowiłoby *de facto* propozycję skierowaną do oskarżonego celem rozważenia możliwości skorzystania ze wskazanej propozycji porozumienia, ewentualnie przedstawienia wniosku uwzględniającego takie wstępne stanowisko oskarżyciela publicznego. Prawidłowe stosowanie tej instytucji powinno sprzyjać zwiększeniu liczby składanych wniosków o dobrowolne poddanie się karze, szybszego wydania wyroku skazującego i zakończenia sprawy przed sądem.

art. 335 § 2 k.p.k. – skazanie bez rozprawy

Uwzględnienie przez sąd złożonego przez prokuratora wniosku z art. 335 k.p.k., przy jego akceptacji przez oskarżonego i wobec braku sprzeciwu pokrzywdzonego, łączy się z dodatkowymi, wskazanymi w projektowanym art. 343c § 1 k.p.k., dobrodziejstwami dla oskarżonego, który powinien być zainteresowany szybszym rozstrzygnięciem sprawy, albowiem zawarcie porozumienia konsensualnego na późniejszym etapie procesu pozwoli mu na uzyskanie mniejszych „bonusów” w zakresie wymiaru kary i innych środków.

W treści art. 335 § 2 k.p.k. doprecyzowano jedną z przesłanek wniosku o skazanie bez rozprawy, wskazując, że wymóg braku sprzeczności z dokonanymi w postępowaniu przygotowawczym ustaleniami dotyczy wyjaśnień oskarżonego. Użyte w dotychczasowym brzmieniu art. 335 § 2 k.p.k. pojęcie „oświadczenia dowodowe” wprowadzało zbędne zróżnicowanie terminologiczne. Skoro oskarżony (*sensu largo*) składa w toku postępowania karnego wyjaśnienia i tylko takie oświadczenia dowodowe oskarżonego mogą być dowodowo

wykorzystane, to nie ma potrzeby posługiwania się w art. 335 § 2 k.p.k. jakimkolwiek odrębnym terminem.

art. 338a k.p.k. – dobrowolne poddanie się karze przed rozprawą

W projektowanym art. 338a k.p.k. wprowadzono zmianę o charakterze porządkującym przez uporządkowanie katalogu środków, jakie mogą być nałożone na oskarżonego w wyroku skazującym wydanym na podstawie wniosku samego oskarżonego i posłużenie się zbiorczym określeniem tych środków. Pozwoli to uniknąć wątpliwości co do zakresu środków karnych, kompensacyjnych i innych możliwych do uwzględnienia w prawidłowo określonym wyroku skazującym, zapewniającym realizację ogólnych i szczególnych dyrektyw karania, a tym samym ochronę interesów pokrzywdzonego. Tę samą zmianę zaproponowano w art. 387 § 1 k.p.k. Podobnie jak dotychczas wniosek może także dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu.

art. 387 § 1 k.p.k. – dobrowolne poddanie się karze na rozprawie

Przepis art. 387 § 1 k.p.k. ustanawia kolejną już w toku procesu, po wynikających z art. 335 k.p.k. i art. 338a k.p.k., możliwość dobrowolnego poddania się wyrokowi skazującemu. Zgodnie z przyjętym założeniem ewentualne dobrodziejstwa wynikające ze złożenia przez oskarżonego lub jego obrońcę wniosku na podstawie art. 387 k.p.k. są zatem mniejsze niż te, które były możliwe do uzyskania wtedy, gdy wniosek złożony został na wcześniejszym etapie postępowania (projektowany art. 343c § 1 k.p.k.).

Ostatnim momentem, w którym oskarżony lub jego obrońca mogą złożyć wniosek, jest, jak dotąd, zakończenie pierwszego przesłuchania, przy czym dodano, że jest to nie tylko chwila zakończenia przesłuchania oskarżonego, którego wniosek dotyczy, ale moment przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej. Rozszerzenie to dotyczy zatem sytuacji, w których oskarżony nie jest obecny na rozprawie, a dowód z jego wyjaśnień jest przeprowadzany przez odczytanie protokołu jego wyjaśnień. Wiąże się także z postępowaniami złożonymi podmiotowo, a więc takimi, w których występuje wielu oskarżonych.

W nowelizowanym przepisie wprowadzono ponadto możliwość złożenia wniosku nie tylko przez oskarżonego osobiście, ale także przez jego obrońcę. Umożliwi to złożenie wniosku wtedy, gdy oskarżony z różnych powodów nie jest obecny na rozprawie głównej, w tym także

pozwole na złożenie i rozpoznanie wniosku również w odniesieniu do oskarżonych, którzy przykładowo przebywają za granicą lub ze względu na stan zdrowia nie mogą osobiście uczestniczyć w rozprawie. Gwarancją prawidłowego stosowania tego przepisu jest konieczność dysponowania przez obrońcę zgodą oskarżonego na złożenie wniosku oraz dobrowolność i pełna świadomość oskarżonego co do treści wniosku oraz konsekwencji jego złożenia. W dotychczasowym stanie prawnym możliwość samodzielnego działania obrońcy w zakresie składania wniosku budziła w tym zakresie wątpliwości. Korzyść dla biegu postępowania karnego wynikająca z ewentualnego uwzględnienia wniosku polega na rezygnacji z konieczności osobistego stawiennictwa oskarżonego, w sytuacji, w której brak jest wątpliwości co do istnienia podstaw do rozpoznania i uwzględnienia wniosku, a więc także na możliwości odstąpienia od konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego na rozprawie co do okoliczności, których żadna ze stron nie kwestionuje, i przejście bezpośrednio do fazy wyrokowania.

W związku z różnorodnością innych, poza karą, środków przewidzianych w art. 387 § 1 k.p.k. jako reakcja na zarzucane oskarżonemu przestępstwo, w nowelizowanym przepisie posłużono się zbiorczym określeniem tych środków. Podobnie jak dotychczas wniosek może także dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu.

art. 387 § 2 k.p.k. – brak sprzeciwu prokuratora

Projektowana zmiana art. 387 § 2 k.p.k. ma na celu ułatwienie korzystania z możliwości dobrowolnego poddania się karze w sytuacji nieobecności prokuratora na rozprawie. Sprowadza się do usunięcia wymogu udzielenia zgody przez prokuratora na uwzględnienie przez sąd wniosku o dobrowolne poddanie się karze przez oskarżonego i wprowadzenie warunku polegającego na braku sprzeciwu prokuratora należycie powiadomionego o terminie rozprawy.

art. 387a k.p.k. – dobrowolne poddanie się karze w toku rozprawy

W dodawanym art. 387a k.p.k. przewidziano odpowiednie stosowanie instytucji dobrowolnego poddania się karze także w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej, czyli także po upływie terminu wskazanego w art. 387 § 1 k.p.k., ujętego jako „zakończenie pierwszego przesłuchania albo przeprowadzenie dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej”. Co jednak istotne, w sytuacji złożenia wniosku o dobrowolne poddanie

się karze po wskazanym terminie oskarżony nie będzie mógł korzystać z przewidzianych w projektowanym art. 343c § 1 i 3 k.p.k. złagodzeń sankcji karnej (możliwości orzeczenia kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej trzech czwartych górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo). Taki szczególny „bonus” został bowiem w projekcie przewidziany tylko w razie uwzględnienia wniosku złożonego w terminie określonym w art. 387 § 1 k.p.k.

W razie wyrażenia przez oskarżonego woli dobrowolnego poddania się karze w toku postępowania dowodowego, odpowiednie zastosowanie znajdą podstawowe przesłanki uwzględnienia wniosku oskarżonego oraz wymogi proceduralne przewidziane w art. 387 § 1a–5 k.p.k. Oznacza to w szczególności, że sąd może uwzględnić wniosek jedynie wówczas, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości. Dodatkowo uwzględnienie wniosku będzie możliwe jedynie wówczas, gdy nie sprzeciwi się temu prokurator należycie powiadomiony o terminie rozprawy, a także pokrzywdzony należycie powiadomiony o terminie rozprawy oraz pouczone o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku (art. 387 § 2 k.p.k.).

W myśl projektowanego przepisu wniosek o dobrowolne poddanie się karze oskarżony będzie mógł złożyć na każdym terminie rozprawy, także tuż przed zamknięciem przewodu sądowego na rozprawie głównej. Wobec braku zastrzeżenia w przepisie, że chodzi o pierwszą rozprawę główną, złożenie wniosku w tym trybie będzie możliwe także w toku ponownego rozpoznania sprawy przez sąd pierwszej instancji, po uchyleniu wyroku przez sąd odwoławczy. Moment złożenia wniosku będzie jednak w razie jego uwzględnienia brany pod uwagę przy określeniu przez sąd granic akceptowanego wniosku co do kary.

Brak sprzeciwu pokrzywdzonego pozostaje nadal warunkiem skutecznego złożenia wniosku o skazanie. Przesłanką uwzględnienia wniosku złożonego w trybie projektowanego art. 387a k.p.k. jest zatem nie tylko należyte powiadomienie pokrzywdzonego o terminie rozprawy, ale także pouczenie go o tym, że oskarżony może złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze także na kolejnych terminach rozpraw, a nie jedynie w terminie przewidzianym w art. 387 § 1 k.p.k., który zazwyczaj upłynie w toku pierwszego lub jednego z pierwszych terminów rozprawy. Dopiero pełne pouczenie pokrzywdzonego w tym zakresie uprawniać będzie sąd do przyjęcia, że niestawiennictwo pokrzywdzonego na terminie rozprawy, na którym oskarżony złożył wniosek o dobrowolne poddanie się karze, oznacza brak wyrażenia sprzeciwu wobec zastosowania tej instytucji (tak w poprzednim stanie prawnym w odniesieniu do sprzeciwu

prokuratora – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2019 r., IV KS 19/19; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2021 r., II KS 22/20).

Decydując o uwzględnieniu wniosku o dobrowolne poddanie się karze złożonego w toku rozprawy, a po terminie wskazanym w art. 387 § 1 k.p.k., sąd powinien także mieć na względzie, czy cele postępowania karnego zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Oznacza to potrzebę wzięcia pod uwagę stanu zaawansowania postępowania dowodowego w momencie złożenia wniosku, jak również – w sprawach, w których występuje więcej niż jeden oskarżony – ewentualnych konsekwencji uwzględnienia wniosku co do jednego z oskarżonych w kontekście konieczności wyłączenia sędziego, który taki wniosek rozpoznał, od orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej pozostałych współoskarżonych (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2007 r., I KZP 9/07; także treść art. 34 § 5 k.p.k.).

art. 300 § 1 k.p.k., art. 424 § 3 k.p.k., art. 447 § 5 k.p.k. i art. 672 k.p.k. oraz art. 161 § 1 i 2 k.k.s. – zmiany wynikowe

Dodanie art. 11a k.p.k., art. 11b k.p.k. i art. 387a k.p.k. skutkować musi również zmianą treści art. 300 § 1 k.p.k. przez uzupełnienie pouczeń udzielanych podejrzanemu przed pierwszym przesłuchaniem o informację także o treści projektowanego art. 11a k.p.k., art. 11b k.p.k. i art. 387a k.p.k.

Dodatkowo zmiany wynikowe zaproponowano w art. 424 § 3 k.p.k., art. 447 § 5 k.p.k. i art. 672 k.p.k. oraz art. 161 § 1 i 2 k.k.s. celem uwzględnienia w ich treści nowego projektowanego art. 387a k.p.k.

Ponadto w art. 672 k.p.k. zwolnienie z obowiązku sporządzenia uzasadnienia rozciągnięto na wyroki uwzględniające wnioski, o których mowa w 338a k.p.k., z uwagi na tożsame *ratio legis*.

art. 343c k.p.k. – ekstraordynaryjne korzyści związane z trybami konsensualnymi

W postępowaniu sądowym konsensualizm związany jest z ukaraniem oskarżonego. Sąd kieruje się tutaj ogólnymi dyrektywami ustawowego i sądowego wymiaru kary. Przy czym może tutaj także zastosować ekstraordynaryjne „bonusy” dla oskarżonego, które określono w Kodeksie postępowania karnego.

Nowe przepisy art. 343c k.p.k. opierają się na trzech generalnych założeniach. Po pierwsze stanowią one uzupełnienie typowych regulacji prawa karnego materialnego, określających karnoprawne konsekwencje związane z odpowiedzialnością karną. Przewidują zatem rozwiązanie dodatkowe i specyficzne, pozwalające na bardziej elastyczne kształtowanie porozumienia procesowego, a co za tym idzie – podnoszące funkcjonalność konsensualizmu w prawie karnym. Rozwiązania te są formalnie nowe, ale odwołują się do regulacji już funkcjonujących, co znacznie ułatwi ich szerokie stosowanie. Zaznaczyć trzeba, że znajdą one zastosowanie w wypadku uwzględnienia przez sąd wniosku o skazanie (porozumienia procesowego). Po drugie mechanizmy redukcji i uelastycznienia odpowiedzialności karnej oskarżonego podzielono na dyrektywy *quasi*-ustawowego wymiaru kary (§ 1) i *quasi*-sądowego wymiaru kary (§ 2). Wreszcie, po trzecie, zastosowano swoistą „gradację” tych mechanizmów, kierując się ogólną funkcjonalną zasadą, zgodnie z którą wcześniejsze zawarcie porozumienia procesowego jest związane z większymi „bonusami” dla oskarżonego. Na tej podstawie przyjęto między innymi, że porozumienie osiągnięte dopiero w trybie projektowanego art. 387a k.p.k. nie może zawierać specjalnych „bonusów” wymienionych w projektowanym art. 343c k.p.k.

Redukcja odpowiedzialności karnej oskarżonego odbywa się w pierwszej kolejności przez obligatoryjną redukcję ustawowego zagrożenia karą za zarzucane przestępstwo, a w szczególności – obniżenie górnej granicy ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności (projektowany art. 343c § 1 k.p.k.). Redukcja ta nie odnosi się do kar wolnościowych. Następnie, obok rozwiązań ogólnych, sąd może zastosować dodatkowe szczególne rozwiązania redukujące odpowiedzialność karną oskarżonego (projektowany art. 343c § 2 k.p.k.). Przy czym, w przypadku uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 387 k.p.k., sąd może skorzystać jedynie z możliwości wskazanych w projektowanym art. 343c § 2 pkt 1 i 3 k.p.k. (projektowany art. 343c § 3 k.p.k.). Należy dodać, że sąd może skorzystać z więcej niż tylko jednego rozwiązania przewidzianego w projektowanym art. 343c § 2 k.p.k.

Przepisy przejściowe i końcowe.

W art. 3 projektu wskazano, że projektowane przepisy procesowe stosuje się także do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Projekt nowelizacji, przyjmując jako zasadę stosowanie nowych regulacji także do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, powiela dotychczasowe, sprawdzone reguły

intertemporalne, które nie były w orzecznictwie podważane. Jak wskazuje Sąd Najwyższy, „Podstawową formą rozwiązywania problemów intertemporalnych na gruncie prawa karnego procesowego jest przy tym reguła stosowania prawa nowego (lex nova), zwana regułą bezpośredniego stosowania ustawy nowej albo regułą „chwytania w locie” (zob. H. Paluszkiewicz, *Studia z zakresu problematyki intertemporalnej w prawie karnym procesowym*, Warszawa 2016, s. 3, 15 i 19). W uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r. (sygn. akt IV KZ 38/16) przyznano, że zasada tzw. „chwytania w locie” jest podstawową zasadą prawa intertemporalnego, i wskazano, że jest ona stosowana w drodze *analogiae legis* wówczas, gdy ustawodawca, wprowadzając zmiany w prawie, nie zamieści przepisów przejściowych.

Przepis art. 4 projektu stanowi, że czynności procesowe dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych. Respektowanie tej zasady jest powszechnie przyjęte przy dokonywaniu zmian przepisów procesowych ustaw karnych.

W art. 5 projektu uregulowano kwestie obowiązywania aktów wykonawczych wydanych na podstawie zmienianych projektem przepisów przez wskazanie, że dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 300 § 4 k.p.k. tracą moc.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2027 r. Określone *vacatio legis* ma na celu zapewnienie podmiotom zobowiązanym do stosowania ustawy odpowiedniego czasu na zapoznanie się z nowymi przepisami oraz przygotowanie do ich stosowania.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt został skierowany do koordynatora OSR.

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny skarbowy Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu <u>pod względem legislacyjnym i merytorycznym:</u> Arkadiusz Myrcha, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu <u>opiekun legislacyjny:</u> Monika Walewska, Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego e-mail: sekretariat.dl@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 764 Monika Kruczek, Główny Specjalista, Sędzia w Departamencie Legislacyjnym email: Monika.Kruczek@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 335 <u>opiekun merytoryczny:</u> Adam Synakiewicz, Dyrektor Departamentu Prawa Karnego email: sekretariat.dpk@ms.gov.pl; tel. 22 52 12 645	Data sporządzenia 25.08.2026 r. Źródło: Inicjatywa własna Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych RM UD362
---	--

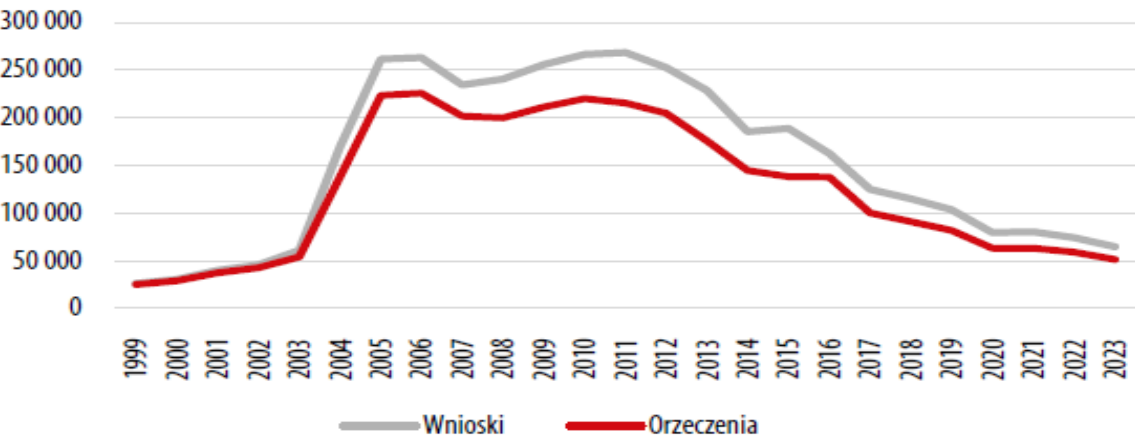
OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Konieczność podjęcia prac legislacyjnych stanowi potrzeba przeprowadzenia zmian procesu karnego ukierunkowanych na poszerzenie i zmianę zasad konsensualnego (ugodowego) sposobu rozstrzygania spraw w postępowaniu karnym. Dotychczas funkcjonujące tryby konsensualne stosowane przy aktywnym udziale pokrzywdzonego, oskarżonego i oskarżyciela publicznego zostały wprowadzone do polskiego procesu karnego 28 lat temu. W 1997 r. wprowadzono dwie instytucje: skazanie bez rozprawy (art. 335 k.p.k.) oraz dobrowolne poddanie się przez oskarżonego odpowiedzialności karnej (art. 387 k.p.k.). Następnie wprowadzono tryb, który został uregulowany w art. 338a k.p.k. Rozwiązania te przynoszą korzyści zarówno dla uczestników postępowania karnego, jak i dla wymiaru sprawiedliwości.

Liczba wniosków o skazanie bez rozprawy i dobrowolne poddanie się karze wzrastała systematycznie po 1998 r. W 2000 r. udział skazań w wyniku takich porozumień procesowych wynosił jedynie 11,5%, w 2010 r. była to już ponad połowa, a po 2015 r., w wyniku zmian prawa, spadł do około 20%, co obrazuje załączony wykres¹.

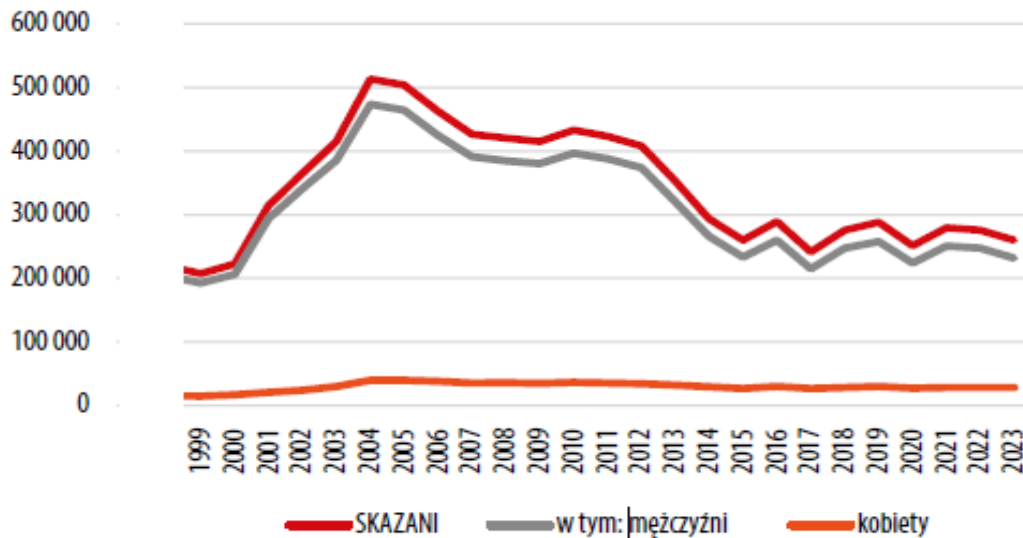
Liczba wniosków i orzeczeń w trybach konsensualnych w latach 1999–2023

W latach 2000–2015 jest zauważalny znaczny wzrost liczby skazanych ogółem, który równolegle mógł wpływać na wzrost liczby wniosków w trybach konsensualnych, przy czym liczba osób skazanych zbliża się do tej z końca lat 90.

¹ Ostaszewski P., Włodarczyk-Madejska J., Klimczak J., Gruszczyńska B., Waszkiewicz P., *Atlas przestępczości w Polsce 7*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa, 2025.

Liczba skazanych ogółem w latach 1999–2023

Liczba wniosków i orzeczeń w trybach konsensualnych w latach 2000, 2010 i 2023

	2000	2010	2023
Wnioski o skazanie bez rozprawy (art. 335 k.p.k.)	4812	226 605	45 791
Wnioski o dobrowolne poddanie się karze (art. 387 k.p.k.)	25 443	39 529	18 719
Orzeczenia – skazanie bez rozprawy (art. 335 k.p.k.)		183 049	33 425
Orzeczenia – o dobrowolnym poddaniu się karze (art. 387 k.p.k.) <i>Nie uwzględniono skazań na podstawie Kodeksu karnego skarbowego. Do 2004 r. orzeczenia dla art. 335 k.p.k. oraz 387 k.p.k. podawano łącznie.</i>	2877	36 773	17 684
Udział orzeczeń w trybach konsensualnych wśród skazań w I instancji (w %)	11,5%	52,2%	19,6%

Przyczyny spadku liczby wniosków i orzeczeń w trybach konsensualnych

Głównym powodem spadku liczby wniosków i orzeczeń w trybach konsensualnych po 2015 r. mogą być zmiany legislacyjne ograniczające ich stosowanie oraz zmiana kierunku polityki karnej. Zasadnicza zmiana wprowadzona ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437, z późn. zm.) polegała na przyjęciu w art. 46 § 2 k.p.k., że „Jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, niestawiennictwo oskarżyciela publicznego na rozprawie nie tamuje jej toku. Przewodniczący lub sąd mogą uznać obecność oskarżyciela publicznego za obowiązkową”. W praktyce przepis ten zwalnia prokuratora z obowiązkowego udziału w rozprawie w przeważającej części spraw (tj. w sprawach, w których prowadzono dochodzenie). Ponieważ do zastosowania trybu konsensualnego potrzebna jest zgoda prokuratora, w praktyce nieobecność oskarżyciela wykluczała zastosowanie trybu konsensualnego. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w § 234 ust. 2 wskazuje, że „Stanowisko prokuratora w przedmiocie wniosku oskarżonego określonego w art. 387 k.p.k. może zostać wyrażone ustnie do protokołu lub na piśmie”. Wyklucza to zatem możliwość uzyskania stanowiska (zgody prokuratora) telefonicznie i w praktyce przyczynia się do ograniczenia stosowania art. 387 k.p.k.

We wcześniejszym stanie prawnym (gdy przepis stanowił o braku sprzeciwu strony) był prezentowany pogląd, że „Nieobecność prokuratora na rozprawie, w sytuacji prawidłowego powiadomienia o jej terminie, choć mieszcząca się w granicach prawa i niewykluczająca możliwości wyrokowania w trybie art. 387 § 2 k.p.k., to jednak bezpośrednio rzutuje na sytuację procesową oskarżonego. Oskarżony, który wystąpił z tego typu wnioskiem, ma prawo oczekiwać – przy braku sprzeciwu stron – zaaprobowania przez sąd rodzaju i wymiaru kary oraz środka karnego, jaki sam przedstawił. Tym niemniej rozstrzygający sąd, dostrzegając możliwość zakończenia zwięźzonego porozumieniem postępowania, winien zarządzić przerwę w rozprawie celem zawiadomienia prokuratora o propozycji oskarżonego. Ewentualny brak sprzeciwu w tym zakresie mógłby dopiero dawać impuls do zakończenia postępowania na warunkach zaproponowanych przez oskarżonego i zaakceptowanych przez ten sąd. Na skutek nieobecności prokuratora na rozprawie, choć mieszczącej się w granicach prawa i jego uprawnień, może bowiem dojść do zawarcia „ułomnej” ugody między oskarżonym a sądem (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2009 r., V KK 29/09; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2015 r., V KK 240/15). W konsekwencji stanowisko Sądu Najwyższego nie sprzyjało szybkiemu kończeniu spraw w trybie art. 387 k.p.k. Rozbieżności w orzecznictwie rozstrzygnięto dopiero w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia

16 czerwca 2021 r., I KZP 16/20, w którym wskazano, że „Nieuczestniczenie przez prokuratora w rozprawie, w której jego udział nie jest obowiązkowy i o której terminie został należycie powiadomiony, należy poczytywać za brak wyrażenia sprzeciwu przez oskarżyciela publicznego wobec ewentualnego wniosku oskarżonego o skazanie bez przeprowadzenia postępowania dowodowego zgłoszonego na rozprawie prowadzonej pod nieobecność oskarżyciela publicznego.”.

O przedstawienie przyczyn spadku trybów konsensualnych wystąpiono także do Prokuratury Krajowej. Zgodnie z analizą informacji przekazanych przez prokuratury regionalne, na spadek liczby wniosków o skazanie w trybach konsensualnych wpłynęły czynniki o charakterze organizacyjnym, praktycznym i systemowym, m.in.:

1. Sporządzenie wniosku w trybie art. 335 § 2 k.p.k. jest bardziej czasochłonne niż skierowanie aktu oskarżenia, gdyż wymaga przygotowania odrębnego dokumentu.
2. Praktyka pracy sądów – w prostych sprawach prowadzonych w formie dochodzenia często są pomijane wnioski o skazanie bez rozprawy i wydawane wyroki nakazowe. Choć rozwiązanie to przyspiesza postępowanie, w praktyce ogranicza motywację prokuratorów do inicjowania trybów konsensualnych. Podkreślono także, że wnioski składane na podstawie art. 335 § 1 k.p.k. były nierzadko nieuwzględniane przez sądy, co prowadziło do zwrotów spraw i wydłużenia postępowań.
3. Brak gotowości obrońców do zawierania porozumień, zwłaszcza w kontekście zaleceń dotyczących wymierzania kar o odpowiedniej dolegliwości. W wielu przypadkach obrońcy uznają, że korzystniejszy wynik mogą osiągnąć w zwykłym trybie postępowania sądowego, zwłaszcza że wyroki zapadłe w trybach konsensualnych są trudniejsze do zaskarżenia z uwagi na ograniczone podstawy apelacyjne.
4. Brak pewności co do statusu części sędziów, co bywa wykorzystywane przez obrońców jako argument za wyborem pełnej drogi sądowej, łącznie z postępowaniem kasacyjnym, w celu przedłużenia postępowania.
5. Rosnące znaczenie praw pokrzywdzonego wpływa na ograniczenie stosowania trybów konsensualnych – sąd może uwzględnić wniosek z art. 387 k.p.k. tylko wówczas, gdy pokrzywdzony nie zgłosi sprzeciwu, a coraz częściej domagają się oni surowszych kar lub pełnego naprawienia szkody.

Przyczyny, z powodu których nie dochodzi do skazania bez rozprawy, mimo wniosku prokuratora:

- wniosek jest niezgodny z prawem materialnym (np. nie zawiera obligatoryjnych rozstrzygnięć),
- вина lub sprawstwo budzą wątpliwości sądu i z tego względu sąd decyduje się na przeprowadzenie pełnego postępowania dowodowego,
- propozycje prokuratora co do kary są w ocenie sądu nazbyt łagodne lub nazbyt surowe.

Przyczyny nieuwzględniania wniosków o dobrowolne poddanie się karze:

- propozycje oskarżonego co do kary są w ocenie sądu nazbyt łagodne,
- brak zgody prokuratora,
- вина lub sprawstwo budzą wątpliwości sądu i z tego względu sąd decyduje się na przeprowadzenie pełnego postępowania dowodowego.

Dane ze sprawozdania w sprawach karnych i wykroczeniowych za lata 2023–2025 (sądy rejonowe)²

Wyszczególnienie spraw		Wydano orzeczenia	Podstawa prawna art.						
			335 k.p.k.		336 k.p.k. (wniosek prokuratora)	warunkowe umorzenie z urzędu (bez wniosku prokuratora w trybie 336)	338a k.p.k.	387 k.p.k. (oskarżonego)	335 i 338a k.p.k.
			§ 1	§ 2					
2023									
Wnioski złożone wobec osób lub przez osoby		74 395	18 768	25 784	11 564		542	17 737	
Orzeczenia sądu	na posiedzeniu	46 095	15 251	17 779	9 228	3 397	316	73	51
	na rozprawie	24 922				7 769		17 146	7
2024									
Wnioski złożone wobec osób lub przez osoby		62 238	14 464	20 591	12 132		417	14 634	

² Dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

Orzeczenia sądu	na posiedzeniu	39 286	11 276	14 300	10 145	3 250	232	62	21
	na rozprawie	21 926				7 969		13 948	9
2025									
Wnioski złożone wobec osób lub przez osoby		59 565	13 230	19 737	11 890		371	14 337	
Orzeczenia sądu	na posiedzeniu	36 267	10 133	12 834	9 591	3 416	91	91	11
	na rozprawie	22 368				8 391		13 975	2

Liczba skazanych ogółem w pierwszej instancji w sądach rejonowych w latach 2023–2025 wyniosła odpowiednio 258 929 osób w 2023 r., 234 555 osób w 2024 r. i 223 934 osoby w 2025 r.

Dane ze sprawozdania w sprawach karnych i wykroczeniowych za lata 2023–2025 (sądy okręgowe)

Wyszczególnienie spraw		Wydano orzeczenia	Podstawa prawna art.						
			335 k.p.k.		336 k.p.k. (wniosek prokura- tora)	warunkowe umorzenie z urzędu (bez wniosku prokuratora w trybie 336)	338a k.p.k.	387 k.p.k. (oskarżonego)	335 i 338a k.p.
			§ 1	§ 2					
2023									
Wnioski złożone wobec osób lub przez osoby		2 370	312	927	10		139	982	
Orzeczenia sądu	na posiedzeniu	403	107	216	7	9	43	20	1
	na rozprawie	492				28	6	445	13
2024									
Wnioski złożone wobec osób lub przez osoby		2 668	337	1 117	14		164	1 036	
Orzeczenia sądu	na posiedzeniu	400	92	235	4	9	47	6	7
	na rozprawie	431				40	4	386	2
2025									
Wnioski złożone wobec osób lub przez osoby		2 860	347	1 291	15		153	1 054	
Orzeczenia sądu	na posiedzeniu	438	109	263	7	8	41	4	6
	na rozprawie	431				42	9	379	1

Liczba skazanych ogółem w pierwszej instancji w sądach okręgowych w latach 2023–2025 wyniosła odpowiednio 7631 osób w 2023 r., 7824 osoby w 2024 r. i 8452 w 2025 r.

Wyroki wydawane w trybach konsensualnych stanowią niemal 25% wszystkich skazań. Oznacza to, że co czwarty proces karny zakończony takim wyrokiem toczy się sprawnie, uwzględnia należycie interesy pokrzywdzonego, nie generuje długotrwałych, nierzadko wieloletnich i kosztownych postępowań odwoławczych ani postępowań nadzwyczajnych, związanych z tym kosztów, zaangażowania nie tylko sądów, ale również oskarżycieli i obrony. Pozwala to na zakończenie sporu i naprawienie szkody pokrzywdzonemu, odbycie kary przez skazanego oraz na dalsze funkcjonowanie w społeczeństwie wszystkich stron konfliktu.

Liczba postępowań karnych skierowanych do mediacji była następująca:

Sprawy w trybie art. 339 § 4 k.p.k. (postępowania mediacyjne) w latach 2020-2025

Wyszczególnienie	Sądy rejonowe	Sądy okręgowe
2020		
sprawy rep. K skierowane na posiedzenie w trybie art. 339 § 4 k.p.k. w okresie sprawozdawczym celem rozważenia przekazania do postępowania mediacyjnego	806	4
sprawy rep. K skierowane do postępowania mediacyjnego w wyniku posiedzenia w trybie art. 339 § 4 k.p.k.	807	37
2021		
sprawy rep. K skierowane na posiedzenie w trybie art. 339 § 4 k.p.k. w okresie sprawozdawczym celem rozważenia przekazania do postępowania mediacyjnego	843	9

sprawy rep. K skierowane do postępowania mediacyjnego w wyniku posiedzenia w trybie art. 339 § 4 k.p.k.	821	28
2022		
sprawy rep. K skierowane na posiedzenie w trybie art. 339 § 4 k.p.k. w okresie sprawozdawczym celem rozważenia przekazania do postępowania mediacyjnego	803	23
sprawy rep. K skierowane do postępowania mediacyjnego w wyniku posiedzenia w trybie art. 339 § 4 k.p.k.	801	45
2023		
sprawy rep. K skierowane na posiedzenie w trybie art. 339 § 4 k.p.k. w okresie sprawozdawczym celem rozważenia przekazania do postępowania mediacyjnego	766	8
sprawy rep. K skierowane do postępowania mediacyjnego w wyniku posiedzenia w trybie art. 339 § 4 k.p.k.	746	41
2024		
sprawy rep. K skierowane na posiedzenie w trybie art. 339 § 4 k.p.k. w okresie sprawozdawczym celem rozważenia przekazania do postępowania mediacyjnego	677	6
sprawy rep. K skierowane do postępowania mediacyjnego w wyniku posiedzenia w trybie art. 339 § 4 k.p.k.	659	38
2025		
sprawy rep. K skierowane na posiedzenie w trybie art. 339 § 4 k.p.k. w okresie sprawozdawczym celem rozważenia przekazania do postępowania mediacyjnego	630	17
sprawy rep. K skierowane do postępowania mediacyjnego w wyniku posiedzenia w trybie art. 339 § 4 k.p.k.	615	50

Ministerstwo Sprawiedliwości nie dysponuje danymi statystycznymi na temat czasu trwania postępowań mediacyjnych w sprawach karnych.

Jak wynika z obserwacji praktyki postępowania karnego, tryby konsensualne sprawdzają się we wszystkich sprawach, w których okoliczności zdarzenia nie są sporne, charakter popełnionego przestępstwa nie wyklucza porozumienia procesowego, podejrzany i pokrzywdzony są gotowi porozumieć się co do zakresu wyroku skazującego, a interes wymiaru sprawiedliwości jest zaspokojony.

Obecnie nie jest możliwe umarzanie postępowań przygotowawczych na drodze konsensualnych uzgodnień stron tego postępowania, co mogłoby okazać się przydatne dla poprawy sprawności postępowań karnych, przy wąskim zastosowaniu przedmiotowym i podmiotowym tego rozwiązania.

Należy również wskazać, że obecne dyrektywy wymiaru kary w trybach konsensualnych mogą nie zachęcać oskarżonych dostatecznie do porozumienia się z pokrzywdzonym lub oskarżycielem publicznym.

Przykłady orzeczeń sądów dotyczących uwzględniania prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego przy okazji korzystania z obowiązujących rozwiązań w zakresie trybów konsensualnych jest następująca:

Sygnatura	Praktyka orzecznicza sądów
III K 111/18	Sąd Najwyższy orzekł, iż prokurator nie dochował lojalności procesowej wobec pokrzywdzonego, modyfikując porozumienie z podejrzanym zawarte w trybie określonym w art. 335 k.p.k. Zmodyfikowane porozumienie pomijało obowiązek naprawienia szkody, co doprowadziło do bezpośredniego naruszenia interesów pokrzywdzonego.
II KS 22/20	Sąd Najwyższy orzekł, iż nie ma podstaw do różnicowania pozycji prokuratora i pokrzywdzonego w wypadku, gdy oskarżony złoży wniosek przewidziany w art. 387 § 1 k.p.k.
VI Ka 260/16	Sąd Okręgowy w Elblągu uchylił wyrok wydany w trybie art. 387 k.p.k., gdyż nie powiadomiono pełnomocnika pokrzywdzonego o terminie rozprawy, co uniemożliwiło zgłoszenie sprzeciwu. Zdaniem Sądu, to naruszyło interesy pokrzywdzonego, w tym prawo do pełnego naprawienia szkody, zamiast częściowego.

V KK 34/18	Sąd Najwyższy orzekł, że wydanie wyroku skazującego w trybie art. 387 § 1 k.p.k. może nastąpić wyłącznie na wniosek oskarżonego, który proponuje orzeczenie określonych kar, środków karnych oraz środków kompensacyjnych.
II AKa 171/17	Sąd Apelacyjny we Wrocławiu orzekł, że brak sprzeciwu pokrzywdzonego, mającego pełną wiedzę o treści wniosku złożonego w trybie art. 335 § 1 lub 2 k.p.k., zwłaszcza w zakresie uzgodnień kompensacyjnych, ma zasadnicze znaczenie dla uwzględnienia porozumienia między oskarżonym a prokuratorem, niezależnie, czy pokrzywdzony wystąpił z roszczeniem w trybie art. 46 k.k., czy też to Sąd uzależnił wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy od naprawienia w całości lub części wyrządzonej szkody.
Mając powyższe na uwadze, wskazane jest dalsze rozwijanie rozwiązań o charakterze konsensualnym, w szczególności przez poszerzanie warunków umożliwiających oskarżonemu skorzystanie z nich. Rozwiązania te będą mogły wpłynąć pozytywnie zarówno na efektywność wymiaru sprawiedliwości, jak i na efektywną kompensację dla pokrzywdzonego i społeczeństwa.	
2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt	
Projekt przewiduje nowelizację ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, oraz ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2025 r. poz. 633, z późn. zm.).	
Projekt bazuje na projekcie przygotowanym przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego.	
Proponowane zmiany mają na celu rozszerzenie stosowania porozumień procesowych jako drogi dojścia do rozstrzygnięcia w postępowaniu karnym i oparte są na przedstawionych poniżej założeniach.	
1. Modyfikacja dotychczas istniejących możliwości wydania wyroku skazującego w trybie konsensualnym przez zmiany w zakresie skazania bez rozprawy (art. 335 § 2 k.p.k.) oraz dobrowolnego poddania się karze w postępowaniu sądowym – zarówno na posiedzeniu przed rozprawą (art. 338a k.p.k.), jak też w toku rozprawy głównej (art. 387 § 1 k.p.k. oraz art. 387a k.p.k.). Rozwiązania te opierają się na przyjęciu, że w aspekcie faktycznym porozumienie procesowe jest kształtowane w istocie przez strony procesu, a jednocześnie przedstawiane sądowi szczególne warunki zredukowanego karania nie tylko stanowią realizację obowiązujących norm prawnych, lecz również muszą uwzględniać powszechne poczucie sprawiedliwości. Istotnym jego elementem jest jednak naprawienie szkody pokrzywdzonemu i jego oczekiwanie co do sposobu rozstrzygnięcia konfliktu wywołanego przestępstwem. W konsekwencji sąd, dokonując swoistej procesowej recenzji, to jest oceny porozumienia procesowego, dodatkowo uwzględnia fakt, że kompensacja i szybki proces to okoliczności w istocie służące dobru pokrzywdzonego i mocno budujące wskazane powszechne poczucie sprawiedliwości. Karnoprawny konsensualizm w projektowanym kształcie polega zatem w istocie na sądowej kontroli warunków porozumienia procesowego (wniosku o skazanie). Oznacza to, że wprowadzenie i stosowanie z powodzeniem proponowanego konsensualizmu wymaga zmiany dotychczasowego sposobu myślenia o polskim procesie karnym, który często jest pojmowany i kształtowany nadmiernie legalistyczne i „inkwizycyjnie”, co nierzadko skutkuje negatywną oceną społeczną wymiaru sprawiedliwości. 2. Wprowadzenie w projektowanym art. 343c k.p.k. szczególnych reguł wymiaru kary w trybach konsensualnych, uwzględniających przy wydawaniu wyroku skazującego etap postępowania karnego, na którym doszło do zawarcia skutecznego porozumienia procesowego. Proponowane mechanizmy redukcji odpowiedzialności karnej oskarżonego są ściśle, treściowo i funkcjonalnie powiązane z dotychczasowymi i nowymi rozwiązaniami w zakresie konsensualno-kompensacyjnych sposobów zakończenia procesu karnego (art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k., art. 387 k.p.k. i art. 387a k.p.k.). 3. Wprowadzenie na przedpolu postępowania sądowego dwóch nowych instytucji umorzenia postępowania stosowanego przez prokuratora, to jest umorzenia ugodowego opartego na porozumieniu podejrzanego z pokrzywdzonym w wąskiej grupie przestępstw przeciwko mieniu i innych wskazanych przestępstw nieumyślnych, oraz umorzenia w sprawach bez pokrzywdzonego ograniczonych przedmiotowo do wąskiego katalogu przestępstw mniejszej wagi.	
Obowiązujące tryby konsensualne wydatnie przyczyniają się do szybszego osądzenia sprawy. Stosowane są w sytuacjach, gdy sprawstwo i wina nie budzą wątpliwości, a zatem w sprawach, które nie generują istotnego ryzyka związanego z	

wydaniem niesprawiedliwego wyroku. Z tego względu, dostrzegając zalety trybów konsensualnych i brak istotnych zagrożeń związanych z ich stosowaniem, uznano za celowe szersze ich wykorzystywanie, co przewiduje projektowana ustawa. Podobnie jak obecnie, prawidłowe ich stosowanie nie rodzi ryzyka naruszenia celów postępowania karnego, opisanych w art. 2 k.p.k.

Dzięki trybom konsensualnym możliwe jest zmniejszenie ryzyka systemowej przewlekłości postępowań karnych, albowiem sprawy w trybach konsensualnych załatwiane są szybko.

Organizacja sprawnie funkcjonującego i skutecznego wymiaru sprawiedliwości zapewniającego wykrywanie przestępców i ich skuteczne osądzanie należy do podstawowych zadań państwa.

Wyrażona w przedstawionych propozycjach zmian istota konsensualnego rozstrzygnięcia postępowania karnego sprowadza się do akceptacji porozumienia rozwiązującego konflikt karnoprawny między oskarżonym a pokrzywdzonym i rzecznikiem interesu publicznego (prokuratorem). Porozumienie takie, z oczywistych względów, musi przewidywać procesowe korzyści dla wszystkich stron.

Pokrzywdzony i społeczeństwo uzyskują w tym zakresie szeroko rozumianą karnoprawną kompensację oraz sprawny (krótki i tani) proces, co jest wartością nie do przecenienia, zwłaszcza w kontekście obecnej sytuacji funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w której procesy karne trwają bardzo długo i nierzadko kończą się rozstrzygnięciem niesatysfakcjonującym tak dla pokrzywdzonego, jak i dla społeczeństwa.

W zamian oskarżony uzyskuje redukcję swojej odpowiedzialności karnej. W ten sposób projektowane rozwiązania, choć nie umożliwiają jeszcze pełnego wprowadzenia w życie dyrektyw zasady konsensualizmu oraz przewidują istotne ograniczenia podmiotowe i przedmiotowe, w tym wyłączają możliwość porozumień procesowych w najpoważniejszych kategoriach przestępstw (pozostawiając obowiązujące obecnie ograniczenia zawarte w art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k. i art. 387 k.p.k.), stanowią jednak istotny krok w kierunku realizacji celów karania i prowadzenia rzetelnego procesu w oparciu o efektywne mechanizmy konsensualne. Tryby konsensualne pozwalają także na adekwatną reakcję, gdy z woli stron uda się uzyskać optymalne rozwiązania i konflikt zostanie rozwiązany.

Rozwiązania szczegółowe:

Art. 11a k.p.k. – umorzenie ugodowe

Projekt przewiduje wprowadzenie nowej instytucji umorzenia postępowania karnego opartego na ugodzie podejrzanego z pokrzywdzonym zawartej już na etapie postępowania przygotowawczego. Instytucja ta będzie ograniczona jednak do wąskiej kategorii przestępstw oraz uzależniona od okoliczności sprawy i sytuacji sprawcy przestępstwa. Obejmie następujące kategorie przestępstw:

- 1) występki przeciwko mieniu bez użycia przemocy lub groźby bezprawnej, którego wartość nie przekracza 20 000 złotych, z wyłączeniem art. 279–283 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, z późn. zm.), dalej „k.k.”,
- 2) występki z art. 157 § 3 k.k. (nieumyślny lekki lub średni uszczerbek na zdrowiu),
- 3) występki z art. 160 § 3 k.k. (nieumyślne narażenie na niebezpieczeństwo),
- 4) występki z art. 177 § 1 k.k. z wyłączeniem występków określonych w art. 177 § 1 k.k. popełnionych w warunkach określonych w art. 178 § 1 k.k. (spowodowanie wypadku komunikacyjnego, którego skutkiem jest nie więcej niż średni uszczerbek na zdrowiu, a sprawca nie jest w stanie nietrzeźwości ani pod wpływem innego środka odurzającego).

Liczba przestępstw stwierdzonych na podstawie danych statystycznych Policji³

	2022	2023
art. 157 k.k.	8288	8101
art. 160 k.k.	1328	1270
art. 177 k.k.	8858	8690

Umorzenie ugodowe będzie możliwe tylko w stosunku do podejrzanego uprzednio niekaranego za przestępstwo umyślne. Postępowanie w przedmiocie umorzenia ugodowego będzie mogło być zainicjowane na zasadach określonych w art. 23a k.p.k. Możliwe jest także zawarcie ugody poza postępowaniem mediacyjnym.

Rozpoczęcie postępowania mediacyjnego będzie zależało od decyzji prokuratora lub innego organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Czas mediacji nie będzie wliczany do czasu trwania postępowania przygotowawczego. Prokurator będzie mógł uzależnić zastosowanie umorzenia ugodowego od uiszczenia przez podejrzanego świadczenia w wysokości wskazanej przez prokuratora, nienišszej niż 1000 złotych i niewyższej niż 20 000 złotych na rzecz Skarbu

³ <https://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny>

Państwa.

Prokurator, ustalając wysokość świadczenia, będzie dążył do realizacji celów postępowania karnego (art. 2 k.p.k.). Wysokość świadczenia nie powinna być przy tym dla sprawcy nadmiernie łagodna ani nadmiernie dolegliwa. Określając wysokość świadczenia, prokurator będzie brał pod uwagę stopień winy i społecznej szkodliwości czynu, dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe (projektowany art. 11a § 2 k.p.k.). Taka regulacja pozwoli dopasować wysokość świadczenia nie tylko do okoliczności konkretnego czynu, ale również do sytuacji majątkowej sprawcy, tak jak ma to miejsce przy ustalaniu stawki dziennej grzywny (art. 33 § 3 k.k.). Samo świadczenie nie jest środkiem karnym. Podejrzany nie ma bezwzględnego obowiązku jego uiszczenia. Jest to rodzaj warunku, jaki musi zostać spełniony, aby mogło dojść do umorzenia postępowania. Świadczenie to stanowi dodatkowy obowiązek spełniany przez podejrzanego jako publiczny akt odpłaty za popełniony czyn zabroniony, a służący dobru wspólnemu społeczeństwa. Ustalanie wysokości świadczenia ma charakter oceny i nie wymaga szczególnego trybu. Stanowisko prokuratora nie wymaga szczególnej formy. Może więc przybrać formę zarządzenia (art. 93 § 3 k.p.k.).

Uprawnienie sądu, o którym mowa w art. 343 k.p.k., dotyczy sytuacji skierowania do sądu wniosku z art. 335 k.p.k., natomiast umorzenie ugodowe następuje na etapie postępowania przygotowawczego, gdy sprawa nie trafia do sądu. Z tego względu to prokurator na tym etapie decyduje o warunkach umorzenia ugodowego i „może uzależnić umorzenie postępowania od uiszczenia przez podejrzanego świadczenia w wysokości od 1000 do 20 000 złotych na rzecz Skarbu Państwa, a także dokonania określonych zmian w treści zawartej ugody”. Są to zatem odmienne instytucje i nie pozostają w bezpośredniej relacji.

Umorzenie ugodowe będzie możliwe, jeżeli w ocenie prokuratora:

- 1) okoliczności czynu nie budzą wątpliwości,
- 2) ugoda zawarta między podejrzanym i pokrzywdzonym została zaakceptowana przez prokuratora i wykonana,
- 3) dodatkowe świadczenie na cel publiczny, jeżeli zostało wyznaczone przez prokuratora, zostało uiszczone, a jednocześnie po spełnieniu tych warunków umorzenie ugodowe nie sprzeciwia się potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego.

Na postanowienie o umorzeniu ugodowym będzie przysługiwało zażalenie na zasadach ogólnych.

Jeżeli w ocenie prokuratora mimo uzgodnienia treści ugody, a nawet jej wykonania, brak jest podstaw do umorzenia dlatego, że nadal nie wyeliminowano potrzeby karania sprawcy, zamiast umorzenia ugodowego prokurator stosuje art. 335 § 1 lub 2 k.p.k. albo art. 336 k.p.k., chyba że sprzeciwiają się temu okoliczności sprawy. Oczywiście w sytuacjach tych muszą zaistnieć przesłanki do skorzystania z rozwiązań zawartych we wskazanych przepisach. Rolą projektowanego art. 11a § 3 k.p.k. jest bowiem wskazanie jedynie na preferencje aksjologiczne ustawodawcy podkreślającego potrzebę rozważenia przez prokuratora zastosowania art. 335 § 1 lub 2 k.p.k. albo art. 336 k.p.k.

Spełnienie warunków umorzenia ugodowego nie nakłada na prokuratora bezwzględnego obowiązku umorzenia postępowania. Świadczy o tym zwrot „chyba że umorzenie sprzeciwiałoby się potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego” zawarty na końcu projektowanego art. 11a § 1 k.p.k. Można w tym wypadku mówić o tzw. względnej obligatoryjności.

Potwierdza to projektowane brzmienie art. 11a § 3 k.p.k. „Jeżeli prokurator mimo zawartej ugody uzna, że nie zachodzą podstawy do umorzenia postępowania, stosuje art. 335 § 1 lub 2 albo art. 336, chyba że sprzeciwiają się temu okoliczności sprawy.”.

Instytucja umorzenia ugodowego ma na celu pozytywnie wpłynąć na sytuację pokrzywdzonego dzięki sprawnemu postępowaniu zakończonemu z korzyścią dla niego. Będzie to także w interesie społecznym i interesie wymiaru sprawiedliwości, aby postępowanie toczyło się niedłużej niż jest to konieczne i prowadziło do możliwego do osiągnięcia porozumienia między stronami konfliktu wynikłego z popełnionego przestępstwa. Należy zwrócić również uwagę, że pokrzywdzony jest stroną na etapie postępowania przygotowawczego. W związku z powyższym może korzystać z pomocy pełnomocnika ustanowionego z wyboru (art. 87 § 1 k.p.k.) lub pełnomocnika wyznaczonego z urzędu (art. 88 § 1 k.p.k.). Tak więc regulacja procesowa zabezpiecza prawa pokrzywdzonego, gwarantując mu w szerokim zakresie korzystanie z pomocy prawnej pełnomocnika na etapie postępowania przygotowawczego.

Art. 11b k.p.k. – umorzenie w sprawach mniejszej wagi bez pokrzywdzonego

Projektowany przepis wprowadza nową podstawę prawną umorzenia postępowania karnego w zakresie niektórych przestępstw, w których nie występuje pokrzywdzony. Możliwość ta będzie dotyczyła występów z art. 270 § 2a i 3 k.k.

(wypadek mniejszej wagi fałszerstwa dokumentu i przygotowanie do fałszerstwa dokumentu) oraz art. 271 § 2 k.k. (wypadek mniejszej wagi poświadczenia nieprawdy w dokumencie).

Kwalifikowanie czynu jako wypadku mniejszej wagi zostało w orzecznictwie szeroko omówione. Przykładowo Sąd Najwyższy wskazuje, że „O przyjęciu wypadku mniejszej wagi decydują przedmiotowe i podmiotowe znamiona czynu, ze szczególnym uwzględnieniem tych elementów, które są charakterystyczne dla danego rodzaju przestępstw. Wśród znamion strony przedmiotowej istotne znaczenie mają w szczególności: zachowanie się i sposób działania sprawcy, użyte środki, charakter i rozmiar szkody wyrządzonej lub grożącej dobru chronionemu prawem, czas, miejsce i inne okoliczności popełnienia czynu, wśród elementów strony podmiotowej istotne są zaś: stopień zawinienia, motywacja i cel działania sprawcy” (postanowienie Sądu Najwyższego dnia 3 października 2011 r., V KK 106/11).

Wskazane w projektowanym art. 11b k.p.k. czyny są występками przeciwko dokumentom. Wysokość szkody nie należy do znamion tych czynów. Jeżeli sprawca jednocześnie osiągnie bezprawną korzyść na skutek oszustwa z art. 286 § 1 k.k., oszustwa finansowego z art. 297 § 1 k.k. lub występkę z art. 303 k.k., to popełnia czyn podlegający kumulatywnej kwalifikacji prawnej (art. 11 § 2 k.k.), ewentualnie czyn kwalifikowany z przepisów nieobjętych katalogiem z projektowanego art. 11b k.p.k. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2022 r., II KK 394/22, wyrok SA w Katowicach z dnia 6 grudnia 2012 r., II AKa 426/12).

Projektowany art. 11b k.p.k. nie będzie miał zastosowania, jeżeli przestępstwo będzie podlegało kumulatywnej kwalifikacji prawnej z czynami, które w projektowanym art. 11b k.p.k. nie zostały wskazane.

Jednocześnie będą musiały zostać spełnione dodatkowe przesłanki: brak karalności za przestępstwo umyślne, wyłączenie możliwości zastosowania w razie kumulatywnej kwalifikacji z czynami spoza tego zakresu, brak wątpliwości co do okoliczności sprawy oraz uiszczenie przez podejrzanego świadczenia w wysokości od 1000 do 20 000 złotych na rzecz Skarbu Państwa. Zakres przedmiotowy został ograniczony do wypadków mniejszej wagi, a o uznaniu konkretnego czynu za wypadek mniejszej wagi będzie decydował prokurator w oparciu o kryteria oceny społecznej szkodliwości.

Wysokość świadczenia na rzecz Skarbu Państwa ustalono przy uwzględnieniu obiektywnych mierników obrazujących dochody społeczeństwa (minimalne i przeciętne wynagrodzenie) oraz siły nabywczej pieniądza. Proponowana wartość (20 000 złotych) odpowiada w przybliżeniu czterokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę (w 2025 r. była to kwota 4666 złotych). Świadczenie w wysokości do 20 000 złotych powinno być odczuwalne dla sprawcy, przez co cele postępowania karnego zostaną zrealizowane.

Prokurator, ustalając wysokość świadczenia, będzie dążył do realizacji celów postępowania karnego (art. 2 k.p.k.). Wysokość świadczenia nie powinna być przy tym dla sprawcy nadmiernie łagodna ani nadmiernie dolegliwa. Określając wysokość świadczenia, prokurator będzie brał pod uwagę stopień winy i społecznej szkodliwości czynu, dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe (projektowany art. 11b § 2 k.p.k. w zw. z projektowanym art. 11a § 2 k.p.k.). Taka regulacja pozwoli dopasować wysokość świadczenia nie tylko do okoliczności konkretnego czynu, ale również do sytuacji majątkowej sprawcy, tak jak ma to miejsce przy ustalaniu stawki dziennej grzywny (art. 33 § 3 k.k.). Samo świadczenie nie jest środkiem karnym. Podejrzanemu nie ma bezwzględnie obowiązku jego uiszczenia. Jest to rodzaj warunku, jaki musi zostać spełniony, aby mogło dojść do umorzenia postępowania. Świadczenie to stanowi dodatkowy obowiązek spełniany przez podejrzanego jako publiczny akt odpłaty za popełniony czyn zabroniony, a służący dobru wspólnemu społeczeństwa. Ustalanie wysokości świadczenia ma charakter oceny i nie wymaga szczególnego trybu. Stanowisko prokuratora nie wymaga szczególnej formy. Może więc przybrać formę zarządzenia (art. 93 § 3 k.p.k.).

Powierzenie prokuratorowi możliwości umorzenia postępowania pozostaje systemowo spójne z uprawnieniem do tzw. umorzenia absorpcyjnego, o którym mowa w art. 11 k.p.k. Aksjologiczne uzasadnienie powierzenia prokuratorowi decydowania o umorzeniu postępowania ma źródło w art. 4 k.p.k., który także wobec prokuratora, jako organu prowadzącego postępowanie karne, przewiduje obowiązek zachowania obiektywizmu. Dzięki umorzeniu przez prokuratora możliwe jest odciążenie sądów, a tym samym poprawa sprawności wymiaru sprawiedliwości co – jak wyżej wskazano – jest obowiązkiem państwa.

W przeszłości prokurator posiadał uprawnienie do określania świadczenia pieniężnego, które sprawca ma uiścić w związku z warunkowym umorzeniem postępowania (art. 28 § 2 pkt 3 Kodeksu karnego z 1969 r.). Pod rządami Kodeksu karnego z 1969 r. uprawnienie do warunkowego umorzenia postępowania posiadał bowiem również prokurator (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1996 r. II KKN 3/96). Aktualnie prokurator posiada uprawnienie do umorzenia postępowania w sprawach o przestępstwo niealimentacji. Zgodnie z art. 209 § 4 k.k. „Nie podlega karze sprawca

przestępstwa określonego w § 1, który nie później niż przed upływem 30 dni od dnia pierwszego przesłuchania w charakterze podejrzanego uiszczył w całości zaległe alimenty.”. Jeżeli zaś sprawca nie podlega karze, to postępowanie się umarza (art. 17 § 1 pkt 4 k.p.k.). **Powyższa regulacja nie wzbudza zastrzeżeń systemowych.** Nie jest zatem tak, aby projektowana ustawa przyznawała prokuratorowi uprawnienie, którego charakter odbiega od uprawnień, które w przeszłości posiadał.

Umorzenie postępowania na podstawie projektowanego art. 11b k.p.k. będzie mogło dotyczyć jedynie sprawcy, który nie był karany za przestępstwo umyślne.

Kolejna przesłanka zastosowania nowej podstawy umorzenia postępowania została wyrażona w postaci braku wątpliwości co do okoliczności sprawy. Chodzi tu o sytuację, gdy wszystkie istotne okoliczności sprawy – oceniane przez pryzmat realizacji zasady prawdy materialnej – zostały wyjaśnione, a zatem w momencie wydawania postanowienia o umorzeniu postępowania nie ma wątpliwości co do okoliczności popełnienia czynu oraz winy sprawcy. Istnieją zatem wystarczające podstawy, aby sprawcy przypisać popełnienie tego czynu oraz uznać, że zostały wyjaśnione elementy przedmiotowe i podmiotowe tego czynu rzutujące na ocenę zarówno stopnia jego społecznej szkodliwości, jak i stopnia zawinienia sprawcy. Oba oceniane elementy wpływają na wysokość świadczenia określanego przez prokuratora na rzecz Skarbu Państwa. Jego ustalanie przez prokuratora oraz uiszczenie przez sprawcę jest warunkiem *sine qua non* umorzenia postępowania karnego na podstawie projektowanego art. 11b k.p.k. Wysokość świadczenia nie może być niższa niż 1000 złotych i nie może przekroczyć 20 000 złotych.

W projektowanym art. 11b k.p.k. **została przewidziana przesłanka negatywna wskazująca, że umorzenie postępowania nie może nastąpić, gdyby sprzeciwiało się to potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego.** „Cele kary”, o których mowa w projektowanym przepisie, to zgodnie z art. 53 § 1 k.k. cele zapobiegawcze i wychowawcze. Konieczność ich realizacji przez wymierzenie sankcji karnej będzie stała na przeszkodzie umorzeniu postępowania karnego.

Postanowienie o umorzeniu postępowania karnego na podstawie projektowanego art. 11b k.p.k. jest zaskarżalne zażaleniem na zasadach ogólnych (art. 306 § 1a k.p.k.).

Wprowadzenie umorzenia w sprawach mniejszej wagi bez pokrzywdzonego ma na celu szybsze zakończenie spraw obiektywnie nieskomplikowanych i o relatywnie niewielkim ciężarze gatunkowym. Odciążą to sądy od rozpoznawania tej kategorii spraw, pozwalając na szybsze rozpoznawanie pozostałych. Potencjalne ryzyka związane z umorzeniem sprawy przez prokuratora należy ocenić jako minimalne. Ryzyko korupcji prokuratora można wyeliminować przez właściwe sprawowanie nadzoru nad tego rodzaju sprawami przez przełożonych prokuratora prowadzącego sprawę.

Projektowane przepisy art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. zawierają wymóg niekaralności sprawcy za przestępstwo umyślne. Prokurator, umarzając postępowanie, musi zbadać, czy umorzeniu nie sprzeciwia się postulat realizacji celów kary. Prokurator dysponuje ogólną wiedzą o sprawcach powracających do przestępstwa na obszarze jego działania. Weryfikuje również na podstawie bazy danych, czy dana osoba ma inne postępowania „w toku” celem połączenia spraw. W praktyce zatem prokurator wie, czy ma do czynienia ze sprawcą przypadkowym czy też z osobą, która już miała prowadzone postępowanie (zakończone ewentualnym umorzeniem na podstawie projektowanego art. 11a k.p.k. lub art. 11b k.p.k.). Dostęp do postępowań prowadzonych przez daną jednostkę obejmuje też sprawy umorzone. Dynamicznie rozwijające się bazy danych prokuratury i Policji gwarantują dostęp do coraz szerszych informacji, także przy wykorzystaniu rozbudowywanych funkcjonalności już istniejących systemów. W konsekwencji **obawa, że osoba mogłaby wielokrotnie korzystać z umorzenia, w oparciu o projektowane art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k., jest niezasadna.** W takich sytuacjach realizacja celów kary będzie brana pod uwagę, co przemawia za odstąpieniem od umarzania postępowania. Aby podkreślić konieczność badania zasadności umorzenia przez pryzmat dotychczasowego życia podejrzanego, proponuje się wskazanie w projektowanych przepisach, że nie należy umarzać postępowania, jeżeli umorzenie sprzeciwiałoby się potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego (projektowany art. 11a § 1 k.p.k. *in fine* i art. 11b § 1 k.p.k. *in fine*)⁴.

Pokrzywdzony jest stroną na etapie postępowania przygotowawczego. W związku z powyższym może korzystać z pomocy pełnomocnika ustanowionego z wyboru (art. 87 § 1 k.p.k.) lub pełnomocnika wyznaczonego z urzędu (art. 88 § 1 k.p.k.). Tak więc regulacja procesowa zabezpiecza prawa pokrzywdzonego, gwarantując mu w szerokim zakresie korzystanie z pomocy prawnej pełnomocnika na etapie postępowania przygotowawczego.

⁴ Projektodawca dostrzega również w tym zakresie pole do wydania względem prokuratora wytycznych co do stosowania projektowanego art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k., a być może nawet stosownej regulacji w regulaminie prokuratury.

Art. 11c k.p.k. i art. 327 § 2 k.p.k. – wznowienie postępowania

Projektowane art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. regulują stosowanie umorzenia postępowania wobec osób niekaranych z pozytywną prognozą kryminologiczną. Jednak może dojść do sytuacji, że taka osoba dopuści się w stosunkowo krótkim odstępie czasu przestępstwa umyślnego. Dlatego projektowany art. 11c k.p.k. stanowi, że postępowanie umorzone na podstawie art. 11a k.p.k. lub art. 11b k.p.k. wznowia się w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydaniu postanowienia o umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana. W art. 327 § 2 k.p.k. dodano podstawę wznowienia postępowania przygotowawczego, gdy występuje okoliczność, o której mowa w projektowanym art. 11c k.p.k. Zgodnie z art. 327 § 4 k.p.k. po wniesieniu aktu oskarżenia sąd umorzy postępowanie, jeżeli stwierdzi, że postępowanie przygotowawcze wznowiono mimo braku podstaw.

Zgodnie z projektowanym art. 11c k.p.k. „Postępowanie umorzone na podstawie art. 11a lub art. 11b wznowia się w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydaniu postanowienia o umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana.”. Stwierdzenie popełnienia przestępstwa może nastąpić po upływie wskazanego w przepisie okresu (dwóch lat). W projekcie nie przewidziano końcowego terminu wznowienia postępowania, więc nie ma obawy, czy realne będzie wznowienie postępowania.

Art. 332 § 2a k.p.k. – akt oskarżenia

Na oskarżyciela publicznego zostanie nałożony obowiązek wskazania – na wniosek oskarżonego – akceptowalnych przez niego granic wniosku oskarżonego o skazanie w trybie art. 338a k.p.k. albo art. 387 k.p.k. Celem tej regulacji jest określenie możliwych do osiągnięcia granic skazania oskarżonego bez konieczności przeprowadzania pełnego postępowania sądowego, mimo wcześniejszego braku porozumienia w tym zakresie na etapie postępowania przedsądowego. Regulacja prawidłowo stosowana powinna wpłynąć na zwiększenie liczby składanych wniosków o dobrowolne poddanie się karze i szybsze zakończenie sprawy przed sądem dzięki określeniu możliwych do osiągnięcia granic skazania oskarżonego bez konieczności przeprowadzania pełnego postępowania sądowego.

Art. 335 § 2 k.p.k. – skazanie bez rozprawy

Uwzględnienie przez sąd złożonego przez prokuratora wniosku z art. 335 k.p.k., przy jego akceptacji przez oskarżonego i wobec braku sprzeciwu pokrzywdzonego, łączy się z dodatkowymi, wskazanymi w projektowanym art. 343c § 1 k.p.k., dobrodziejstwami dla oskarżonego, który powinien być zainteresowany szybszym rozstrzygnięciem sprawy, albowiem zawarcie porozumienia konsensualnego na późniejszym etapie procesu pozwoli mu na uzyskanie mniejszych „bonusów” w zakresie wymiaru kary i innych środków.

W treści art. 335 § 2 k.p.k. doprecyzowano jedną z przesłanek wniosku o skazanie bez rozprawy, wskazując, że wymóg braku sprzeczności z dokonanymi w postępowaniu przygotowawczym ustaleniami dotyczy wyjaśnień oskarżonego. Wymóg braku sprzeczności z dokonanymi w postępowaniu przygotowawczym ustaleniami będzie dotyczył wyjaśnień oskarżonego, gdyż skoro oskarżony składa w toku postępowania karnego wyjaśnienia i tylko takie oświadczenia dowodowe oskarżonego mogą być dowodowo wykorzystane, to nie ma potrzeby posługiwania się w art. 335 § 2 k.p.k. jakimkolwiek odrębnym terminem.

W aktualnym stanie prawnym oskarżony składa wyjaśnienia i w oparciu o ocenę tych wyjaśnień oraz pozostałych dowodów organ procesowy (sąd, prokurator) podejmuje decyzję, czy składać (prokurator) lub zaakceptować (sąd) wniosek z art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k. lub art. 387 k.p.k. Przepisy nie przewidują promesy określonego działania prokuratora lub sądu, związanego ze złożeniem określonej treści wyjaśnień. Oskarżony nie ma żadnych gwarancji, że prokurator złoży wniosek z art. 335 k.p.k. lub sąd uwzględni wniosek z art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k. lub 387 k.p.k. Może natomiast liczyć, że jego przyznanie się do winy zostanie uwzględnione na jego korzyść przy wymiarze kary. Znaczenie tej okoliczności ocenia się indywidualnie w każdej sprawie. Na przykład, jeżeli oskarżony o prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości zostanie złapany na gorącym uczynku przestępstwa, to fakt przyznania się do winy ma niewielkie znaczenie dla przebiegu postępowania i wymiaru kary. Natomiast jeżeli w sprawie dotyczącej zorganizowanej grupy przestępczej oskarżony ujawni istotne okoliczności, pozwalające na skazanie także innych osób, może liczyć na łagodniejsze potraktowanie (por. art. 60 § 3 k.k.). Oskarżony zasadniczo zawsze, z uwagi na złożenie szczerych wyjaśnień, może liczyć na łagodniejsze potraktowanie. Może to nastąpić w ramach trybów konsensualnych lub w ramach normalnego procesu. Obecne rozwiązania zawarte w Kodeksie postępowania karnego nie były kwestionowane z punktu widzenia naruszenia prawa do obrony. Projektowane

zmiany przewidują jeszcze większe korzyści dla oskarżonych, którzy będą chcieli skorzystać z trybu konsensualnego. Nawet w sytuacji, gdy prokurator nie zdecyduje się na umorzenie postępowania lub złożenie wniosku w trybie art. 335 k.p.k. lub sąd nie uwzględni wniosku z art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k. lub art. 387 k.p.k., przyznanie się do winy stanowić będzie dla oskarżonego okoliczność łagodzącą przy wymiarze kary. Z punktu widzenia zasad procesu karnego oskarżony nie ponosi ujemnych konsekwencji przyznania się do winy poza tymi, które są oczywiste już w chwili składania takich wyjaśnień, a mianowicie, że zostanie skazany. W tym zakresie oskarżony podejmuje świadomą decyzję. Jeżeli związane z tym przyznaniem oczekiwania oskarżonego zakresie kary nie będą skutkowały złożeniem formalnego wniosku przez prokuratora w trybie art. 335 k.p.k., oskarżony może w toku postępowania sądowego w dwóch instancjach domagać się wymierzenia oczekiwanej kary. W aspekcie prawa do obrony między obecnym a projektowanym stanem prawnym nie ma różnicy.

Art. 338a k.p.k. – dobrowolne poddanie się karze przed rozprawą

W projektowanym art. 338a k.p.k. uporządkowano katalog środków, jakie mogą być nałożone na oskarżonego w wyroku skazującym wydanym na podstawie wniosku samego oskarżonego, i wprowadzono zbiorcze określenie tych środków. Pozwoli to uniknąć wątpliwości co do zakresu środków karnych, kompensacyjnych i innych możliwych do uwzględnienia w prawidłowo określonym wyroku skazującym, zapewniającym realizację ogólnych i szczególnych dyrektyw karania, a tym samym ochronę interesów pokrzywdzonego. Tę samą zmianę zaproponowano w art. 387 § 1 k.p.k.

Art. 387 § 1 k.p.k. – dobrowolne poddanie się karze na rozprawie

Instytucja dobrowolnego poddania się karze poprawia sprawność postępowań karnych, nie szkodząc jednocześnie adekwatnej, akceptowalnej dla strony procesu reakcji karnej.

Zgodnie z projektowanymi rozwiązaniami ostatnim momentem, w którym oskarżony lub obrońca będą mogli złożyć wniosek, będzie nie tylko chwila zakończenia przesłuchania oskarżonego, którego wniosek dotyczy, ale też moment przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej. Rozszerzenie to wprowadzono ze względu na sytuacje, w których oskarżony nie jest obecny na rozprawie, a dowód z jego wyjaśnień jest przeprowadzany przez odczytanie protokołu jego wyjaśnień.

Wprowadzono również możliwość złożenia wniosku przez obrońcę oskarżonego, na przykład wtedy, gdy oskarżony nie jest obecny na rozprawie głównej, na przykład ze względu na stan zdrowia. Warunkiem będzie posiadanie przez obrońcę zgody oskarżonego na złożenie wniosku oraz dobrowolność i pełna świadomość oskarżonego co do treści wniosku oraz konsekwencji jego złożenia. Usprawni to postępowanie przez brak konieczności osobistego stawiennictwa oskarżonego, gdy nie ma wątpliwości co do istnienia podstaw do uwzględnienia wniosku. Sąd będzie mógł przejść bezpośrednio do fazy wyrokowania bez przeprowadzenia postępowania dowodowego na rozprawie co do okoliczności, których żadna ze stron nie kwestionuje.

Art. 387 § 2 k.p.k. – brak sprzeciwu prokuratora

Projekt przewiduje usunięcie wymogu udzielenia zgody przez prokuratora na uwzględnienie przez sąd wniosku o dobrowolne poddanie się karze przez oskarżonego i wprowadzenie warunku polegającego na braku sprzeciwu prokuratora należycie powiadomionego o terminie rozprawy, co ma na celu ułatwienie korzystania z możliwości dobrowolnego poddania się karze w sytuacji nieobecności prokuratora na rozprawie.

Zastąpienie braku zgody prokuratora brakiem sprzeciwu pozwoli na szersze stosowanie art. 387 k.p.k., tj. także wtedy, gdy prokurator nie jest obecny na rozprawie. Równoznaczne w skutkach rozwiązanie zawarto w ustawie z dnia 27 lutego 2026 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy 1600), zawetowanej przez Prezydenta RP. Propozycja ta znajdowała się w projekcie przedstawionym przez Radę Ministrów i nie ma obecnie powodów, aby odmiennie ją oceniać. Projektowana aktualnie ustawa posługuje się jedynie inną formułą, zapewniającą pełniejszą przejrzystość przepisu. Pozostaje również w zgodzie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, który wskazywał, że: „Nieobecność prokuratora na rozprawie głównej, prawidłowo zawiadomionego o jej terminie, oznacza, że w wypadku zgłoszenia przez oskarżonego wniosku, o jakim mowa w art. 387 § 1 KPK, nie sprzeciwia się on takiemu wnioskowi. Skuteczne złożenie sprzeciwu wobec wniosku oskarżonego wymaga obecności prokuratora na rozprawie głównej” (wyrok SN z dnia 21 sierpnia 2019 r., IV KS 19/19). W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano, że: „nie zasługuje na akceptację pogląd, iż na skutek nieobecności na rozprawie, prokurator nie miał możliwości ustosunkowania się do zgłoszonego przez oskarżonego wniosku. Analogicznie można by argumentować w odniesieniu do nieobecnego na rozprawie pokrzywdzonego i gdyby miało to prowadzić do przyjęcia, że nie miał on możliwości ustosunkowania się do takiego wniosku, wypadałoby uznać, iż ze względu na konieczność respektowania uprawnień pokrzywdzonego brak jest warunków do uwzględnienia wniosku. Gdyby zaś zgodzić się z Sądem ad quem, że „nieobecność prokuratora na rozprawie nie pozbawia go wyrażenia

własnego stanowiska odnoszącego się do przedmiotowego wniosku oskarżonego”, to konsekwentnie należałoby uznać, że również nieobecność na rozprawie pokrzywdzonego nie powinna prowadzić do zaniechania poznania jego stanowiska co do wniosku. Jeżeli w przypadku pokrzywdzonego tezy takiej postawić jednak nie można, to analogicznie nie może mieć ona zastosowania do prokuratora. Zatem jeżeli przyjmuje się, że zawiadomienie pokrzywdzonego o terminie rozprawy oraz pouczenie go o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego wniosku, o którym mowa w trybie art. 387 § 1 KPK, jest wystarczające dla uznania, że mimo nieobecności pokrzywdzonego na rozprawie jego uprawnienie do wyrażenia sprzeciwu nie doznaje uszczerbku i zachodzą przesłanki do przyjęcia, że w takim wypadku „nie sprzeciwia się” on uwzględnieniu wniosku (przesłanka pozytywnej decyzji sądu z art. 387 § 2 KPK), to tak samo trzeba wnioskować w przypadku nieobecności na rozprawie, powiadomionego o jej terminie prokuratora, tj. że nie sprzeciwia się on uwzględnieniu wniosku. (...) Natomiast co do powołanego przez Sąd Okręgowy w T. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2015 r., V KK 240/15, zwrócono uwagę, że obecny stan prawny dezaktualizuje wyrażony w nim pogląd, iż w interesie oskarżonego, który złożył wniosek o dobrowolne poddanie się karze nakłada na sąd powinność, gdy ten widzi możliwość zakończenia zwieńczonego porozumieniem postępowania, zarządzenia przerwy w rozprawie w celu zawiadomienia prokuratora o propozycji oskarżonego. Pogląd ten został sformułowany w stanie prawnym obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. (...), gdy prokurator mógł na zasadach ogólnych zaskarżyć wyrok wydany w trybie konsensualnym. Dlatego Sąd Najwyższy w celu zagwarantowania oskarżonemu stabilności wyroku wydanego na jego wniosek, ale pod nieobecność prokuratora, kierując się względami funkcjonalnymi, pogląd taki wyraził. Jednak wprowadzenie art. 447 § 5 KPK sprawiło, że racje, które przyświecały wydaniu wspomnianego orzeczenia, przestały być aktualne, bowiem przepis ten, ograniczając podstawy zaskarżenia wyroku wydanego w trybie konsensualnym, w szczególności blokując mu możliwość zaskarżenia wyroku na niekorzyść oskarżonego z wysunięciem zarzutów określonych w art. 438 pkt 3 i 4 KPK, wystarczająco chroni oskarżonego przed zmianą wyroku w związku z apelacją prokuratora, który nie wyraził sprzeciwu wobec nieobecności na rozprawie (zob. D. Świecki, Komentarz aktualizowany do art. 387 Kodeksu postępowania karnego, LEX/el., tezy 20, 22)”.

Art. 387a k.p.k. – dobrowolne poddanie się karze w toku rozprawy

Instytucja dobrowolnego poddania się karze będzie mogła być odpowiednio stosowana także w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej, czyli także po upływie terminu wskazanego w art. 387 § 1 k.p.k. Jednak w razie złożenia wniosku o dobrowolne poddanie się karze po wskazanym terminie, oskarżony nie będzie mógł korzystać z przewidzianych w projektowanym art. 343c § 1 i 3 k.p.k. złagodeżeń sankcji karnej (możliwości orzeczenia kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej trzech czwartych górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisanego sprawcy przestępstwo). W razie wyrażenia przez oskarżonego woli dobrowolnego poddania się karze w toku postępowania dowodowego, odpowiednie zastosowanie znajdą podstawowe przesłanki uwzględnienia wniosku oskarżonego oraz wymogi proceduralne przewidziane w art. 387 § 1a–5 k.p.k. Sąd będzie mógł uwzględnić wniosek jedynie wówczas, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie będą budziły wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości. Uwzględnienie wniosku będzie możliwe jedynie wówczas, gdy nie sprzeciwi się temu prokurator należycie powiadomiony o terminie rozprawy, a także pokrzywdzony należycie powiadomiony o terminie rozprawy oraz pouczony o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku.

Wniosek o dobrowolne poddanie się karze oskarżony będzie mógł złożyć na każdym terminie rozprawy, także tuż przed zamknięciem przewodu sądowego na rozprawie głównej. Wobec braku zastrzeżenia w przepisie, że chodzi o pierwszą rozprawę główną, złożenie wniosku w tym trybie będzie możliwe także w toku ponownego rozpoznania sprawy przez sąd pierwszej instancji, po uchyleniu wyroku przez sąd odwoławczy. Moment złożenia wniosku będzie jednak w razie jego uwzględnienia brany pod uwagę przy określeniu przez sąd granic akceptowanego wniosku co do kary.

Brak sprzeciwu pokrzywdzonego pozostaje nadal warunkiem skutecznego złożenia wniosku o skazanie. Przesłanką uwzględnienia wniosku złożonego w trybie projektowanego art. 387a k.p.k. jest zatem nie tylko należyte powiadomienie pokrzywdzonego o terminie rozprawy, ale także pouczenie go o tym, że oskarżony może złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze także na kolejnych terminach rozpraw, a nie jedynie w terminie przewidzianym w art. 387 § 1 k.p.k., który zazwyczaj upłynie w toku pierwszego lub jednego z pierwszych terminów rozprawy. Dopiero pełne pouczenie pokrzywdzonego w tym zakresie uprawniać będzie sąd do przyjęcia, że niestawiennictwo pokrzywdzonego na terminie rozprawy, na którym oskarżony złożył wniosek o dobrowolne poddanie się karze, oznacza brak wyrażenia sprzeciwu wobec zastosowania tej instytucji (tak, w poprzednim stanie prawnym w odniesieniu do sprzeciwu prokuratora – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2019 r., IV KS 19/19; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2021 r., II KS 22/20).

Decydując o uwzględnieniu wniosku o dobrowolne poddanie się karze złożonego w toku rozprawy, a po terminie wskazanym w art. 387 § 1 k.p.k., sąd powinien także mieć na względzie, czy cele postępowania karnego zostaną osiągnięte

mimo nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Oznacza to potrzebę wzięcia pod uwagę stanu zaawansowania postępowania dowodowego w momencie złożenia wniosku, jak również – w sprawach, w których występuje więcej niż jeden oskarżony – ewentualnych konsekwencji uwzględnienia wniosku co do jednego oskarżonego w kontekście konieczności wyłączenia sędziego, który taki wniosek rozpoznał, od orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej pozostałych współoskarżonych (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2007 r., I KZP 9/07; por. także treść art. 34 § 5 k.p.k.).

Art. 300 § 1 k.p.k., art. 424 § 3 k.p.k., art. 447 § 5 k.p.k. i art. 672 k.p.k. oraz art. 161 § 1 i 2 k.k.s. – zmiany wynikowe

Dodanie art. 11a k.p.k., art. 11b k.p.k. i art. 387a k.p.k. oznacza konieczność zmiany treści art. 300 § 1 k.p.k. przez uzupełnienie pouczeń udzielanych podejrzanemu przed pierwszym przesłuchaniem o informację o treści także projektowanego art. 11a k.p.k., art. 11b k.p.k. i art. 387a k.p.k.

Zmiany w art. 424 § 3 k.p.k., art. 447 § 5 k.p.k. i art. 672 k.p.k. oraz art. 161 § 1 i 2 k.k.s. również uwzględniają w ich treści nowy projektowany art. 387a k.p.k.

Ponadto w art. 672 k.p.k. zwolnienie z obowiązku sporządzenia uzasadnienia rozciągnięto na wyroki uwzględniające wnioski, o których mowa w 338a k.p.k., z uwagi na tożsame *ratio legis*.

Art. 343c k.p.k. – ekstraordynaryjne korzyści związane z trybami konsensualnymi

W celu sprawienia, aby oskarżony był zainteresowany szybszym rozstrzygnięciem sprawy na podstawie art. 335, art. 338a albo art. 387 k.p.k., projektowany art. 343c k.p.k. przewiduje dla niego określone korzyści w zakresie wymiaru kary i innych środków, w tym redukcji ustawowego zagrożenia karą za zarzucane przestępstwo oraz możliwość:

- 1) nadzwyczajnego złagodzenia kary,
- 2) odstąpienia od wymierzenia kary za przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat,
- 3) odstąpienia od nadzwyczajnego obostrzenia kary o charakterze obligatoryjnym,
- 4) odstąpienia od wymierzenia środka karnego, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa oraz przepadku,
- 5) warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności lub kary łącznej pozbawienia wolności do lat 5 na okres próby do lat 10.

Tryb	Moment złożenia	Nadzwyczajne złagodzenie kary	Odstąpienie od wymierzenia kary	Odstąpienie od obostrzeń	Zawieszenie wykonania kary
Art. 335 § 1 i 2 (skazanie bez rozprawy)	Postępowanie przygotowawcze	Tak	Tak (do 5 lat pozbawienia wolności)	Tak	Tak (do 5 lat, próba do 10 lat)
Art. 338a (dobrowolne poddanie się karze przed rozprawą)	Przed doręczeniem zawiadomienia o rozprawie	Tak	Tak (do 5 lat pozbawienia wolności)	Tak	Tak (do 5 lat, próba do 10 lat)
Art. 387 (dobrowolne poddanie się karze na rozprawie)	Do zakończenia przesłuchania wszystkich oskarżonych	Tak	Nie	Tak	Nie

Proponowane zmiany zmierzają w stronę dalszego rozwoju porozumień procesowych. Poszerzają one istniejące dotąd możliwości rozstrzygnięcia w procesie karnym w sposób, który realizuje jednocześnie trzy zasadnicze cele – zapewnia pokrzywdzonemu naprawienie szkody w najlepszy z możliwych sposobów, jednocześnie przyspiesza i racjonalizuje postępowanie karne, eliminując zbędne postępowania odwoławcze, oraz umożliwia uzyskanie sprawiedliwego wyroku w warunkach korzystnych także dla oskarżonego.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Belgia

Prawo belgijskie przewiduje przedprocesowe przyznanie się do winy (*reconnaissance préalable de culpabilité*) od 2016 r. Jeżeli podejrzany lub oskarżony przyzna się do winy, prokurator może zaproponować mu niższy wymiar kary i podpisać z nim ugodę, która musi być zatwierdzona przez sąd podczas rozprawy. Pokrzywdzeni mogą ubiegać się o odszkodowanie. Obecność adwokata jest obowiązkowa podczas przesłuchania podejrzanego lub oskarżonego, w celu zapewnienia mu prawa do obrony. Procedura nie może być zastosowana, gdy podejrzanemu lub oskarżonemu grozi kara wyższa niż 5 lat pozbawienia wolności, nie jest też możliwa w przypadku zabójstw lub wykroczeń przeciw małoletnim. Nie można jej zastosować po wyroku sądu pierwszej instancji.

Czechy

Porozumienie w sprawie winy i kary (dohoda o vině a trestu) zostało wprowadzone do czeskiego kodeksu postępowania karnego na mocy nowelizacji z 2012 r. Procedurę zawierania ugody regulują § 175a i następne. Porozumienie może być zawarte, jeżeli oskarżony przyzna się do popełnienia przestępstwa, o które jest oskarżony. Nie może to być przestępstwo, za które grozi maksymalna kara co najmniej 10 lat pozbawienia wolności. Zawarcie ugody uzależnione jest od zgody prokuratora. Jeżeli poszkodowany ma prawo do odszkodowania, fakt ten może zostać uwzględniony w umowie o winie i karze. Ponadto sąd może orzec o odszkodowaniu bezpośrednio podczas zatwierdzania samego porozumienia. Sąd może odrzucić porozumienie, ale nie może modyfikować jego treści.

Estonia

W Estonii 69% spraw karnych zostaje zakończonych w drodze ugody w sprawie przyznania się do winy (Kokkuleppemenetlus). Negocjacje odbywają się zazwyczaj po zakończeniu postępowania przygotowawczego. Zawarcie ugody nie wymaga przyznania się podejrzanego/oskarżonego do winy w trakcie negocjacji lub przed sądem. Postępowanie ugodowe można wszcząć do czasu zakończenia postępowania sądowego w sądzie rejonowym. W przypadku wszczęcia postępowania ugodowego przez prokuraturę, negocjacje rozpoczynają się od wyjaśnienia przez prokuratora podejrzanemu/oskarżonemu możliwości i skutków zastosowania postępowania ugodowego oraz jego praw. Ponadto prokurator zwraca się do pokrzywdzonego o wyrażenie zgody na postępowanie ugodowe. Jeżeli strony zdecydują się na zawarcie ugody, podpisana umowa wraz z aktami sprawy kierowana jest do sądu. Zadaniem sądu jest dogłębna analiza wszystkich okoliczności sprawy karnej, na podstawie których możliwe będzie potwierdzenie ugody. Sędzia ma obowiązek zwrócić akta prokuraturze, jeżeli nie zgadza się z którąkolwiek z przytoczonych okoliczności lub ma co do niej wątpliwości. Podejrzanemu/oskarżonemu może zrzec się prawa do obrońcy w sądzie, ale osoba prowadząca postępowanie musi najpierw poinformować podejrzanego/oskarżonego o prawie do żądania udziału obrońcy w rozprawie. Ponadto osoba prowadząca postępowanie ma obowiązek z własnej inicjatywy dowiedzieć się, czy podejrzanemu/oskarżonemu życzy sobie udziału obrońcy w rozprawie, czy też nie. Postępowanie pojednawcze jest wyłączone w sprawach w związku z poważnymi przestępstwami, w przypadku braku zgody oskarżonego, jego obrońcy, prokuratora, pokrzywdzonego, oskarżonego cywilnego lub osoby trzeciej i w sprawie karnej z udziałem kilku oskarżonych, jeżeli przynajmniej jeden z oskarżonych nie wyraża zgody na zastosowanie postępowania ugodowego.

Francja

We Francji 79% spraw karnych jest rozstrzyganych w wyniku procedury przedprocesowego przyznania się do winy CRPC (Comparution sur reconnaissance préalable de culpabilité). Procedura ma zastosowanie do wszystkich przestępstw, z wyjątkiem:

- przestępstw polegających na atakach na nietykalność cielesną osób i napaści na tle seksualnym zagrożonych karą pozbawienia wolności powyżej 5 lat (np. napad na tle seksualnym)
- przestępstwa nieumyślnego spowodowania śmierci,
- przestępstw prasowych (np. zniewaga, zniesławienie),
- przestępstw politycznych.

Podejrzanemu musi korzystać z pomocy prawnika. Procedura może być zastosowana tylko, jeżeli podejrzanemu przyzna się do winy. Prokurator proponuje podejrzanemu wymiar kary, a jeżeli podejrzanemu kwestionuje przytaczane fakty lub proponowany wymiar kary, prokurator kieruje sprawę do sądu karnego. Prokurator proponuje również zadośćuczynienie na rzecz pokrzywdzonego. Jeżeli podejrzanemu przyjmie propozycję prokuratora, prokurator przesyła wniosek do sądu o zatwierdzenie porozumienia. Jeżeli pokrzywdzony jest znany, jest bezzwłocznie powiadamiany o wdrożeniu procedury „przyznania się do winy”. Pokrzywdzony jest wezwany do stawienia się przed sądem w tym samym czasie co sprawca, w razie potrzeby z udziałem adwokata, aby wystąpić jako strona cywilna i ubiegać się o odszkodowanie za poniesioną stratę.

Włochy

Zastosowanie kary na wniosek stron (applicazione della pena su richiesta delle parti, potocznie „patteggiamento”) jest uregulowane w artykułach 444–448 Kodeksu postępowania karnego. Prokurator lub oskarżony przesyła do sądu wniosek o zastosowanie w konkretnym przypadku i w określonym zakresie kary zastępczej lub kary pieniężnej, zmniejszonej maksymalnie o jedną trzecią, albo kary pozbawienia wolności, która zmniejszona maksymalnie o jedną trzecią, nie przekracza pięciu lat pozbawienia wolności. Jeżeli strona przeciwna, zazwyczaj prokurator, wyrazi zgodę, a sędzia, po zapoznaniu się z aktami, uzna, że kwalifikacja prawna przestępstwa jest prawidłowa i wnioskowana kara jest odpowiednia, wówczas wyrok wydaje się na podstawie art. 444 Kodeksu postępowania karnego.

** Projekt – w ślad za podobnymi rozwiązaniami przyjętymi m.in. we Włoszech – wyłącza przestępstwa zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności z zakresu przedmiotowego skazania bez rozprawy w trybie wniosku niesamoistnego*

(projektowany art. 335 § 2b k.p.k.).

Niderlandy

Zgodnie z art. 74 kodeksu karnego (Wetboek van Strafrecht) prokurator może zawrzeć umowę z podejrzanym o przestępstwo zagrożone karą niewyższą niż 6 lat pozbawienia wolności, oferując umorzenie postępowania w zamian za zapłatę grzywny lub spełnienie innych warunków jak przepadek mienia uzyskanego bezprawnie, wypłatę pokrzywdzonemu odszkodowania za szkodę wyrządzoną przestępstwem lub wykonywanie nieodpłatnej pracy. Uгода nie musi być zatwierdzona przez sąd. Ze względu na oszczędność czasu i niższe koszty niż w postępowaniu sądowym, instytucja ta stała się popularna i jest stosowana w około 1/3 postępowań karnych.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	11 sądów apelacyjnych 47 sądów okręgowych 319 sądów rejonowych	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zmniejszenie liczby rozpraw w wyniku wprowadzenia nowej instytucji umorzenia postępowania karnego opartego na ugodzie podejrzanego z pokrzywdzonym już na etapie postępowania przygotowawczego. Rozszerzenie ostatniego momentu, w którym oskarżony lub obrońca będą mogli złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze w trybie art. 387 k.p.k., na moment przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej. Stosowanie instytucji dobrowolnego poddania się karze także w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej, czyli także po upływie terminu wskazanego w art. 387 § 1 k.p.k. Poprawa sprawności postępowań karnych.
Jednostki organizacyjne prokuratury	11 prokuratur regionalnych 46 prokuratur okręgowych 358 prokuratur rejonowych	Ministerstwo Sprawiedliwości	Wprowadzenie nowej instytucji umorzenia postępowania karnego opartego na ugodzie podejrzanego z pokrzywdzonym już na etapie postępowania przygotowawczego. Nowa podstawa prawna umorzenia postępowania karnego w zakresie niektórych przestępstw, w których nie występuje pokrzywdzony. Obowiązek wskazania, na wniosek oskarżonego, akceptowalnych dla oskarżyciela publicznego granic wniosku oskarżonego o skazanie w trybie art. 338a k.p.k. albo art. 387 k.p.k. Poprawa sprawności postępowań karnych.
Adwokaci	23 180 wykonujących zawód stan na 05.09.2025 r.	Krajowy Rejestr Adwokatów i Aplikantów Adwokackich	Rozszerzenie ostatniego momentu, w którym oskarżony lub obrońca będą mogli złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze w trybie art. 387 k.p.k., na moment przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej i możliwość złożenia wniosku przez obrońcę oskarżonego. Poprawa sprawności postępowań karnych.
Radcowie prawni	56 152 wykonujących zawód stan na 05.09.2025 r.	Krajowa Izba Radców Prawnych	
Pokrzywdzeni	Liczba trudna do ustalenia,	Sprawozdania w sprawach karnych	Wprowadzenie nowej instytucji umorzenia postępowania karnego opartego na ugodzie

	2 094 676 spraw karnych w 2025 r.	i wykroczeniowych za rok 2025, MS-S5r oraz MS-5o	podejrzanego z pokrzywdzonym już na etapie postępowania przygotowawczego. Stosowanie instytucji dobrowolnego poddania się karze także w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej, czyli także po upływie terminu wskazanego w art. 387 § 1 k.p.k., pod warunkiem braku sprzeciwu pokrzywdzonego, odpowiednio powiadomionego o terminie rozprawy i pouczonego o możliwości zgłoszenia wniosku przez oskarżonego. Zabezpieczenie interesów pokrzywdzonego bez długiego i kosztownego postępowania karnego.
Oskarżeni i podejrzani	Liczba trudna do ustalenia, 2 094 676 spraw karnych w 2025 r.	Sprawozdania w sprawach karnych i wykroczeniowych za rok 2025, MS-S5r oraz MS-5o	Wprowadzenie nowej instytucji umorzenia postępowania karnego opartego na ugodzie podejrzanego z pokrzywdzonym już na etapie postępowania przygotowawczego. Uiszczanie przez podejrzanego świadczenia w wysokości od 1000 do 20 000 złotych na rzecz Skarbu Państwa na podstawie projektowanych art. 11a i art. 11b k.p.k. Nowa podstawa prawna umorzenia postępowania karnego w zakresie niektórych przestępstw, w których nie występuje pokrzywdzony. Rozszerzenie ostatniego momentu, w którym oskarżony lub obrońca będą mogli złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze w trybie art. 387 k.p.k., na moment przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej. Stosowanie instytucji dobrowolnego poddania się karze także w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej, czyli także po upływie terminu wskazanego w art. 387 § 1 k.p.k. Określone korzyści w zakresie wymiaru kary i innych środków w razie zgody na zastosowanie skazania bez przeprowadzania rozprawy, dobrowolne poddanie się karze przed rozprawą lub w jej trakcie do zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych. Poprawa sprawności postępowań karnych.
Skarb Państwa	1	Informacja ogólnodostępna	Uiszczanie przez podejrzanego świadczenia w wysokości od 1000 do 20 000 złotych na rzecz Skarbu Państwa na podstawie projektowanych art. 11a i art. 11b k.p.k.
Jednostki organizacyjne Policji	komendy wojewódzkie Policji (16), Komenda Stołeczna Policji, komendy miejskie Policji (65), komendy	MSWiA	Wprowadzenie nowej instytucji umorzenia postępowania karnego wpłynie na: – obowiązki informacyjne po stronie Policji w zakresie możliwości umorzenia postępowania karnego opartego na ugodzie podejrzanego z pokrzywdzonym na etapie postępowania

	powiatowe Policji (271), komendy rejonowe Policji (7), sieć komisariatów i posterunków Policji prowadzących postępowania przygotowawcze		przygotowawczego ⁵ , – konieczność redefinicji metod prowadzenia postępowania przygotowawczego przez funkcjonariuszy Policji oraz uruchomienia odpowiednich programów szkoleniowych, – konieczność przeprowadzenia odpowiednich szkoleń, zapewniających realizację regulacji zgodnie z jej celem.
Mediatorzy	Około 5000 osób	Ministerstwo Sprawiedliwości	Wprowadzenie nowej instytucji umorzenia postępowania karnego opartego na ugodzie podejrzanego z pokrzywdzonym już na etapie postępowania przygotowawczego, co potencjalnie może zwiększyć liczbę postępowań mediacyjnych w sprawach karnych.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W ramach opiniowania projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Prokurator Krajowy;
2. Krajowa Rada Sądownictwa;
3. Krajowa Rada Prokuratorów;
4. Sąd Najwyższy;
5. Naczelna Rada Adwokacka;
6. Krajowa Rada Radców Prawnych;
7. Rzecznik Praw Obywatelskich;
8. Prezesi sądów apelacyjnych (oraz sądy okręgowe i sądy rejonowe);
9. Prezesi wojskowych sądów okręgowych (oraz sądy garnizonowe);
10. Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury.

W ramach konsultacji publicznych projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”;
2. Stowarzyszenie Sędziów „Themis”;
3. Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSiP Votum;
4. Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”;
5. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych;
6. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA;
7. Porozumienie samorządów zawodowych i stowarzyszeń prawniczych;
8. Krajowa Rada Kuratorów;
9. Helsińska Fundacja Praw Człowieka;
10. Amnesty International;
11. Fundacja Batorego;
12. Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju;
13. Fundacja Court Watch Polska;
14. Sieć Obywatelska Watchdog Polska;
15. Fundacja Krakowski Instytut Prawa Karnego;
16. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości;
17. Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych;

⁵ Ze względu na charakter proponowanych rozwiązań — w szczególności zmianę art. 300 k.p.k. regulującą pouczenia dla podejrzanego i pokrzywdzonego oraz przewidzianą możliwość zawarcia ugody między pokrzywdzonym a podejrzanym na zasadach określonych w art. 23a k.p.k. — oraz mając na uwadze, iż obowiązki informacyjne oraz skierowanie sprawy do mediacji w przeważającej mierze realizowane są na etapie postępowania przygotowawczego przez Policję.

18. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych;
19. Centrum Pomocy Pokrzywdzonym i Prewencji Przestępczości;
20. Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej;
21. Małopolskie Stowarzyszenie Probacja;
22. Stowarzyszenie Pomocy Świadkom i Ofiarom Przestępstw „Cyriacus”;
23. Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Prawnej Sapere Aude;
24. Polskie Centrum Mediacji;
25. Krajowe Stowarzyszenie Mediatorów.

Czas trwania opiniowania i konsultacji publicznych – 30 dni.

W ramach opiniowania Prezes Wojkowego Sądu Okręgowego w Poznaniu, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach, Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Prezes Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie oraz Prokurator Regionalny w Szczecinie poinformowali o braku uwag do projektu. W ramach opiniowania uwagi do projektu zostały przedstawione przez Prokuratora Krajowego, Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej, Prezesa Sądu Apelacyjnego w Lublinie, Prezesa Wojkowego Sądu Okręgowego w Warszawie, Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, Prokuratora Regionalnego w Katowicach, Prokuratorę Regionalną w Poznaniu, Prokuratora Regionalnego w Lublinie, Zastępcę Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Krajową Radę Radców Prawnych. Zestawienie przedstawionych uwag wraz z odniesieniem Ministra Sprawiedliwości zawiera odrębna tabela.

W ramach konsultacji publicznych Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia Porozumienie Zielonogórskie poinformowała o braku uwag do projektu. W ramach konsultacji publicznych uwagi do projektu zostały przedstawione przez Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”. Zestawienie przedstawionych uwag wraz z odniesieniem Ministra Sprawiedliwości zawiera odrębna tabela.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2026 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	<i>Łącznie (0-10)</i>
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Źródła finansowania	Projektowana regulacja nie wywoła dodatkowych skutków finansowych (w postaci dodatkowych/zwiększonych wydatków) dla budżetu państwa zarówno w roku wejścia w życie regulacji, jak i w latach następnych. Ewentualne wydatki wynikające z wejścia w życie projektowanej regulacji zostaną sfinansowane w ramach limitu wydatków w części 15 budżetu państwa – Sądy powszechne, części 37 budżetu państwa – Sprawiedliwość, części 88 budżetu państwa – Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury oraz części 42 budżetu państwa – Sprawy wewnętrzne i nie będą stanowić podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa na ten cel, zarówno w roku bieżącym, jak i w latach kolejnych.											

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Uiszczanie przez podejrzanego świadczenia w wysokości od 1000 do 20 000 złotych na rzecz Skarbu Państwa na podstawie projektowanych art. 11a i art. 11b k.p.k. może wpłynąć na wzrost dochodów budżetu państwa. Wysokość dochodów budżetu państwa jest niemożliwa do precyzyjnego oszacowania, gdyż rozwiązania zawarte w projektowanych art. 11a i art. 11b k.p.k. nie istniały do tej pory w polskim prawie, nie są więc dostępne statystyki z nimi związane.

W myśl art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, z późn. zm.), środki publiczne pochodzące z poszczególnych tytułów nie mogą być przeznaczane na finansowanie imiennie wymienionych wydatków, określona w tym artykule zasada niefunduszowania lub zasada jedności materialnej (merytorycznej) budżetu wprowadza nakaz unikania łączenia zarówno finansowego, jak i logicznego poszczególnych kategorii środków publicznych – głównie dochodów publicznych – z określonymi wydatkami. Znajduje to potwierdzenie w art. 6 i art. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1484), które wskazują, że naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest niedokonanie w terminie wpłaty do budżetu w należnej wysokości dochodów przez jednostkę budżetową oraz przeznaczenie dochodów uzyskiwanych przez jednostkę budżetową na wydatki ponoszone w tej jednostce.

Liczba skazanych za popełnienie przestępstw, w przypadku których **potencjalnie** mogą mieć zastosowanie projektowane art. 11a i art. 11b k.p.k. w 2025 r. była następująca⁶:

Liczba skazanych za popełnienie przestępstw, w przypadku których może mieć zastosowanie projektowany art. 11a k.p.k.	
Art. 278 k.k.	22 252
Art. 284 k.k.	2 655
Art. 285 k.k.	163
Art. 286 k.k.	15 747
Art. 287 k.k.	323
Art. 288 k.k.	4 647
Art. 289 k.k.	399
Art. 290 k.k.	102
Art. 291 k.k.	985
Art. 292 k.k.	0
Art. 293 k.k.	3
Art. 294 k.k.	0
Art. 157 §3 k.k.	0
Art. 160 §3 k.k.	0
Art. 177 §1 k.k.	2532
Razem	49 808
Liczba skazanych za popełnienie przestępstw, w przypadku których może mieć zastosowanie projektowany art. 11b k.p.k.	
Art. 270 §2a k.k.	65
Art. 270 §3 k.k.	97
Art. 271 §2 k.k.	416
Razem	578

Łączna liczba skazań za przestępstwa, przy których przewidywane jest rozszerzenie możliwości zastosowania trybów konsensualnych, wynosi około 50 000 rocznie. Jednak nieznana jest liczba występów, których wartość nie przekracza 20 000 złotych, podejrzany nie był karany za przestępstwo umyślne, a okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości. Dlatego dokładna liczba spraw, w których w praktyce będą mogły

⁶ Dane Ministerstwa Sprawiedliwości, sprawozdania statystyczne za 2025 r. MS-6o i MS-6r.

	być zastosowane projektowane tryby konsensualne, może być niższa. Jednakże zastosowanie art. 11a k.p.k. będzie mogło nastąpić tylko na wspólny wniosek podejrzanego, niekaranego za przestępstwo umyślne i pokrzywdzonego, jeżeli okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości, a ugoda między pokrzywdzonym i podejrzanym została wykonana. Wartość przedmiotu przestępstwa przeciwko mieniu nie może przekraczać 20 000 złotych. Art. 11b k.p.k. będzie zaś mógł być zastosowany tylko wobec sprawcy niekaranego za przestępstwo umyślne, jeżeli okoliczności sprawy nie budzą wątpliwości. Wysokość świadczenia będzie zależała od okoliczności konkretnej sprawy, zaś w przypadku umorzenia ugodowego (projektowany art. 11a k.p.k.) świadczenie będzie miało charakter fakultatywny. Zakłada się, że wprowadzenie instytucji umorzenia ugodowego na etapie postępowania przygotowawczego nie będzie wiązało się z obciążeniem dla sektora finansów publicznych, a może przynieść korzyści systemowe w postaci zmniejszenia kosztów postępowań karnych, odciążenia sądów i prokuratur, skrócenia czasu postępowania. W 2025 r. w sądach powszechnych 2043 postępowania karne zakończyły się ugodą w wyniku postępowania mediacyjnego, 1010 brakiem ugody, a 197 w inny sposób. Zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 663, z późn. zm.) w skład kosztów postępowania mediacyjnego wchodzi: 1) należność zryczałtowana za przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w wysokości 240 zł; 2) udokumentowane i niezbędne wydatki mediatora poniesione w związku z postępowaniem mediacyjnym na pokrycie kosztów: a) wynajmu pomieszczenia na mediację, w wysokości nieprzekraczającej 70 zł za jedno spotkanie mediacyjne, b) przejazdów – w wysokości określonej w przepisach dotyczących wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, c) korespondencji, w zryczałtowanej wysokości 30 zł. Jednocześnie wysokość kosztów przeprowadzenia postępowania sądowego w sprawach karnych zależy od danej sprawy i wynosi w praktyce od kilkuset złotych w sprawach prostych do kilkudziesięciu tysięcy złotych w sprawach złożonych. Koszty organizacji mediacji są więc relatywnie niskie w porównaniu do kosztów pełnego postępowania sądowego. Należy wskazać, że projektowana instytucja umorzenia ugodowego będzie miała ograniczony zakres zastosowania, co wynika z jej konstrukcji oraz warunków formalnych. Zgodnie z projektem będzie ona dostępna wyłącznie w odniesieniu do wąskiej grupy występów, określonych w ustawie oraz tylko wobec podejrzanych uprzednio niekaranych za przestępstwo umyślne. Dodatkowo zastosowanie instytucji będzie fakultatywne. Projektowany art. 343c § 2 pkt 4 k.p.k. daje możliwość odstąpienia przez sąd od orzekania środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, które jest jednym z przychodów Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Ministerstwo Sprawiedliwości nie dysponuje wystarczającymi danymi w zakresie przychodów Funduszu Sprawiedliwości, z których może wynikać, jak wprowadzenie projektowanych przepisów może wpływać na stan środków Funduszu Sprawiedliwości, tym bardziej, że projektowany przepis ma charakter fakultatywny.
--	--

Dodatkowa informacja dotycząca praktyki orzeczniczej sądów odnośnie do orzekania świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 43a § 1 k.k.	
Sygnatura	Praktyka orzecznicza sądów
VI K 574/19 ⁷	Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu orzekł świadczenie pieniężne w wysokości 1500 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k. w zw. z art. 43a § 1 k.k.)
II Ka 338/15 ⁸	Sąd Okręgowy w Koninie orzekł świadczenie pieniężne w kwocie 300 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k. w zw. z art. 43a § 1 k.k.)
VII K 340/17 ⁹	Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim orzekł świadczenie pieniężne w wysokości 500 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k. w zw. z art. 43a § 1 k.k.)

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2026 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).						

⁷ [https://orzeczenia.poznan-nowemiasto.sr.gov.pl/content/\\$N/153510350003006_VI_K_000574_2019_Uz_2019-11-18_001](https://orzeczenia.poznan-nowemiasto.sr.gov.pl/content/$N/153510350003006_VI_K_000574_2019_Uz_2019-11-18_001)

⁸ [https://orzeczenia.ms.gov.pl/details/\\$N/155000000001006_II_AKa_000338_2015_Uz_2016-01-20_001](https://orzeczenia.ms.gov.pl/details/$N/155000000001006_II_AKa_000338_2015_Uz_2016-01-20_001)

⁹ [https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/\\$N/150505100523506_VII_K_000340_2017_Uz_2018-06-20_001](https://orzeczenia.ms.gov.pl/content/$N/150505100523506_VII_K_000340_2017_Uz_2018-06-20_001)

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby z niepełnosprawnością i starsze	Projekt wpłynie na obywateli przez zabezpieczenie interesów pokrzywdzonego bez długiego i kosztownego postępowania karnego oraz poprawę sprawności postępowań karnych. Zostanie to osiągnięte dzięki: – wprowadzeniu nowej instytucji umorzenia postępowania karnego opartego na ugodzie podejrzanego z pokrzywdzonym już na etapie postępowania przygotowawczego, – stosowaniu instytucji dobrowolnego poddania się karze także w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej, czyli także po upływie terminu wskazanego w art. 387 § 1 k.p.k., pod warunkiem braku sprzeciwu pokrzywdzonego, odpowiednio powiadomionego o terminie rozprawy i pouczonego o możliwości zgłoszenia wniosku przez oskarżonego, – uiszczaniu przez podejrzanego świadczenia w wysokości od 1000 do 20 000 złotych na rzecz Skarbu Państwa na podstawie projektowanych art. 11a i art. 11b k.p.k., – nowej podstawie prawnej umorzenia postępowania karnego w zakresie niektórych przestępstw, w których nie występuje pokrzywdzony, – rozszerzeniu ostatniego momentu, w którym oskarżony lub obrońca będą mogli złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze w trybie art. 387 k.p.k., na moment przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej.
--	--	--

Niemierzalne		
--------------	--	--

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Zgodnie z danymi statystycznymi Prokuratury Krajowej ¹⁰ w 2025 r. liczba postępowań mediacyjnych w postępowaniu przygotowawczym zakończonych ugodą wyniosła około 70%.		
		liczba	
		spraw	postępowań mediacyjnych
	Skierowano do instytucji lub osoby uprawnionej w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego	422	445
	Zakończono postępowania mediacyjne w postępowaniu przygotowawczym (niezależnie od etapu postępowania przygotowawczego)	399	424
	– w tym ugodą	291	307
	Dane te wskazują, że mediacja karna działa efektywnie już na wczesnym etapie postępowania.		

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

☐ tak
☐ nie
☒ nie dotyczy

☐ zmniejszenie liczby dokumentów
☐ zmniejszenie liczby procedur
☒ skrócenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

☐ zwiększenie liczby dokumentów
☒ zwiększenie liczby procedur
☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

¹⁰ Sprawozdania statystyczne za 2025 rok - Prokuratura Krajowa - Portal Gov.pl

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.		☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
Komentarz: Projekt przewiduje nową procedurę umorzenia postępowania karnego opartego na ugodzie podejrzanego z pokrzywdzonym już na etapie postępowania przygotowawczego, a w przypadku procedury dobrowolnego poddania się karze w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej, dodany zostanie obowiązek odpowiedniego powiadomienia pokrzywdzonego o terminie rozprawy i pouczenia go o możliwości zgłoszenia wniosku przez oskarżonego. Nowym obowiązkiem oskarżyciela publicznego będzie wskazanie, na wniosek oskarżonego, akceptowalnych dla niego granic wniosku oskarżonego o skazanie w trybie art. 338a k.p.k. albo art. 387 k.p.k. Projekt ma na celu skrócić postępowania karne przez: – nową podstawę prawną umorzenia postępowania karnego w zakresie niektórych przestępstw, w których nie występuje pokrzywdzony, – rozszerzenie ostatniego momentu, w którym oskarżony lub obrońca będą mogli złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze w trybie art. 387 k.p.k., na moment przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej, – stosowanie instytucji dobrowolnego poddania się karze także w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej, czyli także po upływie terminu wskazanego w art. 387 § 1 k.p.k. Dodatkowa informacja nt. czasu skrócenia sprawy w trybie konsensualnym: Zastosowanie instytucji konsensualnych pozwala na zakończenie sprawy już na pierwszym posiedzeniu lub rozprawie. W porównaniu do trybu zwykłego, który wymaga kilku terminów i średnio trwa od 6 do 12 miesięcy, tryby konsensualne umożliwiają zakończenie postępowania w ciągu kilku tygodni. Oznacza to skrócenie czasu postępowania, co przekłada się na realne oszczędności zasobów sądów i zwiększenie dostępności wymiaru sprawiedliwości.		
9. Wpływ na rynek pracy		
Projektowana regulacja nie ma bezpośredniego wpływu na rynek pracy.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☒ inne: prawa człowieka	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Projekt wpłynie na sądy powszechne przez: – wprowadzenie nowej instytucji umorzenia postępowania karnego opartego na ugodzie podejrzanego z pokrzywdzonym już na etapie postępowania przygotowawczego, – rozszerzenie ostatniego momentu, w którym oskarżony lub obrońca będą mogli złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze w trybie art. 387 k.p.k., na moment przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej, – stosowanie instytucji dobrowolnego poddania się karze także w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej, czyli także po upływie terminu wskazanego w art. 387 § 1 k.p.k. Projektowane zmiany mają na celu poprawę sprawności postępowań karnych, co wpłynie także na prawa człowieka przez realizację prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Ustawa wejdzie w życie z dniem 1 kwietnia 2027 r. Określone <i>vacatio legis</i> ma na celu zapewnienie podmiotom zobowiązanym do stosowania ustawy odpowiedniego czasu na zapoznanie się z nowymi przepisami oraz przygotowanie do ich stosowania.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Przewiduje się ewaluację projektu po upływie dwóch lat od wejścia w życie, która obejmie czas trwania postępowań sądowych w sprawach karnych oraz liczbę złożonych oraz liczbę uwzględnionych: – wniosków o skazanie bez rozprawy na podstawie art. 335 k.p.k., – wniosków o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego na podstawie art. 338a		

k.p.k.,

- wniosków na rozprawie o dobrowolnie poddanie się karze na podstawie art. 387 k.p.k. i art. 387a k.p.k.

Pozwoliłoby to na ocenę skuteczności projektowanych rozwiązań, zwłaszcza w zakresie poprawy sprawności postępowań sądowych w sprawach karnych.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

1. Tabelaryczne zestawienie uwag z opiniowania.

2. Tabelaryczne zestawienie uwag z konsultacji publicznych.

Raport z konsultacji

projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny skarbowy (poprzedni tytuł: projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw) (UD362)

W ramach opiniowania projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Prokurator Krajowy;
2. Krajowa Rada Sądownictwa;
3. Krajowa Rada Prokuratorów;
4. Sąd Najwyższy;
5. Naczelna Rada Adwokacka;
6. Krajowa Rada Radców Prawnych;
7. Rzecznik Praw Obywatelskich;
8. Prezesi sądów apelacyjnych (oraz sądy okręgowe i sądy rejonowe);
9. Prezesi wojskowych sądów okręgowych (oraz sądy garnizonowe);
10. Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury.

Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach, Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Prezes Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie oraz Prokurator Regionalny w Szczecinie poinformowali o braku uwag do projektu.

Uwagi do projektu zostały przedstawione przez Prokuratora Krajowego, Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej, Prezesa Sądu Apelacyjnego w Lublinie, Prezesa Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie, Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, Prokuratora Regionalnego w Katowicach, Prokuratorę Regionalną w Poznaniu, Prokuratora Regionalnego w Lublinie, Zastępcę Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Krajową Radę Radców Prawnych.

Zestawienie przedstawionych uwag wraz z odniesieniem Ministra Sprawiedliwości zawiera odrębna tabela.

W ramach konsultacji publicznych projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”;
2. Stowarzyszenie Sędziów „Themis”;
3. Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSiP Votum;
4. Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”;
5. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych;
6. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA;

7. Porozumienie samorządów zawodowych i stowarzyszeń prawniczych;
8. Krajowa Rada Kuratorów;
9. Helsińska Fundacja Praw Człowieka;
10. Amnesty International;
11. Fundacja Batorego;
12. Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju;
13. Fundacja Court Watch Polska;
14. Sieć Obywatelska Watchdog Polska;
15. Fundacja Krakowski Instytut Prawa Karnego;
16. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości;
17. Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych;
18. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych;
19. Centrum Pomocy Pokrzywdzonym i Prewencji Przestępczości;
20. Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej;
21. Małopolskie Stowarzyszenie Probacja;
22. Stowarzyszenie Pomocy Świadkom i Ofiarom Przestępstw „Cyriacus”;
23. Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Prawnej Sapere Aude;
24. Polskie Centrum Mediacji;
25. Krajowe Stowarzyszenie Mediatorów.

Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia Porozumienie Zielonogórskie poinformowała o braku uwag do projektu.

Uwagi do projektu zostały przedstawione przez Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”. Zestawienie przedstawionych uwag wraz z odniesieniem Ministra Sprawiedliwości zawiera odrębna tabela.

Projekt został skierowany do opiniowania i konsultacji publicznych 16.04.2026 r. z terminem 30 dni na przedstawienie stanowiska.

Projekt nie był przedstawiany właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnień.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

**UWAGI ZGŁOSZONE W RAMACH KONSULTACJI PUBLICZNYCH
DO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY – KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO ORAZ USTAWY – KODEKS
KARNY SKARBOWY (POPZREDNI TYTUŁ: PROJEKT USTAWY O ZMIANIE USTAWY – KODEKS POSTĘPOWANIA
KARNEGO ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW) (UD362)**

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
1.	art. 11a k.p.k.	Zastanawia dlaczego w projekcie pominięto występki np. z art. 278 § 1 k.k. lub art. 158 § 1 k.k. bądź art. 159 k.k.	Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”	Uwaga niezasadna. Występki z art. 278 k.k. nie zostały co do zasady wyłączone. Decyduje w tym zakresie wartość mienia (20.000 zł). Co do występków z art. 158 § 1 k.k. i art. 159 k.k. – są one poważne i mają charakter umyślny. Z tego względu nie zostały ujęte w art. 11a k.p.k.
2.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Oba projektowane przepisy należy ocenić pozytywnie choć w praktyce mogą prowadzić do niezasadnego przedłużenia postępowania przygotowawczego szczególnie poprzez przeciąganie procedury mediacji i stosowanie obstrukcji procesowej przez podejrzanego. To z kolei może ostatecznie uniemożliwić wydanie sprawiedliwego orzeczenia w rozsądnym terminie. Natomiast obie podstawy umorzenia mogą przyczynić się w sądach rejonowych do zmniejszenia ilości tzw. prostych spraw. Wymuszają jednak zmiany organizacyjne w jednostkach prokuratury, implikowane <i>de facto</i> zastąpieniem organów sądowych w tych sprawach i koniecznością stworzenia warunków do skutecznego badania formalnych podstaw takich umorzeń (np. wpłat świadczenia czy wykonania szczegółowych postanowień ugody). Trudno sobie wyobrazić aby to prokurator miał zajmować się czynnościami <i>stricte</i>	Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”	Uwaga niezasadna. Prowadzenie postępowania mediacyjnego nie powinno istotnie wydłużać postępowania. Natomiast w przypadku obstrukcji prokurator może zaniechać dążenia do konsensualnego zakończenia postępowania i skierować sprawę do sądu. Nie wydaje się również, aby okazywanie i załączanie do akt dowodów wpłaty wymagało istotnych zmian organizacyjnych w prokuraturze.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		wykonawczymi, do czego powołane są odpowiednie komórki sądowe.		
3.	art. 332 § 2a k.p.k.	Z ostrożnością należy potraktować projektowany przepis art. 332 § 2a k.p.k. Oświadczenie prokuratora ma obejmować stanowisko w zakresie kar lub innych środków przewidzianych za zarzucane (aktem oskarżenia) przestępstwo. Brak uzasadnienia tej propozycji nie pozwala zrozumieć intencji projektodawcy. Oceniając projektowaną normę należy mieć na względzie okoliczności, którymi rządzi się proces karny i rolę oskarżyciela publicznego w dążeniu do uzyskania przed sądem orzeczenia sprawiedliwego. Orzeczenia uwzględniającego, dokonywane z poszanowaniem zasad prawdy materialnej i bezpośredniego przeprowadzania dowodów przed sądem, okoliczności faktyczne i wskazania do orzeczenia kary odpowiadającej stopniowi zawinienia i społecznej szkodliwości zarzucanego aktem oskarżenia czynu. Pomijając okoliczność, że wniosek z art. 335 § 2 k.p.k. może nie zostać załączony w sytuacji kwestionowania winy przez oskarżonego, należy stwierdzić, że proces karny jest postępowaniem dynamicznym o zmieniających się często okolicznościach. Stąd i stanowiska (nie tylko) oskarżyciela publicznego mogą się zmieniać w toku procesu. Obraz sprawy widoczny jest dopiero na jej finiszu, kiedy prokurator odpowiedzialnie składa wnioski w zakresie: winy, kary, środków karnych	Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”	Uwaga niezasadna. Projektowana zmiana ma na celu zachęcenie oskarżonego do skorzystania z trybu konsensualnego. Trudno zgodzić się ze stanowiskiem, że „składanie przez niego oświadczeń przy akcie oskarżenia załączanych do aktu oskarżenia jest czynnością przedwczesną i może być instrumentalnie traktowany przez oskarżonego i obrońcę oraz zmierzać do przedłużenia postępowania”. Po pierwsze Kodeks postępowania karnego przyjmuje jako zasadę, że „Przewodniczący powinien dążyć do tego, aby rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło na pierwszej rozprawie głównej” (art. 366 § 2 k.p.k.). O przedwczesności nie może być zatem mowy. Tym bardziej, że termin złożenia wniosku, o którym mowa w art. 338a k.p.k. lub art. 387 k.p.k., jest ograniczony czasowo. Po wtóre trudno zakładać, że wiedza o warunkach akceptacji wniosku, o którym mowa w art. 338a k.p.k. lub art. 387 k.p.k., może umożliwiać obstrukcję procesową.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		oraz kosztów procesu. Tym samym składanie przez niego oświadczeń przy akcie oskarżenia załączanych do aktu oskarżenia jest czynnością przedwczesną i może być instrumentalnie traktowany przez oskarżonego i obrońcę oraz zmierzać do przedłużenia postępowania.		
4.	art. 335 § 2 k.p.k.	Można byłoby przy okazji zastąpić słowo „występek” słowem „przestępstwo” i tym samym rozszerzyć możliwość stosowania tego przepisu.	Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”	Uwaga niezasadna. Stosowanie instytucji z art. 335 § 2 k.p.k. do zbrodni przy zakładanych możliwościach łagodzenia kary nie jest zasadne.
5.	art. 338a k.p.k.	Zastanawia dlaczego projektodawca nie zdecydował się rozszerzenia możliwości stosowania tej normy o czyny, które są zagrożone karą przekraczającą 15 lat pozbawienia wolności.	Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”	Uwaga niezasadna. Czyny zagrożone karą przekraczającą 15 lat cechuje na tyle wysoki stopień społecznej szkodliwości, że rozciąganie na nie instytucji z art. 338a k.p.k. nie jest zasadne.
6.	art. 343c § 2 pkt 5 k.p.k.	W tym zakresie uwaga do projektowanej normy jest negatywna. Jej przyjęcie może powodować w określonych sytuacjach niezasadne dążenie przez oskarżonego do uwzględnienia wniosku z art. 335 albo 338a k.p.k. celem uzyskania dobrodziejstwa w postaci zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, w sytuacji gdy będzie się temu sprzeciwiał interes wymiaru sprawiedliwości oraz słuszne interesy pokrzywdzonego. Dodatkowo okres próby, który może wynieść nawet 10 lat, jest nierealny ze względu na cele, która kara winna osiągnąć. Pojawia się pytanie jaki sens będzie miało zarządzenie wykonania kary po 10 latach od jej orzeczenia?	Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”	Uwaga niezasadna. Przepis art. 343c § 2 pkt 5 k.p.k. może mieć zastosowanie, gdy sąd uwzględnia wniosek, o którym mowa w art. 335 k.p.k. albo art. 338a k.p.k. Trudno natomiast zakładać, że sąd uwzględni wniosek „gdy będzie się temu sprzeciwiał interes wymiaru sprawiedliwości oraz słuszne interesy pokrzywdzonego”. Kwestionowanie dziesięcioletniego okresu próby również nie jest zasadne. Występuje on również w obowiązującym Kodeksie karnym (art. 60 § 5 k.k.). Oznacza to, że ustawodawca dostrzega „sens” tak ukształtowanego okresu próby.
7.	art. 387 § 1 k.p.k.	Zdecydowanie negatywnie należy jednak ocenić możliwość zastąpienia przesłuchania	Stowarzyszenie Prokuratorów	Uwaga niezasadna.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		na rozprawie podejrzanego – „przeprowadzeniem dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych” oraz powiazaną z tym możliwość złożenia przedmiotowego wniosku przez obrońcę za (pisemną?) zgodą oskarżonego. Norma w tym kształcie może spowodować zaprzestanie stawiania się przed sądem oskarżonego i tym samym uniemożliwienie sądowi prawidłowej oceny jego postawy i stopnia zawinienia. Zachowanie oskarżonego po popełnieniu zarzuconego mu czynu jest jednym z podstawowych kwantyfikatorów wymiaru kary i środków karnych.	„Lex Super Omnia”	Jak wskazano w uzasadnieniu projektu „W nowelizowanym przepisie wprowadzono ponadto możliwość złożenia wniosku nie tylko przez oskarżonego osobiście, ale także przez jego obrońcę. Umożliwi to złożenie wniosku wtedy, gdy oskarżony z różnych powodów nie jest obecny na rozprawie głównej, w tym także pozwoli na złożenie i rozpoznanie wniosku również w odniesieniu do oskarżonych, którzy przykładowo przebywają za granicą lub ze względu na stan zdrowia nie mogą osobiście uczestniczyć w rozprawie”. Jeżeli w ocenie sądu dokonanie prawidłowej oceny postawy i stopnia zawinienia oskarżonego jest możliwe jedynie przy jego osobistym udziale w rozprawie, to brak tej obecności może skutkować nieuwzględnieniem wniosku. Będą to zapewne przypadki odosobnione. Sytuacja taka nie uzasadnia natomiast kwestionowania proponowanej regulacji.
8.	art. 387 § 2 k.p.k.	Zdecydowanie negatywnie należy ocenić projektowaną zmianę treści zdania 1 § 2 art. 387 k.p.k. Konieczność obecności prokuratora na rozprawie i osobistego wyrażenia stanowiska w przedmiocie wniosku oskarżanego o dobrowolne poddanie się karze ma zastąpić brak (pisemnego?) sprzeciwu prokuratora należycie powiadomionego o terminie rozprawy. Jest to przepis szkodliwy dla ochrony praworządności w procesie karnym. Aksjologicznym uzasadnieniem wykonywania obowiązków służbowych przez prokuratora jest stanie na straży praworządności. Prokurator powinien być przede wszystkim oskarżycielem publicznym i swoje zawodowe obowiązki wykonywać w sądzie, gdzie będąc strażnikiem interesu publicznego dba m.in. o	Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”	Uwaga niezasadna. Gwarantem praworządności w postępowaniu sądowym jest sąd, a prokurator występuje jako strona. Przepis nie pozbawia prokuratora możliwości sprzeciwienia się wnioskowi. Kwestia o charakterze organizacyjnym (obecność prokuratora na rozprawie) nie powinna rzutować na ocenę słuszności czy zgodności proponowanej regulacji z normami wyznaczającymi „międzynarodowe i konstytucyjne standardy rzetelnego procesu”.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		prawidłowe procedowanie sądu. Proponowana zmiana może odprowadzić do dalszego ograniczenia w sądzie karnym obrony interesu publicznego (państwowego) i przynajmniej proceduralnie umożliwi wydanie wyroku przez sąd tylko w obecności obrońcy. Może to naruszać międzynarodowe i konstytucyjne standardy rzetelnego procesu.		
9.	Ogólna	Podsumowując zmiany proponowane w opisanym wyżej obszarze należy ocenić, że uwidaczniają one podstawowy zamiar projektodawcy, którym jest stworzenie dodatkowych podstaw konsensualnego zakończenia postępowania karnego. Widoczne są deklaratywne chęci polepszenia sytuacji pokrzywdzonego szczególnie w zakresie naprawienia szkody – <i>vide</i> nowe podstawy umorzenia (art. 11a i 11b k.p.k.). W większości zmiany mają jednak polepszyć sytuację oskarżonego poprzez redukcję kosztów i możliwej do orzeczenia względem niego (łagodniejszej) kary. Czy projektowane przepisy stwarzają możliwość uzyskania przez oskarżonego sprawiedliwego wyroku pozostaje kwestią dyskusyjną. Bez wątpienia zostaje wzmocniona jego pozycja i to już na etapie postępowania przygotowawczego. Widoczne jest osłabienie pozycji oskarżyciela publicznego. Przy ocenie przedmiotowych propozycji należy mieć na względzie ich zgodność z Konstytucją RP, zgodność z europejskimi standardami rzetelnego procesu, wpływ na	Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”	Uwagi ogólne, a w aspekcie krytycznym – niezasadne. W ocenie projektodawcy wprowadzanie odrębnej dyrektywy wymiaru kary w postaci „faktu złożenia oraz treść wniosku o wydanie wyroku skazującego” nie jest konieczne. Uwzględnienie tych okoliczności jest możliwe również w świetle obecnie obowiązujących regulacji, jako że mieszczą się one w zakresie pojęcia „zachowania po popełnieniu przestępstwa”, o którym mowa w art. 53 § 2 k.k. Stwierdzenia, że projektowane zmiany „naruszają podstawową zasadę procesu, t.j. zasadę prawdy materialnej, albowiem projektowane przepisy będą utrudniać ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa. Ograniczają one także inicjatywę dowodową stron. Krępują oskarżyciela publicznego w zakresie swobody podstaw i zakresu formułowania skargi do sądu (v. art. 11a k.p.k.). Osłabiają w końcu naczelne zasady postępowania karnego: bezpośredniości i kontradyktoryjności”, można odnieść również do obecnych regulacji dotyczących trybów konsensualnych. Tymczasem ich konstytucyjność nie została zakwestionowana. Cieszą się one aprobatą doktryny i akceptacją społeczną. Gwarantem zachowania zasady prawdy jest sąd, który decyduje o uwzględnieniu wniosku z art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k., art. 387 k.p.k. lub art. 387a k.p.k. W przypadku instytucji z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. gwarantem właściwego ich stosowania jest prokurator, a

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		prawa stron postępowania oraz ich praktyczne skutki dla wymiaru sprawiedliwości <i>in genere</i>. Przed wszystkim lektura projektu wykazuje podstawowy brak propozycji nowelizacji treści art. 53a k.k. i dodanie nowej dyrektywy wymiaru kary – fakt złożenia oraz treść wniosku o wydanie wyroku skazującego. Większość projektowanych przepisów określa bezpośredni wpływ na wymiar kary i środków karnych zdarzeń procesowych związanych z faktem złożenia oraz treścią wniosku oskarżonego z art. 335 § 2, 338a lub 387 k.p.k., a projektowany przepis art. 343c k.p.k. przewiduje mechanizm redukcji i uelastycznienia odpowiedzialności karnej. Projektowane zmiany w określonych przypadkach istotnie ograniczają proces karny sprowadzając jego rolę do uwzględnienia prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego i uzyskanie rekompensaty. Narusza to podstawową zasadę procesu, t.j. zasadę prawdy materialnej, albowiem projektowane przepisy będą utrudniać ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa. Ograniczają one także inicjatywę dowodową stron. Krępują oskarżyciela publicznego w zakresie swobody podstaw i zakresu formułowania skargi do sądu (v. art. 11a k.p.k.). Osłabiają w końcu naczelne zasady postępowania karnego: bezpośredniości i kontradiktoryjności.		zatem osoba zaufania publicznego o wysokim stopniu profesjonalizmu, podlegająca przy tym nadzorowi służbowemu. Odnosnie zasady bezpośredniości należy zauważyć, że już ćwierć wieku temu SN wskazał, że <i>„Zasady tej nie należy jednak zbyt fetyuszować, zwłaszcza gdy przepisy Kodeksu postępowania karnego coraz częściej i coraz szerzej przewidują orzekanie na posiedzeniu w oparciu o dołączony do aktu oskarżenia materiał dowodowy, ujawniany jedynie bez odczytywania i zaliczany w ten sposób w poczet dowodów „sądowych”</i>. Zasada bezpośredniości nie jest bowiem dobrem samym w sobie i nie można generalnie przyjmować, że uchybienie jej dyrektywom, zawsze i w każdej sytuacji, ma wpływ i to istotny na treść orzeczenia” (postanowienie SN z dnia 30 października 2001 r., V KKN 198/01). Stosowanie trybów konsensualnych uwzględnia stanowisko stron. Trudno zatem mówić o ograniczeniu kontradiktoryjności. Tryby konsensualne nie godzą również w jawność postępowania sądowego, a jedynie je skracają. Natomiast możliwość umorzenia postępowania w oparciu o art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. ma charakter ograniczony i nie może być kwestionowana w oparciu o ogólną potrzebę kontroli społecznej nad wymiarem sprawiedliwości. Gwarancje praworządności zapewnia fakt powierzenia możliwości umarzania postępowania prokuratorowi, a więc organowi zaufania publicznego.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		Należy także zdecydowanie wskazać, że uchwalenie tych zmian będzie prowadziło do istotnej zmiany w jawności postępowania. W większości spraw z zaprzeczeniem zasady bezpośredniości dowodów przeprowadzanych przed sądem, podstawę rozstrzygnięć merytorycznych będą stanowiły dowody zebrane w toku postępowania przygotowawczego. W żaden sposób nie będą one później weryfikowane, szczególnie w sprawach umorzonych w trybie art. 11a i 11b k.p.k. Jeżeli dołożymy do tego nowele art. 335 § 2 i art. 338a k.p.k., proponowane rozwiązania mogą ograniczać transparentność postępowania karnego oraz społeczną kontrolę nad wymiarem sprawiedliwości. Z drugiej strony należy docenić realne dążenie projektodawcy do skrócenia czasookresu postępowań karnych, ograniczenie przewlekłości oraz zwiększenie efektywności sądów. Choć oczywistym jest, że problemy sądownictwa w Polsce wynikają z zupełnie innych przyczyn i osiągnięcie zamierzonych przedmiotową nowelizacją celów jest możliwe przy jednoczesnym systemowym uzdrowieniu organów wymiaru sprawiedliwości. Szersze rozważania w tej mierze wykraczają jednak poza ramy niniejszego opracowania. Przy punktowych zmianach procedury karnej należy jednak baczyć aby nie zostały naruszone standardy ochrony praw jednostki, szczególnie w zakresie prawa stron do		

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		rzetelnego procesu, by nie wzrosło ryzyko błędów sądowych oraz aby nie pogłębić spadku zaufania do wymiaru sprawiedliwości.		

**UWAGI ZGŁOSZONE W RAMACH OPINIOWANIA
DO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY – KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO ORAZ USTAWY – KODEKS
KARNY SKARBOWY (POPZREDNI TYTUŁ: PROJEKT USTAWY O ZMIANIE USTAWY – KODEKS POSTĘPOWANIA
KARNEGO ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW) (UD362)**

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
1.	art. 11a § 1 k.p.k.	Projektowany art. 11a § 1 k.p.k. powinien zakładać możliwość umorzenia przez prokuratora postępowania, a nie obowiązek umorzenia. Nie należy się obawiać, że taka redakcja przepisu ograniczy dążenie podejrzanych do zawarcia ugody z pokrzywdzonym, stwarzającej dla nich możliwość szybkiego zakończenia postępowania bez wyroku skazującego. Taka ugoda, nawet w przypadku niewydania przez prokuratora postanowienia o umorzeniu postępowania, będzie korzystna dla podejrzanego ze względu na możliwość zastosowania wobec niego warunkowego umorzenia postępowania, czy prawdopodobieństwo orzeczenia wobec niego odpowiednio mało dolegliwej kary. Z pewnością prokuratorzy, nawet bez formalnego obowiązku, chętnie będą korzystali z tego środka, który pozwoli zakończyć postępowanie bez konieczności kierowania go do fazy jurysdykcyjnej procesu.	PK	Uwaga niezasadna. Redakcja przepisu wskazuje na względną obligatoryjność. („Prokurator umarza postępowanie..., chyba że umorzenie sprzeciwiałoby się potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego”). Wskazanie na co do zasady obligatoryjny charakter regulacji ma na celu podkreślenie preferencji aksjologicznej ustawodawcy, który chce, aby w razie spełnienia przesłanek umorzenie postępowania było zasadą, zaś odmowa umorzenia - wyjątkiem.
2.	art. 11a § 1 k.p.k.	Z treści projektowanego art. 11a § 1 k.p.k. należy usunąć zapis dotyczący wyłączeni art. 280-282 k.k., gdyż i tak są one wyłączone ze względu na uwagę wstępną, że artykułu nie stosuje się do przestępstw przeciwko mieniu	KRP	Uwaga niezasadna. Wskazane przepisy zawierają także inne znamiona niż przemoc i groźba bezprawna (art. 280 k.k., 281 k.k. – „doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności”, art. 282 k.k. – „groźbą (...) gwałtownego

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		popęłnionych z użyciem przemocy lub groźby.		zamachu na mienie”, co może dotyczyć mienia własnego sprawcy).
3.	art. 11a § 1 k.p.k.	Przewidziany w projektowanym przepisie art. 11a § 1 k.p.k. warunek niekaralności za przestępstwo umyślne jest prawidłowy w przypadku podejrzanego o przestępstwo przeciwko mieniu, jednak w przypadku podejrzanych o przestępstwo z art. 177 § 1 k.k. powinien zostać uzupełniony o niekaralność za nieumyślne przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.	PK	Uwaga niezasadna. Stosowanie art. 11a k.p.k. do osób karanych za czyn z art. 177 § 1 k.k. w sytuacji, gdy prowadzone postępowanie dotyczy ponownie czynu z art. 177 § 1 k.k. może budzić wątpliwości, aczkolwiek nie zawsze musi być niezasadne. Ocena powinna zostać dokonana na gruncie konkretnej sprawy przy badaniu, czy umorzenie nie sprzeciwia się potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego.
4.	art. 11a § 1 k.p.k.	Arbitralnie została przyjęta w projekcie kwota 20 000 zł, jako limitująca zakres zastosowania art. 11a w przypadku przestępstw przeciwko mieniu. Uzasadnienie opiniowanego projektu nie wskazuje, z jakich powodów miałyby być ona adekwatna dla instytucji z art. 11a. Warto zauważyć, że kwota ta obecnie tylko nieznacznie przekracza dwukrotność przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw, jest ona więc dość niska, co powoduje, że zakres spraw, które potencjalnie mogłyby zostać umorzone w trybie ugodowym, może nie objąć wszystkich, w których takie zakończenie postępowania byłoby uzasadnione. Trudno przypuszczać, że zwiększenie omawianej kwoty np. do 50 000 zł wygenerowałoby problem masowych niesłusznych umorzeń postępowań przez prokuratorów.	SN	Uwaga niezasadna. Wskazana kwota 20.000 zł stanowi w przybliżeniu czterokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę (od 1 stycznia 2026 r. jest to kwota 4806 zł). Jest to kwota na tyle wysoka, aby pozwoliła na stosowanie art. 11a k.p.k. do zauważalnej dla odciążenia wymiaru sprawiedliwości liczby przypadków, a jednocześnie na tyle wyważona, że nie będzie wywoływała kontrowersji w zakresie zasadności stosowania umorzenia ugodowego.
5.	art. 11a § 1 k.p.k.	Zwraca uwagę niespójność treści art. 11a § 1 k.p.k. z przepisem art. 11a § 2 k.p.k., gdzie w przypadku § 1 mowa jest o obligatoryjnym	SA w Poznaniu	Uwaga niezasadna. Sens regulacji z art. 11a k.p.k. jest taki, że świadczenie jest fakultatywne, ale jeżeli prokurator uzależni umorzenie od

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		uiszczeniu świadczenia, o którym mowa w § 2, podczas gdy świadczenie z § 2 jest fakultatywne. Podobnie jest w projektowanych przepisach art. 11b § 1 i 2 k.p.k.		jego uiszczenia to musi ono zostać uiszczone przed umorzeniem. Odnośnie uwagi: „Podobnie jest w projektowanych przepisach art. 11b § 1 i 2 k.p.k.” jest ona niezrozumiała. W przypadku umorzenia z art. 11b k.p.k. uiszczenie świadczenia jest obligatoryjne.
6.	art. 11a § 1 k.p.k.	Niezasadne wydaje się ograniczenie projektowanego art. 11a § 1 k.p.k. w zakresie innych czynów – poza przestępstwami przeciwko mieniu – wyłącznie do typów nieumyślnych. Mediacja powinna być stosowana do rozwiązania konfliktów o niskiej szkodliwości społecznej, ale nie ma podstaw by ograniczyć ją jedynie do czynów nieumyślnych.	KRP	Uwaga niezasadna. Przepis art. 11a k.p.k. to nowa instytucja i powinna być wprowadzana z rozważą. Stosunkowo wąski katalog czynów w początkowym okresie jej stosowania może w przyszłości ulec poszerzeniu. Będzie to wynikało z oceny praktyki stosowania tego przepisu i stopnia społecznej akceptacji dla umorzenia ugodowego.
7.	art. 11a § 1 k.p.k.	Zasadne byłoby rozszerzenie projektowanego art. 11a § 1 k.p.k. także na inne czyny umyślne o dość drobnej społecznej szkodliwości, jak przestępstwa z art. 190 k.k., art. 192 k.k., art. 193 k.k. czy art. 218 k.k., a także o przestępstwa prywatnoskargowe w przypadku ich ścigania z urzędu.	KRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.
8.	art. 11a § 1 k.p.k.	Krąg czynów, w przypadku których takie umorzenie mogłoby być możliwe, można byłoby poszerzyć, nawet bez określania typów przestępstw, ale używając określenia opisowego, jak w przypadku art. 37a kk.	SA w Lublinie	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.
9.	art. 11a § 1 k.p.k. i art. 11b § 1 k.p.k.	Warto byłoby rozważyć, czy zakres uregulowanych w art. 11a i 11b instytucji nie powinien zostać rozszerzony. Uwaga ta odnosi się w pierwszej kolejności do ich zakresu przedmiotowego (zwłaszcza w przypadku art. 11b). W projekcie zaproponowano w obu omawianych	SN	Uwaga niezasadna. Instytucje z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. stanowią rozwiązania nowe i powinny być wprowadzane z ostrożnością. Stąd przyjęte w projekcie ograniczenia zakresu przedmiotowego omawianych instytucji. Powyższe nie wyklucza rozszerzenia w przyszłości zakresu stosowania

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przypadkach katalog enumeratywnie wymienionych typów czynów zabronionych. W uzasadnieniu nie wskazano jednak, z jakich powodów w katalogu tym znalazły się wyłącznie: występki przeciwko mieniu, z wyłączeniem określonych w art. 279-283 k.k. oraz występki z art. 157 § 3, art. 160 § 3, art. 177 § 1 k.k. (w tym ostatnim przypadku z wyłączeniem czynu popełnionego w warunkach określonych w art. 178 § 1 k.k.), art. 270 § 2a i 3 oraz art. 271 § 2 k.k. Analiza charakteru powyższych czynów wskazuje, że stosowanie instytucji z art. 11a i 11b można byłoby z powodzeniem rozciągnąć na inne czyny zabronione o podobnym ciężarze gatunkowym. Dotyczy to choćby przynajmniej części innych przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów czy przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu uregulowanych w k.k. Ograniczenia przyjętego zakresu przedmiotowego omawianych instytucji są jeszcze bardziej widoczne w odniesieniu do czynów zabronionych stypizowanych w ustawach szczególnych. Także bowiem na tym polu można byłoby znaleźć wiele czynów zabronionych, które kwalifikowałyby się do konsensualnego zakończenia postępowania już na etapie postępowania przygotowawczego.		wskazanych przepisów, o ile potwierdzą swoją przydatność w praktyce stosowania prawa.
10.	art. 11a k.p.k.	Należy także zauważyć, że katalog spraw, które mogłyby zostać umorzone w projektowanym trybie z art. 11a k.p.k. został określony w sposób wadliwy, prowadzący do	PR w Lublinie	Uwaga niezasadna. Przepis art. 11a k.p.k. zawiera odstępstwo od zasady legalizmu, która, jak wynika z art. 10 § 1 in fine k.p.k., dotyczy czynów ściganych z urzędu. Ponieważ czyny ścigane

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		nierównego traktowania. Analiza przepisu prowadzi do przekonania, że umorzenie ugodowe nie mogłoby dotyczyć podejrzanego o przestępstwo z art. 157 § 3 k.k., jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia pokrzywdzonego nie trwał dłużej niż 7 dni, gdyż ściganie takiego występku następuje w drodze oskarżenia prywatnego (art.157 § 4 k.k.). Oczywiście w takiej sprawie prokurator mógłby w trybie art. 60 § 1 k.p.k. wszcząć postępowanie, ale jego kompetencja do umorzenia w trybie projektowanego art. 11a k.p.k. byłaby nie do pogodzenia z istotą uprawnienia wynikającego z art. 60 § 1 k.p.k. Umorzenie ugodowe mogłoby zaś dotyczyć ściganego z oskarżenia publicznego sprawcy poważniejszego w skutkach występku z art. 157 § 3 k.k.– nieumyślnego spowodowania średniego uszczerbku na zdrowiu.		z oskarżenia prywatnego nie są objęte zasadą legalizmu, nie było podstaw do obejmowania ich zakresem art. 11a k.p.k. Kodeks postępowania karnego w Rozdziale 52 zawiera regulacje dotyczące umarzania postępowania w sprawach z oskarżenia prywatnego.
11.	art. 11a § 2 k.p.k. i art. 11b § 2 k.p.k.	Przepis art. 11a § 2 k.p.k., wprowadzający warunek uiszczenia przez podejrzanego określonego w tym przepisie świadczenia, powinien zostać uzupełniony słowami „w określonym przez prokuratora terminie”, ewentualnie z wyznaczeniem przez ustawodawcę ram, w którym termin ten powinien się mieścić. Łatwo bowiem przewidzieć, że w wielu przypadkach podejrzeni, mając przed sobą wizję umorzenia postępowania, zadeklarują chęć uiszczenia świadczenia, odkładając jego realizację. Tę samą uwagę należy odnieść do treści proponowanego art. 11b § 2 k.p.k.	PK	Uwaga niezasadna. Zakreślenie terminu przez prokuratora nie wymaga przepisu, gdyż wynika z istoty regulacji. Jeżeli we wskazanym przez prokuratora terminie sprawca nie uiszcza świadczenia prokurator nie umorzy postępowania, lecz skieruje sprawę do sądu. Na marginesie można zauważyć, że w uzasadnieniu <i>projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw</i> (UD153, druk sejmowy nr 1600), opartym na projekcie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, odnosząc się do zmiany w art. 257 k.p.k. wskazano: „Propozycja nowego brzmienia zakłada rezygnację z wyznaczenia terminu na złożenie poręczenia majątkowego, co w praktyce nie oznacza, że sąd orzekający nie określi takiego terminu”. Potwierdza to

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				stanowisko, że określenie terminu na wykonanie obowiązku nie zawsze wymaga wyraźnej podstawy ustawowej. Niezależnie od powyższego ewentualne wskazanie w przepisie uprawnienia prokuratora do określenia terminu nie zmieniałoby istoty regulacji.
12.	art. 11a § 2 k.p.k. i art. 11b § 2 k.p.k.	Niezależnie od ogólnej oceny takiego sposobu zakończenia postępowania należy zwrócić uwagę na niedookreślony tryb stosowania projektowanego „świadczenia w wysokości od 1000 do 20 000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej”, którego uiszczenie będzie warunkiem umorzenia postępowania przygotowawczego. Świadczenie opisane w uzasadnieniu projektu jako „dodatkowy obowiązek spełniany przez podejrzanego jako publiczny akt odpłaty za popełniony czyn zabroniony”, poprzez określenie go wartościami pieniężnymi w rzeczywistości odpowiada środkowi karnemu z art. 39 pkt 7 k.k. 3 Obowiązek jego uiszczenia wynikać będzie bądź z ustawy – projektowany art. 11b § 2 k.k., bądź z decyzji prokuratora – projektowany art. 11a § 2 k.k., a jak należy domniemywać – określenie jego wysokości będzie należało do prokuratora. W projektowanych przepisach nie wskazano sposobu i trybu określenia wysokości świadczenia, w szczególności, czy zobowiązanie podejrzanego do uiszczenia świadczenia, określenie jego wysokości oraz terminu wykonania powinno przybrać formę orzeczenia, czy też wystarczająca będzie	PR w Lublinie	Uwaga niezasadna. W art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. jest mowa o realizacji celów kary. Te zaś są realizowane przez uwzględnienie dyrektyw wymiaru kary. W konsekwencji te same zasady, które sąd bierze pod uwagę orzekając karę grzywy czy świadczenie pieniężne należy stosować przy kształtowaniu wysokości świadczenia, o którym mowa w art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. Wskazanie wysokości świadczenia, od którego uiszczenia prokurator uzależni umorzenie postępowania, nie wymaga szczególnej formy. Może być zatem określone w piśmie czy odnotowane w protokole przesłuchania. Wydanie postanowienia nie będzie konieczne. W związku z odstępieniem od projektowanej zmiany art. 43 § 7 k.k.w. uwaga w zakresie uzasadnienia stała się bezprzedmiotowa.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		informacja skierowana do podejrzanego pisemnie, a może nawet ustnie. Uzasadniając zmianę art. 43 § 7 k.k.w. wskazano, że jest ona związana z wprowadzeniem „możliwości orzeczenia świadczeń, o których mowa w projektowanym art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.”, co może sugerować, że decyzja prokuratora powinna przybrać postać postanowienia.		
13.	art. 11 § 1 i 2 k.p.k. i art. 11b § 2 k.p.k.	Kolejnym mankamentem omawianych instytucji, związanym z ich dość wąskim zakresem zastosowania, jest bardzo uboga paleta środków, które towarzyszą umorzeniu. W projekcie, poza obowiązkiem naprawienia szkody w ramach ugody, proponuje się wyłącznie świadczenie w wysokości od 1 000 do 20 000 zł. Dążąc do bardziej efektywnego wykorzystania omawianej instytucji warto byłoby więc rozważyć, czy wzorem innych państw (np. francuskiego classement sous condition) katalog powyższych „sankcji” nie powinien być zdecydowanie szerszy i obejmować np. środki o charakterze ochronnym (zakazy kontaktowania się, zbliżania, co umożliwiłoby stosowanie instytucji z art. 11a w przypadku czynów, w których zachodzi potrzeba ochrony pokrzywdzonego), czy środki oddziaływania na sprawcę (np. obowiązek udziału w różnorodnych kursach czy terapiach).	SN	Uwaga niezasadna. Jeżeli poza naprawieniem szkody i świadczeniem ujawni się potrzeba zastosowania innych środków prawnokarnych, to w ocenie projektodawcy sprawa powinna być rozpoznawana w postępowaniu sądowym. Przyznawanie prokuratorowi proponowanych uprawnień do nakładania środków o charakterze ochronnym (zakazy kontaktowania się, zbliżania), czy środków oddziaływania na sprawcę (np. obowiązku udziału w różnorodnych kursach czy terapiach), może być rozważane w przyszłości, jeżeli proponowane w art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. rozwiązania sprawdzą się w praktyce i konieczność ich rozbudowy będzie faktycznie potrzebna.
14.	art. 11a § 3 k.p.k.	Powtórzyć należy, w ślad za pismem z 23 lutego 2026 r., że projektowany przepis art. 11a § 3 k.p.k. jest zbędny, z powodów	PK	Uwaga niezasadna. Projektowany przepis ma stanowić wyraz preferencji aksjologicznej ustawodawcy, który wskazuje na zasadność

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		wskazanych w tej korespondencji. „Projektowany przepis art. 11a § 3 kpk uznać należy za zbędny. Prokuratorzy kierują bowiem wnioski na podstawie art. 335 § 1 lub 2 kpk, jak też wnioski o warunkowe umorzenie postępowania ilekroć pojawiają się warunki do ich sformułowania. Należy zatem pozostawić prokuratorom swobodę sięgania po te środki w zależności od ich oceny. Zauważyć przy tym trzeba, że istnieje sprzeczność pomiędzy treścią projektowanego art. 11a § 3 kpk, a uzasadnieniem projektu. Art. 11a § 3 kpk stanowi, że „prokurator (...) stosuje art. 335 § 1 lub 2 albo art. 336”. Nakłada zatem na prokuratora obowiązek zastosowania tych przepisów „chyba że sprzeciwiają się temu okoliczności sprawy”. Tymczasem w uzasadnieniu (str. 6) stwierdzono, że prokurator jedynie może skierować wskazane wnioski, a więc nie ma takiego obowiązku. Umorzenie postępowania mimo popełnienia przestępstwa jest istotnym wyjątkiem od wciąż obowiązującej zasady legalizmu. Z tego względu, a także dla uniknięcia społecznego odczucia bezkarności sprawców przestępstw warto byłoby rozważyć wprowadzenie unormowania dające możliwość podjęcia postępowania umorzonego na podstawie art. 11a § 1 kpk, jeżeli podejrzany w określonym czasie popełni przestępstwo podobne. Taka regulacja miałaby znaczenie dla prewencji indywidualnej.”.		uwzględniania zawartej ugody na dalszych etapach postępowania, także w sytuacjach, gdy brak było podstaw do jego umorzenia. Odnosnie „sprzeczności pomiędzy treścią projektowanego art. 11a § 3 kpk, a uzasadnieniem projektu” należy zauważyć, że w obecnej wersji projektu nie zawiera ona takiego zapisu na jaki wskazuje się w uwadze. Odnosnie uwagi, że „warto byłoby rozważyć wprowadzenie unormowania dające możliwość podjęcia postępowania umorzonego na podstawie art. 11a § 1 kpk, jeżeli podejrzany w określonym czasie popełni przestępstwo podobne” należy wskazać, że została ona w obecnej wersji projektu uwzględniona (projektowany art. 11c k.p.k.).

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
15.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Organem stosującym tą instytucję powinien być sąd działający na wniosek prokuratora. Jako argumentację w tym zakresie przywołano przede wszystkim konstytucyjną zasadę sądowego wymiaru sprawiedliwości. Przywołanie tej wątpliwości wydaje się o tyle istotne, gdyż dołączone do projektu jego uzasadnienie nie zawiera argumentacji prawnej odnoszącej się do przyczyn przyznania tego rodzaju kompetencji prokuratorowi i ogranicza się wyłącznie do kwestii osiągnięcia celu, jakim jest usprawnienie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.	PR w Katowicach	Uwaga niezasadna. Prokurator jest funkcjonariuszem organu powołanego do ścigania przestępstw. Posiada już obecnie kompetencje do umarzania postępowania z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości. Nie ma podstaw, aby przyjmować, że projektowana regulacja narusza zasadę sądowego wymiaru sprawiedliwości. Przepis art. 175 Konstytucji RP powierza sądom sprawowanie wymiaru sprawiedliwości. Wymiar sprawiedliwości stanowi podstawową funkcję sądownictwa. W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego pojęcie "wymiaru sprawiedliwości" obejmuje rozstrzyganie sporów prawnych, a także rozstrzyganie o zasadności zarzutów karnych (por. wyroki z: 9 czerwca 1998 r., sygn. K 28/97, OTK ZU Nr 4/1998, s. 299-300; 8 grudnia 1998 r., sygn. K 41/97, OTK ZU Nr 7/1998, s. 655) (postanowienie TK z dnia 4 grudnia 2000 r., SK 10/99). Umorzenie postępowania następuje w warunkach braku sporu prawnego i zawiera w sobie rezygnację z rozstrzygania o zasadności zarzutów karnych na drodze sądowej. Tym samym nie narusza art. 175 Konstytucji RP. Względ na szeroko rozumianą szybkość i sprawność stosowania trybów konsensualnych bez angażowania sądów przemawia za odrzuceniem prezentowanej krytyki. Można w tym miejscu wskazać na zapatrywanie SN, że „<i>postępowanie karne służyć ma efektywnemu zwalczaniu przestępczości, w czym roli postępowania przygotowawczego upatrywać należy nie tylko w wypełnianiu funkcji ścigania, ale również w tym, by ściganie to zgodne było z kryteriami trafnej reakcji karnej (art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k.), po to, między innymi, by nie dopuszczać do zbędnego angażowania organów wymiaru sprawiedliwości w jurysdykcyjnym stadium postępowania</i>” (uchwała całej izby SN z dnia 9 października 2000 r., I KZP 4/00).

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
16.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Pewne wątpliwości może budzić okoliczność przekazania kompetencji sądu odnośnie orzekania w przedmiocie faktu popełnienia przestępstwa w ręce prokuratora.	SA w Krakowie	Uwaga niezasadna. Podobnie jest z umorzeniem z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu. W tym wypadku również należy w pierwszej kolejności ustalić, czy sprawca popełnił czyn, a dopiero w dalszej kolejności istnieje możliwość umorzenia postępowania. Dokonując oceny tej instytucji TK zauważył, że „Za błędny w szczególności należy uznać pogląd sądu, że z art. 42 ust. 3 Konstytucji wynika jednoznacznie, iż winę w postępowaniu karnym może ustalać tylko sąd. Z treści tej normy konstytucyjnej wynika bowiem tylko to, że dopóki wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem, dopóty obowiązuje w stosunku do podsądnego domniemanie niewinności. Tylko bowiem sąd może to domniemanie obalić w trybie przewidzianym stosowną procedurą; stąd istnienie w naszym porządku prawnym konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji), które oznacza, że "każde postępowanie karne (zwłaszcza ono) winno zawierać możliwość co najmniej odwołania się do sądu, jeśli już sądy nie są jedynymi organami orzekającymi w którymś z rodzajów takiego postępowania". (P. Sarnecki (w:) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz, t. III, art. 42. s. 8). W świetle powyższego należy dojść do wniosku, że instytucja przewidziana art. 17 § 1 pkt 3 KPK nie narusza standardu określonego w art. 42 ust 1 w związku z art. 45 ust 1 Konstytucji” (postanowienie TK z dnia 14 grudnia 2004 r., P 32/02). Powyższe rozważania należy odnieść także do umorzenia postępowania z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.
17.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Proponowany nowy sposób zakończenia postępowania przygotowawczego – tzw. umorzenie ugodowe oraz umorzenie w sprawach mniejszej wagi (projektowane art. 11a k.p.k., art. 11b k.p.k., art. 11c k.p.k. oraz art. 327 § 2 k.p.k.) jest bardzo zbliżony do środka probacyjnego – warunkowego	RP w Lublinie	Uwagi niezasadne. Umorzenia z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. odróżniają się od warunkowego umorzenia postępowania nie tylko organem, który orzeka w ich przedmiocie, ale także konsekwencjami. Warunkowe umorzenie postępowania karnego daje szersze możliwości nakładania na sprawcę określonych obowiązków

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		umorzenia postępowania karnego, o czym świadczą przesłanki umorzenia, w tym względ na realizację celów kary, w szczególności potrzebę zapobieżenia ponownemu popełnieniu przestępstwa, możliwość uzależnienia umorzenia od spełnienia świadczenia pieniężnego, a także podstawa faktyczna wznowienia tak umorzonego postępowania. Przesłanki umorzenia wskazane w projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. nie odwołują się wprawdzie do winy oraz społecznej szkodliwości czynu, niemniej jednak wskazują na niebudzące okoliczności jego popełnienia, dlatego należy przyjąć, że zastosowanie tej instytucji byłoby poprzedzone przekonaniem prokuratora o sprawstwie i winie podejrzanego oraz brakiem wątpliwości co do innych okoliczności popełnienia przestępstwa; tym samym podstawą takiego umorzenia byłoby ustalenie wszystkich przesłanek odpowiedzialności. Uchwalone w 1997 r. kodyfikacje karne odebrały prokuratorowi kompetencję do warunkowego umorzenia postępowania karnego, co było wyrazem realizacji trafnego założenia, że jedynym organem orzekającym środki reakcji karnoprawnej może być sąd. Co więcej w wyniku dalszych zmian legislacyjnych o warunkowym umorzeniu orzeka się wyłącznie wyrokiem. Wprowadzenie projektowanej instytucji do porządku prawnego byłoby wyraźnym krokiem wstecz.		(art. 67 § 2 i 3 k.k.). Uzasadnia to kognicję sądów. „Dolegliwości” związane z umorzeniem z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. są bardziej ograniczone, dlatego nie ma sprzeczności między zróżnicowaniem organu, który orzeka o umorzeniu z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k., a sądem orzekającym o warunkowym umorzeniu postępowania. Jak wskazano wyżej nie ma podstaw, aby przyjmować, że projektowana regulacja narusza zasadę sądowego wymiaru sprawiedliwości. Przepis art. 175 Konstytucji RP powierza sądom sprawowanie wymiaru sprawiedliwości. Wymiar sprawiedliwości stanowi podstawową funkcję sądownictwa. W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego pojęcie "wymiaru sprawiedliwości" obejmuje rozstrzyganie sporów prawnych, a także rozstrzyganie o zasadności zarzutów karnych (por. wyroki z: 9 czerwca 1998 r., sygn. K 28/97, OTK ZU Nr 4/1998, s. 299-300; 8 grudnia 1998 r., sygn. K 41/97, OTK ZU Nr 7/1998, s. 655) (postanowienie TK z dnia 4 grudnia 2000 r., SK 10/99). Umorzenie postępowania następuje w warunkach braku sporu prawnego i zawiera w sobie rezygnację z rozstrzygania o zasadności zarzutów karnych na drodze sądowej. Tym samym nie narusza art. 175 Konstytucji RP. Projekt opiera się na zasadzie, zgodnie z którą im szybciej dojdzie do konsensualnego zakończenia postępowania, tym większa może być korzyść dla podejrzanego (oskarżonego). Z tego względu zawarcie ugody na etapie postępowania sądowego nie uzasadnia tak daleko idących korzyści dla sprawcy, jak jej zawarcie w toku postępowania przygotowawczego.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		Podniesione w ocenie skutków regulacji argumenty o spójności systemowej z uprawnieniem prokuratora do umorzenia absorpcyjnego w trybie art. 11 k.p.k. są chybione, gdyż podstawą faktyczną takiego umorzenia jest przede wszystkim przekonanie organu o oczywiście niecelowym orzeczeniu kary wobec oskarżonego/podejrzanego. Podobnie nietrafny jest argument o historycznych uprawnieniach prokuratora, gdyż taki sposób rozumowania mógłby równie dobrze uzasadniać przywrócenie prokuratorowi kompetencji do stosowania tymczasowego aresztowania. Zauważyć należy, że uprawnienie wyłącznie prokuratora do umorzenia ugodowego mogłoby rodzić wątpliwość odnośnie do zgodności z zasadą sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe. Przekazanie kompetencji do takiego umorzenia sądowi na wniosek prokuratora czyniłoby te wątpliwości niezasadnymi, ale wówczas w systemie funkcjonowałyby dwie zbliżone instytucje umorzenie ugodowe i warunkowe umorzenie, zatem osiągnięcie celu nowelizacji – powszechniejszego stosowania konsensualnego sposobu kończenia postępowań karnych – byłoby wątpliwe. Brak kompetencji sądu do zastosowania umorzenia ugodowego może zostać odczytany jako nierówne traktowanie		

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		uczestników, którzy ugodę wypracowaliby dopiero na etapie jurysdykcyjnym.		
18.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Pominięto zupełnie aspekt obciążenia sprawcy przestępstwa korzystającego z dobrodziejstwa tej instytucji, kosztami procesu, w tym poniesionych przez Skarb Państwa wydatkami z tytułu należności biegłych, bowiem w projekcie nie przewidziano nowelizacji przepisów art. 629, 632 i 632 a k.p.k. Nie rozstrzygnięty został też problem ponoszenia kosztów działania obrońcy. Uwaga ta jest szczególnie warta zaakcentowania, albowiem wydaje się, że ze względu na charakter projektowanej instytucji zasadnym byłoby jednoznaczne zdecydowanie o tym, iż to podejrzany ponosi koszty postępowania.	PR w Katowicach	Uwaga niezasadna. Projektowana ustawa ma w założeniu stanowić dla podejrzanego pakiet propozycji skłaniających do akceptacji m.in. umorzenia postępowania w oparciu o art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. Jedną z tych korzyści może być brak ponoszenia kosztów procesu. Gdyby w konkretnej sprawie koszty postępowania były na tyle wysokie, że uwolnienie podejrzanego od ich ponoszenia godziłoby w poczucie sprawiedliwości można zrezygnować ze stosowania art. 11a k.p.k. lub art. 11b k.p.k.
19.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Odnosnie proponowanej w artykułach 11a i 11b instytucji umorzenia postępowania to uważam jednak, iż stanowi ona swoiste superfluum do innych trybów konsensualnych. Od lat usiłuje się wprowadzić do k.p.k. w szerokim zakresie instytucje mediacji jako skutecznego narzędzia rozwiązywania konfliktów pomiędzy sprawcą a ofiarą przestępstwa, zakładając, iż naprawienie szkody wyeliminuje konieczność prowadzenia długotrwałego postępowania. W teorii tzw. sprawiedliwość naprawcza jest niewątpliwie szczytną ideą załatwienia konfliktu pomiędzy sprawcą a ofiarą ale w praktyce sądowej nie jest to do końca oczywiste. W roku 2025 w Polsce przeprowadzono w	SA w Krakowie	Uwagi niezasadne. Odnosnie stwierdzenia, że instytucje z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. stanowią swoiste superfluum do innych trybów konsensualnych należy wskazać, że różnią się one od innych trybów konsensualnych, które stosowane są przez sąd. Odnosnie niskiej skuteczności mediacji należy zauważyć, że art. 11a k.p.k. zawiera istotną korzyść dla sprawcy, która ma w założeniu zachęcać do zawierania ugód. Brak po stronie sprawcy przestępstw przeciwko mieniu środków które pozwoliłyby im na szybkie naprawienie szkody, nie dyskwalifikuje projektowanej regulacji. Świadczy jedynie o tym, że uzyskanie umorzenia ugodowego wymaga określonych starań ze strony podejrzanego i tym samym nie jest to „fundowanie bezkarności” jak wskazuje autor uwagi. Dodatkowo należy wskazać na możliwość uzależnienia umorzenia postępowania od uiszczenia przez podejrzanego świadczenia na rzecz Skarbu Państwa. Korzystanie z tej

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		sprawach K rozpoznawanych w sądach rejonowych jedynie 3344 mediacje. Brak ugody odnotowano w 1068 sprawach. W inny sposób załatwiono ponadto 166 spraw. W ubiegłym roku osądzono w Polsce łącznie w sądach rejonowych 259 610 osób co wskazuje, że do mediacji skierowano jedynie około 1,5 % spraw osób osądzonych. Skuteczność tych mediacji nie jest znaczna. Nie może ująć z pola widzenia okoliczność, że sprawcy drobnych przestępstw przeciwko mieniu w zdecydowanej większości przypadków nie posiadają środków które pozwoliłyby im na szybkie naprawienie szkody, co wszak jest warunkiem podstawowym proponowanej instytucji. Z treści projektu wynika, że z praktycznego punktu widzenia regulacja w nim proponowana dotyczyłaby art. 278, 286, 288 i 177 1 kk. Z tego pierwszego przepisu § osądzono w 2025 roku łącznie 23 853 osób przy czym najwięcej z paragrafu 1 - 22 402. Wśród nich 11 707 skazanych było uprzednio karanych. Z art. 286 kk (oszustwo) osądzono z kolei 17 539 z tego 6 428 uprzednio karanych zaś z art. 288 kk (zniszczenie mienia) 5627 z tego 1818 uprzednio karanych. Statystyki nie podają w ilu sprawach dopuszczono się przestępstwa w stosunku do mienia, którego wartość przekroczyła 20 tysięcy zł. Dlatego też jest mało prawdopodobne żeby do mediacji prokurator mógł skierować duże ilości postępowań, co miałyby doprowadzić do		możliwości przez prokuratora służy, w konkretnych okolicznościach sprawy, uniknięciu sytuacji, w której umorzenie postępowania byłoby odbierane jako wskazane „fundowanie bezkarności”. Fakt, że tylko ułamek spraw wymienionych w art. 11a k.p.k. może zakończyć się umorzeniem ugodowym nie dyskwalifikuje tej instytucji. Warunkowe umorzenie ma inny charakter i nie zastępuje umorzenia ugodowego. O ile kwestie ubezpieczeniowe mogą utrudniać spełnienie przesłanek z art. 11a k.p.k. w przypadku czynów z art. 177 § 1 k.k. to nie w każdej sprawie, dotyczącej tych czynów, oznacza to brak możliwości zastosowania umorzenia ugodowego. Wystarczy wskazać na gotowość wypłaty dodatkowego zadośćuczynienia przez podejrzanego ponad to co zapłacił już ubezpieczyciel.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		znaczącego odciążenia sądów. Tego rodzaju efekty można osiągnąć przy stosowaniu instytucji warunkowego umorzenia postępowania. W mojej ocenie nieporozumieniem jest stosowanie proponowanej instytucji do wypadków komunikacyjnych (art. 177 1 kk). Problem naprawienie szkody powstałej § w ich wyniku w sposób kompleksowy regulują przepisy o ubezpieczeniach komunikacyjnych, w tym przede wszystkim obowiązkowych. Dlatego wprowadzenie instytucji mediacji dotyczącej naprawienia szkody nie znajduje racjonalnego uzasadnienia. Reasumując znaczna ilość trybów konsensualnych rozstrzygania spraw karnych nie daje podstaw do wprowadzania nowych, których skuteczność może być wątpliwa. Trudno też zrozumieć, dlaczego sprawcom przestępstw przeciwko mieniu (nie tak bardzo drobnych) funduje się swoistą bezkarność, pod warunkiem jedynie naprawienia szkody, w zasadzie bez żadnych innych konsekwencji. Byłoby to bardziej uzasadnione w odniesieniu do np. wykroczeń przeciwko mieniu.		
20.	art. 11a § 1 k.p.k. i art. 11b § 1 k.p.k.	Treść art. 94 k.p.k. nie jest adekwatna do postanowień, które mają być, według założeń projektodawcy, wydawane na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k., gdyż brak jest w nim odpowiednika art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w postaci nakazu zamieszczenia w treści postanowienia „dokładnego określenia	RPO	Uwaga niezasadna. Wymogi formalne postanowienia określa art. 94 k.p.k. Nadto, z uwagi na to, że jest to postanowienie o umorzeniu postępowania zastosowanie znajduje art. 322 § 2 i 3 k.p.k. („Postanowienie o umorzeniu śledztwa powinno zawierać, oprócz danych wymienionych w art. 94, dokładne określenie czynu i jego kwalifikacji prawnej oraz wskazanie przyczyn umorzenia. Jeżeli umorzenie następuje po wydaniu

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przypisanego podejrzanemu czynu oraz jego kwalifikacji prawnej” czy też informacji o wykonaniu ugody, jak w przypadku projektowanego art. 11a § 1 k.p.k., oraz informacji o wysokości świadczenia, o którym mowa w projektowanych art. 11a § 2 k.p.k. oraz art. 11b § 2 k.p.k., czyli swoistego odpowiednika art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k.		postanowienia o przedstawieniu zarzutów albo przesłuchaniu osoby w charakterze podejrzanego, postanowienie o umorzeniu powinno zawierać także imię i nazwisko podejrzanego oraz w razie potrzeby inne dane o jego osobie”). W postanowieniu z pewnością powinny znaleźć się informacje istotne z punktu widzenia zastosowania danej instytucji (o wykonaniu ugody, uiszczeniu świadczenia, niekaralności). Nie wymaga to regulacji w przepisie, gdyż wynika z samej istoty postanowienia, w tym stanowiącego część postanowienia – jego uzasadnienia. Potwierdza to orzecznictwo. Jak wskazuje SN „Art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. i art. 98 § 1 k.p.k. nie określają precyzyjnie warunków, którym powinno odpowiadać uzasadnienie postanowienia, tym niemniej w orzecznictwie ugruntowany został pogląd, iż z istoty uzasadnienia wynika to, że powinno ono wskazywać wszystkie istotne przesłanki, którymi kierował się organ wydający postanowienie, a w konsekwencji powinno wyczerpująco wyjaśniać przede wszystkim podstawę faktyczną postanowienia, a w miarę potrzeby wskazywać także przesłanki prawne. (...) Tym samym uzasadnienie powinno, co do zasady, zawierać elementy określone w przepisie art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., chociaż unormowanie to dotyczy bezpośrednio jedynie uzasadnienia orzeczenia zapadającego w formie wyroku. Wskazane wyżej wymogi dotyczące niezbędnych elementów uzasadnienia postanowienia zyskują na znaczeniu w odniesieniu do postanowień, które zbliżone są w swym charakterze do wyroków, a więc do orzeczeń merytorycznie kończących postępowanie” (postanowienie SN z dnia 15 lutego 2001 r., III KKN 595/00).
21.	art. 11a § 1 k.p.k. i art. 11b § 1 k.p.k.	Dostrzeżenia wymaga jednak brzmienie art. 94 k.p.k., które nie do końca odpowiada charakterowi rozstrzygnięć, które, zgodnie z założeniami projektu, miałyby zapadać na	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisk jw.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. Przepis ten, wskazujący na wymogi stawiane treści postanowienia, nie przewiduje bowiem obowiązku zamieszczenia w postanowieniu elementów obowiązkowych dla wyroku. Jednocześnie projektowany art. 11a § 1 i 2 zawiera w sobie przesłankę wykonania ugody oraz uiszczenia świadczenia pieniężnego. Należałoby więc dokonać stosownych zmian w tym zakresie, tak by w postanowieniu umarzającym znalazły się wszystkie elementy, o których mowa w projektowanych rozwiązaniach.		
22.	art. 11a § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 11b § 1 i 2 k.p.k.	Przepis art. 39 pkt 7 k.k. wymienia „świadczenie pieniężne”, a projektowane przepisy art. 11a § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 11b § 1 i 2 k.p.k. nie zawierają przymiotnika „pieniężne”. Należałoby przyjmować, że świadczenie to nie byłoby środkiem karnym, co wynika nie tylko z faktu jego nieumieszczenia w katalogu środków karnych, ale również z tego, że tylko sąd orzeka o środkach karnych. Dla lepszej czytelności ustawodawca powinien jednak zupełnie odejść od pojęcia „świadczenie”, na rzecz np. obowiązku uiszczenia kwoty, sumy pieniężnej itd. lub całkowicie zrezygnować z tego rodzaju obowiązku, również ze względu na treść uwagi do art. 11c k.p.k.	SA w Poznaniu	Uwaga niezasadna. Wprowadzone w projektowanym art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. świadczenia nie jest środkiem karnym, o którym mowa w art. 39 k.k., ale odrębnym i samodzielnym obowiązkiem wprowadzonym w związku z nowymi instytucjami umorzenia postępowania przygotowawczego. Przyjęta terminologia nie powinna utrudniać stosowania projektowanych w art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. instytucji. Rezygnacja ze świadczenia, o którym mowa w art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k., mogłaby sprawić, że wskazane w tych przepisach cele kary nie zostaną zrealizowane. Treść art. 11c k.p.k. również nie uzasadnia wskazanej rezygnacji.
23.	art. 11a § 1 k.p.k. i art. 11b § 1 k.p.k.	Warto również rozważyć pójście o krok dalej i umożliwienie skorzystania z instytucji z art. 11a i 11b wyjątkowo w sytuacjach, w których nie są spełnione wszystkie	SN	Uwaga niezasadna. Umorzenie ugodowe to wyjątek i jego zastosowanie powinno następować w sytuacjach faktycznie to uzasadniających. Brak pełnego wykonania ugody, w ocenie projektodawcy,

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przewidziane w opiniowanym projekcie przesłanki. Jako przykład można wskazać wymóg wykonania w całości zawartej ugody. Z łatwością można wyobrazić sobie np. sytuację, w której podejrzany częściowo naprawił szkodę, gdyż nie ma możliwości jej naprawienia od razu w całości, uzgadnia z pokrzywdzonym w ramach ugody dalszy sposób jej naprawienia, a pokrzywdzony wyraża na takie rozwiązanie zgodę. Bezwzględne zamknięcie możliwości umorzenia takiej sprawy i konieczność jej skierowania do sądu nie wydaje się rozwiązaniem optymalnym, Do rozważenia, ze wskazaniem na wyjątkowość takiego kroku wynikającą z okoliczności sprawy, pozostaje nawet rozluźnienie bezwzględnego warunku niekaralności sprawcy. I w takich bowiem okolicznościach nie sposób wykluczyć zasadności sięgnięcia po umorzenie, a brak jest empirycznych podstaw do przyjęcia, że prokuratorzy masowo umarzaliby postępowania niezasadnie i w oderwaniu od realizacji ich ustawowych celów. Rozwiązanie to jednak wymagałoby zmiany w katalogu środków, o których nałożeniu może zdecydować prokurator.		niezależnie od okoliczności, stanowi przeszkodę do stosowania wskazanej instytucji. W tym wypadku sprawca może liczyć na łagodniejsze potraktowanie w ramach sądowego wymiaru kary. Nie ma natomiast powodu, aby sięgać po instytucję umorzenia postępowania.
24.	art. 11c k.p.k.	Racjonalnym rozwiązaniem jest wprowadzenie poprzez projektowany art. 11c k.p.k. obowiązku wznowienia postępowania w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydaniu postanowienia	PK	Uwagi niezasadne. Co do uwagi, że „Celowe byłoby więc wprowadzenie możliwości wznowienia umorzonego postępowania już w momencie zarzucenia podejrzanemu popełnienia przestępstwa podobnego”, należy wskazać, że takie rozwiązanie godziłoby w konstytucyjną zasadę domniemania

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		o umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana. Nie ulega jednak wątpliwości, że oczekiwanie na prawomocne skazanie za przestępstwo podobne istotnie opóźni wznowienie postępowania. W wielu wypadkach może to grozić przedawnieniem karalności przestępstwa, co do którego umorzono postępowanie. Przede wszystkim jednak osądzenie sprawcy za oba przestępstwa, a więc to, co do którego uprzednio umorzono postępowanie i nowe przestępstwo podobne, pozwoliłoby na trafniejsze określenie kary za oba te czyny i szybsze zakończenie postępowania w sprawie pierwszego z przestępstw. Celowe byłoby więc wprowadzenie możliwości wznowienia umorzonego postępowania już w momencie zarzucenia podejrzanemu popełnienia przestępstwa podobnego. Możliwość wznowienia postępowania powinna być też ograniczona czasowo, np. do 5 lat od czasu umorzenia postępowania.		niewinności (art. 42 ust. 3 Konstytucji RP). Ryzyko przedawnienia oczywiście występuje, ale biorąc pod uwagę terminy przedawnienia nie wydaje się istotne. Nie może ono w każdym razie uzasadniać przełamania zasady domniemania niewinności. Odnośnie postulatu, że „Możliwość wznowienia postępowania powinna być też ograniczona czasowo, np. do 5 lat od czasu umorzenia postępowania”, to może być on uzasadniony ze względów praktycznych. Aksjologicznie nie ma jednak uzasadnienia. Brak prawomocnego skazania sprawcy za czyn popełniony w okresie dwóch lat od umorzenia postępowania może wynikać z różnych względów, także leżących po jego stronie (ukrywanie się). Dlatego wprowadzenie proponowanego ograniczenia czasowego nie jest zasadne.
25.	art. 11c k.p.k.	Zastrzeżenie wywołuje brak określenia terminu, w jakim prokurator będzie mógł podjąć umorzone na podstawie ugody - w razie popełnienia w ciągu dwóch lat przestępstwa. Zasada pewności wymaga doprecyzowania, że umorzone postępowanie wznawia się np. w ciągu roku od uprawomocnienia się wyroku, skazującego za nowe przestępstwo.	SA w Lublinie	Uwaga niezasadna. Należy założyć, że po wejściu w życie ustawy w Regulaminie wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury zostaną wprowadzone regulacje związane z okresowym sprawdzaniem czy osoba, wobec której umorzono postępowanie, nie popełniła przestępstwa. Pozwoli to na względnie szybkie reagowanie na informacje o zaistnieniu przesłanek do wznowienia postępowania stosownie do art. 11c k.p.k. Wprowadzanie ścisłego terminu w Kodeksie postępowania karnego nie wydaje się w tej sytuacji uzasadnione.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
26.	art. 11c k.p.k.	Za błędne należy uznać niewskazanie okresu, w ciągu którego mogłoby nastąpić wznowienie postępowania przygotowawczego na podstawie art. 11c k.p.k. Teoretycznie mogłoby to nastąpić, aż do przedawnienia karalności czynu. Rodzi to stan niepewności sytuacji prawnej nie tylko sprawcy, ale również pokrzywdzonego, przy czym postulowanym początkiem biegu terminu powinno być uprawomocnienie się postanowienia o umorzeniu postępowania, a nie data jego wydania.	SA w Poznaniu	Uwagi niezasadne. W projekcie celowo zrezygnowano z określania terminu końcowego umożliwiającego wznowienie postępowania. Nie ma powodu, aby sprawca, który w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o umorzeniu postępowania popełnił przestępstwo umyślne, miałby uniknąć odpowiedzialności za czyn objęty umorzeniem tylko z powodu upływu czasu. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k. przepisy Kodeksu postępowania karnego mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego, aby sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Projektowana regulacja pozostaje w zgodzie ze wskazanym założeniem. Nie ma powodu, aby sprawca, który popełnił umyślne przestępstwo po wydaniu postanowienia, a przed jego uprawomocnieniem, był w lepszej sytuacji od sprawcy, który taki czyn popełnia po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu (w ciągu dwóch lat od tego umorzenia).
27.	art. 11c k.p.k.	Wskazać należy, że, zgodnie z projektowanym art. 11c k.p.k., postępowanie umorzone na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. wznawia się w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana. Można założyć, że przepis ten znajdzie zastosowanie tylko do takich przestępstw, co do których możliwe jest uzyskanie skazania w okresie dwóch lat. Pod rozwagę projektodawcy należy poddać dodanie do wskazanych w przepisie dwóch lat odpowiednika okresu, o	RPO	Uwaga niezasadna. Przepis dotyczy popełnienia przestępstwa w terminie dwóch lat od umorzenia postępowania. Wyrok dotyczący tego czynu może zapaść w późniejszym czasie.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		którym mowa w art. 68 § 4 k.k. dotyczącym warunkowo umorzonego postępowania.		
28.	art. 11c k.p.k.	Projektowany art. 11c k.p.k., przewiduje wznowienie postępowania umorzonego na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. w sytuacji popełnienia przez osobę występującą uprzednio w charakterze podejrzanego nowego przestępstwa umyślnego w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o umorzeniu, pod warunkiem prawomocnego skazania za ten czyn. Należy jednak mieć na uwadze, że ze względu na długość trwania postępowań karnych, w praktyce regulacja ta znajdzie zastosowanie jedynie w stosunkowo wąskiej grupie przypadków, w których możliwe będzie uzyskanie prawomocnego skazania w dwuletnim terminie. Zasadne więc wydaje się rozważenie wprowadzenia swoistego „buforu czasowego”, analogicznego do rozwiązań funkcjonujących w odniesieniu do środków probacyjnych. Polegałby on na ograniczeniu możliwości podjęcia postępowania umorzonego na podstawie projektowanych przepisów po upływie określonego czasu. Takie rozwiązanie pełniłoby funkcję gwarancyjną, wzmacniając stabilność rozstrzygnięcia i pewność sytuacji prawnej osoby, wobec której wydano postanowienie o umorzeniu.	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.
29.	art. 11c k.p.k.	W razie skutecznego wznowienia, na podstawie projektowanego art. 11c k.p.k. albo na podstawie art. 327 § 2 k.p.k., postępowania umorzonego uprzednio na	RPO	Uwaga niezasadna. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku uiszczenia świadczenia pieniężnego orzeczonego w związku z warunkowym umorzeniem postępowania i późniejszego

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k., brak jest rozwiązań wskazujących na możliwość zaliczenia świadczenia, o którym mowa w projektowanych - 3 art. 11a § 2 k.p.k. oraz art. 11b § 2 k.p.k., na poczet środka karnego z art. 39 pkt 7 k.k., a także rozwiązań wskazujących na konieczność jego zwrotu, w przypadku uniewinnienia lub umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 k.p.k.		podjęcia warunkowo umorzonego postępowania (art. 67 § 3 k.k.). W doktrynie wskazuje się, że: - „<i>Co do zasady, nie ma również podstaw do zaliczenia wykonania nałożonych w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie obowiązków na poczet nowo orzeczonych kar, środków karnych i obowiązków w kolejnym wyroku w tej samej sprawie (z wyjątkiem wyroku uniewinniającego i umarzającego postępowanie bezwarunkowo) - tak trafnie T. Koziół, Warunkowe umorzenie, s. 255. Nie można jednak nie uwzględnić faktu naprawienia szkody. Podobnie rzecz się ma z wykonanym uprzednio obowiązkiem przeproszenia pokrzywdzonego</i>” (M. Królikowski, R. Zawłocki, (red.) Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Komentarz. Art. 1–116, wyd. 5, 2021); - „<i>W razie podjęcia postępowania brak jest podstaw prawnych do zaliczenia wykonania obowiązków lub zakazów na poczet orzeczonych w ponownym postępowaniu środków reakcji karnej, gdy sprawca w okresie próby w związku z warunkowym umorzeniem wykonał nałożone obowiązki w całości lub w części, np. naprawił szkodę, uiścił świadczenie pieniężne albo orzeczony wobec niego zakaz (np. prowadzenia pojazdów) wykonany został w całości lub w części. Jednak wykonanie niektórych obowiązków będzie miało znaczenie w ponownym postępowaniu w wypadku skazania lub warunkowego umorzenia, gdyż z uwagi na ich charakter ustaje konieczność ponownego ich nakładania, np. w wypadku naprawienia szkody czy przeproszenia pokrzywdzonego. Natomiast w przypadku uiszczenia świadczenia pieniężnego lub nawiązki albo wykonania zakazów w całości lub w części sąd powinien rozważyć celowość ich ponownego orzekania albo uwzględnić fakt ich wykonania przy ustalaniu ich wysokości</i>” (D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, Gdańsk 2026, art. 551.); - <i>Obowiązujące przepisy nie przewidują zaliczenia wykonanych obowiązków i zakazu, o których mowa w art. 67 § 3 k.k., które były orzeczone wyrokiem warunkowo umarzającym postępowanie, na poczet środków karnych lub środków towarzyszących poddaniu sprawcy próbie orzeczonych w wyroku kończącym podjęte postępowanie karne. Trafny jest pogląd, iż nie mamy tu do czynienia z luką w prawie, lecz ze świadomą decyzją ustawodawcy, będącą konsekwencją probacyjnego charakteru instytucji warunkowego umorzenia postępowania. Niepowodzenie próby dowodzi, że dotychczasowa reakcja karna nie osiągnęła swych celów i wymaga uzupełnienia, a zatem nie powstaje tu problem niedozwolonej podwójnej odpowiedzialności. Nie ma tu zatem podstaw do stosowania w drodze analogii art. 63 § 2 k.k.</i>” (J. Grajewski, S. Steinborn [w:] Komentarz aktualizowany do art. 425-673 Kodeksu postępowania karnego, red. L. K. Paprzycki, Gdańsk 2015, art. 551.). Zapatrzywania te należy odnieść do art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. Stosowanie tych instytucji następuje „na ryzyko” podejrzanego. W przypadku wznowienia postępowania i późniejszego skazania nie następuje automatyczne zaliczenie uiszczanego świadczenia na poczet należności wynikających z wyroku. Należy jedynie przyjąć, że sąd w ramach sądowego wymiaru kary będzie mógł mieć na uwadze wcześniej zapłacone świadczenie przy kształtowaniu represji karnej. Należy również zauważyć, że na gruncie art. 552 k.p.k. wskazuje się, że: - <i>„Roszczenie odszkodowawcze a contrario na podstawie przepisów rozdziału 58 KPK nie przysługuje w wypadku niesłusznego orzeczenia środków karnych, jak też nie przysługuje za niesłuszne stosowanie innych niż zatrzymanie</i>

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				<i>środków przymusu procesowego (np. zabezpieczenia majątkowego) czynności dowodowych (przeszukanie, oględziny, zatrzymanie rzeczy, kontrola rozmów i utrwalanie zarzutów) za niezasadne postawienie zarzutów czy niezasadne skierowanie aktu oskarżenia (wniosku o warunkowe umorzenie postępowania), natomiast możliwe jest dochodzenie tych roszczeń na drodze postępowania cywilnego na zasadach ogólnych” (A. Sakowicz (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. 11, 2025);</i> <i>- „Przepis art. 552 § 1 i 2 KPK dotyczy wyłącznie dochodzenia roszczeń związanych z niesłusznym wykonaniem kary albo środka zabezpieczającego. Nie obejmuje więc swoim zakresem roszczeń związanych ze stosowaniem środków karnych. Ich dochodzenie jest możliwe, ale w postępowaniu cywilnym (por. m.in. wyr. SN z 1.4.2008 r., V KK 33/08, Biul. PK 2008, Nr 8, poz. 16). Analogiczne wnioski należy odnieść do niesłusznego wykonania środków kompensacyjnych, przepadku oraz środków probacyjnych” (J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. 38, 2026).</i> Zapatrywania te można przenieść na grunt art. 11a-11c k.p.k. Jeżeli po wznowieniu zapadnie wyrok uniewinniający lub postępowanie zostanie umorzone otwarta pozostaje droga cywilna do dochodzenia odszkodowania.
30.	art. 11c k.p.k.	Opiniowany projekt nie przewiduje rozwiązań dotyczących skutków skutecznego wznowienia postępowania umorzonego uprzednio na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k., zarówno w trybie projektowanego art. 11c k.p.k., jak i art. 327 § 2 k.p.k. Zauważalny jest brak regulacji przesądzających o dalszym losie uiszczonego świadczenia, o którym mowa w art. 11a § 2 k.p.k. oraz art. 11b § 2 k.p.k. Projekt nie przewiduje możliwości	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		jego zaliczenia na poczet środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, ani też mechanizmu zwrotu uiszczonego świadczenia w sytuacji uniewinnienia albo umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 k.p.k.		
31.	art. 11c k.p.k.	Żaden z przepisów projektowanej ustawy, w tym art. 11c k.p.k. nie zawiera mechanizmu zaliczenia kwoty „świadczenia” na poczet ewentualnie orzeczonych kar lub środków karnych w wyroku skazującym (warunkowo umarzającym postępowanie) jaki zapadłby po wznowieniu umorzonego postępowania przygotowawczego, o którym mowa w art. 11c k.p.k. Nie jest w związku z tym jasne, czy organ procesowy i który (prokurator czy sąd) powinien w takiej sytuacji zwrócić oskarżonemu wpłaconą kwotę, czy też zabezpieczyć ją na poczet przyszłej kary grzywny lub środka karnego.	SA w Poznaniu	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.
32.	art. 11c k.p.k.	Osobnym problemem wiążącym się z kształtem proponowanych w projekcie umorzeń z art. 11a i 11b jest także ich relacja do warunkowego umorzenia postępowania. To ostatnie, choć należy do materii prawa materialnego, to jednak ma de facto bardzo wiele wspólnego z proponowanymi w projekcie instytucjami (por. zwłaszcza brzmienie art. 11c stanowiącego, że postępowanie umorzone na podstawie art. 11a lub art. 11b wznowia się w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o	SN	Uwaga niezasadna. Umorzenie postępowania z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. z jednej strony i warunkowe umorzenie z drugiej strony to różne instytucje i ich porównywanie powinno to uwzględniać. Stwierdzenie, że „umorzenia z art. 11a i 11b są dalej idącymi koncesjami na rzecz sprawcy przestępstwa niż instytucja z art. 66-68 k.k.” należy uznać za trafne. Właśnie jednak dlatego, że beneficjent umorzenia uzyskuje większą korzyść odmiennie należało ustalić zasady wznowienia umorzonego postępowania, gdyby leżące u podłoża tego umorzenia przekonanie o tym, że podejrzany nie wejdzie ponownie w konflikt z prawem, okazało się błędne.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana). Jak się wydaje umorzenia z art. 11a i 11b są dalej idącymi koncesjami na rzecz sprawcy przestępstwa niż instytucja z art. 66-68 k.k. Paradoksalnie jednak przy proponowanym w projekcie kształcie art. 11c, warunkowe umorzenie postępowania, o ile okres próby wyznaczony został na mniej niż 2 lata i nie towarzyszą mu dodatkowe obowiązki określone w art. 67 k.k., może okazać się korzystniejsze dla sprawcy, Powyższe wskazuje więc na konieczność weryfikacji, czy określony w art. 11c warunek jest właściwie skorelowany systemowo z analogicznym w swej istocie rozwiązaniem przewidzianym w art. 68 k.k.		

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
33.	art. 11c k.p.k. i art. 327 § 2 k.p.k.	Według założeń projektodawcy, postanowienia wydawane na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. można wzruszyć na podstawie projektowanego art. 11c k.p.k. ale także na podstawie art. 327 § 2 k.p.k., który stanowi, że prawomocnie umorzone postępowanie przygotowawcze wznawia się przeciwko osobie, która występowała w charakterze podejrzanego, na mocy postanowienia prokuratora nadrzędnego nad tym, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu, tylko wtedy, gdy ujawnią się nowe istotne fakty lub dowody nie znane w poprzednim postępowaniu. Tym samym osoba, wobec której umorzono postanowienie, nie ma gwarancji, o której mowa w art. 542 § 5 k.p.k., który stanowi, że niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść oskarżonego po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.	RPO	Uwaga niezasadna. Należy zauważyć, że już obecnie art. 327 § 2 k.p.k. przewiduje możliwość wznowienia postępowania, gdy ujawnią się nowe istotne fakty lub dowody nie znane w poprzednim postępowaniu. Przepis art. 542 § 5 k.p.k. stanowi, że niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść oskarżonego po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia. Dotyczy zatem wznowienia z urzędu. Przepis art. 542 § 3 k.p.k. stanowi, że „Postępowanie wznawia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1, przy czym wznowienie postępowania jedynie z powodów określonych w pkt 9-11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego”. Zarówno w obecnym jak i w projektowanym stanie prawnym brak jest podstaw, aby do wznowienia postępowania przygotowawczego z przyczyn wskazanych w art. 327 § 2 k.p.k. stosować termin na wznowienie postępowania sądowego z powodu zupełnie innych przyczyn.
34.	art. 11c k.p.k. i art. 327 § 2 k.p.k.	Projekt zakłada bowiem dodatkową podstawę wznowienia postępowania przygotowawczego, gdy występuje okoliczność, o której mowa w projektowanym art. 11c k.p.k. - zgodnie z art. 327 § 4 k.p.k. po wniesieniu aktu oskarżenia sąd umorzy postępowanie, jeżeli stwierdzi, że postępowanie przygotowawcze wznowiono mimo braku podstaw. Powyższe oznacza możliwość wznowienia prawomocnie umorzonego postępowania	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przygotowawczego w sytuacji ujawnienia nowych, istotnych okoliczności lub dowodów, które nie były znane w toku wcześniejszego postępowania. Takie rozwiązanie prowadzi do osłabienia stabilności takiego rozstrzygnięcia. Osoba objęta postanowieniem o umorzeniu nie korzystałaby z gwarancji rocznego terminu do wznowienia postępowania na niekorzyść oskarżonego z urzędu, która to gwarancja wynika wprost z art. 542 § 5 k.p.k.		
35.	art. 11c k.p.k. i art. 327 § 2 k.p.k.	Negatywnie należy ocenić założenie projektodawcy, że postanowienia wydawane na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. nie będą mogły zostać wzruszone na podstawie art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i § 3 k.p.k. Wznowione będzie mogło być tylko postępowania sądowe wywołane zażaleniem złożonym na podstawie art. 459 § 1 k.p.k.	RPO	Uwaga wykracza poza zakres projektowanej ustawy. Projekt przewiduje w art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. bezwarunkowe umorzenie postępowania (choć wydanie postanowienia musi być poprzedzone określonymi przesłankami, np. uiszczeniem świadczenia). Instytucja umorzenia jest już uregulowana w przepisach. Zatem postulaty dotyczące wprowadzenia określonych przesłanek wznowienia postępowania przygotowawczego wykraczają poza ramy projektowanej ustawy. Tylko na marginesie należy wskazać, że RPO nie wykazał przekonująco, że przesłanka z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. („w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia”) nie mieści się w przesłankach wznowienia z art. 327 § 2 k.p.k., który przewiduje możliwość wznowienia postępowania, gdy ujawnią się nowe istotne fakty lub dowody nie znane w poprzednim postępowaniu. Przepis art. 540 k.p.k. stanowi: „§ 2. Postępowanie wznowia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie; wznowienie nie może nastąpić na niekorzyść oskarżonego. § 3. Postępowanie wznowia się na

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				korzyść oskarżonego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską”. W postępowaniu przygotowawczym nie zapadają orzeczenia uniewinniające. Najkorzystniejszym orzeczeniem jest zatem umorzenie postępowania. Nie jest więc możliwe, aby po wznowieniu postępowania mogło zapaść korzystniejsze orzeczenie niż umarzające postępowanie. Jeszcze raz należy wskazać, że umorzenie z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. jest bezwarunkowe (nie nakłada obowiązków). Naprawienie szkody czy uiszczenie świadczenia to przesłanki umorzenia, które z tej perspektywy pozostaje bezwarunkowe. Odnośnie ewentualnego odzyskania uiszczonego świadczenia przez osobę, która występowała w umorzonym postępowaniu w charakterze podejrzanego, należy zauważyć, że zgodnie z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP „Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej”. W doktrynie wskazuje się, że <i>„Wykładnia konstytucyjnego pojęcia "niezgodne z prawem działanie" ustalona w doktrynie i potwierdzona wyr. TK z 4.12.2001 r. (SK 18/00, OTK 2001, Nr 8, poz. 256), przesądziła w konsekwencji o brzmieniu art. 417-417¹ KC. Przepisy art. 417-417¹ KC wprost odwołują się do nomenklatury konstytucyjnej, nieznanej wcześniej prawu cywilnemu, tj. "niezgodności z prawem", "niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą", "niezgodność z prawem niewydania orzeczenia lub decyzji”</i> (M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86, wyd. 1, 2016). Art. 417¹ § 1 Kodeksu cywilnego stanowi, że „Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie aktu normatywnego, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności tego aktu z

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą”. W sytuacji, w której organ międzynarodowy działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską, stwierdzi naruszenie prawa międzynarodowego, które uzasadnia zwrot świadczenia nie wydaje się problematyczne jego odzyskanie. Jak bowiem stanowi art. 9 Konstytucji „Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego”. W przypadku orzeczeń ETPCz (pomijając problem związany z obowiązkiem wyczerpania krajowych środków prawnych, co w przypadku umorzenia opartego na porozumieniu z podejrzanym, a zatem przez niego zaakceptowanym, wydaje się raczej trudne do wyobrażenia) należy zauważyć, że w orzecznictwie SN wskazuje się, że „z żadnego z postanowień Europejskiej Konwencji Praw Człowieka nie wynika obowiązek wzruszenia prawomocnego orzeczenia w sytuacji, gdy Europejski Trybunał Praw Człowieka, w wydanym przez siebie wyroku stwierdzi, że zapadło ono z naruszeniem postanowień Konwencji. Przepisy tego aktu nie przesądzają również o rodzaju środków prawnych, jakie powinny być podjęte w celu wykonania wyroku Trybunału. Niewątpliwym jest również to, że wyroki Trybunału mają charakter deklaratoryjny. Nie wywołują zatem skutku kasatoryjnego i w konsekwencji same w sobie nie powodują zmiany sytuacji skarżącego. W szczególności nie tworzą dla niego żadnego nowego prawa, a jedynie stwierdzają fakt naruszenia Konwencji i definiują jego zakres. Warto również przypomnieć, że jeżeli Trybunał uważa określony środek prawny za jedyny odpowiedni sposób wykonania jego wyroku, wyraźnie daje temu wyraz w części orzeczenia dotyczącej wykładni art. 46 Konwencji. Podkreślić jednak należy, że nawet w orzeczeniach stwierdzających naruszenie prawa oskarżonego do obrony, konkretnie prawa dostępu do obrońcy, wskazując na wznowienie postępowania jako

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				<i>odpowiedni środek naprawczy, Trybunał jednocześnie stwierdzał, że o ewentualnej potrzebie wznowienia wypowie się sąd danego państwa, mając na względzie wymogi prawa krajowego oraz okoliczności sprawy i to do „władz krajowych” należy rozstrzygnięcie tej kwestii (wyrok Wielkiej Izby ETPCz w sprawie Beuze przeciwko Belgii z dnia 9 listopada 2018 r., skarga nr 71409/10, pkt 200 - szersze uwagi na ten temat zawarte są w pogłębionym wywodzie zamieszczonym w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2019 r., II KO 47/18). Powyższe prowadzi do konkluzji, że ani z orzecznictwa Trybunału, ani z postanowień Konwencji nie wynika konieczność wznowienia każdego postępowania karnego, w którym w ocenie Trybunału doszło do naruszenia prawa do rzetelnego procesu przy rozpoznaniu kwestii zasadniczej, czyli odpowiedzialności karnej oskarżonego. Konieczność taka nie wynika również z treści art. 540 § 3 KPK, który wyraźnie stanowi, że postępowanie wznowia się na korzyść oskarżonego, gdy potrzeba (podkreślenie SN) taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. Na gruncie tego przepisu Sąd Najwyższy trafnie stwierdzał, że »norma wynikająca z treści art. 540 § 3 KPK nie nakazuje w sposób „automatyczny” wznowiać każdego postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem, w stosunku do którego rozstrzygał (nawet z korzyścią dla skarżącego) organ międzynarodowy działający na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. Każdorazowo rozważając bowiem o zasadności złożonego na tej podstawie wniosku o wznowienie, rozpoznający go sąd jest, tak zobowiązany, jak i uprawniony, do oceny, czy rzeczywiście to stanowiące jego uzasadnienie rozstrzygnięcie organu, o którym mowa w art. 540 § 3 KPK, stwarza potrzebę wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania”</i>

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				(postanowienie SN z dnia 6 grudnia 2022 r., III KO 24/22). Uwzględniając powyższe nie ma potrzeby wznawiania umorzonego postępowania przygotowawczego po to, aby je umorzyć. Jeżeli zaś ETPCz wskaże na zasadność zwrotu uiszczonego świadczenia to trudno sobie wyobrazić, aby Rzeczpospolita Polska odmówiła wykonania wyroku we wskazanym zakresie.
36.	art. 11c k.p.k. i art. 327 § 2 k.p.k.	Wątpliwości budzi również przyjęcie, że wskazane postanowienia pozostawałyby poza zakresem podstaw wznowienia określonych w art. 540 § 1 pkt 1 oraz § 2–3 k.p.k. To prowadziłoby do znacznego ograniczenia mechanizmów kontroli prawidłowości tych rozstrzygnięć.	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.
37.	art. 300 § 1 k.p.k.	Odnosząc się do nowych form umorzenia postępowania należy także sformułować uwagę dotyczącą treści proponowanego w projekcie brzmienia art. 300 § 1 k.p.k. Uwzględniając charakter instytucji z art. 11a i 11b należałoby rozważyć, czy pouczenie przed pierwszym przesłuchaniem podejrzanego nie powinno zawierać, w sprawach, w których jest to możliwe, informacji także o tych postaciach umorzenia postępowania. Skoro ustawodawca zakłada zasadność pouczenia o formach konsensualnych, które finalizowane są w postępowaniu sądowym (art. 335, 338a i 387 k.p.k.), to tym bardziej powinno być tak w tych sytuacjach, w których mogłyby znaleźć zastosowanie art. 11a i 11b, Wiedza o istnieniu obu powyższych instytucji, zwłaszcza zaś uregulowanej wart. 11 a, mogłaby działać na podejrzanym	SN	Uwaga zasadna. Argumentacja SN zasługuje na uwzględnienie.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		motywująco i skłaniać do szybkiego przejawienia inicjatywy zakończenia postępowania już na etapie przygotowawczym.		
38.	art. 300 § 1 k.p.k.	W zakresie projektowanych zmian w art. 300 § 1 k.p.k. zdanie pierwsze wskazać należy, że są one nieskorelowane ze zmianami zaproponowanymi w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, wpisanym do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UD370, do którego odnosiło się pismo Pana Ministra z dnia 30 marca 2026 r., DL-I.40.10.2026, zawierające prośbę o wyrażenie opinii i do którego Rzecznik Praw Obywatelskich wyraził opinię w piśmie z dnia 24 kwietnia 2026 r., II.510.413.2026.DC.	RPO	Uwaga niezasadna. Projekt ustawy musi odnosić się do obecnego stanu prawnego, a nie do tego co zawierają inne projekty.
39.	art. 332 § 2a k.p.k.	Projektowany art. 332 § 2a k.p.k. nakładający na prokuratora obowiązek wskazania – na wniosek oskarżonego – akceptowalnych przez organ granic wniosku oskarżonego o skazanie w trybie art. 338a k.p.k. albo art. 387 k.p.k. miałyby służyć określeniu warunków do osiągnięcia skazania bez konieczności przeprowadzania pełnego postępowania sądowego, w sytuacji wcześniejszego braku porozumienia w tym zakresie na etapie postępowania przygotowawczego, a w ten sposób wpłynąć na zwiększenie liczby składanych wniosków o dobrowolne poddanie się karze i szybsze zakończenie sprawy przed sądem bez konieczności przeprowadzania pełnego	PR w Lublinie	Uwagi niezasadne. Przepis dotyczy określonego etapu procesu, na którym oskarżony może wyrazić zainteresowanie konsensualnym zakończeniem sprawy i może chcieć poznać stanowisko prokuratora, dostosowane do tych etapów postępowania, do których odnosi się przepis. Nie ma przeszkód, aby prokurator zróżnicował swoje stanowisko w zależności od trybu złożenia wniosku (art. 338a k.p.k. albo art. 387 k.p.k.). Nie wszystkie benefity odnoszące się do art. 338a k.p.k. mogą być bowiem stosowane w trybie art. 387 k.p.k. (art. 343c § 3 k.p.k.).

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		postępowania sądowego. Należy wyrazić przekonanie, że tak określony obowiązek poza dalszym sformalizowaniem aktu oskarżenia, nie przyczyni się do zwiększenia liczby wniosków, o jakich mowa w art. 338a k.p.k. bądź art. 387 k.p.k. Metodyka pracy prokuratora uwzględniająca obowiązki informacyjne wynikające z art. 300 § 1 k.p.k. w zakresie dotyczącym pouczenia podejrzanego o uprawnieniach określonych w art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k. oraz art. 387 k.p.k. obejmuje objaśnienie konsensualnego trybu zakończenia postępowania karnego, ustawowego zagrożenia karą i środkami karnymi, a po uzyskaniu wstępnego zainteresowania podejrzanego, złożeniu propozycji w zakresie kary i innych środków, a w zależności od postawy podejrzanego, podjęcie dalszych negocjacji zmierzających do uzgodnienia kary. Tym samym podejrzanym od momentu pierwszego przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym jest świadomy warunków prokuratora w odniesieniu do skazania bez przeprowadzenia rozprawy. Zaznaczyć należy, że zgodnie z § 232 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz.753) informacje w przedmiocie zgody na warunki skazania zamieszcza się w protokole przesłuchania podejrzanego lub w protokole końcowego		

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		zaznajomienia go z materiałami postępowania albo w odrębnym piśmie. Dlatego wątpliwe jest, by dodatkowy obowiązek wynikający z projektowanego art. 332 § 2a k.p.k. przy uwzględnieniu okoliczności, że podmiotem uprawnionym do złożenia wniosku w trybie art. 338 a k.p.k. oraz 387 k.p.k. jest właśnie oskarżony, mógł wpłynąć na większe uświadomienie podejrzanego, a w dalszej konsekwencji na zwiększenie liczby składanych wniosków o dobrowolne poddanie się karze.		
40.	art. 338a k.p.k. i art. 387 § 1 k.p.k.	Należy sformułować uwagę krytyczną odnośnie do proponowanego brzmienia art. 338a i 387 k.p.k. W obu tych przepisach projektodawca utrzymuje wprowadzone jeszcze w okresie, w którym wymiar terminowej kary pozbawienia wolności wynosił zasadniczo 15 lat, założenie, że taka też wysokość ustawowego zagrożenia karą wyznacza zakres przedmiotowy dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej. Należy jednak zauważyć, że aktualnie górna granica terminowej kary pozbawienia wolności wynosi 30 lat, a w przypadku części czynów zagrożonych w przeszłości karą do 15 lat pozbawienia wolności zagrożenie ustawowe zostało zmodyfikowane i wynosi 20 lat pozbawiania wolności (np. art. 197 § 3, 252 § 1, 270a § 2, 271 a § 2, 280 § 2 k.k.). Powyższe zmiany sprawiły, że czyny, które wchodziły przed zmianami k.k. wprowadzonymi w 2023 r. w zakres	SN	Uwaga niezasadna. Tryby konsensualne wiążą się z perspektywą redukcji represji karnej. Akceptacja polityki karnej, opartej na konsensualnym (w pewnym sensie transakcyjnym) kształtowaniu kary, maleje wraz ze wzrostem społecznej szkodliwości określonej kategorii przestępstw. Ta zaś w ujęciu ogólnym znajduje odzwierciedlenie w sankcji przewidzianej za dany typ przestępstwa. W konsekwencji należy przyjąć, że w odniesieniu do najpoważniejszych przestępstw, zagrożonych karą przekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, wskazane w uwadze przepisy nie powinny mieć zastosowania.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		zastosowania porozumień z art. 338a i 387 k.p.k., aktualnie nie mieszczą się w nim. Trudno wskazać przekonujące racje świadczące o zasadności powyższego zawężenia. Nie sposób także zakładać, aby przy czynach o tak poważnym ciężarze gatunkowym istniało realne zagrożenie arbitralnego akceptowania wniosków oskarżonych o dobrowolne poddanie się odpowiedzialności karnej przez sądy. Tym samym celowe byłoby rozważenie, czy przepisy art. 338a i 387 k.p.k. nie powinny operować sankcją 20 lat pozbawiania wolności, jako bardziej adekwatną z perspektywy systemowej.		
41.	art. 338a k.p.k. i art. 387 § 1 k.p.k.	Art. 338a i 387 § 1 k.p.k. – skoro w tych przepisach mowa jest o przestępstwie (w odróżnieniu od art. 335 § 2 k.p.k., gdzie wyraźnie wskazano, że chodzi o występki), to nie budzi wątpliwości, że instytucje te mają zastosowanie również do zbrodni. Nie ma natomiast obecnie w przepisach Kodeksu karnego (jak również w innych ustawach, w tym w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii) zbrodni zagrożonej karą pozbawienia wolności „nieprzekraczającą 15 lat” (granica ta została podniesiona do lat 20 z dniem 01.10.2023 r.). Jeśli przepis ten ma nadal mieć zastosowanie także do zbrodni (jak miało to miejsce przed podniesieniem ustawowego zagrożenia przy zbrodniach z 15 do 20 lat), to konieczna jest zmiana granicy wskazanej w art. 338a i 387 § 1 k.p.k. z 15 lat na 20.	SA w Krakowie	Uwaga niezasadna. Projekt nie zmienia wskazanych w uwadze przepisów. W ocenie projektodawcy nie ma podstaw do podnoszenia granic kary, która determinuje możliwość stosowania trybów konsensualnych z art. 338a k.p.k. i art. 387 k.p.k. Czyny zagrożone karą przekraczającą 15 lat cechuje na tyle wysoki stopień społecznej szkodliwości, że rozciąganie na nie instytucji z art. 338a k.p.k. nie jest zasadne.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
42.	art. 343c k.p.k.	Wprawdzie projektowany art. 343c k.p.k. jest elementem polityki karnej, budzi on jednak zastrzeżenia. Odnotować należy, że projektowany art. 343c k.p.k. w sposób bardzo istotny modyfikuje instytucje wymiaru kary, środków karnych i środka probacyjnego opisane w Kodeksie karnym, zaś jedyną przesłanką tej modyfikacji jest przesłanka procesowa w postaci uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 335 k.p.k. albo w art. 338a k.p.k. Przepis ten nie dając żadnych przesłanek materialnoprawnych czyni zbędnymi przepisy Kodeksu karnego, które odnoszą się do instytucji sądowego wymiaru kary, zakresu zastosowania środków karnych, czy też środka probacyjnego w postaci warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności. Może on prowadzić do nieuzasadnionego zróżnicowania reakcji karnych wobec sprawców przestępstw, które to zróżnicowanie wobec fakultatywności konsekwencji zastosowania projektowanego art. 343c k.p.k. nie będzie możliwe do skorygowania w drodze zwykłych oraz nadzwyczajnych środków zaskarżenia.	RPO	Uwagi niezasadne. Projektowane regulacje nie czynią zbędnymi dyrektyw wymiaru kary. Dają jedynie sądowi większą swobodę przy kształtowaniu represji karnej, przy uwzględnieniu zachowania oskarżonego po popełnieniu czynu, które obejmuje również dążenie do konsensualnego zakończenia postępowania. Odnośnie korygowania rozstrzygnięcia w drodze środków odwoławczych zwyczajnych i nadzwyczajnych należy wskazać, że projekt nie zmienia obowiązujących w tym zakresie regulacji. Projektodawca uznaje te regulacje za właściwe. W świetle obecnie obowiązujących regulacji można zatem podnosić zarzut obrazy praw materialnego (art. 438 pkt 1 i 1a k.p.k.). W przypadku trybów konsensualnych obowiązują obecnie ograniczenia związane z zarzutami z art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k. Zgodnie bowiem z art. 447 § 5 k.p.k. „Podstawą apelacji nie mogą być zarzuty określone w art. 438 pkt 3 i 4, związane z treścią zawartego porozumienia, o którym mowa w art. 343, art. 343a i art. 387”. Projekt uzupełnia jedynie ten przepis o art. 387a k.p.k. w związku z jego wprowadzeniem do Kodeksu postępowania karnego. Jeżeli chodzi o postępowanie kasacyjne to projekt nie zmienia obowiązującej obecnie regulacji z art. 523 § 1 k.p.k., zgodnie z którym „Kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary”.
43.	art. 343c k.p.k.	Pewne wątpliwości budzi projektowane rozwiązanie opisane w art. 343c k.p.k. Regulacja ta w praktyce tworzy szczególny mechanizm uprzywilejowania sprawców korzystających z określonych trybów konsensualnych poprzez wprowadzenie	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw. Zarzut naruszenia zasady równości wobec prawa nie jest zasadny. Trybunał Konstytucyjny wskazuje, że „z zasady równości wynika wobec prawa nakaz równego - czyli jednakowego - traktowania wszystkich adresatów norm

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		szczególne reguły wymiaru kary, uwzględniających – przy wydawaniu wyroku skazującego – etap postępowania karnego, na którym doszło do zawarcia skutecznego porozumienia procesowego. To oznacza, że decydujące znaczenie dla zakresu odpowiedzialności karnej ma sam sposób zakończenia postępowania, a nie przesłanki materialnoprawne. Tak skonstruowane rozwiązanie budzi zastrzeżenia z punktu widzenia zasady równości wobec prawa. Projektowany art. 343c k.p.k. pozwala bowiem na redukcję ustawowego zagrożenia karą za zarzucane przestępstwo oraz daje ekstraordynaryjne korzyści w postaci nadzwyczajnego złagodzenia kary, odstąpienia od wymierzenia kary za przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat, odstąpienia od nadzwyczajnego obostrzenia kary o charakterze obligatoryjnym, odstąpienia od wymierzenia środka karnego, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa oraz przepadku, a także warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności lub kary łącznej pozbawienia wolności do lat 5 na okres próby do lat 10. Dotychczas możliwość skorzystania z powyższych instytucji była uzależniona od spełnienia konkretnych przesłanek odnoszących się do sprawcy oraz popełnionego czynu, projektowana zmiana doprowadziłaby do sytuacji, gdzie przesłanką skorzystania z nich byłby jedynie tryb procedowania. Co więcej,		<i>prawnych charakteryzujących się w takim samym stopniu tą samą cechą relevantną. Takie ujęcie zasady równości dopuszcza odmienne traktowanie osób, które takiej cechy nie mają. Ustalenie, czy zasada równości została w konkretnym wypadku naruszona, wymaga zatem ustalenia kręgu adresatów, do których odnosi się budząca wątpliwość norma prawna, oraz wskazania tych elementów, które są prawnie relevantne”</i> (wyrok TK z dnia 10 stycznia 2012 r., P 19/10). Grupa osób decydujących się na tryb konsensualny i grupa, która nie chce z tego trybu skorzystać, to nie są grupy podobne w rozumieniu art. 32 Konstytucji RP (brak cechy relevantnej). Właśnie wskazana różnica uzasadnia odmienne traktowanie tych grup na płaszczyźnie wymiaru kary.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		fakultatywny charakter zastosowania art. 343c k.p.k. może ograniczać możliwość efektywnej kontroli takich rozstrzygnięć w postępowaniu odwoławczym.		
44.	art. 343c § 1 k.p.k.	Art. 343c § 1 k.p.k. – wątpliwym „bonusem” są wskazane w tym przepisie progi – 2/3 i 3/4. W przypadku zbrodni (zagrożonej karą od 3 do 20 lat) oznacza to zakaz orzeczenia kary powyżej 13 lat i 4 miesięcy (2/3) lub powyżej 15 lat (3/4), zaś w przypadku występku (zagrożonego karą od 2 do 15 lat) – zakaz orzeczenia kary powyżej 10 lat (2/3) lub powyżej 11 lat i 3 miesięcy (3/4). Nawet w zwykłym (niekonsensualnym) procesie wymiaru kary, orzeczenie tej kary w wymiarze powyżej obliczonych wyżej progów, jest w praktyce w zasadzie niespotykane, a na pewno niezwykle rzadkie. Rzeczywistym „bonusem” byłoby odniesienie progu wymiaru kary w trybie konsensualnym do dolnej granicy ustawowego zagrożenia. Kwestią istotną, a pominiętą w omawianych rozwiązaniach jest również wymiar kary łącznej.	SA w Krakowie	Uwagi niezasadne. Nierozumiiałym jest odwoływanie się do czynów zagrożonych karą od 3 do 20 lat, gdyż nie obejmują ich tryby konsensualne. Obniżenie górnej granicy kary nie należy traktować jedynie jako zakazu przekraczania tej granicy po modyfikacjach przewidzianych w art. 343 § 1 k.p.k. Wskazanie na górny pułap możliwej do orzeczenia kary ma szersze znaczenie. W procesie wymiaru kary sąd kształtuje jej wysokość uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz okoliczności przemawiające na korzyść (łagodzące) jak i na niekorzyść (obciążające) sprawcy. Punktem wyjścia są granice w jakich kara może zostać orzeczona. Jeżeli zatem ustawodawca modyfikuje te granice to przekłada się to na wymiar orzeczonej kary. Z tego względu projektowany art. 343c § 1 k.p.k. ma szersze znaczenie, gdyż stanowi dla sądu wskazówkę w jakim przedziale ma miarkować karę. Odnośnie kary łącznej należy zauważyć, że jest ona pochodną kar jednostkowych. Ich niższy wymiar przekłada się – modelowo rzecz ujmując – na niższy wymiar kary łącznej.
45.	art. 343c § 1 k.p.k.	Projektowany art. 343c k.p.k. określa dodatkowe korzyści, na które mógłby liczyć podejrzany/oskarżony decydując się na konsensualne zakończenie postępowania. Obniżenie, w projektowanym art. 343c § 1 k.p.k., górnej granicy ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności jako rodzaj zachęty do skorzystania z możliwości skazania bez przeprowadzenia rozprawy czy postępowania dowodowego miałoby sens	PR w Lublinie	Uwagi niezasadne. Projektowane regulacje dają sądowi większą swobodę przy kształtowaniu represji karnej, przy uwzględnieniu zachowania oskarżonego po popełnieniu czynu, które obejmuje również dążenie do konsensualnego zakończenia postępowania. Jak już wskazano, obniżenie górnej granicy kary nie należy traktować jedynie jako zakazu przekraczania tej granicy po modyfikacjach przewidzianych w art. 343 § 1 k.p.k. Wskazanie na górny pułap możliwej do orzeczenia kary ma szersze znaczenie. W procesie wymiaru kary sąd

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		jedynie wówczas gdyby system prawa karnego przewidywał inne zasady jej wymierzenia niż sądowy wymiar kary zgodny z dyrektywami wynikającymi z art. 53 k.k. Obligatoryjna redukcja ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności, może pozostać bez wpływu na zwiększenie skali orzeczeń wydawanych w trybie konsensualnym, gdyż sądowy wymiar kary pozbawienia wolności determinowany jest okolicznościami wskazanymi w rozdziale VI, a czasochłonność postępowania, prowadząca do wydania wyroku do nich nie należy. Ponadto w praktyce dostrzegalne jest ustalanie wymiaru kary pozbawienia wolności poczynając od jej dolnego zagrożenia ustawowego, a wyroki orzekające karę pozbawienia wolności w wymiarze zbliżonym do górnego ustawowego zagrożenia są jednak rzadkością.		kształtuje jej wysokość uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz okoliczności przemawiające na korzyść (łagodzące) jak i na niekorzyść (obciążające) sprawcy. Punktem wyjścia są granice w jakich kara może zostać orzeczona. Jeżeli zatem ustawodawca modyfikuje te granice to przekłada się to na wymiar orzeczonej kary. Z tego względu projektowany art. 343c § 1 k.p.k. ma szersze znaczenie, gdyż stanowi dla sądu wskazówkę w jakim przedziale ma miarkować karę.
46.	art. 343 § 2 k.p.k.	Odnosząc się do redakcji projektowanego nowego przepisu art. 343c § 2 k.p.k. należy wskazać, że prima vista może powstać wątpliwość, czy przewidziane w nim „bonusy” dla oskarżonego sąd stosuje z urzędu, modyfikując stosownie do swojego uznania wniosek oskarżonego, w tym uzgodniony z prokuratorem, czy też sam wniosek może (albo powinien) już zawierać propozycje skazania bez przeprowadzania rozprawy uwzględniające dobrodziejstwa wynikające z omawianego przepisu.	WSO w Warszawie	Uwaga niezasadna. Wniosek powinien zawierać określone propozycje, które sąd uwzględni albo odmawia ich uwzględnienia. Ewentualnie modyfikacje powinny odbyć się zgodnie z regulacjami Kodeksu postępowania karnego, który stanowi, że „Sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonania w nim przez prokuratora wskazanej przez siebie zmiany, zaakceptowanej przez oskarżonego” (art. 343 § 3 k.p.k., art. 343a § 2 zdanie trzecie k.p.k.).
47.	art. 343c § 2 pkt 2 k.p.k.	Na akceptację nie zasługuje przewidziana w art. 343c § 2 pkt 2 k.p.k. możliwość	PK	Uwaga niezasadna.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		odstąpienia o wymierzenia przez sąd kary za przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat. Uwzględniając określone przez prawo materialne możliwości orzeczenia łagodnej kary, dodatkowo poszerzone przez inne punkty proponowanego art. 343c § 2 k.p.k., brak jest argumentów przemawiających za wprowadzeniem możliwości odstąpienia od jakiegokolwiek kary. Powszechnie akceptowany jest pogląd, że przy wymierzaniu kary ważniejsza od surowości jest jej nieuchronność. Odstąpienie od kary nie mieści się w takiej zasadzie i nie ma powodu, by możliwość taką dopuszczać. Skoro odstąpienie to miałoby następować w przypadku wniosków, o których mowa wart. 335 albo art. 338a k.p.k., a więc w sprawach, w których okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, dodatkowe premiowanie oskarżonego kłóciłoby się z celami postępowania karnego.		Odstąpienie od wymierzenia kary nie jest instytucją nową w Kodeksie karnym. Przedstawione zaś stanowisko PK podważa istnienie tej instytucji co do zasady. Przedstawiona krytyka w znacznym stopniu podważa założenia opiniowanego projektu. Proponowane zmiany zmierzają do tego, aby tryby konsensualne stały się atrakcyjnym dla stron sposobem zakończenia postępowania, co ma wydatnie usprawnić postępowania karne. Nie chodzi tu o drobną korektę obecnej procedury, ale o zmiany zasadnicze, których celem jest doprowadzenie do sytuacji, w której wymiar sprawiedliwości stanie się wydolny. Obawy opiniującego są o tyle bezzasadne, że stosowanie trybów konsensualnych nie jest automatyczne, co dotyczy również potencjalnych korzyści, które sprawca może uzyskać. Są one możliwe do zastosowania. Niemniej stosowane nie będą, jeżeli uniemożliwiłoby to osiągnięcie celów kary. Dotyczy to także odstąpienia od wymierzenia kary.
48.	art. 343c § 2 pkt 3 i 4 k.p.k.	Natomiast wynikająca z projektowanego art. 343c § 2 pkt 3 i 4 k.p.k. możliwość odstąpienia od obligatoryjnego nadzwyczajnego obostrzenia kary oraz od wymierzenia obligatoryjnego środka karnego, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa oraz przepadku może skutkować nadmiernymi oczekiwaniami ze strony podejrzanych/oskarżonych, co przy pryncypialnej postawie prokuratora oraz sądu będzie może skutkować większą liczbą wniosków o wydanie wyroku w trybie art.	PR w Lublinie	Uwagi niezasadne. Przy założeniu trafności uwagi należałoby zrezygnować z szerokich sankcji (1-10 lat, 2-12 lat itd.), bo mogą prowadzić do braku jednolitości orzecznictwa. Oczekiwania nieprofesjonalnych uczestników postępowania (oskarżonych, pokrzywdzonych) z reguły są determinowane ich interesem procesowym. Rolą prokuratora i sądu jest czuwanie nad stosowaniem projektowanych regulacji z uwzględnieniem zasady trafnej represji. Praktyka stosowania prawa powinna doprowadzić do w miarę jednolitego korzystania z projektowanych regulacji w zbliżonych stanach faktycznych.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		338a k.p.k., ale niekoniecznie wydaniem wyroku wskutek uwzględnienia takiego wniosku. Projektowany przepis rodzi obawę niejednolitego stosowania prawa, rozumianego jako zasada wydawania podobnych rozstrzygnięć w zbliżonych stanach faktycznych, co będzie negatywnie wpływało na przewidywalność prawa, równość obywateli wobec prawa oraz stabilność systemu prawnego.		
49.	art. 387 § 1 k.p.k.	Użyte w proponowanym brzmieniu art. 387 § 1 k.p.k. sformułowanie „przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień” jest nieprawidłowe, bowiem dowodem w znaczeniu środka dowodowego są wyjaśnienia oskarżonego, a nie protokół, który je zawiera. Postulować należy zastąpienie kwestionowanych słów sformułowaniem „odczytania wyjaśnień na podstawie art. 389 § 1”.	PK	Uwaga niezasadna. W uzasadnieniu projektu wskazano, że „Ostatnim momentem, w którym oskarżony lub jego obrońca mogą złożyć wniosek jest, jak dotąd, zakończenie pierwszego przesłuchania, przy czym dodano, że jest to nie tylko chwila zakończenia przesłuchania oskarżonego, którego wniosek dotyczy, ale moment przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej. Rozszerzenie to dotyczy zatem sytuacji, w których oskarżony nie jest obecny na rozprawie, a dowód z jego wyjaśnień jest przeprowadzany przez odczytanie protokołu jego wyjaśnień. Wiąże się także z postępowaniami złożonymi podmiotowo, a więc takimi, w których występuje wielu oskarżonych”. Wskazany fragment uzasadnienia oddaje intencje projektodawcy. W istocie chodzi o bardziej skrótkowe wskazanie, że dotyczy to przeprowadzenia dowodu z wyjaśnień oskarżonego przez odczytanie protokołu zawierającego te wyjaśnienia (protokołów wyjaśnień wszystkich oskarżonych).
50.	art. 387 § 2 k.p.k.	Z uwagi na znaczne obciążenie prokuratorów obowiązkami służbowymi, w sprawach, w których postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, często nie uczestniczą oni w rozprawach sądowych.	PK	Uwaga niezasadna. Uwzględnienie uwagi postulującej takie zmodyfikowanie projektowanego przepisu, by sąd przedstawiał prokuratorowi propozycję porozumienia, określając termin, po upływie którego brak sprzeciwu oznaczałby akceptację wniosku

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		W proponowanym brzmieniu art. 387 § 2 k.p.k. nieobecność prokuratora należycie powiadomionego o terminie rozprawy oznaczać będzie brak sprzeciwu wobec wniosku złożonego podczas rozprawy na podstawie art. 387 § 1 k.p.k. Wyrok taki nie mógłby zostać zaskarżony apelacją podnoszącą zarzuty z art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k., wobec treści art. 447 § 5 k.p.k. Prokurator stałby się stroną porozumienia, o którym mowa w tym ostatnim przepisie, a którego treści nawet nie znał. Celowe jest więc takie zmodyfikowanie projektowanego przepisu, by sąd przedstawiał prokuratorowi propozycję porozumienia, określając termin, po upływie którego brak sprzeciwu oznaczałby akceptację wniosku oskarżonego lub obrońcy.		oskarżonego lub obrońcy, prowadziłoby do zbędnego wydłużenia postępowania. Tymczasem jednym z celów wprowadzenia trybów konsensualnych jest przyspieszenie rozpoznawania sprawy.
51.	art. 387 § 2 k.p.k. i art. 387a k.p.k.	Przedstawiam krytyczną ocenę proponowanych zmian dotyczących instytucji konsensualnego zakończenia postępowania, w szczególności w zakresie art. 387 § 2 k.p.k. oraz projektowanego odpowiedniego stosowania tych regulacji do art. 387a k.p.k. Projektowana nowelizacja prowadzi bowiem do faktycznego ograniczenia wpływu oskarżyciela publicznego oraz pokrzywdzonego (w tym oskarżyciela posiłkowego) na treść rozstrzygnięcia zapadającego w ramach dobrowolnego poddania się karze, przy jednoczesnym utrzymaniu istotnych ograniczeń możliwości zaskarżenia wyroku wydanego w tym trybie. Projektowana	PR w Poznaniu	Uwagi niezasadne. Co do pokrzywdzonego uwaga nie wyjaśnia na czym ma polegać „faktyczne pozbawienie pokrzywdzonego realnego wpływu na treść konsensualnego rozstrzygnięcia”. W zakresie pokrzywdzonego projekt żadnej zmiany nie przewiduje. Co do konieczności uzyskiwania akceptacji nieobecnego prokuratora na uwzględnienie wniosku złożonego w trybie art. 387 k.p.k. należy wskazać, że kwestia ta była w przeszłości sporna w orzecznictwie. Na tle nieobowiązującego już stanu prawnego przeważało stanowisko SN, że „Nieobecność prokuratora na rozprawie głównej, prawidłowo zawiadomionego o jej terminie, oznacza, że w wypadku zgłoszenia przez oskarżonego wniosku, o jakim mowa w art. 387 § 1 KPK, nie sprzeciwia się on takiemu wnioskowi. Skuteczne złożenie sprzeciwu wobec wniosku oskarżonego wymaga obecności prokuratora

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		zmiana zakłada odejście od wymogu uzyskania stanowiska prokuratora i sprowadzenie jego roli wyłącznie do możliwości zgłoszenia sprzeciwu, przy czym brak obecności prokuratora na rozprawie miałyby być interpretowany jako brak sprzeciwu wobec uwzględnienia wniosku oskarżonego. W uzasadnieniu projektu wskazano, że celem zmiany jest ułatwienie stosowania instytucji dobrowolnego poddania się karze w sytuacji nieobecności prokuratora na rozprawie. Rozwiązanie to należy jednak ocenić negatywnie. W praktyce projektowana regulacja może prowadzić do sytuacji, w których oskarżony celowo złoży wniosek o dobrowolne poddanie się karze podczas rozprawy, na której nie stawi się ani prokurator, ani pokrzywdzony. Szczególne zastrzeżenia budzi jednocześnie rozszerzenie tych zasad na postępowanie prowadzone w trybie art. 387a k.p.k., a więc możliwość złożenia takiego wniosku również na dalszym etapie rozprawy głównej, już po rozpoczęciu postępowania dowodowego. Projektowana zmiana może również prowadzić do konieczności obligatoryjnego udziału prokuratora w praktycznie każdej rozprawie karnej, wyłącznie w celu zabezpieczenia możliwości zajęcia stanowiska wobec potencjalnego wniosku oskarżonego, co pozostaje w sprzeczności z deklarowanym celem uproszczenia i usprawnienia postępowania. Pomimo, że ustawodawca w dalszym ciągu		<i>na rozprawie głównej (wyrok SN z dnia 21 sierpnia 2019 r., IV KS 19/19). W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano, że „nie zasługuje na akceptację pogląd, iż na skutek nieobecności na rozprawie, prokurator nie miał możliwości ustosunkowania się do zgłoszonego przez oskarżonego wniosku. Analogicznie można by argumentować w odniesieniu do nieobecnego na rozprawie pokrzywdzonego i gdyby miało to prowadzić do przyjęcia, że nie miał on możliwości ustosunkowania się do takiego wniosku, wypadłoby uznać, iż ze względu na konieczność respektowania uprawnień pokrzywdzonego brak jest warunków do uwzględnienia wniosku. Gdyby zaś zgodzić się z Sądem ad quem, że „nieobecność prokuratora na rozprawie nie pozbawia go wyrażenia własnego stanowiska odnoszącego się do przedmiotowego wniosku oskarżonego”, to konsekwentnie należałoby uznać, że również nieobecność na rozprawie pokrzywdzonego nie powinna prowadzić do zaniechania poznania jego stanowiska co do wniosku. Jeżeli w przypadku pokrzywdzonego tezy takiej postawić jednak nie można, to analogicznie nie może mieć ona zastosowania do prokuratora. Zatem, jeżeli przyjmuje się, że zawiadomienie pokrzywdzonego o terminie rozprawy oraz pouczenie go o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego wniosku, o którym mowa w trybie art. 387 § 1 KPK, jest wystarczające dla uznania, że mimo nieobecności pokrzywdzonego na rozprawie jego uprawnienie do wyrażenia sprzeciwu nie doznaje uszczerbku i zachodzą przesłanki do przyjęcia, że w takim wypadku „nie sprzeciwia się” on uwzględnieniu wniosku (przesłanka pozytywnej decyzji sądu z art. 387 § 2 KPK), to tak samo trzeba wnioskować w przypadku nieobecności na rozprawie, powiadomionego o jej terminie prokuratora, tj. że nie sprzeciwia się on uwzględnieniu wniosku. (...) Natomiast co do powołanego przez Sąd Okręgowy w T. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 września</i>

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		dopuszcza nieobowiązkowy udział oskarżyciela w rozprawie. Jednocześnie możliwości organizacyjne powszechnych jednostek prokuratury nie są dostosowane do udziału prokuratora w wszystkich rozprawach tej kategorii spraw, gdzie udział nie jest obowiązkowy. W konsekwencji zaproponowana zmiana doprowadzi do faktycznego pozbawienia prokuratora i pokrzywdzonego realnego wpływu na treść konsensualnego rozstrzygnięcia, mimo że wyrok wydany w tym trybie podlega daleko idącym ograniczeniom w zakresie kontroli instancyjnej, w szczególności co do wymiaru orzeczonej kary. Dotychczas obowiązujące rozwiązania w zakresie art. 387 k.p.k. należy ocenić pozytywnie, albowiem zapewniają one zachowanie równowagi pomiędzy potrzebą sprawnego zakończenia postępowania, a gwarancjami procesowymi stron, w szczególności prawem pokrzywdzonego oraz oskarżyciela publicznego do realnego wpływu na sposób zakończenia sprawy karnej. Mając powyższe na uwadze, zasadne jest ponowne przeanalizowanie projektowanych zmian oraz pozostawienie obowiązujących mechanizmów gwarancyjnych związanych z instytucją dobrowolnego poddania się karze.		2015 r., V KK 240/15, zwrócono uwagę, że obecny stan prawny dezaktualizuje wyrażony w nim pogląd, iż w interesie oskarżonego, który złożył wniosek o dobrowolne poddanie się karze nakłada na sąd powinność, gdy ten widzi możliwość zakończenia zwieńczonego porozumieniem postępowania, zarządzenia przerwy w rozprawie w celu zawiadomienia prokuratora o propozycji oskarżonego. Pogląd ten został sformułowany w stanie prawnym obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. (...), gdy prokurator mógł na zasadach ogólnych zaskarżyć wyrok wydany w trybie konsensualnym. Dlatego Sąd Najwyższy w celu zagwarantowania oskarżonemu stabilności wyroku wydanego na jego wniosek, ale pod nieobecność prokuratora, kierując się względami funkcjonalnymi, pogląd taki wyraził. Jednak wprowadzenie art. 447 § 5 KPK sprawiło, że racje, które przyświecały wydaniu wspomnianego orzeczenia, przestały być aktualne, bowiem przepis ten, ograniczając podstawy zaskarżenia wyroku wydanego w trybie konsensualnym, w szczególności blokując mu możliwość zaskarżenia wyroku na niekorzyść oskarżonego z wysunięciem zarzutów określonych w art. 438 pkt 3 i 4 KPK, wystarczająco chroni oskarżonego przed zmianą wyroku w związku z apelacją prokuratora, który nie wyraził sprzeciwu wobec nieobecności na rozprawie (zob. D. Świecki, Komentarz aktualizowany do art. 387 Kodeksu postępowania karnego, LEX/el., tezy 20, 22)”. Zmiana stanu prawnego, która wprowadziła wymóg zgody prokuratora w art. 387 § 2 k.p.k., doprowadziła do znacznego ograniczenia stosowania art. 387 k.p.k. z uwagi na nieobecność prokuratora na rozprawie. Z tego względu ustawodawca podejmował próby powrotu do stanu prawnego, w którym prokurator może w praktyce oprotestować wniosek złożony w trybie art. 387 k.p.k., jeżeli jest obecny na rozprawie. Rozwiązanie zawarte w ustawie z dnia 27 lutego 2026 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				sejmowy nr 1600) nie weszło w życie z uwagi na odmowę podpisania ustawy przez Prezydenta RP. Projektowana ustawa zawiera kolejną próbę usprawnienia postępowania przez przywrócenie pełnej funkcjonalności instytucji z art. 387 k.p.k. opartej na założeniu, że uwzględnienie wniosku jest możliwe, jeżeli nie sprzeciwi się temu prokurator należycie powiadomiony o terminie rozprawy (a także pokrzywdzony należycie powiadomiony o terminie rozprawy oraz pouczone o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku). Podnoszone względy organizacyjne nie mogą podważać zasadności projektowanej zmiany. Prawem prokuratora jest branie udziału w rozprawie. Rezygnacja z tego prawa rodzi konsekwencje, które są mu znane. Założenie, że sądy będą akceptowały propozycje kary rażąco niewspółmierne do wagi czynu, nie ma oparcia w praktyce.
52.	art. 387a k.p.k. i art. 387 § 2 k.p.k.	Należy negatywnie ocenić projektowany art. 387a k.p.k. wydłużający termin do złożenia wniosku o dobrowolne poddanie się karze na całe postępowanie dowodowe na rozprawie głównej także tuż przed zamknięciem przewodu sądowego, zwłaszcza w powiązaniu z proponowaną zmianą art. 387 § 2 k.p.k. zastępującą zgodę brakiem sprzeciwu prokuratora należycie powiadomionego o terminie rozprawy. Rozwiązania te będą mogły być wykorzystywane w celu obstrukcyjnym. Istnieje obawa, że projektowane uprawnienie będzie prowadziło do kilkukrotnego rozpoczynania od nowa zaawansowanych dowodowo procesów w sprawach wieloosobowych, powodowanego wyłączeniem od rozpoznania sprawy	PR w Lublinie	Uwagi niezasadne. Decyzję o uwzględnieniu wniosku podejmuje sąd, który ma świadomość konsekwencji procesowych uwzględnienia wniosku jednego oskarżonego złożonego w sprawie wieloosobowej, dla ewentualnej możliwości dalszego prowadzenia sprawy w niezmienionym składzie. Trudno zakładać, że sąd okoliczności tej nie będzie miał na uwadze. Podobne sytuacje występują już obecnie i nie prowadzą do działań obstrukcyjnych. Nie można zatem prognozować, że zmiana doprowadzi do obstrukcji procesowej, chyba że byłaby to obstrukcja sądu, czego nie należy zakładać.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		sędziego, który wydałby wyrok w następstwie takiego wniosku.		
53.	art. 387a k.p.k.	Nowo projektowany przepis art. 387a kpk powinien, jak się wydaje, zostać doprecyzowany o wskazanie granicznego, końcowego momentu dla złożenia wniosku o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzania dalszego postępowania dowodowego, tak jak to się ma w przypadku brzmienia art. 387 § 1 kpk (który to termin został w projekcie zawężony w stosunku do aktualnie obowiązującego).	WSO w Warszawie	Uwaga niezasadna. Przepis wskazuje, że wniosek może być złożony „w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej”. W uzasadnieniu projektu wskazano, że „W myśl projektowanego przepisu wniosek o dobrowolne poddanie się karze oskarżony będzie mógł złożyć na każdym terminie rozprawy, także tuż przed zamknięciem przewodu sądowego na rozprawie głównej. Wobec braku zastrzeżenia w przepisie, że chodzi o pierwszą rozprawę główną, złożenie wniosku w tym trybie będzie możliwe także w toku ponownego rozpoznania sprawy przez sąd pierwszej instancji, po uchyleniu wyroku przez sąd odwoławczy. Moment złożenia wniosku będzie jednak w razie jego uwzględnienia brany pod uwagę przy określeniu przez sąd granic akceptowanego wniosku co do kary”. Powyższe zapatrywanie, dotyczące końcowego momentu złożenia wniosku, znajduje oparcie w art. 405 § 1 k.p.k.
54.	art. 387a k.p.k.	Zamiast wprowadzenia przepisu art. 387a k.p.k. czytelniej byłoby zmienić treść obecnego przepisu art. 387 § 1 k.p.k. poprzez zastąpienie zwrotu „zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej” zwrotem „zamknięcia przewodu sądowego w pierwszej instancji”. Takie posunięcie ograniczyłoby zbędną kazuistykę.	SA w Poznaniu	Uwaga niezasadna. Rozróżnienie ma istotne znaczenie z punktu widzenia „bonusów”, które może uzyskać oskarżony (art. 343c § 1 i 3 k.p.k.). Jak wskazano w uzasadnieniu projektu, w odniesieniu do art. 387a k.p.k. „oskarżony nie będzie mógł korzystać z przewidzianych w projektowanym art. 343c § 1 i 3 k.p.k. złagodzeń sankcji karnej”.
55.	art. 672 k.p.k.	Kolejna uwaga dotyczy nowelizowanego przepisu art. 672 kpk i jak należy rozumieć, jest konsekwencją wprowadzenia do Kodeksu postępowania karnego art. 387a. Rzecz jednak w tym, że w innym projekcie procedowanym aktualnie w Departamencie	WSO w Warszawie	Uwaga częściowo zasadna. Projektowana zmiana polegająca na dodaniu w przepisie art. 387a k.p.k. ma charakter wynikowy. Natomiast przyszłe planowane zmiany, zawarte w innym projekcie, nie mogą stanowić argumentu na rzecz odstąpienia od proponowanej zmiany. Zasadnie postuluje się natomiast objęcie

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		Legislacyjnym Ministerstwa Sprawiedliwości (w wersji z dnia 13 marca 2026 r., ale i w każdej poprzedniej) postuluje się, zresztą całkowicie zasadnie, uchylenie tego przepisu, zgodnie z podnoszonymi od wielu lat postulatami środowiska sędziów sądów wojskowych. Stanowi on bowiem archaizm wprowadzony do wojskowego prawodawstwa karnoprosesowego po II wojnie światowej, według wzorców radzieckich, powielany następnie przez kolejno obowiązujące ustawy procesowe. Nie ma bowiem racjonalnych podstaw do tego, aby ustawa nakazywała sędziemu wojskowemu poświęcać czas na pracochłonną czynność w postaci sporządzania uzasadnienia niekontrowersyjnego (tzn. w sytuacji, w której żadna ze stron nie wniosła o sporządzenie uzasadnienia) wyroku, (nawet na formularzu, co wcale nie oznacza, że zostanie sporządzone dużo szybciej), zamiast na rozpoznawanie kolejnych spraw (w kontekście zasady szybkości postępowania i wydania orzeczenia w rozsądnym terminie), nawet biorąc oczywiście pod uwagę fakt, iż sądy wojskowe w obecnie ukształtowanej właściwości są mniej obciążone sprawami od sądów powszechnych (choć słusznie postuluje się w tym samym projekcie poszerzenie ich kognicji do stanu sprzed 1 stycznia 2009 r., a nawet szerszego).		nowelizowanym przepisem art. 338a k.p.k. W konsekwencji uzasadnienie uzupełniono o zdanie „Nadto w art. 672 k.p.k. zwolnienie z obowiązku sporządzenia uzasadnienia rozciągnięto na wyroki uwzględniające wnioski, o których mowa w 338a k.p.k. z uwagi na tożsame ratio legis”.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		Jeżeli jednak w omawianym projekcie art. 672 kpk powinien zostać utrzymany, to należałoby go konsekwentnie uzupełnić o przepis art. 338a kpk. Przepis art. 672 kpk wprowadza bowiem wyjątek w stosunku do orzeczenia zapadłego w trybie konsensualnym, tj. uwzględniającego wnioski o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki, zarówno samoistnego (art. 335 § 1 kpk), jak i dołączonego do aktu oskarżenia (art. 335 § 2 kpk) oraz na skutek złożonego przez oskarżonego wniosku o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego na rozprawie (art. 387 § 1 kpk). Sąd wojskowy pierwszej instancji sporządza zatem z urzędu uzasadnienie do każdego wyroku skazującego wydanego w trybie zwyczajnym, wyroku warunkowo i bezwarunkowo umarzającego postępowanie karne, wyroku uniewinniającego oskarżonego od zarzutu popełnienia przestępstwa, a także do wyroku orzekającego o odszkodowaniu i zadośćuczynieniu, wydanego zarówno na podstawie rozdziału 58 KPK, jak i na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność		

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Jednakże z uwagi na tożsamość instytucji procesowych powstaje pytanie o obowiązek sporządzenia przez sąd wojskowy pierwszej instancji uzasadnienia z urzędu do wyroku wydanego na skutek wniosku złożonego przez oskarżonego w trybie art. 338a kpk, mimo enumeratywnego wyliczenia wyjątków w treści art. 672 kpk. Za brakiem takiego obowiązku opowiada się K. Dudka". Wydaje się jednak, że zgodnie z zasadą exceptiones non sunt extendendae, mimo ewidentnego przeoczenia prawodawcy, wprowadzającego art. 338a KPK w życie z dniem 1 lipca 2015 r. (nowelą z dnia 27 września 2013 r.) sąd wojskowy takie uzasadnienie powinien jednak sporządzić z urzędu.		
56.	Uzasadnienie	Odniesie należy się również do niektórych stwierdzeń zawartych w uzasadnieniu projektu. Na jego stronie 5 zawarto stwierdzenie, że w szczególności w przypadku, gdy „nie osiągnięto stanu, w którym okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości (...) prokurator stosuje art. 335 § 1 lub 2 k.p.k. albo art. 336 k.p.k.”. Zauważyć należy, że skierowanie wniosku na podstawie art. 335 § 1 lub 2 k.p.k., jak i wniosku o warunkowe umorzenie postępowania (art. 336 k.p.k.) jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości.	PK	Uwaga zasadna. Proponuje się następującą zmianę uzasadnienia, także przy uwzględnieniu uwag RCL: z obecnej: „Jeżeli w ocenie prokuratora pomimo uzgodnienia treści ugody, a nawet jej wykonania, brak jest podstaw do umorzenia – albo z powodu tego, że nie osiągnięto stanu, w którym okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości, albo dlatego, że nadal nie wyeliminowano potrzeby karania sprawcy, zamiast umorzenia ugodowego prokurator stosuje art. 335 § 1 lub 2 k.p.k. albo art. 336 k.p.k., chyba że sprzeciwiają się temu okoliczności sprawy” na „Jeżeli w ocenie prokuratora pomimo uzgodnienia treści ugody, a nawet jej wykonania, brak jest podstaw do umorzenia dlatego, że nadal nie wyeliminowano potrzeby karania sprawcy, zamiast umorzenia ugodowego prokurator stosuje art. 335 § 1 lub 2 k.p.k. albo art. 336 k.p.k., chyba że sprzeciwiają się temu

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				okoliczności sprawy. Oczywiście w sytuacjach tych muszą zaistnieć przesłanki do skorzystania z rozwiązań zawartych we wskazanych przepisach. Rolą projektowanego art. 11a § 3 k.p.k. jest bowiem wskazanie jedynie na preferencje aksjologiczne ustawodawcy podkreślającego potrzebę rozważenia przez prokuratora zastosowania art. 335 § 1 lub 2 k.p.k. albo art. 336 k.p.k.”.
57.	Uzasadnienie	W uzasadnieniu projektu ustawy zawarto stwierdzenie, że „istota konsensualnego rozstrzygnięcia postępowania karnego sprowadza się do akceptacji porozumienia rozwiązującego konflikt karnoprawny pomiędzy oskarżonym a pokrzywdzonym i rzecznikiem interesu publicznego (prokuratorem)”. Łącznie słowo „konflikt” użyte zostało sześciokrotnie. Takie określenie jest wadliwe przede wszystkim ze względów aksjologicznych. Proces karny nie służy rozwiązaniu konfliktu. Jego najważniejsze cele określone zostały w art. 2 § 1 k.p.k., przy czym na pierwszym miejscu ustawodawca postawił pociągnięcie sprawcy przestępstwa do odpowiedzialności karnej. Strony postępowania prowadzonego w oparciu o przepisy prawa nie są stronami konfliktu, jeżeli pojęcie to rozumieć w zgodzie ze znaczeniem, które ma ono w języku polskim. Prokurator w postępowaniu przygotowawczym jest organem procesowym, a więc swego rodzaju arbitrem. Nie jest natomiast stroną postępowania, a tym bardziej stroną konfliktu. W przypadku wniesienia środka odwoławczego od orzeczenia sądu pierwszej instancji, sąd ten i	PK	Uwaga niezasadna. Projekt wraz z jego uzasadnieniem został opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego. Ministerstwo Sprawiedliwości nie dostrzega wskazanej w uwadze nieadekwatności użytego sformułowania „konflikt karnoprawny”, funkcjonującego w teorii prawa karnego.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		wnoszący środek odwoławczy nie stają się stronami konfliktu rozwiązywanego przez sąd odwoławczy. Celowa jest więc odpowiednia korekta uzasadnienia tak, by oddawało ono właściwy charakter proponowanych rozwiązań.		
58.	Ogólna	Bazując na doświadczeniu praktycznym, w procesie opiniowania wyrażono, między innymi pogląd, iż proponowane zmiany mogą nie doprowadzić do oczekiwanego, wyraźnego wzrostu rozstrzygania spraw w trybach konsensualnych. W tym zakresie wskazano, iż analizując praktykę aktualnego wykorzystywania trybów konsensualnych pominięto konsekwencje zmian legislacyjnych, które uniemożliwiły stosowanie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności co do sprawcy, któremu grozi kara pozbawienia wolności w wymiarze przekraczającym rok, przy dodatkowym wymogu uprzedniej niekaralności na karę pozbawienia wolności. W tym zakresie jako przykład wskazano sprawcę przestępstwa prania pieniędzy działającego w zorganizowanej grupie przestępczej, którego czyn zakwalifikowano z art. 299 § 5 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., dotychczas niekaranego, gdzie przedmiot czynu stanowiły niewielkie wartości pieniężne. Sprawca taki nie może skorzystać z instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, której dolna granica w tym przypadku musi przekroczyć jeden rok pozbawienia	PR w Katowicach	Uwaga niezasadna. W ocenie projektodawcy należy spodziewać się, że proponowane zmiany doprowadzą do oczekiwanego wzrostu rozstrzygania spraw w trybach konsensualnych.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		wolności. Powyższe powoduje, iż sprawcy takiemu nie zależy mu na szybszym trybie skazania przy konsensualnym procedowaniu. Podany przykład dotyczy wprowadzie spraw, których liczba w odniesieniu do wszystkich spraw zawisłych przed sądami karnymi nie jest znaczna, ale w większości przypadków są to sprawy, w których postępowania sądowe są długotrwałe. Opinia ta, wprowadzie nie odnosząca się wprost do aktualnie projektowanego projektu, stanowić może jednak głos w dyskusji nad faktycznymi ograniczeniami trybów konsensualnych.		

**NIEUWZGLĘDNIONE UWAGI ZGŁOSZONE W RAMACH OPINIOWANIA
DO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY – KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO ORAZ USTAWY – KODEKS
KARNY SKARBOWY (POPZREDNI TYTUŁ: PROJEKT USTAWY O ZMIANIE USTAWY – KODEKS POSTĘPOWANIA
KARNEGO ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW) (UD362)**

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
1.	art. 11a § 1 k.p.k.	Projektowany art. 11a § 1 k.p.k. powinien zakładać możliwość umorzenia przez prokuratora postępowania, a nie obowiązek umorzenia. Nie należy się obawiać, że taka redakcja przepisu ograniczy dążenie podejrzanych do zawarcia ugody z pokrzywdzonym, stwarzającej dla nich możliwość szybkiego zakończenia postępowania bez wyroku skazującego. Taka ugoda, nawet w przypadku niewydania przez prokuratora postanowienia o umorzeniu postępowania, będzie korzystna dla podejrzanego ze względu na możliwość zastosowania wobec niego warunkowego umorzenia postępowania, czy prawdopodobieństwo orzeczenia wobec niego odpowiednio mało dolegliwej kary. Z pewnością prokuratorzy, nawet bez formalnego obowiązku, chętnie będą korzystali z tego środka, który pozwoli zakończyć postępowanie bez konieczności kierowania go do fazy jurysdykcyjnej procesu.	PK	Uwaga niezasadna. Redakcja przepisu wskazuje na względną obligatoryjność. („Prokurator umarza postępowanie..., chyba że umorzenie sprzeciwiałoby się potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego”). Wskazanie na co do zasady obligatoryjny charakter regulacji ma na celu podkreślenie preferencji aksjologicznej ustawodawcy, który chce, aby w razie spełnienia przesłanek umorzenie postępowania było zasadą, zaś odmowa umorzenia - wyjątkiem.
2.	art. 11a § 1 k.p.k.	Z treści projektowanego art. 11a § 1 k.p.k. należy usunąć zapis dotyczący wyłączeni art. 280-282 k.k., gdyż i tak są one wyłączone ze względu na uwagę wstępną, że artykułu nie stosuje się do przestępstw przeciwko mieniu	KRP	Uwaga niezasadna. Wskazane przepisy zawierają także inne znamiona niż przemoc i groźba bezprawna (art. 280 k.k., 281 k.k. – „doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności”, art. 282 k.k. – „groźbą (...) gwałtownego

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		popęlnionych z użyciem przemocy lub groźby.		zamachu na mienie”, co może dotyczyć mienia własnego sprawcy).
3.	art. 11a § 1 k.p.k.	Przewidziany w projektowanym przepisie art. 11a § 1 k.p.k. warunek niekaralności za przestępstwo umyślne jest prawidłowy w przypadku podejrzanego o przestępstwo przeciwko mieniu, jednak w przypadku podejrzanych o przestępstwo z art. 177 § 1 k.k. powinien zostać uzupełniony o niekaralność za nieumyślne przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.	PK	Uwaga niezasadna. Stosowanie art. 11a k.p.k. do osób karanych za czyn z art. 177 § 1 k.k. w sytuacji, gdy prowadzone postępowanie dotyczy ponownie czynu z art. 177 § 1 k.k. może budzić wątpliwości, aczkolwiek nie zawsze musi być niezasadne. Ocena powinna zostać dokonana na gruncie konkretnej sprawy przy badaniu, czy umorzenie nie sprzeciwia się potrzebie realizacji celów kary, a w szczególności potrzebie zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez podejrzanego czynu zabronionego.
4.	art. 11a § 1 k.p.k.	Arbitralnie została przyjęta w projekcie kwota 20 000 zł, jako limitująca zakres zastosowania art. 11a w przypadku przestępstw przeciwko mieniu. Uzasadnienie opiniowanego projektu nie wskazuje, z jakich powodów miałyby być ona adekwatna dla instytucji z art. 11a. Warto zauważyć, że kwota ta obecnie tylko nieznacznie przekracza dwukrotność przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw, jest ona więc dość niska, co powoduje, że zakres spraw, które potencjalnie mogłyby zostać umorzone w trybie ugodowym, może nie objąć wszystkich, w których takie zakończenie postępowania byłoby uzasadnione. Trudno przypuszczać, że zwiększenie omawianej kwoty np. do 50 000 zł wygenerowałoby problem masowych niesłusznych umorzeń postępowań przez prokuratorów.	SN	Uwaga niezasadna. Wskazana kwota 20.000 zł stanowi w przybliżeniu czterokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę (od 1 stycznia 2026 r. jest to kwota 4806 zł). Jest to kwota na tyle wysoka, aby pozwoliła na stosowanie art. 11a k.p.k. do zauważalnej dla odciążenia wymiaru sprawiedliwości liczby przypadków, a jednocześnie na tyle wyważona, że nie będzie wywoływała kontrowersji w zakresie zasadności stosowania umorzenia ugodowego.
5.	art. 11a § 1 k.p.k.	Zwraca uwagę niespójność treści art. 11a § 1 k.p.k. z przepisem art. 11a § 2 k.p.k., gdzie w przypadku § 1 mowa jest o obligatoryjnym	SA w Poznaniu	Uwaga niezasadna. Sens regulacji z art. 11a k.p.k. jest taki, że świadczenie jest fakultatywne, ale jeżeli prokurator uzależni umorzenie od

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		uiszczeniu świadczenia, o którym mowa w § 2, podczas gdy świadczenie z § 2 jest fakultatywne. Podobnie jest w projektowanych przepisach art. 11b § 1 i 2 k.p.k.		jego uiszczenia to musi ono zostać uiszczone przed umorzeniem. Odnośnie uwagi: „Podobnie jest w projektowanych przepisach art. 11b § 1 i 2 k.p.k.” jest ona niezrozumiała. W przypadku umorzenia z art. 11b k.p.k. uiszczenie świadczenia jest obligatoryjne.
6.	art. 11a § 1 k.p.k.	Niezasadne wydaje się ograniczenie projektowanego art. 11a § 1 k.p.k. w zakresie innych czynów – poza przestępstwami przeciwko mieniu – wyłącznie do typów nieumyślnych. Mediacja powinna być stosowana do rozwiązania konfliktów o niskiej szkodliwości społecznej, ale nie ma podstaw by ograniczyć ją jedynie do czynów nieumyślnych.	KRP	Uwaga niezasadna. Przepis art. 11a k.p.k. to nowa instytucja i powinna być wprowadzana z rozważą. Stosunkowo wąski katalog czynów w początkowym okresie jej stosowania może w przyszłości ulec poszerzeniu. Będzie to wynikało z oceny praktyki stosowania tego przepisu i stopnia społecznej akceptacji dla umorzenia ugodowego.
7.	art. 11a § 1 k.p.k.	Zasadne byłoby rozszerzenie projektowanego art. 11a § 1 k.p.k. także na inne czyny umyślne o dość drobnej społecznej szkodliwości, jak przestępstwa z art. 190 k.k., art. 192 k.k., art. 193 k.k. czy art. 218 k.k., a także o przestępstwa prywatnoskargowe w przypadku ich ścigania z urzędu.	KRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.
8.	art. 11a § 1 k.p.k.	Krąg czynów, w przypadku których takie umorzenie mogłoby być możliwe, można byłoby poszerzyć, nawet bez określania typów przestępstw, ale używając określenia opisowego, jak w przypadku art. 37a kk.	SA w Lublinie	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.
9.	art. 11a § 1 k.p.k. i art. 11b § 1 k.p.k.	Warto byłoby rozważyć, czy zakres uregulowanych w art. 11a i 11b instytucji nie powinien zostać rozszerzony. Uwaga ta odnosi się w pierwszej kolejności do ich zakresu przedmiotowego (zwłaszcza w przypadku art. 11b). W projekcie zaproponowano w obu omawianych	SN	Uwaga niezasadna. Instytucje z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. stanowią rozwiązania nowe i powinny być wprowadzane z ostrożnością. Stąd przyjęte w projekcie ograniczenia zakresu przedmiotowego omawianych instytucji. Powyższe nie wyklucza rozszerzenia w przyszłości zakresu stosowania

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przypadkach katalog enumeratywnie wymienionych typów czynów zabronionych. W uzasadnieniu nie wskazano jednak, z jakich powodów w katalogu tym znalazły się wyłącznie: występki przeciwko mieniu, z wyłączeniem określonych w art. 279-283 k.k. oraz występki z art. 157 § 3, art. 160 § 3, art. 177 § 1 k.k. (w tym ostatnim przypadku z wyłączeniem czynu popełnionego w warunkach określonych w art. 178 § 1 k.k.), art. 270 § 2a i 3 oraz art. 271 § 2 k.k. Analiza charakteru powyższych czynów wskazuje, że stosowanie instytucji z art. 11a i 11b można byłoby z powodzeniem rozciągnąć na inne czyny zabronione o podobnym ciężarze gatunkowym. Dotyczy to choćby przynajmniej części innych przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów czy przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu uregulowanych w k.k. Ograniczenia przyjętego zakresu przedmiotowego omawianych instytucji są jeszcze bardziej widoczne w odniesieniu do czynów zabronionych stypizowanych w ustawach szczególnych. Także bowiem na tym polu można byłoby znaleźć wiele czynów zabronionych, które kwalifikowałyby się do konsensualnego zakończenia postępowania już na etapie postępowania przygotowawczego.		wskazanych przepisów, o ile potwierdzą swoją przydatność w praktyce stosowania prawa.
10.	art. 11a k.p.k.	Należy także zauważyć, że katalog spraw, które mogłyby zostać umorzone w projektowanym trybie z art. 11a k.p.k. został określony w sposób wadliwy, prowadzący do	PR w Lublinie	Uwaga niezasadna. Przepis art. 11a k.p.k. zawiera odstępstwo od zasady legalizmu, która, jak wynika z art. 10 § 1 in fine k.p.k., dotyczy czynów ściganych z urzędu. Ponieważ czyny ścigane

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		nierównego traktowania. Analiza przepisu prowadzi do przekonania, że umorzenie ugodowe nie mogłoby dotyczyć podejrzanego o przestępstwo z art. 157 § 3 k.k., jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia pokrzywdzonego nie trwał dłużej niż 7 dni, gdyż ściganie takiego występku następuje w drodze oskarżenia prywatnego (art.157 § 4 k.k.). Oczywiście w takiej sprawie prokurator mógłby w trybie art. 60 § 1 k.p.k. wszcząć postępowanie, ale jego kompetencja do umorzenia w trybie projektowanego art. 11a k.p.k. byłaby nie do pogodzenia z istotą uprawnienia wynikającego z art. 60 § 1 k.p.k. Umorzenie ugodowe mogłoby zaś dotyczyć ściganego z oskarżenia publicznego sprawcy poważniejszego w skutkach występku z art. 157 § 3 k.k.– nieumyślnego spowodowania średniego uszczerbku na zdrowiu.		z oskarżenia prywatnego nie są objęte zasadą legalizmu, nie było podstaw do obejmowania ich zakresem art. 11a k.p.k. Kodeks postępowania karnego w Rozdziale 52 zawiera regulacje dotyczące umarzania postępowania w sprawach z oskarżenia prywatnego.
11.	art. 11a § 2 k.p.k. i art. 11b § 2 k.p.k.	Przepis art. 11a § 2 k.p.k., wprowadzający warunek uiszczenia przez podejrzanego określonego w tym przepisie świadczenia, powinien zostać uzupełniony słowami „w określonym przez prokuratora terminie”, ewentualnie z wyznaczeniem przez ustawodawcę ram, w którym termin ten powinien się mieścić. Łatwo bowiem przewidzieć, że w wielu przypadkach podejrzeni, mając przed sobą wizję umorzenia postępowania, zadeklarują chęć uiszczenia świadczenia, odkładając jego realizację. Tę samą uwagę należy odnieść do treści proponowanego art. 11b § 2 k.p.k.	PK	Uwaga niezasadna. Zakreślenie terminu przez prokuratora nie wymaga przepisu, gdyż wynika z istoty regulacji. Jeżeli we wskazanym przez prokuratora terminie sprawca nie uiszcza świadczenia prokurator nie umorzy postępowania, lecz skieruje sprawę do sądu. Na marginesie można zauważyć, że w uzasadnieniu <i>projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw</i> (UD153, druk sejmowy nr 1600), opartym na projekcie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, odnosząc się do zmiany w art. 257 k.p.k. wskazano: „Propozycja nowego brzmienia zakłada rezygnację z wyznaczenia terminu na złożenie poręczenia majątkowego, co w praktyce nie oznacza, że sąd orzekający nie określi takiego terminu”. Potwierdza to

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				stanowisko, że określenie terminu na wykonanie obowiązku nie zawsze wymaga wyraźnej podstawy ustawowej. Niezależnie od powyższego ewentualne wskazanie w przepisie uprawnienia prokuratora do określenia terminu nie zmieniałoby istoty regulacji.
12.	art. 11a § 2 k.p.k. i art. 11b § 2 k.p.k.	Niezależnie od ogólnej oceny takiego sposobu zakończenia postępowania należy zwrócić uwagę na niedookreślony tryb stosowania projektowanego „świadczenia w wysokości od 1000 do 20 000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej”, którego uiszczenie będzie warunkiem umorzenia postępowania przygotowawczego. Świadczenie opisane w uzasadnieniu projektu jako „dodatkowy obowiązek spełniany przez podejrzanego jako publiczny akt odpłaty za popełniony czyn zabroniony”, poprzez określenie go wartościami pieniężnymi w rzeczywistości odpowiada środkowi karnemu z art. 39 pkt 7 k.k. 3 Obowiązek jego uiszczenia wynikać będzie bądź z ustawy – projektowany art. 11b § 2 k.k., bądź z decyzji prokuratora – projektowany art. 11a § 2 k.k., a jak należy domniemywać – określenie jego wysokości będzie należało do prokuratora. W projektowanych przepisach nie wskazano sposobu i trybu określenia wysokości świadczenia, w szczególności, czy zobowiązanie podejrzanego do uiszczenia świadczenia, określenie jego wysokości oraz terminu wykonania powinno przybrać formę orzeczenia, czy też wystarczająca będzie	PR w Lublinie	Uwaga niezasadna. W art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. jest mowa o realizacji celów kary. Te zaś są realizowane przez uwzględnienie dyrektyw wymiaru kary. W konsekwencji te same zasady, które sąd bierze pod uwagę orzekając karę grzywy czy świadczenie pieniężne należy stosować przy kształtowaniu wysokości świadczenia, o którym mowa w art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. Wskazanie wysokości świadczenia, od którego uiszczenia prokurator uzależni umorzenie postępowania, nie wymaga szczególnej formy. Może być zatem określone w piśmie czy odnotowane w protokole przesłuchania. Wydanie postanowienia nie będzie konieczne. W związku z odstępieniem od projektowanej zmiany art. 43 § 7 k.k.w. uwaga w zakresie uzasadnienia stała się bezprzedmiotowa.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		informacja skierowana do podejrzanego pisemnie, a może nawet ustnie. Uzasadniając zmianę art. 43 § 7 k.k.w. wskazano, że jest ona związana z wprowadzeniem „możliwości orzeczenia świadczeń, o których mowa w projektowanym art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.”, co może sugerować, że decyzja prokuratora powinna przybrać postać postanowienia.		
13.	art. 11 § 1 i 2 k.p.k. i art. 11b § 2 k.p.k.	Kolejnym mankamentem omawianych instytucji, związanym z ich dość wąskim zakresem zastosowania, jest bardzo uboga paleta środków, które towarzyszą umorzeniu. W projekcie, poza obowiązkiem naprawienia szkody w ramach ugody, proponuje się wyłącznie świadczenie w wysokości od 1 000 do 20 000 zł. Dążąc do bardziej efektywnego wykorzystania omawianej instytucji warto byłoby więc rozważyć, czy wzorem innych państw (np. francuskiego classement sous condition) katalog powyższych „sankcji” nie powinien być zdecydowanie szerszy i obejmować np. środki o charakterze ochronnym (zakazy kontaktowania się, zbliżania, co umożliwiłoby stosowanie instytucji z art. 11a w przypadku czynów, w których zachodzi potrzeba ochrony pokrzywdzonego), czy środki oddziaływania na sprawcę (np. obowiązek udziału w różnorodnych kursach czy terapiach).	SN	Uwaga niezasadna. Jeżeli poza naprawieniem szkody i świadczeniem ujawni się potrzeba zastosowania innych środków prawnokarnych, to w ocenie projektodawcy sprawa powinna być rozpoznawana w postępowaniu sądowym. Przyznawanie prokuratorowi proponowanych uprawnień do nakładania środków o charakterze ochronnym (zakazy kontaktowania się, zbliżania), czy środków oddziaływania na sprawcę (np. obowiązku udziału w różnorodnych kursach czy terapiach), może być rozważane w przyszłości, jeżeli proponowane w art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. rozwiązania sprawdzą się w praktyce i konieczność ich rozbudowy będzie faktycznie potrzebna.
14.	art. 11a § 3 k.p.k.	Powtórzyć należy, w ślad za pismem z 23 lutego 2026 r., że projektowany przepis art. 11a § 3 k.p.k. jest zbędny, z powodów	PK	Uwaga niezasadna. Projektowany przepis ma stanowić wyraz preferencji aksjologicznej ustawodawcy, który wskazuje na zasadność

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		wskazanych w tej korespondencji. „Projektowany przepis art. 11a § 3 kpk uznać należy za zbędny. Prokuratorzy kierują bowiem wnioski na podstawie art. 335 § 1 lub 2 kpk, jak też wnioski o warunkowe umorzenie postępowania ilekroć pojawiają się warunki do ich sformułowania. Należy zatem pozostawić prokuratorom swobodę sięgania po te środki w zależności od ich oceny. Zauważyć przy tym trzeba, że istnieje sprzeczność pomiędzy treścią projektowanego art. 11a § 3 kpk, a uzasadnieniem projektu. Art. 11a § 3 kpk stanowi, że „prokurator (...) stosuje art. 335 § 1 lub 2 albo art. 336”. Nakłada zatem na prokuratora obowiązek zastosowania tych przepisów „chyba że sprzeciwiają się temu okoliczności sprawy”. Tymczasem w uzasadnieniu (str. 6) stwierdzono, że prokurator jedynie może skierować wskazane wnioski, a więc nie ma takiego obowiązku. Umorzenie postępowania mimo popełnienia przestępstwa jest istotnym wyjątkiem od wciąż obowiązującej zasady legalizmu. Z tego względu, a także dla uniknięcia społecznego odczucia bezkarności sprawców przestępstw warto byłoby rozważyć wprowadzenie unormowania dające możliwość podjęcia postępowania umorzonego na podstawie art. 11a § 1 kpk, jeżeli podejrzany w określonym czasie popełni przestępstwo podobne. Taka regulacja miałaby znaczenie dla prewencji indywidualnej.”.		uwzględniania zawartej ugody na dalszych etapach postępowania, także w sytuacjach, gdy brak było podstaw do jego umorzenia. Odnośnie „sprzeczności pomiędzy treścią projektowanego art. 11a § 3 kpk, a uzasadnieniem projektu” należy zauważyć, że w obecnej wersji projektu nie zawiera ona takiego zapisu na jaki wskazuje się w uwadze. Odnośnie uwagi, że „warto byłoby rozważyć wprowadzenie unormowania dające możliwość podjęcia postępowania umorzonego na podstawie art. 11a § 1 kpk, jeżeli podejrzany w określonym czasie popełni przestępstwo podobne” należy wskazać, że została ona w obecnej wersji projektu uwzględniona (projektowany art. 11c k.p.k.).

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
15.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Organem stosującym tą instytucję powinien być sąd działający na wniosek prokuratora. Jako argumentację w tym zakresie przywołano przede wszystkim konstytucyjną zasadę sądowego wymiaru sprawiedliwości. Przywołanie tej wątpliwości wydaje się o tyle istotne, gdyż dołączone do projektu jego uzasadnienie nie zawiera argumentacji prawnej odnoszącej się do przyczyn przyznania tego rodzaju kompetencji prokuratorowi i ogranicza się wyłącznie do kwestii osiągnięcia celu, jakim jest usprawnienie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.	PR w Katowicach	Uwaga niezasadna. Prokurator jest funkcjonariuszem organu powołanego do ścigania przestępstw. Posiada już obecnie kompetencje do umarzania postępowania z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości. Nie ma podstaw, aby przyjmować, że projektowana regulacja narusza zasadę sądowego wymiaru sprawiedliwości. Przepis art. 175 Konstytucji RP powierza sądom sprawowanie wymiaru sprawiedliwości. Wymiar sprawiedliwości stanowi podstawową funkcję sądownictwa. W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego pojęcie "wymiaru sprawiedliwości" obejmuje rozstrzyganie sporów prawnych, a także rozstrzyganie o zasadności zarzutów karnych (por. wyroki z: 9 czerwca 1998 r., sygn. K 28/97, OTK ZU Nr 4/1998, s. 299-300; 8 grudnia 1998 r., sygn. K 41/97, OTK ZU Nr 7/1998, s. 655) (postanowienie TK z dnia 4 grudnia 2000 r., SK 10/99). Umorzenie postępowania następuje w warunkach braku sporu prawnego i zawiera w sobie rezygnację z rozstrzygania o zasadności zarzutów karnych na drodze sądowej. Tym samym nie narusza art. 175 Konstytucji RP. Względ na szeroko rozumianą szybkość i sprawność stosowania trybów konsensualnych bez angażowania sądów przemawia za odrzuceniem prezentowanej krytyki. Można w tym miejscu wskazać na zapatrywanie SN, że „<i>postępowanie karne służyć ma efektywnemu zwalczaniu przestępczości, w czym roli postępowania przygotowawczego upatrywać należy nie tylko w wypełnianiu funkcji ścigania, ale również w tym, by ściganie to zgodne było z kryteriami trafnej reakcji karnej (art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k.), po to, między innymi, by nie dopuszczać do zbędnego angażowania organów wymiaru sprawiedliwości w jurysdykcyjnym stadium postępowania</i>” (uchwała całej izby SN z dnia 9 października 2000 r., I KZP 4/00).

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
16.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Pewne wątpliwości może budzić okoliczność przekazania kompetencji sądu odnośnie orzekania w przedmiocie faktu popełnienia przestępstwa w ręce prokuratora.	SA w Krakowie	Uwaga niezasadna. Podobnie jest z umorzeniem z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu. W tym wypadku również należy w pierwszej kolejności ustalić, czy sprawca popełnił czyn, a dopiero w dalszej kolejności istnieje możliwość umorzenia postępowania. Dokonując oceny tej instytucji TK zauważył, że „Za błędny w szczególności należy uznać pogląd sądu, że z art. 42 ust. 3 Konstytucji wynika jednoznacznie, iż winę w postępowaniu karnym może ustalać tylko sąd. Z treści tej normy konstytucyjnej wynika bowiem tylko to, że dopóki wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem, dopóty obowiązuje w stosunku do podsądnego domniemanie niewinności. Tylko bowiem sąd może to domniemanie obalić w trybie przewidzianym stosowną procedurą; stąd istnienie w naszym porządku prawnym konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji), które oznacza, że "każde postępowanie karne (zwłaszcza ono) winno zawierać możliwość co najmniej odwołania się do sądu, jeśli już sądy nie są jedynymi organami orzekającymi w którymś z rodzajów takiego postępowania". (P. Sarnecki (w:) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz, t. III, art. 42. s. 8). W świetle powyższego należy dojść do wniosku, że instytucja przewidziana art. 17 § 1 pkt 3 KPK nie narusza standardu określonego w art. 42 ust 1 w związku z art. 45 ust 1 Konstytucji” (postanowienie TK z dnia 14 grudnia 2004 r., P 32/02). Powyższe rozważania należy odnieść także do umorzenia postępowania z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.
17.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Proponowany nowy sposób zakończenia postępowania przygotowawczego – tzw. umorzenie ugodowe oraz umorzenie w sprawach mniejszej wagi (projektowane art. 11a k.p.k., art. 11b k.p.k., art. 11c k.p.k. oraz art. 327 § 2 k.p.k.) jest bardzo zbliżony do środka probacyjnego – warunkowego	RP w Lublinie	Uwagi niezasadne. Umorzenia z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. odróżniają się od warunkowego umorzenia postępowania nie tylko organem, który orzeka w ich przedmiocie, ale także konsekwencjami. Warunkowe umorzenie postępowania karnego daje szersze możliwości nakładania na sprawcę określonych obowiązków

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		umorzenia postępowania karnego, o czym świadczą przesłanki umorzenia, w tym względ na realizację celów kary, w szczególności potrzebę zapobieżenia ponownemu popełnieniu przestępstwa, możliwość uzależnienia umorzenia od spełnienia świadczenia pieniężnego, a także podstawa faktyczna wznowienia tak umorzonego postępowania. Przesłanki umorzenia wskazane w projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. nie odwołują się wprawdzie do winy oraz społecznej szkodliwości czynu, niemniej jednak wskazują na niebudzące okoliczności jego popełnienia, dlatego należy przyjąć, że zastosowanie tej instytucji byłoby poprzedzone przekonaniem prokuratora o sprawstwie i winie podejrzanego oraz brakiem wątpliwości co do innych okoliczności popełnienia przestępstwa; tym samym podstawą takiego umorzenia byłoby ustalenie wszystkich przesłanek odpowiedzialności. Uchwalone w 1997 r. kodyfikacje karne odebrały prokuratorowi kompetencję do warunkowego umorzenia postępowania karnego, co było wyrazem realizacji trafnego założenia, że jedynym organem orzekającym środki reakcji karnoprawnej może być sąd. Co więcej w wyniku dalszych zmian legislacyjnych o warunkowym umorzeniu orzeka się wyłącznie wyrokiem. Wprowadzenie projektowanej instytucji do porządku prawnego byłoby wyraźnym krokiem wstecz.		(art. 67 § 2 i 3 k.k.). Uzasadnia to kognicję sądów. „Dolegliwości” związane z umorzeniem z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. są bardziej ograniczone, dlatego nie ma sprzeczności między zróżnicowaniem organu, który orzeka o umorzeniu z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k., a sądem orzekającym o warunkowym umorzeniu postępowania. Jak wskazano wyżej nie ma podstaw, aby przyjmować, że projektowana regulacja narusza zasadę sądowego wymiaru sprawiedliwości. Przepis art. 175 Konstytucji RP powierza sądom sprawowanie wymiaru sprawiedliwości. Wymiar sprawiedliwości stanowi podstawową funkcję sądownictwa. W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego pojęcie "wymiaru sprawiedliwości" obejmuje rozstrzyganie sporów prawnych, a także rozstrzyganie o zasadności zarzutów karnych (por. wyroki z: 9 czerwca 1998 r., sygn. K 28/97, OTK ZU Nr 4/1998, s. 299-300; 8 grudnia 1998 r., sygn. K 41/97, OTK ZU Nr 7/1998, s. 655) (postanowienie TK z dnia 4 grudnia 2000 r., SK 10/99). Umorzenie postępowania następuje w warunkach braku sporu prawnego i zawiera w sobie rezygnację z rozstrzygania o zasadności zarzutów karnych na drodze sądowej. Tym samym nie narusza art. 175 Konstytucji RP. Projekt opiera się na zasadzie, zgodnie z którą im szybciej dojdzie do konsensualnego zakończenia postępowania, tym większa może być korzyść dla podejrzanego (oskarżonego). Z tego względu zawarcie ugody na etapie postępowania sądowego nie uzasadnia tak daleko idących korzyści dla sprawcy, jak jej zawarcie w toku postępowania przygotowawczego.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		Podniesione w ocenie skutków regulacji argumenty o spójności systemowej z uprawnieniem prokuratora do umorzenia absorpcyjnego w trybie art. 11 k.p.k. są chybione, gdyż podstawą faktyczną takiego umorzenia jest przede wszystkim przekonanie organu o oczywiście niecelowym orzeczeniu kary wobec oskarżonego/podejrzanego. Podobnie nietrafny jest argument o historycznych uprawnieniach prokuratora, gdyż taki sposób rozumowania mógłby równie dobrze uzasadniać przywrócenie prokuratorowi kompetencji do stosowania tymczasowego aresztowania. Zauważyć należy, że uprawnienie wyłącznie prokuratora do umorzenia ugodowego mogłoby rodzić wątpliwość odnośnie do zgodności z zasadą sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe. Przekazanie kompetencji do takiego umorzenia sądowi na wniosek prokuratora czyniłoby te wątpliwości niezasadnymi, ale wówczas w systemie funkcjonowałyby dwie zbliżone instytucje umorzenie ugodowe i warunkowe umorzenie, zatem osiągnięcie celu nowelizacji – powszechniejszego stosowania konsensualnego sposobu kończenia postępowań karnych – byłoby wątpliwe. Brak kompetencji sądu do zastosowania umorzenia ugodowego może zostać odczytany jako nierówne traktowanie		

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		uczestników, którzy ugodę wypracowaliby dopiero na etapie jurysdykcyjnym.		
18.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Pominięto zupełnie aspekt obciążenia sprawcy przestępstwa korzystającego z dobrodziejstwa tej instytucji, kosztami procesu, w tym poniesionych przez Skarb Państwa wydatkami z tytułu należności biegłych, bowiem w projekcie nie przewidziano nowelizacji przepisów art. 629, 632 i 632 a k.p.k. Nie rozstrzygnięty został też problem ponoszenia kosztów działania obrońcy. Uwaga ta jest szczególnie warta zaakcentowania, albowiem wydaje się, że ze względu na charakter projektowanej instytucji zasadnym byłoby jednoznaczne zdecydowanie o tym, iż to podejrzany ponosi koszty postępowania.	PR w Katowicach	Uwaga niezasadna. Projektowana ustawa ma w założeniu stanowić dla podejrzanego pakiet propozycji skłaniających do akceptacji m.in. umorzenia postępowania w oparciu o art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. Jedną z tych korzyści może być brak ponoszenia kosztów procesu. Gdyby w konkretnej sprawie koszty postępowania były na tyle wysokie, że uwolnienie podejrzanego od ich ponoszenia godziłoby w poczucie sprawiedliwości można zrezygnować ze stosowania art. 11a k.p.k. lub art. 11b k.p.k.
19.	art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k.	Odnosnie proponowanej w artykułach 11a i 11b instytucji umorzenia postępowania to uważam jednak, iż stanowi ona swoiste superfluum do innych trybów konsensualnych. Od lat usiłuje się wprowadzić do k.p.k. w szerokim zakresie instytucje mediacji jako skutecznego narzędzia rozwiązywania konfliktów pomiędzy sprawcą a ofiarą przestępstwa, zakładając, iż naprawienie szkody wyeliminuje konieczność prowadzenia długotrwałego postępowania. W teorii tzw. sprawiedliwość naprawcza jest niewątpliwie szczytną ideą załatwienia konfliktu pomiędzy sprawcą a ofiarą ale w praktyce sądowej nie jest to do końca oczywiste. W roku 2025 w Polsce przeprowadzono w	SA w Krakowie	Uwagi niezasadne. Odnosnie stwierdzenia, że instytucje z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. stanowią swoiste superfluum do innych trybów konsensualnych należy wskazać, że różnią się one od innych trybów konsensualnych, które stosowane są przez sąd. Odnosnie niskiej skuteczności mediacji należy zauważyć, że art. 11a k.p.k. zawiera istotną korzyść dla sprawcy, która ma w założeniu zachęcać do zawierania ugód. Brak po stronie sprawcy przestępstw przeciwko mieniu środków które pozwoliłyby im na szybkie naprawienie szkody, nie dyskwalifikuje projektowanej regulacji. Świadczy jedynie o tym, że uzyskanie umorzenia ugodowego wymaga określonych starań ze strony podejrzanego i tym samym nie jest to „fundowanie bezkarności” jak wskazuje autor uwagi. Dodatkowo należy wskazać na możliwość uzależnienia umorzenia postępowania od uiszczenia przez podejrzanego świadczenia na rzecz Skarbu Państwa. Korzystanie z tej

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		sprawach K rozpoznawanych w sądach rejonowych jedynie 3344 mediacje. Brak ugody odnotowano w 1068 sprawach. W inny sposób załatwiono ponadto 166 spraw. W ubiegłym roku osądzono w Polsce łącznie w sądach rejonowych 259 610 osób co wskazuje, że do mediacji skierowano jedynie około 1,5 % spraw osób osądzonych. Skuteczność tych mediacji nie jest znaczna. Nie może ująć z pola widzenia okoliczność, że sprawcy drobnych przestępstw przeciwko mieniu w zdecydowanej większości przypadków nie posiadają środków które pozwoliłyby im na szybkie naprawienie szkody, co wszak jest warunkiem podstawowym proponowanej instytucji. Z treści projektu wynika, że z praktycznego punktu widzenia regulacja w nim proponowana dotyczyłaby art. 278, 286, 288 i 177 1 kk. Z tego pierwszego przepisu § osądzono w 2025 roku łącznie 23 853 osób przy czym najwięcej z paragrafu 1 - 22 402. Wśród nich 11 707 skazanych było uprzednio karanych. Z art. 286 kk (oszustwo) osądzono z kolei 17 539 z tego 6 428 uprzednio karanych zaś z art. 288 kk (zniszczenie mienia) 5627 z tego 1818 uprzednio karanych. Statystyki nie podają w ilu sprawach dopuszczono się przestępstwa w stosunku do mienia, którego wartość przekroczyła 20 tysięcy zł. Dlatego też jest mało prawdopodobne żeby do mediacji prokurator mógł skierować duże ilości postępowań, co miałyby doprowadzić do		możliwości przez prokuratora służy, w konkretnych okolicznościach sprawy, uniknięciu sytuacji, w której umorzenie postępowania byłoby odbierane jako wskazane „fundowanie bezkarności”. Fakt, że tylko ułamek spraw wymienionych w art. 11a k.p.k. może zakończyć się umorzeniem ugodowym nie dyskwalifikuje tej instytucji. Warunkowe umorzenie ma inny charakter i nie zastępuje umorzenia ugodowego. O ile kwestie ubezpieczeniowe mogą utrudniać spełnienie przesłanek z art. 11a k.p.k. w przypadku czynów z art. 177 § 1 k.k. to nie w każdej sprawie, dotyczącej tych czynów, oznacza to brak możliwości zastosowania umorzenia ugodowego. Wystarczy wskazać na gotowość wypłaty dodatkowego zadośćuczynienia przez podejrzanego ponad to co zapłacił już ubezpieczyciel.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		znaczącego odciążenia sądów. Tego rodzaju efekty można osiągnąć przy stosowaniu instytucji warunkowego umorzenia postępowania. W mojej ocenie nieporozumieniem jest stosowanie proponowanej instytucji do wypadków komunikacyjnych (art. 177 1 kk). Problem naprawienie szkody powstałej § w ich wyniku w sposób kompleksowy regulują przepisy o ubezpieczeniach komunikacyjnych, w tym przede wszystkim obowiązkowych. Dlatego wprowadzenie instytucji mediacji dotyczącej naprawienia szkody nie znajduje racjonalnego uzasadnienia. Reasumując znaczna ilość trybów konsensualnych rozstrzygania spraw karnych nie daje podstaw do wprowadzania nowych, których skuteczność może być wątpliwa. Trudno też zrozumieć, dlaczego sprawcom przestępstw przeciwko mieniu (nie tak bardzo drobnych) funduje się swoistą bezkarność, pod warunkiem jedynie naprawienia szkody, w zasadzie bez żadnych innych konsekwencji. Byłoby to bardziej uzasadnione w odniesieniu do np. wykroczeń przeciwko mieniu.		
20.	art. 11a § 1 k.p.k. i art. 11b § 1 k.p.k.	Treść art. 94 k.p.k. nie jest adekwatna do postanowień, które mają być, według założeń projektodawcy, wydawane na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k., gdyż brak jest w nim odpowiednika art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w postaci nakazu zamieszczenia w treści postanowienia „dokładnego określenia	RPO	Uwaga niezasadna. Wymogi formalne postanowienia określa art. 94 k.p.k. Nadto, z uwagi na to, że jest to postanowienie o umorzeniu postępowania zastosowanie znajduje art. 322 § 2 i 3 k.p.k. („Postanowienie o umorzeniu śledztwa powinno zawierać, oprócz danych wymienionych w art. 94, dokładne określenie czynu i jego kwalifikacji prawnej oraz wskazanie przyczyn umorzenia. Jeżeli umorzenie następuje po wydaniu

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przypisanego podejrzanemu czynu oraz jego kwalifikacji prawnej” czy też informacji o wykonaniu ugody, jak w przypadku projektowanego art. 11a § 1 k.p.k., oraz informacji o wysokości świadczenia, o którym mowa w projektowanych art. 11a § 2 k.p.k. oraz art. 11b § 2 k.p.k., czyli swoistego odpowiednika art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k.		postanowienia o przedstawieniu zarzutów albo przesłuchaniu osoby w charakterze podejrzanego, postanowienie o umorzeniu powinno zawierać także imię i nazwisko podejrzanego oraz w razie potrzeby inne dane o jego osobie”). W postanowieniu z pewnością powinny znaleźć się informacje istotne z punktu widzenia zastosowania danej instytucji (o wykonaniu ugody, uiszczeniu świadczenia, niekaralności). Nie wymaga to regulacji w przepisie, gdyż wynika z samej istoty postanowienia, w tym stanowiącego część postanowienia – jego uzasadnienia. Potwierdza to orzecznictwo. Jak wskazuje SN „ <i>Art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k. i art. 98 § 1 k.p.k. nie określają precyzyjnie warunków, którym powinno odpowiadać uzasadnienie postanowienia, tym niemniej w orzecznictwie ugruntowany został pogląd, iż z istoty uzasadnienia wynika to, że powinno ono wskazywać wszystkie istotne przesłanki, którymi kierował się organ wydający postanowienie, a w konsekwencji powinno wyczerpująco wyjaśniać przede wszystkim podstawę faktyczną postanowienia, a w miarę potrzeby wskazywać także przesłanki prawne. (...) Tym samym uzasadnienie powinno, co do zasady, zawierać elementy określone w przepisie art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., chociaż unormowanie to dotyczy bezpośrednio jedynie uzasadnienia orzeczenia zapadającego w formie wyroku. Wskazane wyżej wymogi dotyczące niezbędnych elementów uzasadnienia postanowienia zyskują na znaczeniu w odniesieniu do postanowień, które zbliżone są w swym charakterze do wyroków, a więc do orzeczeń merytorycznie kończących postępowanie</i> ” (postanowienie SN z dnia 15 lutego 2001 r., III KKN 595/00).
21.	art. 11a § 1 k.p.k. i art. 11b § 1 k.p.k.	Dostrzeżenia wymaga jednak brzmienie art. 94 k.p.k., które nie do końca odpowiada charakterowi rozstrzygnięć, które, zgodnie z założeniami projektu, miałyby zapadać na	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisk jw.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. Przepis ten, wskazujący na wymogi stawiane treści postanowienia, nie przewiduje bowiem obowiązku zamieszczenia w postanowieniu elementów obowiązkowych dla wyroku. Jednocześnie projektowany art. 11a § 1 i 2 zawiera w sobie przesłankę wykonania ugody oraz uiszczenia świadczenia pieniężnego. Należałoby więc dokonać stosownych zmian w tym zakresie, tak by w postanowieniu umarzającym znalazły się wszystkie elementy, o których mowa w projektowanych rozwiązaniach.		
22.	art. 11a § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 11b § 1 i 2 k.p.k.	Przepis art. 39 pkt 7 k.k. wymienia „świadczenie pieniężne”, a projektowane przepisy art. 11a § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 11b § 1 i 2 k.p.k. nie zawierają przymiotnika „pieniężne”. Należałoby przyjmować, że świadczenie to nie byłoby środkiem karnym, co wynika nie tylko z faktu jego nieumieszczenia w katalogu środków karnych, ale również z tego, że tylko sąd orzeka o środkach karnych. Dla lepszej czytelności ustawodawca powinien jednak zupełnie odejść od pojęcia „świadczenie”, na rzecz np. obowiązku uiszczenia kwoty, sumy pieniężnej itd. lub całkowicie zrezygnować z tego rodzaju obowiązku, również ze względu na treść uwagi do art. 11c k.p.k.	SA w Poznaniu	Uwaga niezasadna. Wprowadzone w projektowanym art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. świadczenia nie jest środkiem karnym, o którym mowa w art. 39 k.k., ale odrębnym i samodzielnym obowiązkiem wprowadzonym w związku z nowymi instytucjami umorzenia postępowania przygotowawczego. Przyjęta terminologia nie powinna utrudniać stosowania projektowanych w art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. instytucji. Rezygnacja ze świadczenia, o którym mowa w art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k., mogłaby sprawić, że wskazane w tych przepisach cele kary nie zostaną zrealizowane. Treść art. 11c k.p.k. również nie uzasadnia wskazanej rezygnacji.
23.	art. 11a § 1 k.p.k. i art. 11b § 1 k.p.k.	Warto również rozważyć pójście o krok dalej i umożliwienie skorzystania z instytucji z art. 11a i 11b wyjątkowo w sytuacjach, w których nie są spełnione wszystkie	SN	Uwaga niezasadna. Umorzenie ugodowe to wyjątek i jego zastosowanie powinno następować w sytuacjach faktycznie to uzasadniających. Brak pełnego wykonania ugody, w ocenie projektodawcy,

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przewidziane w opiniowanym projekcie przesłanki. Jako przykład można wskazać wymóg wykonania w całości zawartej ugody. Z łatwością można wyobrazić sobie np. sytuację, w której podejrzany częściowo naprawił szkodę, gdyż nie ma możliwości jej naprawienia od razu w całości, uzgadnia z pokrzywdzonym w ramach ugody dalszy sposób jej naprawienia, a pokrzywdzony wyraża na takie rozwiązanie zgodę. Bezwzględne zamknięcie możliwości umorzenia takiej sprawy i konieczność jej skierowania do sądu nie wydaje się rozwiązaniem optymalnym, Do rozważenia, ze wskazaniem na wyjątkowość takiego kroku wynikającą z okoliczności sprawy, pozostaje nawet rozluźnienie bezwzględnego warunku niekaralności sprawcy. I w takich bowiem okolicznościach nie sposób wykluczyć zasadności sięgnięcia po umorzenie, a brak jest empirycznych podstaw do przyjęcia, że prokuratorzy masowo umarzaliby postępowania niezasadnie i w oderwaniu od realizacji ich ustawowych celów. Rozwiązanie to jednak wymagałoby zmiany w katalogu środków, o których nałożeniu może zdecydować prokurator.		niezależnie od okoliczności, stanowi przeszkodę do stosowania wskazanej instytucji. W tym wypadku sprawca może liczyć na łagodniejsze potraktowanie w ramach sądowego wymiaru kary. Nie ma natomiast powodu, aby sięgać po instytucję umorzenia postępowania.
24.	art. 11c k.p.k.	Racjonalnym rozwiązaniem jest wprowadzenie poprzez projektowany art. 11c k.p.k. obowiązku wznowienia postępowania w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydaniu postanowienia	PK	Uwagi niezasadne. Co do uwagi, że „Celowe byłoby więc wprowadzenie możliwości wznowienia umorzonego postępowania już w momencie zarzucenia podejrzanemu popełnienia przestępstwa podobnego”, należy wskazać, że takie rozwiązanie godziłoby w konstytucyjną zasadę domniemania

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		o umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana. Nie ulega jednak wątpliwości, że oczekiwanie na prawomocne skazanie za przestępstwo podobne istotnie opóźni wznowienie postępowania. W wielu wypadkach może to grozić przedawnieniem karalności przestępstwa, co do którego umorzono postępowanie. Przede wszystkim jednak osądzenie sprawcy za oba przestępstwa, a więc to, co do którego uprzednio umorzono postępowanie i nowe przestępstwo podobne, pozwoliłoby na trafniejsze określenie kary za oba te czyny i szybsze zakończenie postępowania w sprawie pierwszego z przestępstw. Celowe byłoby więc wprowadzenie możliwości wznowienia umorzonego postępowania już w momencie zarzucenia podejrzanemu popełnienia przestępstwa podobnego. Możliwość wznowienia postępowania powinna być też ograniczona czasowo, np. do 5 lat od czasu umorzenia postępowania.		niewinności (art. 42 ust. 3 Konstytucji RP). Ryzyko przedawnienia oczywiście występuje, ale biorąc pod uwagę terminy przedawnienia nie wydaje się istotne. Nie może ono w każdym razie uzasadniać przełamania zasady domniemania niewinności. Odnośnie postulatu, że „Możliwość wznowienia postępowania powinna być też ograniczona czasowo, np. do 5 lat od czasu umorzenia postępowania”, to może być on uzasadniony ze względów praktycznych. Aksjologicznie nie ma jednak uzasadnienia. Brak prawomocnego skazania sprawcy za czyn popełniony w okresie dwóch lat od umorzenia postępowania może wynikać z różnych względów, także leżących po jego stronie (ukrywanie się). Dlatego wprowadzenie proponowanego ograniczenia czasowego nie jest zasadne.
25.	art. 11c k.p.k.	Zastrzeżenie wywołuje brak określenia terminu, w jakim prokurator będzie mógł podjąć umorzone na podstawie ugody - w razie popełnienia w ciągu dwóch lat przestępstwa. Zasada pewności wymaga doprecyzowania, że umorzone postępowanie wznawia się np. w ciągu roku od uprawomocnienia się wyroku, skazującego za nowe przestępstwo.	SA w Lublinie	Uwaga niezasadna. Należy założyć, że po wejściu w życie ustawy w Regulaminie wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury zostaną wprowadzone regulacje związane z okresowym sprawdzaniem czy osoba, wobec której umorzono postępowanie, nie popełniła przestępstwa. Pozwoli to na względnie szybkie reagowanie na informacje o zaistnieniu przesłanek do wznowienia postępowania stosownie do art. 11c k.p.k. Wprowadzanie ścisłego terminu w Kodeksie postępowania karnego nie wydaje się w tej sytuacji uzasadnione.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
26.	art. 11c k.p.k.	Za błędne należy uznać niewskazanie okresu, w ciągu którego mogłoby nastąpić wznowienie postępowania przygotowawczego na podstawie art. 11c k.p.k. Teoretycznie mogłoby to nastąpić, aż do przedawnienia karalności czynu. Rodzi to stan niepewności sytuacji prawnej nie tylko sprawcy, ale również pokrzywdzonego, przy czym postulowanym początkiem biegu terminu powinno być uprawomocnienie się postanowienia o umorzeniu postępowania, a nie data jego wydania.	SA w Poznaniu	Uwagi niezasadne. W projekcie celowo zrezygnowano z określania terminu końcowego umożliwiającego wznowienie postępowania. Nie ma powodu, aby sprawca, który w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o umorzeniu postępowania popełnił przestępstwo umyślne, miałby uniknąć odpowiedzialności za czyn objęty umorzeniem tylko z powodu upływu czasu. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k. przepisy Kodeksu postępowania karnego mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego, aby sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Projektowana regulacja pozostaje w zgodzie ze wskazanym założeniem. Nie ma powodu, aby sprawca, który popełnił umyślne przestępstwo po wydaniu postanowienia, a przed jego uprawomocnieniem, był w lepszej sytuacji od sprawcy, który taki czyn popełnia po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu (w ciągu dwóch lat od tego umorzenia).
27.	art. 11c k.p.k.	Wskazać należy, że, zgodnie z projektowanym art. 11c k.p.k., postępowanie umorzone na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. wznawia się w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana. Można założyć, że przepis ten znajdzie zastosowanie tylko do takich przestępstw, co do których możliwe jest uzyskanie skazania w okresie dwóch lat. Pod rozwagę projektodawcy należy poddać dodanie do wskazanych w przepisie dwóch lat odpowiednika okresu, o	RPO	Uwaga niezasadna. Przepis dotyczy popełnienia przestępstwa w terminie dwóch lat od umorzenia postępowania. Wyrok dotyczący tego czynu może zapaść w późniejszym czasie.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		którym mowa w art. 68 § 4 k.k. dotyczącym warunkowo umorzonego postępowania.		
28.	art. 11c k.p.k.	Projektowany art. 11c k.p.k., przewiduje wznowienie postępowania umorzonego na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. w sytuacji popełnienia przez osobę występującą uprzednio w charakterze podejrzanego nowego przestępstwa umyślnego w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o umorzeniu, pod warunkiem prawomocnego skazania za ten czyn. Należy jednak mieć na uwadze, że ze względu na długość trwania postępowań karnych, w praktyce regulacja ta znajdzie zastosowanie jedynie w stosunkowo wąskiej grupie przypadków, w których możliwe będzie uzyskanie prawomocnego skazania w dwuletnim terminie. Zasadne więc wydaje się rozważenie wprowadzenia swoistego „buforu czasowego”, analogicznego do rozwiązań funkcjonujących w odniesieniu do środków probacyjnych. Polegałby on na ograniczeniu możliwości podjęcia postępowania umorzonego na podstawie projektowanych przepisów po upływie określonego czasu. Takie rozwiązanie pełniłoby funkcję gwarancyjną, wzmacniając stabilność rozstrzygnięcia i pewność sytuacji prawnej osoby, wobec której wydano postanowienie o umorzeniu.	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.
29.	art. 11c k.p.k.	W razie skutecznego wznowienia, na podstawie projektowanego art. 11c k.p.k. albo na podstawie art. 327 § 2 k.p.k., postępowania umorzonego uprzednio na	RPO	Uwaga niezasadna. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku uiszczenia świadczenia pieniężnego orzeczonego w związku z warunkowym umorzeniem postępowania i późniejszego

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k., brak jest rozwiązań wskazujących na możliwość zaliczenia świadczenia, o którym mowa w projektowanych - 3 art. 11a § 2 k.p.k. oraz art. 11b § 2 k.p.k., na poczet środka karnego z art. 39 pkt 7 k.k., a także rozwiązań wskazujących na konieczność jego zwrotu, w przypadku uniewinnienia lub umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 k.p.k.		podjęcia warunkowo umorzonego postępowania (art. 67 § 3 k.k.). W doktrynie wskazuje się, że: - „<i>Co do zasady, nie ma również podstaw do zaliczenia wykonania nałożonych w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie obowiązków na poczet nowo orzeczonych kar, środków karnych i obowiązków w kolejnym wyroku w tej samej sprawie (z wyjątkiem wyroku uniewinniającego i umarzającego postępowanie bezwarunkowo) - tak trafnie T. Koziół, Warunkowe umorzenie, s. 255. Nie można jednak nie uwzględnić faktu naprawienia szkody. Podobnie rzecz się ma z wykonanym uprzednio obowiązkiem przeproszenia pokrzywdzonego</i>” (M. Królikowski, R. Zawłocki, (red.) Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Komentarz. Art. 1–116, wyd. 5, 2021); - „<i>W razie podjęcia postępowania brak jest podstaw prawnych do zaliczenia wykonania obowiązków lub zakazów na poczet orzeczonych w ponownym postępowaniu środków reakcji karnej, gdy sprawca w okresie próby w związku z warunkowym umorzeniem wykonał nałożone obowiązki w całości lub w części, np. naprawił szkodę, uiścił świadczenie pieniężne albo orzeczony wobec niego zakaz (np. prowadzenia pojazdów) wykonany został w całości lub w części. Jednak wykonanie niektórych obowiązków będzie miało znaczenie w ponownym postępowaniu w wypadku skazania lub warunkowego umorzenia, gdyż z uwagi na ich charakter ustaje konieczność ponownego ich nakładania, np. w wypadku naprawienia szkody czy przeproszenia pokrzywdzonego. Natomiast w przypadku uiszczenia świadczenia pieniężnego lub nawiązki albo wykonania zakazów w całości lub w części sąd powinien rozważyć celowość ich ponownego orzekania albo uwzględnić fakt ich wykonania przy ustalaniu ich wysokości</i>” (D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, Gdańsk 2026, art. 551.); - <i>Obowiązujące przepisy nie przewidują zaliczenia wykonanych obowiązków i zakazu, o których mowa w art. 67 § 3 k.k., które były orzeczone wyrokiem warunkowo umarzającym postępowanie, na poczet środków karnych lub środków towarzyszących poddaniu sprawcy próbie orzeczonych w wyroku kończącym podjęte postępowanie karne. Trafny jest pogląd, iż nie mamy tu do czynienia z luką w prawie, lecz ze świadomą decyzją ustawodawcy, będącą konsekwencją probacyjnego charakteru instytucji warunkowego umorzenia postępowania. Niepowodzenie próby dowodzi, że dotychczasowa reakcja karna nie osiągnęła swych celów i wymaga uzupełnienia, a zatem nie powstaje tu problem niedozwolonej podwójnej odpowiedzialności. Nie ma tu zatem podstaw do stosowania w drodze analogii art. 63 § 2 k.k.</i>” (J. Grajewski, S. Steinborn [w:] Komentarz aktualizowany do art. 425-673 Kodeksu postępowania karnego, red. L. K. Paprzycki, Gdańsk 2015, art. 551.). Zapatrzywania te należy odnieść do art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. Stosowanie tych instytucji następuje „na ryzyko” podejrzanego. W przypadku wznowienia postępowania i późniejszego skazania nie następuje automatyczne zaliczenie uiszczanego świadczenia na poczet należności wynikających z wyroku. Należy jedynie przyjąć, że sąd w ramach sądowego wymiaru kary będzie mógł mieć na uwadze wcześniej zapłacone świadczenie przy kształtowaniu represji karnej. Należy również zauważyć, że na gruncie art. 552 k.p.k. wskazuje się, że: - <i>„Roszczenie odszkodowawcze a contrario na podstawie przepisów rozdziału 58 KPK nie przysługuje w wypadku niesłusznego orzeczenia środków karnych, jak też nie przysługuje za niesłuszne stosowanie innych niż zatrzymanie</i>

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				<i>środków przymusu procesowego (np. zabezpieczenia majątkowego) czynności dowodowych (przeszukanie, oględziny, zatrzymanie rzeczy, kontrola rozmów i utrwalanie zarzutów) za niezasadne postawienie zarzutów czy niezasadne skierowanie aktu oskarżenia (wniosku o warunkowe umorzenie postępowania), natomiast możliwe jest dochodzenie tych roszczeń na drodze postępowania cywilnego na zasadach ogólnych” (A. Sakowicz (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. 11, 2025);</i> <i>- „Przepis art. 552 § 1 i 2 KPK dotyczy wyłącznie dochodzenia roszczeń związanych z niesłusznym wykonaniem kary albo środka zabezpieczającego. Nie obejmuje więc swoim zakresem roszczeń związanych ze stosowaniem środków karnych. Ich dochodzenie jest możliwe, ale w postępowaniu cywilnym (por. m.in. wyr. SN z 1.4.2008 r., V KK 33/08, Biul. PK 2008, Nr 8, poz. 16). Analogiczne wnioski należy odnieść do niesłusznego wykonania środków kompensacyjnych, przypadku oraz środków probacyjnych” (J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. 38, 2026).</i> Zapatrywania te można przenieść na grunt art. 11a-11c k.p.k. Jeżeli po wznowieniu zapadnie wyrok uniewinniający lub postępowanie zostanie umorzone otwarta pozostaje droga cywilna do dochodzenia odszkodowania.
30.	art. 11c k.p.k.	Opiniowany projekt nie przewiduje rozwiązań dotyczących skutków skutecznego wznowienia postępowania umorzonego uprzednio na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k., zarówno w trybie projektowanego art. 11c k.p.k., jak i art. 327 § 2 k.p.k. Zauważalny jest brak regulacji przesądzających o dalszym losie uiszczonego świadczenia, o którym mowa w art. 11a § 2 k.p.k. oraz art. 11b § 2 k.p.k. Projekt nie przewiduje możliwości	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		jego zaliczenia na poczet środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, ani też mechanizmu zwrotu uiszczonego świadczenia w sytuacji uniewinnienia albo umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 k.p.k.		
31.	art. 11c k.p.k.	Żaden z przepisów projektowanej ustawy, w tym art. 11c k.p.k. nie zawiera mechanizmu zaliczenia kwoty „świadczenia” na poczet ewentualnie orzeczonych kar lub środków karnych w wyroku skazującym (warunkowo umarzającym postępowanie) jaki zapadłby po wznowieniu umorzonego postępowania przygotowawczego, o którym mowa w art. 11c k.p.k. Nie jest w związku z tym jasne, czy organ procesowy i który (prokurator czy sąd) powinien w takiej sytuacji zwrócić oskarżonemu wpłaconą kwotę, czy też zabezpieczyć ją na poczet przyszłej kary grzywny lub środka karnego.	SA w Poznaniu	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.
32.	art. 11c k.p.k.	Osobnym problemem wiążącym się z kształtem proponowanych w projekcie umorzeń z art. 11a i 11b jest także ich relacja do warunkowego umorzenia postępowania. To ostatnie, choć należy do materii prawa materialnego, to jednak ma de facto bardzo wiele wspólnego z proponowanymi w projekcie instytucjami (por. zwłaszcza brzmienie art. 11c stanowiącego, że postępowanie umorzone na podstawie art. 11a lub art. 11b wznowia się w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o	SN	Uwaga niezasadna. Umorzenie postępowania z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. z jednej strony i warunkowe umorzenie z drugiej strony to różne instytucje i ich porównywanie powinno to uwzględniać. Stwierdzenie, że „umorzenia z art. 11a i 11b są dalej idącymi koncesjami na rzecz sprawcy przestępstwa niż instytucja z art. 66-68 k.k.” należy uznać za trafne. Właśnie jednak dlatego, że beneficjent umorzenia uzyskuje większą korzyść odmiennie należało ustalić zasady wznowienia umorzonego postępowania, gdyby leżące u podłoża tego umorzenia przekonanie o tym, że podejrzany nie wejdzie ponownie w konflikt z prawem, okazało się błędne.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana). Jak się wydaje umorzenia z art. 11a i 11b są dalej idącymi koncesjami na rzecz sprawcy przestępstwa niż instytucja z art. 66-68 k.k. Paradoksalnie jednak przy proponowanym w projekcie kształcie art. 11c, warunkowe umorzenie postępowania, o ile okres próby wyznaczony został na mniej niż 2 lata i nie towarzyszą mu dodatkowe obowiązki określone w art. 67 k.k., może okazać się korzystniejsze dla sprawcy, Powyższe wskazuje więc na konieczność weryfikacji, czy określony w art. 11c warunek jest właściwie skorelowany systemowo z analogicznym w swej istocie rozwiązaniem przewidzianym w art. 68 k.k.		

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
33.	art. 11c k.p.k. i art. 327 § 2 k.p.k.	Według założeń projektodawcy, postanowienia wydawane na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. można wzruszyć na podstawie projektowanego art. 11c k.p.k. ale także na podstawie art. 327 § 2 k.p.k., który stanowi, że prawomocnie umorzone postępowanie przygotowawcze wznawia się przeciwko osobie, która występowała w charakterze podejrzanego, na mocy postanowienia prokuratora nadrzędnego nad tym, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu, tylko wtedy, gdy ujawnią się nowe istotne fakty lub dowody nie znane w poprzednim postępowaniu. Tym samym osoba, wobec której umorzono postanowienie, nie ma gwarancji, o której mowa w art. 542 § 5 k.p.k., który stanowi, że niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść oskarżonego po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.	RPO	Uwaga niezasadna. Należy zauważyć, że już obecnie art. 327 § 2 k.p.k. przewiduje możliwość wznowienia postępowania, gdy ujawnią się nowe istotne fakty lub dowody nie znane w poprzednim postępowaniu. Przepis art. 542 § 5 k.p.k. stanowi, że niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść oskarżonego po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia. Dotyczy zatem wznowienia z urzędu. Przepis art. 542 § 3 k.p.k. stanowi, że „Postępowanie wznawia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1, przy czym wznowienie postępowania jedynie z powodów określonych w pkt 9-11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego”. Zarówno w obecnym jak i w projektowanym stanie prawnym brak jest podstaw, aby do wznowienia postępowania przygotowawczego z przyczyn wskazanych w art. 327 § 2 k.p.k. stosować termin na wznowienie postępowania sądowego z powodu zupełnie innych przyczyn.
34.	art. 11c k.p.k. i art. 327 § 2 k.p.k.	Projekt zakłada bowiem dodatkową podstawę wznowienia postępowania przygotowawczego, gdy występuje okoliczność, o której mowa w projektowanym art. 11c k.p.k. - zgodnie z art. 327 § 4 k.p.k. po wniesieniu aktu oskarżenia sąd umorzy postępowanie, jeżeli stwierdzi, że postępowanie przygotowawcze wznowiono mimo braku podstaw. Powyższe oznacza możliwość wznowienia prawomocnie umorzonego postępowania	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przygotowawczego w sytuacji ujawnienia nowych, istotnych okoliczności lub dowodów, które nie były znane w toku wcześniejszego postępowania. Takie rozwiązanie prowadzi do osłabienia stabilności takiego rozstrzygnięcia. Osoba objęta postanowieniem o umorzeniu nie korzystałaby z gwarancji rocznego terminu do wznowienia postępowania na niekorzyść oskarżonego z urzędu, która to gwarancja wynika wprost z art. 542 § 5 k.p.k.		
35.	art. 11c k.p.k. i art. 327 § 2 k.p.k.	Negatywnie należy ocenić założenie projektodawcy, że postanowienia wydawane na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. nie będą mogły zostać wzruszone na podstawie art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i § 3 k.p.k. Wznowione będzie mogło być tylko postępowania sądowe wywołane zażaleniem złożonym na podstawie art. 459 § 1 k.p.k.	RPO	Uwaga wykracza poza zakres projektowanej ustawy. Projekt przewiduje w art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. bezwarunkowe umorzenie postępowania (choć wydanie postanowienia musi być poprzedzone określonymi przesłankami, np. uiszczeniem świadczenia). Instytucja umorzenia jest już uregulowana w przepisach. Zatem postulaty dotyczące wprowadzenia określonych przesłanek wznowienia postępowania przygotowawczego wykraczają poza ramy projektowanej ustawy. Tylko na marginesie należy wskazać, że RPO nie wykazał przekonująco, że przesłanka z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. („w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia”) nie mieści się w przesłankach wznowienia z art. 327 § 2 k.p.k., który przewiduje możliwość wznowienia postępowania, gdy ujawnią się nowe istotne fakty lub dowody nie znane w poprzednim postępowaniu. Przepis art. 540 k.p.k. stanowi: „§ 2. Postępowanie wznowia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie; wznowienie nie może nastąpić na niekorzyść oskarżonego. § 3. Postępowanie wznowia się na

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				korzyść oskarżonego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską”. W postępowaniu przygotowawczym nie zapadają orzeczenia uniewinniające. Najkorzystniejszym orzeczeniem jest zatem umorzenie postępowania. Nie jest więc możliwe, aby po wznowieniu postępowania mogło zapaść korzystniejsze orzeczenie niż umarzające postępowanie. Jeszcze raz należy wskazać, że umorzenie z art. 11a k.p.k. i art. 11b k.p.k. jest bezwarunkowe (nie nakłada obowiązków). Naprawienie szkody czy uiszczenie świadczenia to przesłanki umorzenia, które z tej perspektywy pozostaje bezwarunkowe. Odnośnie ewentualnego odzyskania uiszczonego świadczenia przez osobę, która występowała w umorzonym postępowaniu w charakterze podejrzanego, należy zauważyć, że zgodnie z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP „Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej”. W doktrynie wskazuje się, że <i>„Wykładnia konstytucyjnego pojęcia "niezgodne z prawem działanie" ustalona w doktrynie i potwierdzona wyr. TK z 4.12.2001 r. (SK 18/00, OTK 2001, Nr 8, poz. 256), przesądziła w konsekwencji o brzmieniu art. 417-417¹ KC. Przepisy art. 417-417¹ KC wprost odwołują się do nomenklatury konstytucyjnej, nieznanej wcześniej prawu cywilnemu, tj. "niezgodności z prawem", "niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą", "niezgodność z prawem niewydania orzeczenia lub decyzji”</i> (M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86, wyd. 1, 2016). Art. 417¹ § 1 Kodeksu cywilnego stanowi, że „Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie aktu normatywnego, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności tego aktu z

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą”. W sytuacji, w której organ międzynarodowy działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską, stwierdzi naruszenie prawa międzynarodowego, które uzasadnia zwrot świadczenia nie wydaje się problematyczne jego odzyskanie. Jak bowiem stanowi art. 9 Konstytucji „Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego”. W przypadku orzeczeń ETPCz (pomijając problem związany z obowiązkiem wyczerpania krajowych środków prawnych, co w przypadku umorzenia opartego na porozumieniu z podejrzanym, a zatem przez niego zaakceptowanym, wydaje się raczej trudne do wyobrażenia) należy zauważyć, że w orzecznictwie SN wskazuje się, że „z żadnego z postanowień Europejskiej Konwencji Praw Człowieka nie wynika obowiązek wzruszenia prawomocnego orzeczenia w sytuacji, gdy Europejski Trybunał Praw Człowieka, w wydanym przez siebie wyroku stwierdzi, że zapadło ono z naruszeniem postanowień Konwencji. Przepisy tego aktu nie przesądzają również o rodzaju środków prawnych, jakie powinny być podjęte w celu wykonania wyroku Trybunału. Niewątpliwym jest również to, że wyroki Trybunału mają charakter deklaratoryjny. Nie wywołują zatem skutku kasatoryjnego i w konsekwencji same w sobie nie powodują zmiany sytuacji skarżącego. W szczególności nie tworzą dla niego żadnego nowego prawa, a jedynie stwierdzają fakt naruszenia Konwencji i definiują jego zakres. Warto również przypomnieć, że jeżeli Trybunał uważa określony środek prawny za jedyny odpowiedni sposób wykonania jego wyroku, wyraźnie daje temu wyraz w części orzeczenia dotyczącej wykładni art. 46 Konwencji. Podkreślić jednak należy, że nawet w orzeczeniach stwierdzających naruszenie prawa oskarżonego do obrony, konkretnie prawa dostępu do obrońcy, wskazując na wznowienie postępowania jako

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				odpowiedni środek naprawczy, Trybunał jednocześnie stwierdzał, że o ewentualnej potrzebie wznowienia wypowie się sąd danego państwa, mając na względzie wymogi prawa krajowego oraz okoliczności sprawy i to do „władz krajowych” należy rozstrzygnięcie tej kwestii (wyrok Wielkiej Izby ETPCz w sprawie Beuze przeciwko Belgii z dnia 9 listopada 2018 r., skarga nr 71409/10, pkt 200 - szersze uwagi na ten temat zawarte są w pogłębionym wywodzie zamieszczonym w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2019 r., II KO 47/18). Powyższe prowadzi do konkluzji, że ani z orzecznictwa Trybunału, ani z postanowień Konwencji nie wynika konieczność wznowienia każdego postępowania karnego, w którym w ocenie Trybunału doszło do naruszenia prawa do rzetelnego procesu przy rozpoznaniu kwestii zasadniczej, czyli odpowiedzialności karnej oskarżonego. Konieczność taka nie wynika również z treści art. 540 § 3 KPK, który wyraźnie stanowi, że postępowanie wznowia się na korzyść oskarżonego, gdy potrzeba (podkreślenie SN) taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. Na gruncie tego przepisu Sąd Najwyższy trafnie stwierdzał, że »norma wynikająca z treści art. 540 § 3 KPK nie nakazuje w sposób „automatyczny” wznowiać każdego postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem, w stosunku do którego rozstrzygał (nawet z korzyścią dla skarżącego) organ międzynarodowy działający na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. Każdorazowo rozważając bowiem o zasadności złożonego na tej podstawie wniosku o wznowienie, rozpoznający go sąd jest, tak zobowiązany, jak i uprawniony, do oceny, czy rzeczywiście to stanowiące jego uzasadnienie rozstrzygnięcie organu, o którym mowa w art. 540 § 3 KPK, stwarza potrzebę wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania”

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				(postanowienie SN z dnia 6 grudnia 2022 r., III KO 24/22). Uwzględniając powyższe nie ma potrzeby wznawiania umorzonego postępowania przygotowawczego po to, aby je umorzyć. Jeżeli zaś ETPCz wskaże na zasadność zwrotu uiszczonego świadczenia to trudno sobie wyobrazić, aby Rzeczpospolita Polska odmówiła wykonania wyroku we wskazanym zakresie.
36.	art. 11c k.p.k. i art. 327 § 2 k.p.k.	Wątpliwości budzi również przyjęcie, że wskazane postanowienia pozostawałyby poza zakresem podstaw wznowienia określonych w art. 540 § 1 pkt 1 oraz § 2–3 k.p.k. To prowadziłoby do znacznego ograniczenia mechanizmów kontroli prawidłowości tych rozstrzygnięć.	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw.
37.	art. 300 § 1 k.p.k.	W zakresie projektowanych zmian w art. 300 § 1 k.p.k. zdanie pierwsze wskazać należy, że są one nieskorelowane ze zmianami zaproponowanymi w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, wpisanym do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UD370, do którego odnosiło się pismo Pana Ministra z dnia 30 marca 2026 r., DL-I.40.10.2026, zawierające prośbę o wyrażenie opinii i do którego Rzecznik Praw Obywatelskich wyraził opinię w piśmie z dnia 24 kwietnia 2026 r., II.510.413.2026.DC.	RPO	Uwaga niezasadna. Projekt ustawy musi odnosić się do obecnego stanu prawnego, a nie do tego co zawierają inne projekty.
38.	art. 332 § 2a k.p.k.	Projektowany art. 332 § 2a k.p.k. nakładający na prokuratora obowiązek wskazania – na wniosek oskarżonego – akceptowalnych przez organ granic wniosku oskarżonego o skazanie w trybie art. 338a k.p.k. albo art. 387 k.p.k. miałby służyć określeniu	PR w Lublinie	Uwagi niezasadne. Przepis dotyczy określonego etapu procesu, na którym oskarżony może wyrazić zainteresowanie konsensualnym zakończeniem sprawy i może chcieć poznać stanowisko prokuratora, dostosowane do tych etapów postępowania, do których odnosi się przepis. Nie ma przeszkód, aby prokurator

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		warunków do osiągnięcia skazania bez konieczności przeprowadzania pełnego postępowania sądowego, w sytuacji wcześniejszego braku porozumienia w tym zakresie na etapie postępowania przygotowawczego, a w ten sposób wpłynąć na zwiększenie liczby składanych wniosków o dobrowolne poddanie się karze i szybsze zakończenie sprawy przed sądem bez konieczności przeprowadzania pełnego postępowania sądowego. Należy wyrazić przekonanie, że tak określony obowiązek poza dalszym sformalizowaniem aktu oskarżenia, nie przyczyni się do zwiększenia liczby wniosków, o jakich mowa w art. 338a k.p.k. bądź art. 387 k.p.k. Metodyka pracy prokuratora uwzględniająca obowiązki informacyjne wynikające z art. 300 § 1 k.p.k. w zakresie dotyczącym pouczenia podejrzanego o uprawnieniach określonych w art. 335 k.p.k., art. 338a k.p.k. oraz art. 387 k.p.k. obejmuje objaśnienie konsensualnego trybu zakończenia postępowania karnego, ustawowego zagrożenia karą i środkami karnymi, a po uzyskaniu wstępnego zainteresowania podejrzanego, złożeniu propozycji w zakresie kary i innych środków, a w zależności od postawy podejrzanego, podjęcie dalszych negocjacji zmierzających do uzgodnienia kary. Tym samym podejrzanym od momentu pierwszego przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym jest świadomy warunków prokuratora w odniesieniu do skazania bez		zróżnicował swoje stanowisko w zależności od trybu złożenia wniosku (art. 338a k.p.k. albo art. 387 k.p.k.). Nie wszystkie benefity odnoszące się do art. 338a k.p.k. mogą być bowiem stosowane w trybie art. 387 k.p.k. (art. 343c § 3 k.p.k.).

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przeprowadzenia rozprawy. Zaznaczyć należy, że zgodnie z § 232 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz.753) informacje w przedmiocie zgody na warunki skazania zamieszcza się w protokole przesłuchania podejrzanego lub w protokole końcowego zaznajomienia go z materiałami postępowania albo w odrębnym piśmie. Dlatego wątpliwe jest, by dodatkowy obowiązek wynikający z projektowanego art. 332 § 2a k.p.k. przy uwzględnieniu okoliczności, że podmiotem uprawnionym do złożenia wniosku w trybie art. 338 a k.p.k. oraz 387 k.p.k. jest właśnie oskarżony, mógł wpłynąć na większe uświadomienie podejrzanego, a w dalszej konsekwencji na zwiększenie liczby składanych wniosków o dobrowolne poddanie się karze.		
39.	art. 338a k.p.k. i art. 387 § 1 k.p.k.	Należy sformułować uwagę krytyczną odnośnie do proponowanego brzmienia art. 338a i 387 k.p.k. W obu tych przepisach projektodawca utrzymuje wprowadzone jeszcze w okresie, w którym wymiar terminowej kary pozbawienia wolności wynosił zasadniczo 15 lat, założenie, że taka też wysokość ustawowego zagrożenia karą wyznacza zakres przedmiotowy dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej. Należy jednak zauważyć, że aktualnie górna granica	SN	Uwaga niezasadna. Tryby konsensualne wiążą się z perspektywą redukcji represji karnej. Akceptacja polityki karnej, opartej na konsensualnym (w pewnym sensie transakcyjnym) kształtowaniu kary, maleje wraz ze wzrostem społecznej szkodliwości określonej kategorii przestępstw. Ta zaś w ujęciu ogólnym znajduje odzwierciedlenie w sankcji przewidzianej za dany typ przestępstwa. W konsekwencji należy przyjąć, że w odniesieniu do najpoważniejszych przestępstw, zagrożonych karą przekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, wskazane w uwadze przepisy nie powinny mieć zastosowania.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		terminowej kary pozbawienia wolności wynosi 30 lat, a w przypadku części czynów zagrożonych w przeszłości karą do 15 lat pozbawienia wolności zagrożenie ustawowe zostało zmodyfikowane i wynosi 20 lat pozbawiania wolności (np. art. 197 § 3, 252 § 1, 270a § 2, 271 a § 2, 280 § 2 k.k.). Powyższe zmiany sprawiły, że czyny, które wchodziły przed zmianami k.k. wprowadzonymi w 2023 r. w zakres zastosowania porozumień z art. 338a i 387 k.p.k., aktualnie nie mieszczą się w nim. Trudno wskazać przekonujące racje świadczące o zasadności powyższego zawężenia. Nie sposób także zakładać, aby przy czynach o tak poważnym ciężarze gatunkowym istniało realne zagrożenie arbitralnego akceptowania wniosków oskarżonych o dobrowolne poddanie się odpowiedzialności karnej przez sądy. Tym samym celowe byłoby rozważenie, czy przepisy art. 338a i 387 k.p.k. nie powinny operować sankcją 20 lat pozbawiania wolności, jako bardziej adekwatną z perspektywy systemowej.		
40.	art. 338a k.p.k. i art. 387 § 1 k.p.k.	Art. 338a i 387 § 1 k.p.k. – skoro w tych przepisach mowa jest o przestępstwie (w odróżnieniu od art. 335 § 2 k.p.k., gdzie wyraźnie wskazano, że chodzi o występki), to nie budzi wątpliwości, że instytucje te mają zastosowanie również do zbrodni. Nie ma natomiast obecnie w przepisach Kodeksu karnego (jak również w innych ustawach, w tym w ustawie o przeciwdziałaniu	SA w Krakowie	Uwaga niezasadna. Projekt nie zmienia wskazanych w uwadze przepisów. W ocenie projektodawcy nie ma podstaw do podnoszenia granic kary, która determinuje możliwość stosowania trybów konsensualnych z art. 338a k.p.k. i art. 387 k.p.k. Czyny zagrożone karą przekraczającą 15 lat cechuje na tyle wysoki stopień społecznej szkodliwości, że rozciąganie na nie instytucji z art. 338a k.p.k. nie jest zasadne.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		narkomanii) zbrodni zagrożonej karą pozbawienia wolności „nieprzekraczającą 15 lat” (granica ta została podniesiona do lat 20 z dniem 01.10.2023 r.). Jeśli przepis ten ma nadal mieć zastosowanie także do zbrodni (jak miało to miejsce przed podniesieniem ustawowego zagrożenia przy zbrodniach z 15 do 20 lat), to konieczna jest zmiana granicy wskazanej w art. 338a i 387 § 1 k.p.k. z 15 lat na 20.		
41.	art. 343c k.p.k.	Wprawdzie projektowany art. 343c k.p.k. jest elementem polityki karnej, budzi on jednak zastrzeżenia. Odnotować należy, że projektowany art. 343c k.p.k. w sposób bardzo istotny modyfikuje instytucje wymiaru kary, środków karnych i środka probacyjnego opisane w Kodeksie karnym, zaś jedyną przesłanką tej modyfikacji jest przesłanka procesowa w postaci uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 335 k.p.k. albo w art. 338a k.p.k. Przepis ten nie dając żadnych przesłanek materialnoprawnych czyni zbędnymi przepisy Kodeksu karnego, które odnoszą się do instytucji sądowego wymiaru kary, zakresu zastosowania środków karnych, czy też środka probacyjnego w postaci warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności. Może on prowadzić do nieuzasadnionego zróżnicowania reakcji karnych wobec sprawców przestępstw, które to zróżnicowanie wobec fakultatywności konsekwencji zastosowania projektowanego art. 343c k.p.k. nie będzie możliwe do	RPO	Uwagi niezasadne. Projektowane regulacje nie czynią zbędnymi dyrektyw wymiaru kary. Dają jedynie sądowi większą swobodę przy kształtowaniu represji karnej, przy uwzględnieniu zachowania oskarżonego po popełnieniu czynu, które obejmuje również dążenie do konsensualnego zakończenia postępowania. Odnosnie korygowania rozstrzygnięcia w drodze środków odwoławczych zwyczajnych i nadzwyczajnych należy wskazać, że projekt nie zmienia obowiązujących w tym zakresie regulacji. Projektodawca uznaje te regulacje za właściwe. W świetle obecnie obowiązujących regulacji można zatem podnosić zarzut obrazy praw materialnego (art. 438 pkt 1 i 1a k.p.k.). W przypadku trybów konsensualnych obowiązują obecnie ograniczenia związane z zarzutami z art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k. Zgodnie bowiem z art. 447 § 5 k.p.k. „Podstawą apelacji nie mogą być zarzuty określone w art. 438 pkt 3 i 4, związane z treścią zawartego porozumienia, o którym mowa w art. 343, art. 343a i art. 387”. Projekt uzupełnia jedynie ten przepis o art. 387a k.p.k. w związku z jego wprowadzeniem do Kodeksu postępowania karnego. Jeżeli chodzi o postępowanie kasacyjne to projekt nie zmienia obowiązującej obecnie regulacji z art. 523 § 1 k.p.k., zgodnie z którym „Kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		skorygowania w drodze zwykłych oraz nadzwyczajnych środków zaskarżenia.		wymienionych w art. 439 lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary”.
42.	art. 343c k.p.k.	Pewne wątpliwości budzi projektowane rozwiązanie opisane w art. 343c k.p.k. Regulacja ta w praktyce tworzy szczególny mechanizm uprzywilejowania sprawców korzystających z określonych trybów konsensualnych poprzez wprowadzenie szczególnych reguł wymiaru kary, uwzględniających – przy wydawaniu wyroku skazującego – etap postępowania karnego, na którym doszło do zawarcia skutecznego porozumienia procesowego. To oznacza, że decydujące znaczenie dla zakresu odpowiedzialności karnej ma sam sposób zakończenia postępowania, a nie przesłanki materialnoprawne. Tak skonstruowane rozwiązanie budzi zastrzeżenia z punktu widzenia zasady równości wobec prawa. Projektowany art. 343c k.p.k. pozwala bowiem na redukcję ustawowego zagrożenia karą za zarzucane przestępstwo oraz daje ekstraordynaryjne korzyści w postaci nadzwyczajnego złagodzenia kary, odstąpienia od wymierzenia kary za przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat, odstąpienia od nadzwyczajnego obostrzenia kary o charakterze obligatoryjnym, odstąpienia od wymierzenia środka karnego, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa oraz przepadku, a także warunkowego zawieszenia wykonania	KRRP	Uwaga niezasadna. Stanowisko jw. Zarzut naruszenia zasady równości wobec prawa nie jest zasadny. Trybunał Konstytucyjny wskazuje, że „z zasady równości wynika wobec prawa nakaz równego - czyli jednakowego - traktowania wszystkich adresatów norm prawnych charakteryzujących się w takim samym stopniu tą samą cechą relewantną. Takie ujęcie zasady równości dopuszcza odmienne traktowanie osób, które takiej cechy nie mają. Ustalenie, czy zasada równości została w konkretnym wypadku naruszona, wymaga zatem ustalenia kręgu adresatów, do których odnosi się budząca wątpliwości norma prawna, oraz wskazania tych elementów, które są prawnie relewantne” (wyrok TK z dnia 10 stycznia 2012 r., P 19/10). Grupa osób decydujących się na tryb konsensualny i grupa, która nie chce z tego trybu skorzystać, to nie są grupy podobne w rozumieniu art. 32 Konstytucji RP (brak cechy relewantnej). Właśnie wskazana różnica uzasadnia odmienne traktowanie tych grup na płaszczyźnie wymiaru kary.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		orzeczonej kary pozbawienia wolności lub kary łącznej pozbawienia wolności do lat 5 na okres próby do lat 10. Dotychczas możliwość skorzystania z powyższych instytucji była uzależniona od spełnienia konkretnych przesłanek odnoszących się do sprawcy oraz popełnionego czynu, projektowana zmiana doprowadziłaby do sytuacji, gdzie przesłanką skorzystania z nich byłby jedynie tryb procedowania. Co więcej, fakultatywny charakter zastosowania art. 343c k.p.k. może ograniczać możliwość efektywnej kontroli takich rozstrzygnięć w postępowaniu odwoławczym.		
43.	art. 343c § 1 k.p.k.	Art. 343c § 1 k.p.k. – wątpliwym „bonusem” są wskazane w tym przepisie progi – 2/3 i 3/4. W przypadku zbrodni (zagrożonej karą od 3 do 20 lat) oznacza to zakaz orzeczenia kary powyżej 13 lat i 4 miesięcy (2/3) lub powyżej 15 lat (3/4), zaś w przypadku występku (zagrożonego karą od 2 do 15 lat) – zakaz orzeczenia kary powyżej 10 lat (2/3) lub powyżej 11 lat i 3 miesięcy (3/4). Nawet w zwykłym (niekonsensualnym) procesie wymiaru kary, orzeczenie tej kary w wymiarze powyżej obliczonych wyżej progów, jest w praktyce w zasadzie niespotykane, a na pewno niezwykle rzadkie. Rzeczywistym „bonusem” byłoby odniesienie progu wymiaru kary w trybie konsensualnym do dolnej granicy ustawowego zagrożenia. Kwestią istotną, a pominiętą w omawianych rozwiązaniach jest również wymiar kary łącznej.	SA w Krakowie	Uwagi niezasadne. Nierozumiiałym jest odwoływanie się do czynów zagrożonych karą od 3 do 20 lat, gdyż nie obejmują ich tryby konsensualne. Obniżenie górnej granicy kary nie należy traktować jedynie jako zakazu przekraczania tej granicy po modyfikacjach przewidzianych w art. 343 § 1 k.p.k. Wskazanie na górny pułap możliwej do orzeczenia kary ma szersze znaczenie. W procesie wymiaru kary sąd kształtuje jej wysokość uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz okoliczności przemawiające na korzyść (łagodzące) jak i na niekorzyść (obciążające) sprawcy. Punktem wyjścia są granice w jakich kara może zostać orzeczona. Jeżeli zatem ustawodawca modyfikuje te granice to przekłada się to na wymiar orzeczonej kary. Z tego względu projektowany art. 343c § 1 k.p.k. ma szersze znaczenie, gdyż stanowi dla sądu wskazówkę w jakim przedziale ma miarkować karę. Odnośnie kary łącznej należy zauważyć, że jest ona pochodną kar jednostkowych. Ich niższy wymiar przekłada się – modelowo rzecz ujmując – na niższy wymiar kary łącznej.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
44.	art. 343c § 1 k.p.k.	Projektowany art. 343c k.p.k. określa dodatkowe korzyści, na które mógłby liczyć podejrzany/oskarżony decydując się na konsensualne zakończenie postępowania. Obniżenie, w projektowanym art. 343c § 1 k.p.k., górnej granicy ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności jako rodzaj zachęty do skorzystania z możliwości skazania bez przeprowadzenia rozprawy czy postępowania dowodowego miałoby sens jedynie wówczas gdyby system prawa karnego przewidywał inne zasady jej wymierzenia niż sądowy wymiar kary zgodny z dyrektywami wynikającymi z art. 53 k.k. Obligatoryjna redukcja ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności, może pozostać bez wpływu na zwiększenie skali orzeczeń wydawanych w trybie konsensualnym, gdyż sądowy wymiar kary pozbawienia wolności determinowany jest okolicznościami wskazanymi w rozdziale VI, a czasochłonność postępowania, prowadząca do wydania wyroku do nich nie należy. Ponadto w praktyce dostrzegalne jest ustalanie wymiaru kary pozbawienia wolności poczynwszy od jej dolnego zagrożenia ustawowego, a wyroki orzekające karę pozbawienia wolności w wymiarze zbliżonym do górnego ustawowego zagrożenia są jednak rzadkością.	PR w Lublinie	Uwagi niezasadne. Projektowane regulacje dają sądowi większą swobodę przy kształtowaniu represji karnej, przy uwzględnieniu zachowania oskarżonego po popełnieniu czynu, które obejmuje również dążenie do konsensualnego zakończenia postępowania. Jak już wskazano, obniżenie górnej granicy kary nie należy traktować jedynie jako zakazu przekraczania tej granicy po modyfikacjach przewidzianych w art. 343 § 1 k.p.k. Wskazanie na górny pułap możliwej do orzeczenia kary ma szersze znaczenie. W procesie wymiaru kary sąd kształtuje jej wysokość uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz okoliczności przemawiające na korzyść (łagodzące) jak i na niekorzyść (obciążające) sprawcy. Punktem wyjścia są granice w jakich kara może zostać orzeczona. Jeżeli zatem ustawodawca modyfikuje te granice to przekłada się to na wymiar orzeczonej kary. Z tego względu projektowany art. 343c § 1 k.p.k. ma szersze znaczenie, gdyż stanowi dla sądu wskazówkę w jakim przedziale ma miarkować karę.
45.	art. 343 § 2 k.p.k.	Odnosząc się do redakcji projektowanego nowego przepisu art. 343c § 2 kpk należy wskazać, że prima vista może powstać wątpliwość, czy przewidziane w nim	WSO w Warszawie	Uwaga niezasadna. Wniosek powinien zawierać określone propozycje, które sąd uwzględnia albo odmawia ich uwzględnienia. Ewentualnie modyfikacje powinny odbyć się zgodnie z regulacjami

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		„bonusy” dla oskarżonego sąd stosuje z urzędu, modyfikując stosownie do swojego uznania wnioszek oskarżonego, w tym uzgodniony z prokuratorem, czy też sam wnioszek może (albo powinien) już zawierać propozycje skazania bez przeprowadzania rozprawy uwzględniające dobrodziejstwa wynikające z omawianego przepisu.		Kodeksu postępowania karnego, który stanowi, że „Sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonania w nim przez prokuratora wskazanej przez siebie zmiany, zaakceptowanej przez oskarżonego” (art. 343 § 3 k.p.k., art. 343a § 2 zdanie trzecie k.p.k.).
46.	art. 343c § 2 pkt 2 k.p.k.	Na akceptację nie zasługuje przewidziana w art. 343c § 2 pkt 2 k.p.k. możliwość odstąpienia o wymierzenia przez sąd kary za przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 5 lat. Uwzględniając określone przez prawo materialne możliwości orzeczenia łagodnej kary, dodatkowo poszerzone przez inne punkty proponowanego art. 343c § 2 k.p.k., brak jest argumentów przemawiających za wprowadzeniem możliwości odstąpienia od jakiegokolwiek kary. Powszechnie akceptowany jest pogląd, że przy wymierzaniu kary ważniejsza od surowości jest jej nieuchronność. Odstąpienie od kary nie mieści się w takiej zasadzie i nie ma powodu, by możliwość taką dopuszczać. Skoro odstąpienie to miałoby następować w przypadku wniosków, o których mowa w art. 335 albo art. 338a k.p.k., a więc w sprawach, w których okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, dodatkowe premiowanie oskarżonego kłóciłoby się z celami postępowania karnego.	PK	Uwaga niezasadna. Odstąpienie od wymierzenia kary nie jest instytucją nową w Kodeksie karnym. Przedstawione zaś stanowisko PK podważa istnienie tej instytucji co do zasady. Przedstawiona krytyka w znacznym stopniu podważa założenia opiniowanego projektu. Proponowane zmiany zmierzają do tego, aby tryby konsensualne stały się atrakcyjnym dla stron sposobem zakończenia postępowania, co ma wydatnie usprawnić postępowania karne. Nie chodzi tu o drobną korektę obecnej procedury, ale o zmiany zasadnicze, których celem jest doprowadzenie do sytuacji, w której wymiar sprawiedliwości stanie się wydolny. Obawy opiniującego są o tyle bezzasadne, że stosowanie trybów konsensualnych nie jest automatyczne, co dotyczy również potencjalnych korzyści, które sprawca może uzyskać. Są one możliwe do zastosowania. Niemniej stosowane nie będą, jeżeli uniemożliwiłoby to osiągnięcie celów kary. Dotyczy to także odstąpienia od wymierzenia kary.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
47.	art. 343c § 2 pkt 3 i 4 k.p.k.	Natomiast wynikająca z projektowanego art. 343c § 2 pkt 3 i 4 k.p.k. możliwość odstąpienia od obligatoryjnego nadzwyczajnego obostrzenia kary oraz od wymierzenia obligatoryjnego środka karnego, nawiązki na rzecz Skarbu Państwa oraz przepadku może skutkować nadmiernymi oczekiwaniami ze strony podejrzanych/oskarżonych, co przy pryncypialnej postawie prokuratora oraz sądu będzie może skutkować większą liczbą wniosków o wydanie wyroku w trybie art. 338a k.p.k., ale niekoniecznie wydaniem wyroku wskutek uwzględnienia takiego wniosku. Projektowany przepis rodzi obawę niejednolitego stosowania prawa, rozumianego jako zasada wydawania podobnych rozstrzygnięć w zbliżonych stanach faktycznych, co będzie negatywnie wpływało na przewidywalność prawa, równość obywateli wobec prawa oraz stabilność systemu prawnego.	PR w Lublinie	Uwagi niezasadne. Przy założeniu trafności uwagi należałoby zrezygnować z szerokich sankcji (1-10 lat, 2-12 lat itd.), bo mogą prowadzić do braku jednolitości orzecnictwa. Oczekiwanie nieprofesjonalnych uczestników postępowania (oskarżonych, pokrzywdzonych) z reguły są determinowane ich interesem procesowym. Rolą prokuratora i sądu jest czuwanie nad stosowaniem projektowanych regulacji z uwzględnieniem zasady trafnej represji. Praktyka stosowania prawa powinna doprowadzić do w miarę jednolitego korzystania z projektowanych regulacji w zbliżonych stanach faktycznych.
48.	art. 387 § 1 k.p.k.	Użyte w proponowanym brzmieniu art. 387 § 1 k.p.k. sformułowanie „przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień” jest nieprawidłowe, bowiem dowodem w znaczeniu środka dowodowego są wyjaśnienia oskarżonego, a nie protokół, który je zawiera. Postulować należy zastąpienie kwestionowanych słów sformułowaniem „odczytania wyjaśnień na podstawie art. 389 § 1”.	PK	Uwaga niezasadna. W uzasadnieniu projektu wskazano, że „Ostatnim momentem, w którym oskarżony lub jego obrońca mogą złożyć wniosek jest, jak dotąd, zakończenie pierwszego przesłuchania, przy czym dodano, że jest to nie tylko chwila zakończenia przesłuchania oskarżonego, którego wniosek dotyczy, ale moment przeprowadzenia dowodu z protokołu wyjaśnień wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej. Rozszerzenie to dotyczy zatem sytuacji, w których oskarżony nie jest obecny na rozprawie, a dowód z jego wyjaśnień jest przeprowadzany przez odczytanie protokołu jego wyjaśnień. Wiąże się także z postępowaniami złożonymi podmiotowo,

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
				a więc takimi, w których występuje wielu oskarżonych”. Wskazany fragment uzasadnienia oddaje intencje projektodawcy. W istocie chodzi o bardziej skrótowe wskazanie, że dotyczy to przeprowadzenia dowodu z wyjaśnień oskarżonego przez odczytanie protokołu zawierającego te wyjaśnienia (protokołów wyjaśnień wszystkich oskarżonych).
49.	art. 387 § 2 k.p.k.	Z uwagi na znaczne obciążenie prokuratorów obowiązkami służbowymi, w sprawach, w których postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, często nie uczestniczą oni w rozprawach sądowych. W proponowanym brzmieniu art. 387 § 2 k.p.k. nieobecność prokuratora należycie powiadomionego o terminie rozprawy oznaczać będzie brak sprzeciwu wobec wniosku złożonego podczas rozprawy na podstawie art. 387 § 1 k.p.k. Wyrok taki nie mógłby zostać zaskarżony apelacją podnoszącą zarzuty z art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k., wobec treści art. 447 § 5 k.p.k. Prokurator stałby się stroną porozumienia, o którym mowa w tym ostatnim przepisie, a którego treści nawet nie znał. Celowe jest więc takie zmodyfikowanie projektowanego przepisu, by sąd przedstawiał prokuratorowi propozycję porozumienia, określając termin, po upływie którego brak sprzeciwu oznaczałby akceptację wniosku oskarżonego lub obrońcy.	PK	Uwaga niezasadna. Uwzględnienie uwagi postulującej takie zmodyfikowanie projektowanego przepisu, by sąd przedstawiał prokuratorowi propozycję porozumienia, określając termin, po upływie którego brak sprzeciwu oznaczałby akceptację wniosku oskarżonego lub obrońcy, prowadziłoby do zbędnego wydłużenia postępowania. Tymczasem jednym z celów wprowadzenia trybów konsensualnych jest przyspieszenie rozpoznawania sprawy.
50.	art. 387 § 2 k.p.k. i art. 387a k.p.k.	Przedstawiam krytyczną ocenę proponowanych zmian dotyczących instytucji konsensualnego zakończenia postępowania, w szczególności w zakresie	PR w Poznaniu	Uwagi niezasadne. Co do pokrzywdzonego uwaga nie wyjaśnia na czym ma polegać „faktyczne pozbawienie pokrzywdzonego realnego wpływu na treść konsensualnego rozstrzygnięcia”. W

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		art. 387 § 2 k.p.k. oraz projektowanego odpowiedniego stosowania tych regulacji do art. 387a k.p.k. Projektowana nowelizacja prowadzi bowiem do faktycznego ograniczenia wpływu oskarżyciela publicznego oraz pokrzywdzonego (w tym oskarżyciela posiłkowego) na treść rozstrzygnięcia zapadającego w ramach dobrowolnego poddania się karze, przy jednoczesnym utrzymaniu istotnych ograniczeń możliwości zaskarżenia wyroku wydanego w tym trybie. Projektowana zmiana zakłada odejście od wymogu uzyskania stanowiska prokuratora i sprowadzenie jego roli wyłącznie do możliwości zgłoszenia sprzeciwu, przy czym brak obecności prokuratora na rozprawie miałyby być interpretowany jako brak sprzeciwu wobec uwzględnienia wniosku oskarżonego. W uzasadnieniu projektu wskazano, że celem zmiany jest ułatwienie stosowania instytucji dobrowolnego poddania się karze w sytuacji nieobecności prokuratora na rozprawie. Rozwiązanie to należy jednak ocenić negatywnie. W praktyce projektowana regulacja może prowadzić do sytuacji, w których oskarżony celowo złoży wniosek o dobrowolne poddanie się karze podczas rozprawy, na której nie stawi się ani prokurator, ani pokrzywdzony. Szczególne zastrzeżenia budzi jednoczesne rozszerzenie tych zasad na postępowanie prowadzone w trybie art. 387a k.p.k., a więc możliwość złożenia takiego		zakresie pokrzywdzonego projekt żadnej zmiany nie przewiduje. Co do konieczności uzyskiwania akceptacji nieobecnego prokuratora na uwzględnienie wniosku złożonego w trybie art. 387 k.p.k. należy wskazać, że kwestia ta była w przeszłości sporna w orzecznictwie. Na tle nieobowiązującego już stanu prawnego przeważało stanowisko SN, że <i>„Nieobecność prokuratora na rozprawie głównej, prawidłowo zawiadomionego o jej terminie, oznacza, że w wypadku zgłoszenia przez oskarżonego wniosku, o jakim mowa w art. 387 § 1 KPK, nie sprzeciwia się on takiemu wnioskowi. Skuteczne złożenie sprzeciwu wobec wniosku oskarżonego wymaga obecności prokuratora na rozprawie głównej (wyrok SN z dnia 21 sierpnia 2019 r., IV KS 19/19). W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano, że „nie zasługuje na akceptację pogląd, iż na skutek nieobecności na rozprawie, prokurator nie miał możliwości ustosunkowania się do zgłoszonego przez oskarżonego wniosku. Analogicznie można by argumentować w odniesieniu do nieobecnego na rozprawie pokrzywdzonego i gdyby miało to prowadzić do przyjęcia, że nie miał on możliwości ustosunkowania się do takiego wniosku, wypadałoby uznać, iż ze względu na konieczność respektowania uprawnień pokrzywdzonego brak jest warunków do uwzględnienia wniosku. Gdyby zaś zgodzić się z Sądem ad quem, że „nieobecność prokuratora na rozprawie nie pozbawia go wyrażenia własnego stanowiska odnoszącego się do przedmiotowego wniosku oskarżonego”, to konsekwentnie należałoby uznać, że również nieobecność na rozprawie pokrzywdzonego nie powinna prowadzić do zaniechania poznania jego stanowiska co do wniosku. Jeżeli w przypadku pokrzywdzonego tezy takiej postawić jednak nie można, to analogicznie nie może mieć ona zastosowania do prokuratora. Zatem, jeżeli przyjmuje się, że zawiadomienie pokrzywdzonego o terminie rozprawy oraz pouczenie go o</i>

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		wniosku również na dalszym etapie rozprawy głównej, już po rozpoczęciu postępowania dowodowego. Projektowana zmiana może również prowadzić do konieczności obligatoryjnego udziału prokuratora w praktycznie każdej rozprawie karnej, wyłącznie w celu zabezpieczenia możliwości zajęcia stanowiska wobec potencjalnego wniosku oskarżonego, co pozostaje w sprzeczności z deklarowanym celem uproszczenia i usprawnienia postępowania. Pomimo, że ustawodawca w dalszym ciągu dopuszcza nieobowiązkowy udział oskarżyciela w rozprawie. Jednocześnie możliwości organizacyjne powszechnych jednostek prokuratury nie są dostosowane do udziału prokuratora w wszystkich rozprawach tej kategorii spraw, gdzie udział nie jest obowiązkowy. W konsekwencji zaproponowana zmiana doprowadzi do faktycznego pozbawienia prokuratora i pokrzywdzonego realnego wpływu na treść konsensualnego rozstrzygnięcia, mimo że wyrok wydany w tym trybie podlega daleko idącym ograniczeniom w zakresie kontroli instancyjnej, w szczególności co do wymiaru orzeczonej kary. Dotychczas obowiązujące rozwiązania w zakresie art. 387 k.p.k. należy ocenić pozytywnie, albowiem zapewniają one zachowanie równowagi pomiędzy potrzebą sprawnego zakończenia postępowania, a gwarancjami procesowymi stron, w szczególności prawem pokrzywdzonego oraz oskarżyciela		<i>możliwości zgłoszenia przez oskarżonego wniosku, o którym mowa w trybie art. 387 § 1 KPK , jest wystarczające dla uznania, że mimo nieobecności pokrzywdzonego na rozprawie jego uprawnienie do wyrażenia sprzeciwu nie doznaje uszczerbku i zachodzą przesłanki do przyjęcia, że w takim wypadku „nie sprzeciwia się” on uwzględnieniu wniosku (przesłanka pozytywnej decyzji sądu z art. 387 § 2 KPK), to tak samo trzeba wnioskować w przypadku nieobecności na rozprawie, powiadomionego o jej terminie prokuratora, tj. że nie sprzeciwia się on uwzględnieniu wniosku. (...) Natomiast co do powołanego przez Sąd Okręgowy w T. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2015 r., V KK 240/15, zwrócono uwagę, że obecny stan prawny dezaktualizuje wyrażony w nim pogląd, iż w interesie oskarżonego, który złożył wniosek o dobrowolne poddanie się karze nakłada na sąd powinność, gdy ten widzi możliwość zakończenia zwieńczonego porozumieniem postępowania, zarządzenia przerwy w rozprawie w celu zawiadomienia prokuratora o propozycji oskarżonego. Pogląd ten został sformułowany w stanie prawnym obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. (...), gdy prokurator mógł na zasadach ogólnych zaskarżyć wyrok wydany w trybie konsensualnym. Dlatego Sąd Najwyższy w celu zagwarantowania oskarżonemu stabilności wyroku wydanego na jego wniosek, ale pod nieobecność prokuratora, kierując się względami funkcjonalnymi, pogląd taki wyraził. Jednak wprowadzenie art. 447 § 5 KPK sprawiło, że racje, które przyświecały wydaniu wspomnianego orzeczenia, przestały być aktualne, bowiem przepis ten, ograniczając podstawy zaskarżenia wyroku wydanego w trybie konsensualnym, w szczególności blokując mu możliwość zaskarżenia wyroku na niekorzyść oskarżonego z wysunięciem zarzutów określonych w art. 438 pkt 3 i 4 KPK , wystarczająco chroni oskarżonego przed zmianą wyroku w związku z apelacją prokuratora, który nie</i>

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		publicznego do realnego wpływu na sposób zakończenia sprawy karnej. Mając powyższe na uwadze, zasadne jest ponowne przeanalizowanie projektowanych zmian oraz pozostawienie obowiązujących mechanizmów gwarancyjnych związanych z instytucją dobrowolnego poddania się karze.		wyraził sprzeciwu wobec nieobecności na rozprawie (zob. D. Świecki, <i>Komentarz aktualizowany do art. 387 Kodeksu postępowania karnego</i> , LEX/el., tezy 20, 22)”. Zmiana stanu prawnego, która wprowadziła wymóg zgody prokuratora w art. 387 § 2 k.p.k., doprowadziła do znacznego ograniczenia stosowania art. 387 k.p.k. z uwagi na nieobecność prokuratora na rozprawie. Z tego względu ustawodawca podejmował próby powrotu do stanu prawnego, w którym prokurator może w praktyce oprotować wniosek złożony w trybie art. 387 k.p.k., jeżeli jest obecny na rozprawie. Rozwiązanie zawarte w ustawie z dnia 27 lutego 2026 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1600) nie weszło w życie z uwagi na odmowę podpisania ustawy przez Prezydenta RP. Projektowana ustawa zawiera kolejną próbę usprawnienia postępowania przez przywrócenie pełnej funkcjonalności instytucji z art. 387 k.p.k. opartej na założeniu, że uwzględnienie wniosku jest możliwe, jeżeli nie sprzeciwi się temu prokurator należycie powiadomiony o terminie rozprawy (a także pokrzywdzony należycie powiadomiony o terminie rozprawy oraz pouczone o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku). Podnoszone względy organizacyjne nie mogą podważać zasadności projektowanej zmiany. Prawem prokuratora jest branie udziału w rozprawie. Rezygnacja z tego prawa rodzi konsekwencje, które są mu znane. Założenie, że sądy będą akceptowały propozycje kary rażąco niewspółmierne do wagi czynu, nie ma oparcia w praktyce.
51.	art. 387a k.p.k. i art. 387 § 2 k.p.k.	Należy negatywnie ocenić projektowany art. 387a k.p.k. wydłużający termin do złożenia wniosku o dobrowolne poddanie się karze na całe postępowanie dowodowe na rozprawie głównej także tuż przed zamknięciem przewodu sądowego, zwłaszcza w powiązaniu z proponowaną zmianą art. 387 §	PR w Lublinie	Uwagi niezasadne. Decyzję o uwzględnieniu wniosku podejmuje sąd, który ma świadomość konsekwencji procesowych uwzględnienia wniosku jednego oskarżonego złożonego w sprawie wieloosobowej, dla ewentualnej możliwości dalszego prowadzenia sprawy w niezmiennym składzie. Trudno zakładać, że sąd okoliczności tej nie będzie miał na uwadze.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		2 k.p.k. zastępującą zgodę brakiem sprzeciwu prokuratora należycie powiadomionego o terminie rozprawy. Rozwiązania te będą mogły być wykorzystywane w celu obstrukcyjnym. Istnieje obawa, że projektowane uprawnienie będzie prowadziło do kilkukrotnego rozpoczynania od nowa zaawansowanych dowodowo procesów w sprawach wieloosobowych, powodowanego wyłączeniem od rozpoznania sprawy sędziego, który wydałby wyrok w następstwie takiego wniosku.		Podobne sytuacje występują już obecnie i nie prowadzą do działań obstrukcyjnych. Nie można zatem prognozować, że zmiana doprowadzi do obstrukcji procesowej, chyba że byłaby to obstrukcja sądu, czego nie należy zakładać.
52.	art. 387a k.p.k.	Nowo projektowany przepis art. 387a kpk powinien, jak się wydaje, zostać doprecyzowany o wskazanie granicznego, końcowego momentu dla złożenia wniosku o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzania dalszego postępowania dowodowego, tak jak to się ma w przypadku brzmienia art. 387 § 1 kpk (który to termin został w projekcie zawężony w stosunku do aktualnie obowiązującego).	WSO w Warszawie	Uwaga niezasadna. Przepis wskazuje, że wniosek może być złożony „w toku postępowania dowodowego na rozprawie głównej”. W uzasadnieniu projektu wskazano, że „W myśl projektowanego przepisu wniosek o dobrowolne poddanie się karze oskarżony będzie mógł złożyć na każdym terminie rozprawy, także tuż przed zamknięciem przewodu sądowego na rozprawie głównej. Wobec braku zastrzeżenia w przepisie, że chodzi o pierwszą rozprawę główną, złożenie wniosku w tym trybie będzie możliwe także w toku ponownego rozpoznania sprawy przez sąd pierwszej instancji, po uchyleniu wyroku przez sąd odwoławczy. Moment złożenia wniosku będzie jednak w razie jego uwzględnienia brany pod uwagę przy określeniu przez sąd granic akceptowanego wniosku co do kary”. Powyższe zapatrywanie, dotyczące końcowego momentu złożenia wniosku, znajduje oparcie w art. 405 § 1 k.p.k.
53.	art. 387a k.p.k.	Zamiast wprowadzenia przepisu art. 387a k.p.k. czytelniej byłoby zmienić treść obecnego przepisu art. 387 § 1 k.p.k. poprzez zastąpienie zwrotu „zakończenia pierwszego	SA w Poznaniu	Uwaga niezasadna. Rozróżnienie ma istotne znaczenie z punktu widzenia „bonusów”, które może uzyskać oskarżony (art. 343c § 1 i 3 k.p.k.). Jak wskazano w uzasadnieniu projektu, w odniesieniu

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej” zwrotem „zamknięcia przewodu sądowego w pierwszej instancji”. Takie posunięcie ograniczyłoby zbędną kazuistykę.		do art. 387a k.p.k. „oskarżony nie będzie mógł korzystać z przewidzianych w projektowanym art. 343c § 1 i 3 k.p.k. złagodeń sankcji karnej”.
54.	art. 672 k.p.k.	Kolejna uwaga dotyczy nowelizowanego przepisu art. 672 kpk i jak należy rozumieć, jest konsekwencją wprowadzenia do Kodeksu postępowania karnego art. 387a. Rzecz jednak w tym, że w innym projekcie procedowanym aktualnie w Departamencie Legislacyjnym Ministerstwa Sprawiedliwości (w wersji z dnia 13 marca 2026 r., ale i w każdej poprzedniej) postuluje się, zresztą całkowicie zasadnie, uchylenie tego przepisu, zgodnie z podnoszonymi od wielu lat postulatami środowiska sędziów sądów wojskowych. Stanowi on bowiem archaizm wprowadzony do wojskowego prawodawstwa karnoprocesowego po II wojnie światowej, według wzorców radzieckich, powielany następnie przez kolejno obowiązujące ustawy procesowe. Nie ma bowiem racjonalnych podstaw do tego, aby ustawa nakazywała sędziemu wojskowemu poświęcać czas na pracochłonną czynność w postaci sporządzania uzasadnienia niekontrowersyjnego (tzn. w sytuacji, w której żadna ze stron nie wniosła o sporządzenie uzasadnienia) wyroku, (nawet na formularzu, co wcale nie oznacza, że zostanie sporządzone dużo szybciej), zamiast na rozpoznawanie kolejnych spraw	WSO w Warszawie	Uwaga częściowo zasadna. Projektowana zmiana polegająca na dodaniu w przepisie art. 387a k.p.k. ma charakter wynikowy. Natomiast przyszłe planowane zmiany, zawarte w innym projekcie, nie mogą stanowić argumentu na rzecz odstąpienia od proponowanej zmiany. Zasadnie postuluje się natomiast objęcie nowelizowanym przepisem art. 338a k.p.k. W konsekwencji uzasadnienie uzupełniono o zdanie „Nadto w art. 672 k.p.k. zwolnienie z obowiązku sporządzenia uzasadnienia rozciągnięto na wyroki uwzględniające wnioski, o których mowa w 338a k.p.k. z uwagi na tożsame ratio legis”.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		(w kontekście zasady szybkości postępowania i wydania orzeczenia w rozsądnym terminie), nawet biorąc oczywiście pod uwagę fakt, iż sądy wojskowe w obecnie ukształtowanej właściwości są mniej obciążone sprawami od sądów powszechnych (choć słusznie postuluje się w tym samym projekcie poszerzenie ich kognicji do stanu sprzed 1 stycznia 2009 r., a nawet szerszego). Jeżeli jednak w omawianym projekcie art. 672 kpk powinien zostać utrzymany, to należałoby go konsekwentnie uzupełnić o przepis art. 338a kpk. Przepis art. 672 kpk wprowadza bowiem wyjątek w stosunku do orzeczenia zapadłego w trybie konsensualnym, tj. uwzględniającego wnioski o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki, zarówno samoistnego (art. 335 § 1 kpk), jak i dołączonego do aktu oskarżenia (art. 335 § 2 kpk) oraz na skutek złożonego przez oskarżonego wniosku o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego na rozprawie (art. 387 § 1 kpk). Sąd wojskowy pierwszej instancji sporządza zatem z urzędu uzasadnienie do każdego wyroku skazującego wydanego w trybie zwyczajnym, wyroku warunkowo i		

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		bezwarunkowo umarzającego postępowanie karne, wyroku uniewinniającego oskarżonego od zarzutu popełnienia przestępstwa, a także do wyroku orzekającego o odszkodowaniu i zadośćuczynieniu, wydanego zarówno na podstawie rozdziału 58 KPK, jak i na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Jednakże z uwagi na tożsamość instytucji procesowych powstaje pytanie o obowiązek sporządzenia przez sąd wojskowy pierwszej instancji uzasadnienia z urzędu do wyroku wydanego na skutek wniosku złożonego przez oskarżonego w trybie art. 338a kpk, mimo enumeratywnego wyliczenia wyjątków w treści art. 672 kpk. Za brakiem takiego obowiązku opowiada się K. Dudka". Wydaje się jednak, że zgodnie z zasadą exceptiones non sunt extendendae, mimo ewidentnego przeoczenia prawodawcy, wprowadzającego art. 338a KPK w życie z dniem 1 lipca 2015 r. (nowelą z dnia 27 września 2013 r.) sąd wojskowy takie uzasadnienie powinien jednak sporządzić z urzędu.		
55.	Uzasadnienie	W uzasadnieniu projektu ustawy zawarto stwierdzenie, że „istota konsensualnego rozstrzygnięcia postępowania karnego sprowadza się do akceptacji porozumienia rozwiązującego konflikt karnoprawny pomiędzy oskarżonym a pokrzywdzonym i	PK	Uwaga niezasadna. Projekt wraz z jego uzasadnieniem został opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego. Ministerstwo Sprawiedliwości nie dostrzega wskazanej w uwadze nieadekwatności użytego sformułowania „konflikt karnoprawny”, funkcjonującego w teorii prawa karnego.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		rzecznikiem interesu publicznego (prokuratorem)”. Łącznie słowo „konflikt” użyte zostało sześciokrotnie. Takie określenie jest wadliwe przede wszystkim ze względów aksjologicznych. Proces karny nie służy rozwiązaniu konfliktu. Jego najważniejsze cele określone zostały w art. 2 § 1 k.p.k., przy czym na pierwszym miejscu ustawodawca postawił pociągnięcie sprawcy przestępstwa do odpowiedzialności karnej. Strony postępowania prowadzonego w oparciu o przepisy prawa nie są stronami konfliktu, jeżeli pojęcie to rozumieć w zgodzie ze znaczeniem, które ma ono w języku polskim. Prokurator w postępowaniu przygotowawczym jest organem procesowym, a więc swego rodzaju arbitrem. Nie jest natomiast stroną postępowania, a tym bardziej stroną konfliktu. W przypadku wniesienia środka odwoławczego od orzeczenia sądu pierwszej instancji, sąd ten i wnoszący środek odwoławczy nie stają się stronami konfliktu rozwiązywanego przez sąd odwoławczy. Celowa jest więc odpowiednia korekta uzasadnienia tak, by oddawało ono właściwy charakter proponowanych rozwiązań.		
56.	Ogólna	Bazując na doświadczeniu praktycznym, w procesie opiniowania wyrażono, między innymi pogląd, iż proponowane zmiany mogą nie doprowadzić do oczekiwanego, wyraźnego wzrostu rozstrzygania spraw w trybach konsensualnych. W tym zakresie wskazano, iż analizując praktykę aktualnego	PR w Katowicach	Uwaga niezasadna. W ocenie projektodawcy należy spodziewać się, że proponowane zmiany doprowadzą do oczekiwanego wzrostu rozstrzygania spraw w trybach konsensualnych.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		wykorzystywania trybów konsensualnych pominięto konsekwencje zmian legislacyjnych, które uniemożliwiły stosowanie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności co do sprawcy, któremu grozi kara pozbawienia wolności w wymiarze przekraczającym rok, przy dodatkowym wymogu uprzedniej niekaralności na karę pozbawienia wolności. W tym zakresie jako przykład wskazano sprawcę przestępstwa prania pieniędzy działającego w zorganizowanej grupie przestępczej, którego czyn zakwalifikowano z art. 299 § 5 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., dotychczas niekaranego, gdzie przedmiot czynu stanowiły niewielkie wartości pieniężne. Sprawca taki nie może skorzystać z instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, której dolna granica w tym przypadku musi przekroczyć jeden rok pozbawienia wolności. Powyższe powoduje, iż sprawcy takiemu nie zależy mu na szybszym trybie skazania przy konsensualnym procedowaniu. Podany przykład dotyczy wprawdzie spraw, których liczba w odniesieniu do wszystkich spraw zawisłych przed sądami karnymi nie jest znaczna, ale w większości przypadków są to sprawy, w których postępowania sądowe są długotrwałe. Opinia ta, wprawdzie nie odnosząca się wprost do aktualnie projektowanego projektu, stanowić może jednak głos w dyskusji nad faktycznymi ograniczeniami trybów konsensualnych.		

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

**w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach
podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka¹⁾**

Na podstawie art. 300 § 4 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego;
- 2) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, który nie ukończył 18 lat;
- 3) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego;
- 4) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat;
- 5) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka;
- 6) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka, który nie ukończył 18 lat.

§ 2. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1), dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 57), dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, str. 2) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 132 z 21.05.2016, str. 1).

§ 4. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 5. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 6. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka jest określony w załączniku nr 5 do rozporządzenia.

§ 7. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia.

§ 8. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2027 r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

2) Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. poz. 1658), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w związku z wejściem w życie ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. ...).

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 300 § 4 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzory pisemnych pouczeń, o których mowa w art. 300 § 1–3 k.p.k., w tym odrębne dla osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 300 § 1 k.p.k. dotyczącej zakresu pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu przygotowawczym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. poz. 1658).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku nr 1 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, w załączniku nr 2 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, w załączniku nr 3 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego, w załączniku nr 4 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat, w załączniku nr 5 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka i w załączniku nr 6 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka, który nie ukończył 18 lat.

W związku ze wskazanymi powyżej zmianami Kodeksu postępowania karnego proponuje się uzupełnienie załącznika nr 1, określającego wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, oraz załącznika nr 2, określającego wzór pouczenia o uprawnieniach i

obowiązkach podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, o informację wynikającą z nowego art. 11a k.p.k., art. 11b k.p.k. i art. 387a k.p.k.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka o przysługujących mu uprawnieniach i obowiązkach w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 kwietnia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

WZÓR

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś podejrzanym.

Jako podejrzany masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Masz prawo otrzymać to pouczenie na piśmie, przed pierwszym przesłuchaniem.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że otrzymałeś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.
Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego
(ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu karnym

Jako podejrzany:

1. Masz prawo zdecydować, czy i jakie wyjaśnienia złożysz

Możesz składać wyjaśnienia, odmówić składania wyjaśnień lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania. Nie musisz tłumaczyć, dlaczego

odmawiasz odpowiedzi na pytania lub odmawiasz składania wyjaśnień (art. 175 § 1).

W trakcie przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym możesz zażądać, abyś mógł składać wyjaśnienia na piśmie. Przesłuchujący może jednak się na to nie zgodzić, jeśli ma ważne powody (art. 176 § 1 i 2).

Jeśli bierzesz udział w czynnościach, możesz składać wyjaśnienia co do dowodów, których one dotyczą (art. 175 § 2).

2. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Jako podejrzany nie musisz działać sam w postępowaniu karnym. Możesz skorzystać ze wsparcia adwokata lub radcy prawnego – obrońcy.

Obrońca może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Jeżeli jesteś tymczasowo aresztowany:

- 1) Twój obrońca może rozmawiać z Tobą w areszcie sam na sam – bez obecności innych osób;
- 2) możesz kontaktować się ze swoim obrońcą korespondencyjnie.

Prokurator albo osoba przez niego wskazana może uczestniczyć w Twoich spotkaniach z obrońcą i kontrolować Waszą korespondencję, ale nie dłużej niż 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania (art. 73).

Podczas śledztwa lub dochodzenia możesz żądać, aby w przesłuchaniach brał udział Twój obrońca. Jeśli jednak Twój obrońca nie przyjdzie na przesłuchanie, przesłuchujący i tak będzie mógł je przeprowadzić (art. 301).

Obrońca wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić obrońcę. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77).

Obrońca wyznaczony przez sąd – obrońca z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić obrońcy (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

Jeżeli jesteś żołnierzem, funkcjonariuszem Policji lub funkcjonariuszem Straży Granicznej oskarżonym o przestępstwo popełnione w następstwie stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni lub innego uzbrojenia albo użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej w związku z wykonywaniem czynności lub zadań służbowych odpowiednio:

- 1) na podstawie art. 11b albo art. 11c ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, art. 18 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji albo w czasie trwania operacji wojskowej, o której mowa w art. 2 pkt 18a ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny,

2) w przypadku konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność swoją lub innej osoby albo nienaruszalność granicy państwowej lub przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do tych zamachów albo prowadzenia działań kontrterrorystycznych, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych

i nie masz obrońcy z wyboru, możesz żądać, bez względu na swoją sytuację majątkową, wyznaczenia obrońcy z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78a § 1 i 2).

W trakcie postępowania przygotowawczego możesz złożyć takie żądanie organowi prowadzącemu postępowanie, który przekaze je do sądu, albo bezpośrednio do sądu. Zawsze napisz, o jaką sprawę chodzi.

W trakcie postępowania sądowego możesz złożyć takie żądanie w ciągu 7 dni od momentu, gdy otrzymasz odpis aktu oskarżenia. Jeżeli nie dotrzymasz tego terminu lub nie dołączysz dowodów, Twój wniosek może zostać rozpoznany dopiero po terminie rozprawy lub posiedzenia (art. 338b § 1 i 2).

Jeśli stwierdzisz, że potrzebujesz obrońcy z urzędu dopiero po pierwszym terminie rozprawy lub posiedzenia – zawnioskuj o niego w takim terminie, by sąd zdążył rozpatrzyć Twoje żądanie przed kolejną rozprawą lub kolejnym posiedzeniem (art. 338b § 3).

Jeśli zostaniesz skazany/skazana lub postępowanie zostanie warunkowo umorzone, możesz zostać obciążony/obciążona kosztami obrońcy z urzędu (art. 627 i art. 629).

3. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z pomocy tłumacza.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnioskować o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

W trakcie postępowania dostaniesz tłumaczenia dokumentów i decyzji, takich jak:

- 1) postanowienie o przedstawieniu, uzupełnieniu oraz zmianie zarzutów;
- 2) akt oskarżenia;
- 3) orzeczenia podlegające zaskarżeniu;
- 4) orzeczenia kończące postępowanie.

Prowadzący postępowanie może tylko przeczytać (ogłosić) Ci przetłumaczone orzeczenie kończące postępowanie – jeśli się na to zgodzisz i jeśli nie podlega ono zaskarżeniu (art. 72 § 3).

4. Masz prawo dostępu do informacji o treści zarzutów

W trakcie postępowania przygotowawczego masz prawo wiedzieć, o co jesteś podejrzany:

- 1) jakie postawiono Ci zarzuty;
- 2) czy zarzuty zostały uzupełnione lub zmienione w trakcie postępowania;
- 3) jaka kara Ci grozi i na podstawie jakich przepisów (art. 313 § 1, art. 314, art. 325g § 2 i art. 308).

Do czasu zawiadomienia o terminie zaznajomienia z materiałami postępowania masz prawo żądać, by prowadzący przedstawił Ci ustnie podstawy zarzutów, a także sporządził uzasadnienie na piśmie i doręczył je w ciągu 14 dni (art. 313 § 3).

5. Masz prawo składać wnioski dowodowe i brać udział w czynnościach

Możesz zawnioskować o to, by prowadzący postępowanie przeprowadził czynność, np. przesłuchał świadka, uzyskał jakiś dokument lub dopuścił dowód z opinii biegłego (art. 315 § 1) – jest to **wniosek dowodowy**.

Prowadzący może nie uwzględnić Twojego wniosku dowodowego, jeśli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
- 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności;
- 4) dowodu nie da się przeprowadzić;
- 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;
- 6) wniosek dowodowy został złożony po określonym przez organ procesowy terminie, o którym strona składająca wniosek została zawiadomiona (art. 170 § 1).

W postępowaniu przygotowawczym prowadzący postępowanie nie może odmówić Tobie i Twojemu obrońcy udziału w czynności, jeżeli złożyłeś wniosek o jej przeprowadzenie i chcesz wziąć w niej udział (art. 315 § 2).

Jeśli podczas śledztwa lub dochodzenia zażadasz udziału w innych czynnościach, prokurator może Ci odmówić tego udziału. Może się to stać w szczególnie uzasadnionym przypadku ze względu na ważny interes postępowania. Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, prokurator może odmówić Ci udziału w czynności, gdy sprowadzenie Cię spowodowałoby poważne trudności (art. 317).

Jeżeli czynność postępowania nie będzie mogła być powtórzona na rozprawie, Ty i Twój obrońca możecie wziąć w niej udział, chyba że opóźnienie w jej przeprowadzeniu spowoduje utratę lub zniekształcenie dowodu (art. 316 § 1).

Jeśli istnieje obawa, że jakiegoś świadka nie będzie można przesłuchać w trakcie rozprawy, możesz zawnioskować o jego przesłuchanie przez sąd lub zwrócić się do prokuratora o spowodowanie przesłuchania świadka w tym trybie (art. 316 § 3).

Jeśli w postępowaniu dopuszczono dowód z opinii biegłego, Ty i Twój obrońca możecie zapoznać się z pisemną opinią biegłego oraz wziąć udział w jego przesłuchaniu (art. 318).

6. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie śledztwa lub dochodzenia – również po ich zamknięciu – **możesz żądać dostępu do akt sprawy**. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Prowadzący śledztwo lub dochodzenie może odmówić Ci dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania. Akta mogą być udostępnione w postaci elektronicznej.

Jeżeli przed skierowaniem sprawy do sądu prokurator złożył wobec Ciebie wniosek o tymczasowe aresztowanie lub przedłużenie wobec Ciebie

tymczasowego aresztowania – Tobie i Twojemu obrońcy udostępnia się akta sprawy w tej części, która zawiera dowody dołączone do wniosku. Jeżeli istnieje uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej, zeznania takiego świadka nie zostaną Ci udostępnione (art. 156 § 5 i § 5a).

Po skierowaniu sprawy do sądu Ty i Twój obrońca uzyskacie pełny dostęp do akt sprawy i będziecie mogli otrzymać kopie i odpisy żądanych dokumentów lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1).

7. Masz prawo do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania

Przed zamknięciem postępowania przygotowawczego możesz wnioskować o końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania. W tej czynności może brać udział Twój obrońca (art. 321 § 1 i 3).

W terminie 3 dni od daty zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego możesz złożyć wniosek o uzupełnienie postępowania (art. 321 § 5).

Przed końcowym zaznajomieniem z materiałami postępowania przygotowawczego masz prawo przejrzania akt, które mogą być udostępnione również w postaci elektronicznej (art. 321 § 1).

8. Masz prawo zawnioskować o mediację

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a oskarżonym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1).

Postępowanie mediacyjne prowadzi ustanowiony mediator, który musi zachować w tajemnicy przebieg postępowania mediacyjnego (art. 178a).

Pamiętaj, że postępowanie mediacyjne nie kończy postępowania karnego. Jeśli jednak pogodzisz się z pokrzywdzonym, sąd weźmie to pod uwagę przy określaniu wymiaru kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny).

9. Masz prawo wnioskować o umorzenie postępowania

Jeżeli jesteś podejrzany o popełnienie przestępstwa przeciwko mieniu, którego wartość nie przekracza 20000 zł (bez użycia przemocy lub groźby), przestępstwa nieumyślnego uszkodzenia ciała (art. 157 § 3 Kodeksu karnego), nieumyślnego narażenia na niebezpieczeństwo (art. 160 § 3 Kodeksu karnego) lub spowodowania wypadku drogowego (art. 177 § 1 Kodeksu karnego) i nie byłeś dotychczas karany za przestępstwo umyślne, a zawarłeś ugodę z pokrzywdzonym i naprawiłeś szkodę, postępowanie może zostać umorzone przez prokuratora. Prokurator może uzależnić umorzenie postępowania od dokonania przez Ciebie wpłaty odpowiedniej kwoty w wysokości od 1000 do 20000 zł na cel publiczny (art. 11a).

Jeżeli jesteś podejrzany o popełnienie drobnego fałszerstwa dokumentu (art. 270 § 2a lub art. 270 § 3 lub art. 271 § 2 Kodeksu karnego) i nie byłeś dotychczas karany za przestępstwo umyślne, postępowanie może zostać umorzone przez prokuratora, jeżeli dokonasz wpłaty odpowiedniej kwoty w wysokości od 1000 do 20000 zł na cel publiczny (art. 11b).

10. Masz prawo uzgodnić wymiar kary

W toku postępowania przygotowawczego, w przypadku gdy dolna granica kary pozbawienia wolności za zarzucane Ci przestępstwo jest niższa niż 3 lata, przed

skierowaniem aktu oskarżenia możesz uzgodnić z prokuratorem wymiar (wysokość) kary, np. czas trwania pozbawienia wolności lub innych środków (np. czasu trwania zakazu prowadzenia pojazdów). W takim przypadku przysługuje Ci prawo do przejrzenia akt sprawy. Nie przeprowadza się wtedy dalszych czynności, a prokurator, zamiast z aktem oskarżenia, występuje do sądu z wnioskiem o wydanie wyroku skazującego (art. 335 § 1 i 3). Prokurator może także dołączyć taki wniosek do aktu oskarżenia (art. 335 § 2). Wniosek może zostać uwzględniony przez sąd, jeżeli pokrzywdzony się temu nie sprzeciwi (art. 343 § 2).

W toku postępowania sądowego, przed doręczeniem Ci zawiadomienia o terminie rozprawy, w przypadku gdy zarzucone Ci przestępstwo jest zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, możesz złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego (art. 338a). Sąd może uwzględnić Twój wniosek tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony się nie sprzeciwią (art. 343a § 2).

W toku postępowania sądowego, w przypadku gdy zarzucone Ci przestępstwo jest zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, możesz złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego **również na rozprawie**. Sąd może go uwzględnić tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony nie sprzeciwią się. Jeżeli potrzebujesz obrońcy, a nie masz obrońcy z wyboru, sąd na Twój wniosek może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu (art. 387, art. 387a).

Pamiętaj, jeżeli uzgodniłeś/uzgodniłaś wysokość kary i wymiar innych środków, a sąd wydał wyrok taki, jaki chciałeś/chciałaś, **nie możesz później w apelacji zarzucać** sądowi błędu w ustaleniach faktycznych i rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo

niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku albo innego środka związanego z treścią zawartego porozumienia (art. 447 § 5).

11. Udział w postępowaniu przyspieszonym

Stawiane Ci zarzuty mogą być rozpoznane przez sąd w postępowaniu przyspieszonym. To szczególny tryb przewidziany w ustawie, który pozwala na to, abyś w niektórych przypadkach uczestniczył/uczestniczyła w czynnościach przed sądem w drodze wideokonferencji. Policja doręczy Ci wtedy odpis wniosku o rozpoznanie sprawy oraz udostępni kopie dokumentów materiału dowodowego przekazanego do sądu (art. 517b § 2a i art. 517e § 1a), a Ty nie będziesz zaprowadzony/zaprowadzona do sądu.

Kiedy bierzesz udział w postępowaniu w drodze wideokonferencji, to:

- 1) w miejscu, w którym przebywasz, w czynnościach uczestniczy Twój obrońca, jeżeli został ustanowiony, oraz tłumacz. Tłumacz będzie obecny, jeśli nie władasz językiem polskim lub jeśli jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarcza porozumiewanie się za pomocą pisma, jak również wtedy, kiedy trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim albo zapoznać się z treścią przeprowadzonego dowodu (art. 517b § 2c i 2d);
- 2) możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od chwili przekazania do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy. Jeżeli tego zażądasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na rozprawie (art. 517ea § 1 i 2).

W postępowaniu przyspieszonym **wniosek** o sporządzenie i doręczenie pisemnego **uzasadnienia wyroku** możesz złożyć na piśmie **w terminie 3 dni** od daty ogłoszenia wyroku albo jego doręczenia (jeżeli ustawa przewiduje jego doręczenie). Wniosek możesz również złożyć ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia (art. 517h § 1).

Masz 7 dni od dnia doręczenia wyroku z uzasadnieniem na ewentualne wniesienie apelacji (art. 517h § 3).

Jako podejrzany co prawda nie masz obowiązku dowodzić swojej niewinności ani dostarczać dowodów na swoją niekorzyść (art. 74 § 1), ale:

1. Masz obowiązek poddać się badaniom:

- 1) oględzinom ciała i badaniom, które nie są połączone z naruszeniem integralności ciała, pobraniu odcisków palców, fotografowaniu oraz okazaniu innym osobom (art. 74 § 2 pkt 1);
- 2) badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz badaniom połączonym z dokonaniem zabiegów na ciele, z wyjątkiem chirurgicznych, pod warunkiem że nie zagraża to zdrowiu, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne (zwłaszcza pobranie krwi, włosów lub wydzielin organizmu, np. śliny); badania powinny być przeprowadzone przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia (art. 74 § 2 pkt 2);
- 3) pobraniu przez policjanta lub inną uprawnioną osobę wycisku ze śluzówki policzków, o ile jest to konieczne i nie zagraża zdrowiu (art. 74 § 2 pkt 3).

Jeżeli nie spełnisz tych obowiązków, możesz zostać zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona, a także będzie można zastosować wobec Ciebie, w niezbędnym zakresie, siłę fizyczną lub środki techniczne służące obezwładnieniu (art. 74 § 3a).

2. Masz obowiązek stawiać się na wezwania, informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Musisz stawiać się na każde wezwanie prowadzącego postępowanie i informować go o zmianie swoich danych kontaktowych (np. numeru telefonu, adresu poczty elektronicznej). Gdy zmieniasz miejsce pobytu na dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, musisz poinformować o tym organ, który prowadzi Twoje postępowanie. Jeśli tego nie zrobisz, możesz zostać zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona (art. 75 § 1 i 2).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie Unii Europejskiej (art. 138).

Jeżeli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz prowadzącego postępowanie o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

Jeśli pisma nie można dostarczyć Ci osobiście, przekazać dorosłemu domownikowi lub do Twojej skrytki pocztowej, pismo to:

- 1) będzie pozostawione w najbliższej placówce pocztowej danego operatora – w przypadku pism przesłanych pocztą;
- 2) będzie pozostawione w najbliższej jednostce Policji lub właściwym urzędzie gminy – w przypadku pism przesłanych w inny sposób.

Informacje o pozostawionym piśmie doręczający umieści w Twojej skrzynce na listy, na drzwiach lub w innym widocznym miejscu. Od tego momentu masz 7 dni na to, by je odebrać. Jeśli tego nie zrobisz, doręczający powiadomi Cię jeszcze raz. **Jeśli nie odbierzesz pisma, będzie ono uznane za doręczone** (art. 133 § 2).

3. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność podczas przesłuchania

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawienia, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

W innych sytuacjach czynność może nie być przeprowadzona pod Twoją nieobecność, jeśli odpowiednio usprawiedliwisz niestawienie i wniesiesz o to, aby nie przeprowadzano czynności bez Ciebie (art. 117 § 2).

Jeśli jesteś obywatelem polskim i przebywasz za granicą i **jeśli się na to zgodzisz**, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez konsula (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne). W takim wypadku nie stosuje się przepisów o obowiązku stawienia i konsekwencjach z tym związanych.

Musisz wiedzieć, że:

Opinia sądowo-psychiatryczna

Prokurator lub sąd może zlecić badania Twojego stanu zdrowia psychicznego. Prokurator lub sąd może poprosić dwóch lekarzy psychiatrów, aby Cię zbadali

i powiedzieli, co sądzą o Twoim stanie zdrowia psychicznego. Lekarze wyznaczeni przez prokuratora to biegli. Mogą oni prosić prokuratora, żeby pozwolił też innym lekarzom wypowiedzieć się w sprawie Twojego stanu zdrowia psychicznego. Prokurator może poprosić, aby oprócz lekarzy psychiatrów wypowiedział się seksuolog, jeżeli ocena Twojego zachowania ma związek z pewnymi problemami w sferze seksualnej (art. 202 § 1–3).

Prokurator lub sąd może też poprosić, aby zbadał Cię psycholog. Może też prosić o to lekarzy, np. psychiatrę, aby ocenił, czy w ogóle należy badać Twój stan zdrowia psychicznego (art. 215).

Biegli nie mogą pozostawać ze sobą w związku małżeńskim ani w innym stosunku, który mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich samodzielności (art. 202 § 4).

Opinia biegłych powinna zawierać stwierdzenia dotyczące zarówno Twojej poczytalności w chwili popełnienia zarzucanego czynu, jak i Twojego aktualnego stanu zdrowia psychicznego, a zwłaszcza wskazanie, czy stan ten pozwala na Twój udział w postępowaniu i na prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny, a w razie potrzeby także stwierdzenia co do okoliczności wymienionych w art. 93b Kodeksu karnego (art. 202 § 5).

Wywiad środowiskowy

W razie potrzeby, a w szczególności gdy niezbędne jest ustalenie danych co do Twoich właściwości i warunków osobistych oraz dotychczasowego sposobu życia, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może zarządzić, by kurator sądowy lub inny podmiot uprawniony na podstawie odrębnych przepisów, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach – Policja, przeprowadzili wywiad środowiskowy na Twój temat.

Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego jest obowiązkowe:

- 1) w sprawach o zbrodnie;
- 2) jeżeli w chwili czynu nie ukończyłeś/ukończyłaś 18 lat;
- 3) jeżeli w chwili czynu nie ukończyłeś/ukończyłaś 21 roku życia, a zarzucono Ci popełnienie umyślnego występk przeciwko życiu.

Jeżeli nie masz w kraju stałego miejsca zamieszkania, wywiadu środowiskowego można nie przeprowadzać.

Wynik wywiadu środowiskowego powinien w szczególności zawierać:

- 1) dane osoby przeprowadzającej wywiad;
- 2) Twoje imię i nazwisko;
- 3) zwięzły opis Twojego dotychczasowego życia oraz dokładne informacje o Twoim środowisku, w tym rodzinnym, szkolnym lub zawodowym, a nadto informacje o Twoim stanie majątkowym i źródłach dochodów;
- 4) informacje dotyczące Twojego stanu zdrowia, a także o nadużywaniu przez Ciebie alkoholu, środków odurzających, środków zastępczych lub substancji psychotropowych;
- 5) własne spostrzeżenia i konkluzje osoby przeprowadzającej wywiad, zwłaszcza dotyczące Twoich właściwości i warunków osobistych oraz dotychczasowego sposobu życia.

Osoba, która przeprowadza wywiad, może jedynie na żądanie sądu, a w postępowaniu przygotowawczym – prokuratora, ujawnić dane o osobach, które dostarczyły informacji w ramach wywiadu środowiskowego.

Osoby, które dostarczyły informacji w ramach wywiadu środowiskowego, mogą być w razie potrzeby przesłuchane w charakterze świadków.

Policja jest zobowiązana udzielić osobie, która przeprowadza wywiad, pomocy przy wykonywaniu zadań związanych z wywiadem środowiskowym, aby zapewnić jej bezpieczeństwo.

Osoba, która została powołana do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, może zostać wyłączona od przeprowadzenia tej czynności. Orzeka o tym sąd, a w postępowaniu przygotowawczym – prokurator; stosuje się w tym przypadku odpowiednio przepisy o wyłączeniu sędziego (art. 214).

Środki zapobiegawcze

W polskim postępowaniu karnym można stosować różne środki, które mają zapobiegać utrudnianiu procesu karnego (środki zapobiegawcze).

Mamy jeden środek zapobiegawczy o charakterze izolacyjnym – tymczasowe aresztowanie, które może zastosować tylko sąd.

Tymczasowego aresztowania nie stosuje się, gdy inne środki zapobiegawcze są wystarczające, np. dozór Policji, który jest środkiem wolnościowym (art. 257 § 1).

Sąd może tymczasowe aresztowanie zmienić na poręczenie majątkowe, pod warunkiem, że zostanie ono wpłacone w określonym terminie. Można poprosić sąd o przedłużenie tego terminu (art. 257 § 2).

Sąd może nie zastosować tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) zagroziłoby poważnie Twojemu życiu lub zdrowiu;
- 2) wywołałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla Ciebie lub Twojej najbliższej rodziny.

Sąd nie stosuje tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) wymierzono by Ci karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem lub łagodniejszą;
- 2) przestępstwo, które Ci się zarzuca, jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.

W tych przypadkach sąd mimo wszystko może zastosować tymczasowe aresztowanie, gdy ukrywasz się, uporczywie nie stawiasz się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudniasz postępowanie albo nie można ustalić tożsamości oskarżonego lub zachodzi wysokie prawdopodobieństwo orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu sprawcy w zakładzie zamkniętym (art. 259).

Zamiast tymczasowego aresztowania sąd lub prokurator mogą zastosować:

- 1) poręczenie majątkowe, co oznacza, że Ty albo inna osoba musicie np. wpłacić pieniądze na określone konto, oddać rzeczy w zastaw lub ustanowić hipotekę na dom (art. 266);
- 2) poręczenie pracodawcy albo kierownictwa szkoły lub uczelni lub innego zespołu, co oznacza, że te osoby ręczą, że stawisz się na każde wezwanie i nie będziesz utrudniał/utrudniała postępowania (art. 271);
- 3) poręczenie osobiste, co oznacza, że ktoś ważny i ceniony, np. poseł, senator, prezydent miasta lub ktoś inny godny zaufania, obieca, że stawisz się na każde wezwanie i nie będziesz utrudniał/utrudniała postępowania (art. 272);
- 4) dozór Policji, co oznacza, że będziesz miał/miała różne obowiązki, np. obowiązek, by stawić się na komendzie lub komisariacie Policji w oznaczonym terminie. Możesz też mieć zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu, obowiązek zawiadamiania prokuratora lub Policji

o zamierzonym wyjeździe oraz o terminie powrotu, zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonym lub z innymi osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób na wskazaną odległość, np. 100 metrów, zakaz przebywania w określonych miejscach, np. tam, gdzie przebywa pokrzywdzony. Obowiązek ten może polegać także na innych ograniczeniach Twojej swobody, niezbędnych do wykonywania dozoru. Jeżeli jesteś żołnierzem, z wyjątkiem żołnierza pełniącego terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie, dozór będzie sprawował Twój przełożony wojskowy (art. 275);

- 5) nakaz okresowego opuszczenia lokalu lub zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość, jeżeli postawiono Ci zarzut przestępstwa popełnionego z użyciem przemocy na szkodę osoby, z którą mieszkałeś (art. 275a);
- 6) zawieszenie Cię w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu albo nakaz, byś się powstrzymał/powstrzymała od określonej działalności. Może to np. dotyczyć prowadzenia działalności gospodarczej (np. produkcji materiałów niebezpiecznych) albo wykonywania zawodu adwokata. Możesz też mieć nakaz powstrzymania się od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów albo zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne (art. 276);
- 7) zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość, zakaz kontaktów lub zakaz publikacji, w tym za pośrednictwem systemów informatycznych lub sieci telekomunikacyjnych, treści, które godzą w prawnie chronione dobra pokrzywdzonego, gdy jesteś oskarżony o przestępstwo popełnione w stosunku do członka personelu medycznego, który wykonywał czynności opieki medycznej, lub osoby przybranej personelowi medycznemu do pomocy w związku z wykonywaniem tych

czynności, co oznacza, że sąd lub prokurator może stosować ten środek, jeśli np. pobiłeś ratownika medycznego, gdy próbował udzielić Ci pomocy. Ten sam środek można zastosować, gdy zostałeś oskarżony o uporczywe nękanie, czyli stalking, z powodu zawodu wykonywanego przez pokrzywdzonego (art. 276a);

- 8) zakaz opuszczania Polski, który może być połączony z zakazem wydania paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy albo z zakazem wydania takiego dokumentu (art. 277).

Rozprawa

Rozprawy w sprawach karnych są jawne, co oznacza, że może być na nich obecna publiczność (osoby obce lub znajome, które będą obserwować przebieg rozprawy) (art. 355).

Sąd może wyłączyć jawność rozprawy, jeżeli jawna rozprawa mogłaby:

- 1) wywołać zakłócenie spokoju publicznego;
- 2) obrażać dobre obyczaje;
- 3) ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy;
- 4) naruszyć ważny interes prywatny.

Sąd może także wyłączyć jawność, jeżeli choćby jeden z oskarżonych nie ukończył 18 lat lub na czas przesłuchania świadka, który nie ukończył 15 lat, oraz na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie.

Jeżeli prokurator sprzeciwi się wyłączeniu jawności, rozprawa odbywa się jawnie (art. 360).

Sąd może wyłączyć jawność rozprawy w całości albo w części, co oznacza, że na rozprawie nie będzie publiczności, ale możesz wskazać dwie osoby pełnoletnie, które będą obserwować rozprawę. Po dwie osoby będą mogli również wskazać prokurator i inni uczestnicy procesu. Jeżeli jest kilku oskarżycieli lub oskarżonych, każdy z nich może żądać pozostawienia na sali rozpraw po jednej osobie.

Podczas czynności z udziałem pokrzywdzonego, które są przeprowadzane na rozprawie z wyłączeniem jawności, może być obecna osoba przez niego wskazana.

W przypadku wystąpienia obawy ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne” udział tych osób nie będzie możliwy (art. 361 § 2).

W razie wyłączenia jawności przewodniczący może zezwolić poszczególnym osobom na obecność na rozprawie (art. 361).

Jako oskarżony masz prawo brać udział w rozprawie. Przewodniczący lub sąd mogą uznać Twoją obecność za obowiązkową (art. 374 § 1).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, który nie ukończył 18 lat

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś podejrzanym.

Jako podejrzany masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Masz prawo otrzymać to pouczenie na piśmie, przed pierwszym przesłuchaniem.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że otrzymałeś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Takie samo pouczenie otrzyma Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, albo pełnoletnia osoba, którą wskażesz lub którą wyznaczy sąd.

Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, może podejmować na Twoją korzyść wszystkie czynności procesowe, np. wnosić o przeprowadzenie dowodu, składać apelację (art. 76).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu karnym

Jako podejrzany:

1. Masz prawo zdecydować, czy i jakie wyjaśnienia złożysz

Możesz składać wyjaśnienia, odmówić składania wyjaśnień lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania. Nie musisz tłumaczyć, dlaczego odmawiasz odpowiedzi na pytania lub odmawiasz składania wyjaśnień (art. 175 § 1).

W trakcie przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym możesz zażądać, abyś mógł składać wyjaśnienia na piśmie. Przesłuchujący może jednak się na to nie zgodzić, jeśli ma ważne powody (art. 176 § 1 i 2).

Jeśli bierzesz udział w czynnościach, możesz składać wyjaśnienia co do dowodów, których one dotyczą (art. 175 § 2).

2. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Jako podejrzany możesz skorzystać z pomocy adwokata lub radcy prawnego – obrońcy.

Możesz sam/sama wybrać adwokata lub radcę prawnego, który będzie Cię reprezentował.

Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo inna osoba, która się Tobą opiekuje, może ustanowić dla Ciebie obrońcę (art. 76).

Możecie samodzielnie wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77).

W takim wypadku sami opłacacie swojego obrońcę (swoich obrońców).

Jeżeli nie wybieriecie obrońcy, sąd wyznaczy Ci obrońcę z urzędu (art. 79 § 1 pkt 1).

W postępowaniu przygotowawczym z wnioskiem o wyznaczenie Ci obrońcy z urzędu do sądu właściwego do rozpoznania sprawy wystąpi prokurator. Natomiast w postępowaniu sądowym uczyni to sąd (art. 81 § 1).

Obrońca może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Jeżeli jesteś tymczasowo aresztowany:

- 1) Twój obrońca może rozmawiać z Tobą w areszcie sam na sam – bez obecności innych osób;
- 2) możesz kontaktować się ze swoim obrońcą korespondencyjnie.

Prokurator albo osoba przez niego wskazana może uczestniczyć w Twoich spotkaniach z obrońcą i kontrolować Waszą korespondencję, ale nie dłużej niż 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania (art. 73).

Podczas śledztwa lub dochodzenia możesz żądać, aby w przesłuchaniach brał udział Twój obrońca. Jeśli jednak Twój obrońca nie przyjdzie na przesłuchanie, przesłuchujący i tak będzie mógł je przeprowadzić (art. 301).

Jeżeli w toku postępowania ukończysz 18 lat i sąd cofnie wyznaczenie obrońcy z urzędu, a nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić obrońcy (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem

rodziny, mieszkania).

W trakcie postępowania przygotowawczego możesz złożyć takie żądanie organowi prowadzącemu postępowanie, który przekaże je do sądu, albo bezpośrednio do sądu. Zawsze napisz, o jaką sprawę chodzi.

W trakcie postępowania sądowego możesz złożyć takie żądanie w ciągu 7 dni od momentu, gdy otrzymasz odpis aktu oskarżenia. Jeżeli nie dotrzymasz tego terminu lub nie dołączysz dowodów, Twój wniosek może zostać rozpoznany dopiero po terminie rozprawy lub posiedzenia (art. 338b § 1 i 2).

Jeśli stwierdzisz, że potrzebujesz obrońcy z urzędu dopiero **po pierwszym terminie rozprawy lub posiedzenia** – zawnioskuj o niego w takim terminie, by sąd zdążył rozpatrzyć Twoje żądanie przed kolejną rozprawą lub kolejnym posiedzeniem (art. 338b § 3).

Jeśli zostaniesz skazany/skazana lub postępowanie zostanie warunkowo umorzone, możesz zostać obciążony/obciążona kosztami obrońcy z urzędu (art. 627 i art. 629).

3. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z pomocy tłumacza.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnioskować o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

W trakcie postępowania dostaniesz tłumaczenia dokumentów i decyzji, takich jak:

- 1) postanowienie o przedstawieniu, uzupełnieniu oraz zmianie zarzutów;

- 2) akt oskarżenia;
- 3) orzeczenia podlegające zaskarżeniu;
- 4) orzeczenia kończące postępowanie.

Prowadzący postępowanie może tylko przeczytać (ogłosić) Ci przetłumaczone orzeczenie kończące postępowanie – jeśli się na to zgodzisz i jeśli nie podlega ono zaskarżeniu (art. 72 § 3).

4. Masz prawo dostępu do informacji o treści zarzutów

W trakcie postępowania przygotowawczego masz prawo wiedzieć, o co jesteś podejrzany:

- 1) jakie postawiono Ci zarzuty;
- 2) czy zarzuty zostały uzupełnione lub zmienione w trakcie postępowania;
- 3) jaka kara Ci grozi i na podstawie jakich przepisów (art. 313 § 1, art. 314, art. 325g § 2 i art. 308).

Do czasu zawiadomienia o terminie zaznajomienia z materiałami postępowania masz prawo żądać, by prowadzący przedstawił Ci ustnie podstawy zarzutów, a także sporządził uzasadnienie na piśmie i doręczył je w ciągu 14 dni (art. 313 § 3).

5. Masz prawo składać wnioski dowodowe i brać udział w czynnościach

Możesz zawnioskować o to, by prowadzący postępowanie przeprowadził czynność, np. przesłuchał świadka, uzyskał jakiś dokument lub dopuścił dowód z opinii biegłego (art. 315 § 1).

Prowadzący może nie uwzględnić Twojego wniosku dowodowego, jeśli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;

- 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności;
- 4) dowodu nie da się przeprowadzić;
- 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;
- 6) wniosek dowodowy został złożony po określonym przez organ procesowy terminie, o którym strona składająca wniosek została zawiadomiona (art. 170 § 1).

W postępowaniu przygotowawczym prowadzący postępowanie nie może odmówić Tobie i Twojemu obrońcy udziału w czynności, jeżeli złożyłeś wniosek o jej przeprowadzenie i chcesz wziąć w niej udział (art. 315 § 2).

Jeśli podczas śledztwa lub dochodzenia zażadasz udziału w innych czynnościach, prokurator może Ci odmówić udziału w tych czynnościach. Może się to stać w szczególnie uzasadnionym przypadku ze względu na ważny interes postępowania. Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, prokurator może odmówić Ci udziału w czynności, gdy sprowadzenie Cię spowodowałoby poważne trudności (art. 317).

Jeżeli czynność postępowania nie będzie mogła być powtórzona na rozprawie, Ty i Twój obrońca możecie wziąć w niej udział, chyba że opóźnienie w jej przeprowadzeniu spowoduje utratę lub zniekształcenie dowodu (art. 316 § 1).

Jeśli istnieje obawa, że jakiegoś świadka nie będzie można przesłuchać w trakcie rozprawy, możesz zawnioskować o jego przesłuchanie przez sąd lub

zwrócić się do prokuratora o spowodowanie przesłuchania świadka w tym trybie (art. 316 § 3).

Jeśli w postępowaniu dopuszczono dowód z opinii biegłego, Ty i Twój obrońca możecie wziąć udział w jego przesłuchaniu oraz zapoznać się z jego pisemną opinią (art. 318).

6. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie śledztwa lub dochodzenia – również po ich zamknięciu – **możesz żądać dostępu do akt sprawy**. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Prowadzący śledztwo lub dochodzenie może odmówić Ci dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania. Akta mogą być udostępnione w postaci elektronicznej.

Jeżeli przed skierowaniem sprawy do sądu prokurator złożył wobec Ciebie wniosek o tymczasowe aresztowanie lub przedłużenie wobec Ciebie tymczasowego aresztowania – Tobie i Twojemu obrońcy udostępnia się akta sprawy w tej części, która zawiera dowody dołączone do wniosku. Jeżeli istnieje uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej, zeznania takiego świadka nie zostaną Ci udostępnione (art. 156 § 5 i § 5a).

Po skierowaniu sprawy do sądu Ty i Twój obrońca uzyskacie pełny dostęp do akt sprawy i będziecie mogli otrzymać kopie i odpisy żądanych dokumentów lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1).

7. Masz prawo do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania

Przed zamknięciem postępowania możesz wnioskować o końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania. W tej czynności może brać udział Twój obrońca (art. 321 § 1 i 3).

W terminie 3 dni od daty zaznajomienia z materiałami postępowania możesz złożyć wniosek o uzupełnienie postępowania (art. 321 § 5).

Przed końcowym zaznajomieniem z materiałami postępowania masz prawo przejrzenia akt, które mogą być udostępnione również w postaci elektronicznej (art. 321 § 1).

8. Masz prawo zawnioskować o mediację

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a oskarżonym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1).

Postępowanie mediacyjne prowadzi ustanowiony mediator, który musi zachować w tajemnicy przebieg postępowania mediacyjnego (art. 178a).

Pamiętaj, że postępowanie mediacyjne nie kończy postępowania karnego. Jeśli jednak pogodzisz się z pokrzywdzonym, sąd weźmie to pod uwagę przy określaniu wymiaru kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny).

9. Masz prawo wnioskować o umorzenie postępowania

Jeżeli jesteś podejrzany o popełnienie przestępstwa przeciwko mieniu, którego wartość nie przekracza 20000 zł (bez użycia przemocy lub groźby), przestępstwa nieumyślnego uszkodzenia ciała (art. 157 § 3 Kodeksu karnego),

nieumyślnego narażenia na niebezpieczeństwo (art. 160 § 3 Kodeksu karnego) lub spowodowania wypadku drogowego (art. 177 § 1 Kodeksu karnego) i nie byłeś dotychczas karany za przestępstwo umyślne, a zawarłeś ugodę z pokrzywdzonym i naprawiłeś szkodę, postępowanie może zostać umorzone przez prokuratora. Prokurator może uzależnić umorzenie postępowania od dokonania przez Ciebie wpłaty odpowiedniej kwoty w wysokości od 1000 do 20000 zł na cel publiczny (art. 11a).

Jeżeli jesteś podejrzany o popełnienie drobnego fałszerstwa dokumentu (art. 270 § 2a lub art. 270 § 3 lub art. 271 § 2 Kodeksu karnego) i nie byłeś dotychczas karany za przestępstwo umyślne, postępowanie może zostać umorzone przez prokuratora, jeżeli dokonasz wpłaty odpowiedniej kwoty w wysokości od 1000 do 20000 zł na cel publiczny (art. 11b).

10. Masz prawo uzgodnić wymiar kary

W toku postępowania przygotowawczego, w przypadku gdy dolna granica kary pozbawienia wolności za zarzucane Ci przestępstwo jest niższa niż 3 lata, przed skierowaniem aktu oskarżenia możesz uzgodnić z prokuratorem wymiar (wysokość) kary, np. czas trwania pozbawienia wolności lub innych środków (np. czasu trwania zakazu prowadzenia pojazdów). W takim przypadku przysługuje Ci prawo do przejrzenia akt sprawy. Nie przeprowadza się wtedy dalszych czynności, a prokurator, zamiast z aktem oskarżenia, występuje do sądu z wnioskiem o wydanie wyroku skazującego (art. 335 § 1 i 3). Prokurator może także dołączyć taki wniosek do aktu oskarżenia (art. 335 § 2). Wniosek może zostać uwzględniony przez sąd, jeżeli pokrzywdzony się temu nie sprzeciwi (art. 343 § 2).

W toku postępowania sądowego, przed doręczeniem Ci zawiadomienia o terminie rozprawy, w przypadku gdy zarzucone Ci przestępstwo jest

zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, możesz złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego (art. 338a). Sąd może uwzględnić Twój wniosek tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony się nie sprzeciwią (art. 343a § 2).

W toku postępowania sądowego, w przypadku gdy zarzucone Ci przestępstwo jest zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, możesz złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego **również na rozprawie**. Sąd może go uwzględnić tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony nie sprzeciwią się. Jeżeli potrzebujesz obrońcy, a nie masz obrońcy z wyboru, sąd na Twój wniosek może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu (art. 387, art. 387a).

Pamiętaj, jeżeli uzgodniłeś/uzgodniłaś wysokość kary i wymiar innych środków, a sąd wydał wyrok taki, jaki chciałeś/chciałaś, **nie możesz później w apelacji zarzucać** sądowi błędów w ustaleniach faktycznych i rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku albo innego środka związanego z treścią zawartego porozumienia (art. 447 § 5).

11. Udział w postępowaniu przyspieszonym

Stawiane Ci zarzuty mogą być rozpoznane przez sąd w postępowaniu przyspieszonym. To szczególny tryb przewidziany w ustawie, który pozwala na to, abyś w niektórych przypadkach uczestniczył/uczestniczyła w czynnościach przed sądem w drodze wideokonferencji. Policja doręczy Ci wtedy odpis wniosku o rozpoznanie sprawy oraz udostępni kopie dokumentów z akt sprawy przekazanych do sądu (art. 517b § 2a i art. 517e § 1a), a Ty nie będziesz zaprowadzony/zaprowadzona do sądu.

Kiedy bierzesz udział w postępowaniu w drodze wideokonferencji, to:

- 1) w miejscu, w którym przebywasz, w czynnościach uczestniczy Twój obrońca, jeżeli został ustanowiony, oraz tłumacz. Tłumacz będzie obecny, jeśli nie władasz językiem polskim lub jeśli jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarczy porozumiewanie się za pomocą pisma, jak również wtedy, kiedy trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim albo zapoznać się z treścią przeprowadzonego dowodu (art. 517b § 2c i 2d);
- 2) możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od chwili przekazania do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na rozprawie (art. 517ea § 1 i 2).

W postępowaniu przyspieszonym **wniosek** o sporządzenie i doręczenie pisemnego **uzasadnienia wyroku** możesz złożyć na piśmie **w terminie 3 dni** od daty ogłoszenia wyroku albo jego doręczenia (jeżeli ustawa przewiduje jego doręczenie). Wniosek możesz również złożyć ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia (art. 517h § 1).

Masz 7 dni od dnia doręczenia wyroku z uzasadnieniem na ewentualne wniesienie apelacji (art. 517h § 3).

Jako podejrzany co prawda nie masz obowiązku dowodzić swojej niewinności ani dostarczać dowodów na swoją niekorzyść (art. 74 § 1), ale:

1. Masz obowiązek poddać się badaniom:

- 1) oględzinom ciała i badaniom, które nie są połączone z naruszeniem integralności ciała, pobraniu odcisków palców, fotografowaniu oraz okazaniu innym osobom (art. 74 § 2 pkt 1);
- 2) badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz badaniom połączonym z dokonaniem zabiegów na ciele, z wyjątkiem chirurgicznych, pod warunkiem że nie zagraża to zdrowiu, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne (zwłaszcza pobranie krwi, włosów lub wydzielin organizmu, np. śliny); badania powinny być przeprowadzone przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia (art. 74 § 2 pkt 2);
- 3) pobraniu przez policjanta lub inną uprawnioną osobę wymazu ze śluzówki policzków, o ile jest to konieczne i nie zagraża zdrowiu (art. 74 § 2 pkt 3).

Jeżeli nie spełnisz tych obowiązków, możesz zostać zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona, a także będzie można zastosować wobec Ciebie, w niezbędnym zakresie, siłę fizyczną lub środki techniczne służące obezwładnieniu (art. 74 § 3a).

2. Masz obowiązek stawiać się na wezwania, informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Musisz stawić się na każde wezwanie prowadzącego postępowanie i informować go o zmianie swoich danych kontaktowych (np. numeru telefonu, adresu poczty elektronicznej). Gdy zmieniasz miejsce pobytu na dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności, musisz poinformować o tym organ, który prowadzi Twoje postępowanie. Jeśli tego nie zrobisz, możesz zostać zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona (art. 75 § 1 i 2).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie Unii Europejskiej (art. 138).

Jeżeli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz prowadzącego postępowanie o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

Jeśli pisma nie można dostarczyć Ci osobiście, przekazać dorosłemu domownikowi lub do Twojej skrytki pocztowej, pismo to:

- 1) będzie pozostawione w najbliższej placówce pocztowej danego operatora – w przypadku pism przesłanych pocztą;
- 2) będzie pozostawione w najbliższej jednostce Policji lub właściwym urzędzie gminy – w przypadku pism przesłanych w inny sposób.

Informacje o pozostawionym piśmie doręczający umieści w Twojej skrzynce na listy, na drzwiach lub w innym widocznym miejscu. Od tego momentu masz 7 dni na to, by je odebrać. Jeśli tego nie zrobisz, doręczający powiadomi Cię jeszcze raz. **Jeśli nie odbierzesz pisma, będzie ono uznane za doręczone** (art. 133 § 2).

3. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność podczas przesłuchania

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawienia się, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie,

które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

W innych sytuacjach czynność może nie być przeprowadzona pod Twoją nieobecność, jeśli odpowiednio usprawiedliwisz niestawiennictwo i wniesiesz o to, aby nie przeprowadzano czynności bez Ciebie (art. 117 § 2).

Jeśli jesteś obywatelem polskim i przebywasz za granicą i **jeśli się na to zgodzisz**, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez konsula (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne). W takim wypadku nie stosuje się przepisów o obowiązku stawiennictwa i konsekwencjach z tym związanych.

Musisz wiedzieć, że:

Opinia sądowo-psychiatryczna

Prokurator lub sąd może zlecić badania Twojego stanu zdrowia psychicznego. Prokurator lub sąd może poprosić dwóch lekarzy psychiatrów, aby Cię zbadali i powiedzieli, co sądzą o Twoim stanie zdrowia psychicznego. Lekarze wyznaczeni przez prokuratora to biegli. Mogą oni prosić prokuratora, żeby pozwolił też innym lekarzom wypowiedzieć się w sprawie Twojego stanu zdrowia psychicznego. Prokurator może poprosić, aby oprócz lekarzy psychiatrów wypowiedział się seksuolog, jeżeli ocena Twojego zachowania ma związek z pewnymi problemami w sferze seksualnej (art. 202 § 1–3).

Prokurator lub sąd może też poprosić, aby zbadał Cię psycholog. Może też prosić o to lekarzy, np. psychiatrę, aby ocenił, czy w ogóle należy badać Twój stan zdrowia psychicznego (art. 215).

Biegli nie mogą pozostawać ze sobą w związku małżeńskim ani w innym stosunku, który mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich samodzielności (art. 202 § 4).

Opinia biegłych powinna zawierać stwierdzenia dotyczące zarówno Twojej poczytalności w chwili popełnienia zarzucanego czynu, jak i Twojego aktualnego stanu zdrowia psychicznego, a zwłaszcza wskazanie, czy stan ten pozwala na Twój udział w postępowaniu i na prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny, a w razie potrzeby także stwierdzenia co do okoliczności wymienionych w art. 93b Kodeksu karnego (art. 202 § 5).

Wywiad środowiskowy

W razie potrzeby, a w szczególności gdy niezbędne jest ustalenie danych co do Twoich właściwości i warunków osobistych oraz dotychczasowego sposobu życia, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może zarządzić, by kurator sądowy lub inny podmiot uprawniony na podstawie odrębnych przepisów, a w szczególności uzasadnionych wypadkach – Policja, przeprowadzili wywiad środowiskowy na Twój temat.

Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego jest obowiązkowe:

- 1) w sprawach o zbrodnie;
- 2) jeżeli w chwili czynu nie ukończyłeś/ukończyłaś 18 lat;
- 3) jeżeli w chwili czynu nie ukończyłeś/ukończyłaś 21 roku życia, a zarzucono Ci popełnienie umyślnego występku przeciwko życiu.

Jeżeli nie masz w kraju stałego miejsca zamieszkania, wywiadu środowiskowego można nie przeprowadzać.

Wynik wywiadu środowiskowego powinien w szczególności zawierać:

- 1) dane osoby przeprowadzającej wywiad;
- 2) Twoje imię i nazwisko;
- 3) zwięzły opis Twojego dotychczasowego życia oraz dokładne informacje o Twoim środowisku, w tym rodzinnym, szkolnym lub zawodowym, a nadto informacje o Twoim stanie majątkowym i źródłach dochodów;
- 4) informacje dotyczące Twojego stanu zdrowia, a także o nadużywaniu przez Ciebie alkoholu, środków odurzających, środków zastępczych lub substancji psychotropowych;
- 5) własne spostrzeżenia i konkluzje osoby przeprowadzającej wywiad, zwłaszcza dotyczące Twoich właściwości i warunków osobistych oraz dotychczasowego sposobu życia.

Osoba, która przeprowadza wywiad, może jedynie na żądanie sądu, a w postępowaniu przygotowawczym – prokuratora, ujawnić dane o osobach, które dostarczyły informacji w ramach wywiadu środowiskowego.

Osoby, które dostarczyły informacji w ramach wywiadu środowiskowego, mogą być w razie potrzeby przesłuchane w charakterze świadków.

Policja jest zobowiązana udzielić osobie, która przeprowadza wywiad, pomocy przy wykonywaniu zadań związanych z wywiadem środowiskowym, aby zapewnić jej bezpieczeństwo.

Osoba, która została powołana do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, może zostać wyłączona od przeprowadzenia tej czynności. Orzeka o tym sąd, a w postępowaniu przygotowawczym – prokurator; stosuje się w tym przypadku odpowiednio przepisy o wyłączeniu sędziego (art. 214).

Środki zapobiegawcze

W polskim postępowaniu karnym można stosować różne środki, które mają zapobiegać utrudnianiu procesu karnego (środki zapobiegawcze).

Mamy jeden środek zapobiegawczy o charakterze izolacyjnym – tymczasowe aresztowanie, które może zastosować tylko sąd.

Tymczasowego aresztowania nie stosuje się, gdy inne środki zapobiegawcze są wystarczające, np. dozór Policji, który jest środkiem wolnościowym (art. 257 § 1).

Sąd może tymczasowe aresztowanie zmienić na poręczenie majątkowe, pod warunkiem, że zostanie ono wpłacone w określonym terminie. Można poprosić sąd o przedłużenie tego terminu (art. 257 § 2).

Sąd może nie zastosować tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) zagroziłoby poważnie Twojemu życiu lub zdrowiu;
- 2) wywołałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla Ciebie lub Twojej najbliższej rodziny.

Sąd nie zastosuje tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) wymierzono by Ci karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem lub łagodniejszą;
- 2) przestępstwo, które Ci się zarzuca, jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.

W tych przypadkach sąd mimo wszystko może zastosować tymczasowe aresztowanie, gdy ukrywasz się, uporczywie nie stawiasz się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudniasz postępowanie albo nie można ustalić tożsamości oskarżonego lub zachodzi wysokie prawdopodobieństwo orzeczenia

środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu sprawcy w zakładzie zamkniętym (art. 259).

Gdy nie masz ukończonych 18 lat, a sąd zastosuje wobec Ciebie tymczasowe aresztowanie, w celi nie będziesz przebywał/przebywała z dorosłymi. Tylko gdyby zaistniały jakieś szczególne okoliczności, może się zdarzyć, że w Twojej celi będzie przebywała osoba dorosła. Decyzje o tym podejmie administracja zakładu karnego lub aresztu śledczego, kierując się następującymi względami:

- 1) koniecznością oddzielenia tymczasowo aresztowanych od skazanych;
- 2) koniecznością oddzielenia szczególnej kategorii osadzonych, np. byłych funkcjonariuszy służb;
- 3) potrzebą zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w areszcie śledczym;
- 4) zaleceniami lekarskimi, psychologicznymi i rehabilitacyjnymi;
- 5) potrzebą kształtowania właściwej atmosfery wśród tymczasowo aresztowanych;
- 6) koniecznością zapobiegania samoagresji i popełnianiu przestępstw podczas tymczasowego aresztowania;
- 7) wskazaniem organu, do którego dyspozycji zostałeś osadzony / zostałeś osadzona w areszcie śledczym.

Podobne zasady stosuje się również podczas konwojowania (art. 212 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Zamiast tymczasowego aresztowania sąd lub prokurator mogą zastosować:

- 1) poręczenie majątkowe, co oznacza, że Ty albo inna osoba musicie np. wpłacić pieniądze na określone konto, oddać rzeczy w zastaw lub ustanowić hipotekę na dom (art. 266);

- 2) poręczenie pracodawcy albo kierownictwa szkoły lub uczelni lub innego zespołu, co oznacza, że te osoby ręczą, że stawisz się na każde wezwanie i nie będziesz utrudniał/utrudniała postępowania (art. 271);
- 3) poręczenie osobiste, co oznacza, że ktoś ważny i ceniony, np. poseł, senator, prezydent miasta lub ktoś inny godny zaufania, obieca, że stawisz się na każde wezwanie i nie będziesz utrudniał/utrudniała postępowania (art. 272);
- 4) dozór Policji, co oznacza, że będziesz miał/miała różne obowiązki, np. obowiązek by stawić się na komendzie lub komisariacie Policji w oznaczonym terminie. Możesz też mieć zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu, obowiązek zawiadamiania prokuratora lub Policji o zamierzonym wyjeździe oraz o terminie powrotu, zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonym lub z innymi osobami, zakaz zbliżania się do określonych osób na wskazaną odległość, np. 100 metrów, zakaz przebywania w określonych miejscach, np. tam, gdzie przebywa pokrzywdzony. Obowiązek ten może polegać także na innych ograniczeniach Twojej swobody, niezbędnych do wykonywania dozoru (art. 275);
- 5) nakaz okresowego opuszczenia lokalu lub zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość, jeżeli postawiono Ci zarzut przestępstwa popełnionego z użyciem przemocy na szkodę osoby, z którą mieszkałeś (art. 275a);
- 6) zawieszenie Cię w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu albo nakaz, byś się powstrzymał/powstrzymała od określonej działalności. Może to np. dotyczyć prowadzenia działalności gospodarczej (np. produkcji materiałów niebezpiecznych) albo wykonywania zawodu adwokata. Możesz

też mieć nakaz powstrzymania się od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów albo zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne (art. 276);

- 7) zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość, zakaz kontaktów lub zakaz publikacji, w tym za pośrednictwem systemów informatycznych lub sieci telekomunikacyjnych, treści godzących w prawnie chronione dobra pokrzywdzonego, gdy jesteś oskarżony o przestępstwo popełnione w stosunku do członka personelu medycznego, w związku z wykonywaniem przez niego czynności opieki medycznej, lub osoby przybranej personelowi medycznemu do pomocy w związku z wykonywaniem tych czynności, co oznacza, że sąd lub prokurator może stosować ten środek, jeśli np. pobiłeś ratownika medycznego, gdy próbował udzielić Ci pomocy. Ten sam środek można zastosować, gdy zostałeś oskarżony o uporczywe nękanie, czyli stalking, z powodu zawodu wykonywanego przez pokrzywdzonego (art. 276a);
- 8) zakaz opuszczania Polski, który może być połączony z zakazem wydania paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy albo z zakazem wydania takiego dokumentu (art. 277).

Postępowanie przygotowawcze

W śledztwie lub dochodzeniu podczas czynności z Twoim udziałem może być obecny Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

Możesz wskazać inną osobę pełnoletnią, aby była przy Tobie podczas tych czynności. Możesz to zrobić wtedy, gdy nie masz rodziców lub opiekunów albo gdy prokurator uzna, że nie powinni brać udziału w tych czynnościach (art. 299b).

Rozprawa

Rozprawy w sprawach karnych są jawne, co oznacza, że może być na nich obecna publiczność (osoby obce lub znajome, które będą obserwować przebieg rozprawy) (art. 355).

Sąd może wyłączyć jawność rozprawy, jeżeli jawna rozprawa mogłaby:

- 1) wywołać zakłócenie spokoju publicznego;
- 2) obrażać dobre obyczaje;
- 3) ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy;
- 4) naruszyć ważny interes prywatny.

Sąd może także wyłączyć jawność, jeżeli choćby jeden z oskarżonych nie ukończył 18 lat lub na czas przesłuchania świadka, który nie ukończył 15 lat, oraz na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie.

Jeżeli prokurator sprzeciwi się wyłączeniu jawności, rozprawa odbywa się jawnie (art. 360).

Sąd może wyłączyć jawność rozprawy w całości albo w części, co oznacza, że na rozprawie nie będzie publiczności, ale możesz wskazać dwie osoby pełnoletnie, które będą obserwować rozprawę. Po dwie osoby będą mogli również wskazać prokurator i inni uczestnicy procesu. Jeżeli jest kilku oskarżycieli lub oskarżonych, każdy z nich może żądać pozostawienia na sali rozpraw po jednej osobie.

Podczas czynności z udziałem pokrzywdzonego, które są przeprowadzane na rozprawie z wyłączeniem jawności, może być obecna osoba przez niego wskazana.

W przypadku wystąpienia obawy ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne” udział tych osób nie będzie możliwy.

W razie wyłączenia jawności przewodniczący może zezwolić poszczególnym osobom na obecność na rozprawie (art. 361).

Jako oskarżony masz prawo brać udział w rozprawie. Przewodniczący lub sąd mogą uznać Twoją obecność za obowiązkową (art. 374 § 1).

Nie masz ukończonych 18 lat, dlatego rozprawa i posiedzenie w Twojej sprawie może odbyć się z wyłączeniem jawności (art. 360 § 1).

Podczas posiedzenia albo rozprawy może być obecny Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

Możesz wskazać sądowi inną osobę pełnoletnią, aby była przy Tobie podczas posiedzenia albo rozprawy. Możesz to zrobić wtedy, gdy nie masz rodziców lub opiekunów albo gdy sąd uzna, że nie powinni brać udziału w tym posiedzeniu lub tej rozprawie.

Jeżeli sąd uzna, że ta pełnoletnia osoba wskazana przez Ciebie też nie powinna brać udziału w posiedzeniu albo rozprawie, wyznaczy specjalnego urzędnika zwanego asystentem rodziny, aby był obecny podczas posiedzenia lub rozprawy (art. 76a).

Rola organów procesowych

W postępowaniu przygotowawczym postępowanie prowadzą prokurator, Policja i inne organy.

W postępowaniu sądowym w zależności od etapu sprawa jest rozstrzygana przez sąd rejonowy, sąd okręgowy, sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego

Otrzymujesz to pouczenie, bo jesteś pokrzywdzonym.

Jako pokrzywdzony masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że otrzymałeś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.

Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Pokrzywdzony:

1) **jest stroną** w postępowaniu przygotowawczym;

Postępowanie przygotowawcze to etap postępowania karnego, który poprzedza późniejsze wniesienie sprawy do sądu (art. 299 § 1).

2) **może być stroną** (oskarżycielem posiłkowym) w postępowaniu sądowym, jeżeli tego zażąda.

Jeżeli chcesz być oskarżycielem posiłkowym podczas postępowania przed sądem, musisz złożyć oświadczenie. Podaj w nim, że jesteś pokrzywdzonym i że chcesz działać przed sądem jako oskarżyciel posiłkowy. Musisz to zrobić

najpóźniej do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego, czyli momentu przedstawienia zarzutów oskarżenia na rozprawie, o terminie której zostaniesz zawiadomiony (art. 53, art. 54 § 1 i art. 350 § 4). Możesz to zrobić:

- 1) ustnie, to znaczy powiedzieć, i zostanie to zapisane w protokole;
- 2) pisemnie, czyli złożyć pismo.

Jeżeli w przewidzianym terminie nie złożysz oświadczenia, że chcesz być oskarżycielem posiłkowym, nie będziesz mógł/mogła nim być. To spowoduje, że nie będziesz mógł/mogła skorzystać z uprawnień, które w postępowaniu sądowym przysługują oskarżycielowi posiłkowemu (a nie przysługują pokrzywdzonemu).

Reprezentacja pokrzywdzonego:

Za pokrzywdzonego, który nie jest osobą fizyczną, czynności procesowych dokonuje organ uprawniony do działania w jego imieniu.

Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba ubezwłasnowolniona całkowicie lub częściowo, prawa jego wykonuje przedstawiciel ustawowy (opiekun, kurator) albo osoba, pod której stałą pieczęć pokrzywdzony pozostaje.

Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba nieporadna, w szczególności ze względu na wiek lub stan zdrowia, jego prawa może wykonywać osoba, pod której pieczęć pokrzywdzony pozostaje (art. 51).

W razie śmierci pokrzywdzonego prawa, które by mu przysługiwały, mogą wykonywać osoby najbliższe lub osoby pozostające na jego utrzymaniu (art. 52).

Twoje prawa i obowiązki jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym

1. Prawo do korzystania z pomocy prawnej

Możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego.

Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym (art. 87 § 1).

Pełnomocnik może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Pełnomocnik wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić pełnomocnika. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech pełnomocników, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77 i art. 88).

Pełnomocnik wyznaczony przez sąd – pełnomocnik z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić pełnomocnikowi (nie jesteś w stanie ponieść kosztów pełnomocnika bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci pełnomocnika z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a i art. 88).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić pełnomocnikowi (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

W trakcie postępowania przygotowawczego możesz złożyć takie żądanie organowi prowadzącemu postępowanie, który przekaże je do sądu, albo bezpośrednio do sądu. Zawsze napisz, o jaką sprawę chodzi.

2. Prawo do korzystania z pomocy tłumacza

Masz prawo do tłumacza, jeżeli:

- 1) nie znasz języka polskiego;
- 2) jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarcza porozumienie się z Tobą pisemnie;
- 3) jeżeli trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim;
- 4) jeżeli trzeba zapoznać Cię z treścią przeprowadzanego dowodu, a np. jest on w języku, którego nie znasz (art. 204).

3. Prawo do uczestnictwa w czynności procesowej

Jeżeli ma być przeprowadzana czynność, w której masz prawo wziąć udział, zostaniesz powiadomiony o czasie i miejscu tej czynności.

Czynność nie zostanie przeprowadzona:

- 1) jeżeli się nie stawisz, a nie ma dowodu, że o terminie czynności Cię powiadomiono;
- 2) jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że nie stawiałeś się / nie stawiałaś się z powodu przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn (np. wypadek);
- 3) gdy usprawiedliwiłeś/usprawiedliwiłaś odpowiednio swoje niestawiennictwo i wniosłeś/wniosłaś o to, aby nie przeprowadzać czynności bez Ciebie, chyba że ustawa będzie na to pozwalać (art. 117 § 1 i 2).

4. Obecność osoby wskazanej przez pokrzywdzonego

W postępowaniu przygotowawczym możesz wskazać osobę, której ufasz, i poinformować, że chcesz, aby była obecna podczas czynności z Twoim udziałem. Osoba ta będzie mogła być obecna, jeżeli nie uniemożliwi to przeprowadzenia czynności lub nie utrudni jej w istotny sposób (art. 299a § 1).

5. Prawo do ochrony danych osobowych pokrzywdzonego

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie.

Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a i art. 156a).

Pytania zadawane Ci w trakcie przesłuchania nie mogą zmierzać do ujawnienia Twojego miejsca zamieszkania, miejsca pracy. Jest to dozwolone tylko wtedy, gdy ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 191 § 1b).

6. Dostęp do akt sprawy

W każdym momencie śledztwa lub dochodzenia – również po ich zamknięciu – **możesz żądać dostępu do akt sprawy**. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie).

Prowadzący śledztwo lub dochodzenie może odmówić Ci dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania. Akta mogą być udostępnione w postaci elektronicznej.

Jeżeli prokurator odmówi Ci dostępu do akt, musi Cię poinformować o możliwości udostępnienia Ci akt w późniejszym terminie. Powiadomi Cię jednak tylko wtedy, gdy **złożysz wniosek, by to zrobić**.

Prokurator nie może odmówić Ci dostępu do akt sprawy, sporządzania odpisów lub kopii oraz wydania odpisów lub kopii, z chwilą powiadomienia podejrzanego o terminie końcowego zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania (art. 156 § 5).

Po skierowaniu sprawy do sądu, **jeśli jesteś stroną (oskarżycielem posiłkowym)**, możesz uzyskać pełny dostęp do akt sprawy i możesz otrzymać kopie i odpisy żądanych dokumentów lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1).

7. Wniosek o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a oskarżonym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1).

Postępowanie mediacyjne prowadzi ustanowiony mediator, który musi zachować w tajemnicy przebieg postępowania mediacyjnego (art. 178a).

8. Prawo do informacji

Informacja o orzeczeniu sądu

W postępowaniu przygotowawczym możesz złożyć wniosek „na przyszłość” dotyczący przekazania Ci informacji o sposobie zakończenia sprawy w sądzie.

Może to nastąpić listem zwykłym, za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej.

Na podstawie tego wniosku złożonego w postępowaniu przygotowawczym sąd prześle Ci odpis prawomocnego orzeczenia, które kończy postępowanie w sprawie, lub wyciąg z tego orzeczenia. Mogą one zostać przesłane w postaci elektronicznej (art. 299a § 2).

Informacja dotycząca tymczasowego aresztowania

Sąd albo prokurator (w zależności od etapu postępowania) zawiadomią Cię, jeżeli:

- 1) stosowany wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania został uchylony **lub**
- 2) stosowany wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania został zmieniony na inny środek zapobiegawczy (np. dozór Policji, poręczenie majątkowe – co powoduje zwolnienie podejrzanego z aresztu śledczego) **albo**
- 3) podejrzany uciekł z aresztu śledczego.

Jeśli zrezygnujesz z tego uprawnienia i oświadczysz, że nie chcesz być zawiadamiany, nie otrzymasz tych informacji (art. 253 § 3).

Informacja o zarzutach

Możesz złożyć wniosek do sądu, aby powiadomił Cię, jakie zarzuty przedstawiono oskarżonemu oraz jaka jest ich kwalifikacja prawna.

Jeżeli wnioski złożą wielu pokrzywdzonych, informacja o zarzutach i ich kwalifikacji prawnej może zostać umieszczona w ogłoszeniu na stronie internetowej sądu (art. 337a). Wtedy nie otrzymasz informacji skierowanej Tylko do Ciebie.

Termin posiedzenia sądu

Będziesz poinformowany/poinformowana o miejscu i terminie posiedzenia sądu w przedmiocie umorzenia postępowania, warunkowego umorzenia postępowania oraz wydania wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy (art. 339, art. 341 i art. 343).

9. Uprawnienia związane z czynnościami procesowymi

Jeżeli złożyłeś/złożyłaś zawiadomienie o przestępstwie, możesz otrzymać potwierdzenie złożenia tego zawiadomienia. W tym celu musisz złożyć wniosek o wydanie potwierdzenia (art. 304b).

Możesz zawnioskować o to, by prowadzący postępowanie przeprowadził czynność, np. przesłuchał świadka, uzyskał jakiś dokument lub dopuścił dowód z opinii biegłego (art. 315 § 1) – jest to **wniosek dowodowy**.

Prowadzący może nie uwzględnić Twojego wniosku dowodowego, jeśli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
- 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności;
- 4) dowodu nie da się przeprowadzić;
- 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;
- 6) wniosek dowodowy został złożony po określonym przez organ procesowy terminie, o którym strona składająca wniosek została zawiadomiona (art. 170 § 1).

W postępowaniu przygotowawczym prowadzący postępowanie nie może Ci odmówić udziału w czynności, jeżeli złożyłeś wniosek o jej przeprowadzenie i chcesz wziąć w niej udział (art. 315 § 2).

Jeśli podczas śledztwa lub dochodzenia zażadasz udziału w innych czynnościach, prokurator może Ci odmówić tego udziału. Może się to stać w szczególnie uzasadnionym przypadku ze względu na ważny interes postępowania (art. 317).

Jeżeli czynność postępowania nie będzie mogła być powtórzona na rozprawie, możesz wziąć w niej udział, chyba że opóźnienie w jej przeprowadzeniu spowoduje utratę lub zniekształcenie dowodu (art. 316 § 1).

Jeśli istnieje obawa, że jakiegoś świadka nie będzie można przesłuchać w trakcie rozprawy, możesz zawnioskować o jego przesłuchanie przez sąd lub zwrócić się do prokuratora o spowodowanie przesłuchania świadka w tym trybie (art. 316 § 3).

Jeśli w postępowaniu dopuszczono dowód z opinii biegłego, możesz zapoznać się z pisemną opinią biegłego oraz wziąć udział w jego przesłuchaniu (art. 318).

Możesz zażądać, by Cię przesłuchano, jeżeli odstąpiono od tej czynności w śledztwie lub dochodzeniu. Twoje żądanie nie zostanie uwzględnione, jeśli prowadziłoby to do przewlekłości postępowania (art. 315a).

Możesz złożyć wniosek o uzupełnienie śledztwa lub dochodzenia. Wniosek należy złożyć w terminie 3 dni od daty czynności nazywanej końcowym zaznajomieniem podejrzanego z materiałami postępowania (art. 321 § 5).

Możesz złożyć zażalenie na:

- 1) bezczynność organu, jeżeli w ciągu 6 tygodni od złożenia zawiadomienia o przestępstwie nie zostaniesz powiadomiony/powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego – śledztwa lub dochodzenia (art. 306 § 3);
- 2) postanowienie o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania przygotowawczego – śledztwa lub dochodzenia (art. 306 § 1 i 1a). Musisz to zrobić w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia. Na potrzeby sporządzenia zażalenia masz prawo do przejrzenia akt sprawy, które prokurator może udostępnić Ci także w postaci elektronicznej (art. 306 § 1b);
- 3) postanowienia i zarządzenia zamykające drogę do wydania wyroku (chyba że ustawa stanowi inaczej), co do środka zabezpieczającego oraz wtedy, gdy jest to przewidziane w ustawie (art. 459);
- 4) czynności naruszające Twoje prawa (art. 302 § 2).

10. Prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia

Do zamknięcia przewodu sądowego (czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi) masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł od oskarżonego na Twoją rzecz:

- 1) obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej Ci przestępstwem – w całości albo w części;
- 2) zadośćuczynienie za doznaną krzywdę (art. 49a § 1).

11. Zwrot kosztów poniesionych w związku z postępowaniem karnym

Możesz złożyć wniosek do sądu o zwrot wydatków, które poniosłeś/poniosłaś w związku z postępowaniem karnym. Możesz domagać się także wydatków

związanych z ustanowieniem pełnomocnika lub ze stawiennictwem w sądzie (art. 618j i art. 627).

12. Obowiązek usprawiedliwienia nieobecności

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawiennictwa, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

13. Obowiązki pokrzywdzonego

Nie możesz sprzeciwić się poddaniu się oględzinom i badaniom niepołączonym z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym, jeżeli od stanu Twojego zdrowia zależy ustalenie karalności czynu (art. 192 § 1).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (art. 138).

Jeżeli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz prowadzącego postępowanie o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone. W takiej sytuacji nie zapoznasz się z informacjami, które mogą być dla Ciebie ważne.

14. Prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy **skierować** wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji.

UWAGA: Wniosek składa się **za pośrednictwem organu prowadzącego postępowanie albo sądu** (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

Oznacza to, że we wniosku (piśmie) wskazujesz dwóch adresatów:

- 1) organ prowadzący postępowanie przygotowawcze albo sąd oraz
- 2) komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji.

Komendant Wojewódzki (Stołeczny) Policji (*tutaj należy wpisać właściwego komendanta*)

za pośrednictwem

organ prowadzący postępowanie (*tutaj wpisujesz dane tego organu*)

Wniosek składasz w organie prowadzącym postępowanie przygotowawcze albo w sądzie. Organ, który otrzymał wniosek, przekaże ten wniosek komendantowi.

Możesz złożyć wniosek o wykonanie wydanego w Polsce zakazu zbliżania się do Ciebie lub kontaktowania się przez sprawcę z Tobą także w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Jest to tak zwany europejski nakaz ochrony (art. 611w–611wc).

15. Prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu **+48 222 309 900**.

16. Prawo do wystąpienia o kompensatę państwową

Jeśli masz miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, możesz złożyć do sądu wniosek o przyznanie Ci kompensaty państwowej.

Prawo to wynika z ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych.

Kompensata może być przyznana w kwocie pokrywającej wyłącznie:

- 1) utracone zarobki lub inne środki utrzymania,
- 2) koszty związane z leczeniem i rehabilitacją,
- 3) koszty pogrzebu

– będące skutkiem czynu zabronionego, przez który osoba fizyczna:

- 1) poniosła śmierć,
- 2) doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia – trwające dłużej niż 7 dni.

Wniosek możesz złożyć jedynie wtedy, gdy nie możesz uzyskać środków od sprawcy, z tytułu ubezpieczenia lub ze środków pomocy społecznej.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat

Otrzymujesz to pouczenie, bo jesteś pokrzywdzonym.

Jako pokrzywdzony masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Opisane w tym pouczeniu Twoje prawa jako pokrzywdzonego będzie wykonywał Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz (art. 51 § 2), ponieważ jesteś małoletni (to znaczy, że nie masz ukończonych 18 lat albo nie uzyskałaś pełnoletniości przez małżeństwo).

Jeżeli pozostajesz pod władzą rodzicielską, a żadne z Twoich rodziców nie będzie mogło Cię reprezentować (np. gdy jedno z nich lub oboje będą podejrzanymi w sprawie karnej, w której jesteś pokrzywdzonym), sąd opiekuńczy ustanowi dla Ciebie reprezentanta (art. 99 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy).

Twoim reprezentantem w sprawie karnej będzie wtedy adwokat lub radca prawny (art. 99¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Jeżeli w trakcie postępowania ukończysz 18 lat, będziesz mógł samodzielnie korzystać z uprawnień pokrzywdzonego.

Osoba, która będzie wykonywać Twoje prawa (rodzic lub opiekun), potwierdzi swoim podpisem, że otrzymałeś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Pokrzywdzony:

1) **jest stroną** w postępowaniu przygotowawczym;

Postępowanie przygotowawcze to etap postępowania karnego, który poprzedza późniejsze wniesienie sprawy do sądu (art. 299 § 1).

2) **może być stroną** (oskarżycielem posiłkowym) w postępowaniu sądowym, jeżeli tego zażąda.

Jeżeli chcesz być oskarżycielem posiłkowym podczas postępowania przed sądem, musisz złożyć oświadczenie. Podaj w nim, że jesteś pokrzywdzonym i że chcesz działać przed sądem jako oskarżyciel posiłkowy. Musisz to zrobić najpóźniej do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego, czyli momentu przedstawienia zarzutów oskarżenia na rozprawie, o terminie której zostaniesz zawiadomiony (art. 53, art. 54 § 1 i art. 350 § 4). Możesz to zrobić:

- 1) ustnie, to znaczy powiedzieć, i zostanie to zapisane w protokole;
- 2) pisemnie, czyli złożyć pismo.

Jeżeli w przewidzianym terminie nie złożysz oświadczenia, że chcesz być oskarżycielem posiłkowym, nie będziesz mógł/mogła nim być. To spowoduje, że nie będziesz mógł/mogła skorzystać z uprawnień, które w postępowaniu sądowym przysługują oskarżycielowi posiłkowemu (a nie przysługują pokrzywdzonemu).

Twoje prawa i obowiązki jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym

1. Prawo do korzystania z pomocy prawnej

Możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego.

Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym (art. 87 § 1).

Pełnomocnik może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Pełnomocnik wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić pełnomocnika. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech pełnomocników, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77 i art. 88).

Pełnomocnik wyznaczony przez sąd – pełnomocnik z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić pełnomocnikowi (nie jesteś w stanie ponieść kosztów pełnomocnika bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci pełnomocnika z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a i art. 88).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić pełnomocnikowi (np. zaświadczenie o zarobkach, wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

W trakcie postępowania przygotowawczego możesz złożyć takie żądanie organowi prowadzącemu postępowanie, który przekaże je do sądu, albo bezpośrednio do sądu. Zawsze napisz, o jaką sprawę chodzi.

2. Prawo do korzystania z pomocy tłumacza

Masz prawo do tłumacza, jeżeli:

- 1) nie znasz języka polskiego;
- 2) jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarcza porozumienie się z Tobą pisemnie;
- 3) jeżeli trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim;
- 4) jeżeli trzeba zapoznać Cię z treścią przeprowadzanego dowodu, a np. jest on w języku, którego nie znasz (art. 204).

3. Prawo do uczestnictwa w czynności procesowej

Jeżeli ma być przeprowadzana czynność, w której masz prawo wziąć udział, zostaniesz powiadomiony o czasie i miejscu tej czynności.

Czynność nie zostanie przeprowadzona:

- 1) jeżeli się nie stawisz, a nie ma dowodu, że o terminie czynności Cię powiadomiono;
- 2) jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że nie stawiałeś się / nie stawiałaś się z powodu przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn (np. wypadek);
- 3) gdy usprawiedliwiłeś/usprawiedliwiłaś odpowiednio swoje niestawiennictwo i wniosłeś/wniosłaś o to, aby nie przeprowadzać

czynności bez Ciebie, chyba że ustawa będzie na to pozwalać (art. 117 § 1 i 2).

4. Obecność osoby wskazanej przez pokrzywdzonego

W postępowaniu przygotowawczym możesz wskazać osobę, której ufasz, i poinformować, że chcesz, aby była obecna podczas czynności z Twoim udziałem. Osoba ta będzie mogła być obecna, jeżeli nie uniemożliwi to przeprowadzenia czynności lub nie utrudni jej w istotny sposób (art. 299a § 1).

5. Prawo do ochrony danych osobowych pokrzywdzonego

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie.

Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a i art. 156a).

Pytania zadawane Ci w trakcie przesłuchania nie mogą zmierzać do ujawnienia Twojego miejsca zamieszkania, miejsca pracy. Jest to dozwolone tylko wtedy, gdy ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 191 § 1b).

6. Dostęp do akt sprawy

W każdym momencie śledztwa lub dochodzenia – również po ich zamknięciu – **możesz żądać dostępu do akt sprawy**. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie).

Prowadzący śledztwo lub dochodzenie może odmówić Ci dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania. Akta mogą być udostępnione w postaci elektronicznej.

Jeżeli prokurator odmówi Ci dostępu do akt, musi Cię poinformować o możliwości udostępnienia Ci akt w późniejszym terminie. Powiadomi Cię jednak tylko wtedy, gdy **złożysz wniosek, by to zrobić**.

Prokurator nie może odmówić Ci dostępu do akt sprawy, sporządzania odpisów lub kopii oraz wydania odpisów lub kopii, z chwilą powiadomienia podejrzanego o terminie końcowego zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania (art. 156 § 5).

Po skierowaniu sprawy do sądu, **jeśli jesteś stroną (oskarżycielem posiłkowym)**, możesz uzyskać pełny dostęp do akt sprawy i możesz otrzymać kopie i odpisy żądanych dokumentów lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1).

7. Wniosek o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a oskarżonym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1).

Postępowanie mediacyjne prowadzi ustanowiony mediator, który musi zachować w tajemnicy przebieg postępowania mediacyjnego (art. 178a).

8. Prawo do informacji

Informacja o orzeczeniu sądu

W postępowaniu przygotowawczym możesz złożyć wniosek „na przyszłość” dotyczący przekazania Ci informacji o sposobie zakończenia sprawy w sądzie.

Może to nastąpić listem zwykłym, za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej.

Na podstawie tego wniosku złożonego w postępowaniu przygotowawczym sąd prześle Ci odpis prawomocnego orzeczenia, które kończy postępowanie w sprawie lub wyciąg z tego orzeczenia. Może ono zostać przesłane w postaci elektronicznej (art. 299a § 2).

Informacja dotycząca tymczasowego aresztowania

Sąd albo prokurator (w zależności od etapu postępowania) zawiadomią Cię, jeżeli:

- 1) stosowany wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania został uchylony **lub**
- 2) stosowany wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania został zmieniony na inny środek zapobiegawczy (np. dozór Policji, poręczenie majątkowe – co powoduje zwolnienie podejrzanego z aresztu śledczego) **albo**
- 3) podejrzany uciekł z aresztu śledczego.

Jeśli zrezygnujesz z tego uprawnienia i oświadczysz, że nie chcesz być zawiadamiany, nie otrzymasz tych informacji (art. 253 § 3).

Informacja o zarzutach

Możesz złożyć wniosek do sądu, aby powiadomił Cię, jakie zarzuty przedstawiono oskarżonemu oraz jaka jest ich kwalifikacja prawna.

Jeżeli wnioski złożą wielu pokrzywdzonych, informacja o zarzutach i ich kwalifikacji prawnej może zostać umieszczona w ogłoszeniu na stronie

internetowej sądu (art. 337a). Wtedy nie otrzymasz informacji skierowanej
Tylko do Ciebie.

Termin posiedzenia sądu

Będziesz poinformowany/poinformowana o miejscu i terminie posiedzenia sądu w przedmiocie umorzenia postępowania, warunkowego umorzenia postępowania oraz wydania wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy (art. 339, art. 341 i art. 343).

9. Uprawnienia związane z czynnościami procesowymi

Jeżeli złożyłeś/złożyłaś zawiadomienie o przestępstwie, możesz otrzymać potwierdzenie złożenia tego zawiadomienia. W tym celu musisz złożyć wniosek o wydanie potwierdzenia (art. 304b).

Możesz zawnioskować o to, by prowadzący postępowanie przeprowadził czynność, np. przesłuchał świadka, uzyskał jakiś dokument lub dopuścić dowód z opinii biegłego (art. 315 § 1) – jest to **wniosek dowodowy**.

Prowadzący może nie uwzględnić Twojego wniosku dowodowego, jeśli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
- 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności;
- 4) dowodu nie da się przeprowadzić;
- 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;

6) wniosek dowodowy został złożony po zakreślonym przez organ procesowy terminie, o którym strona składająca wniosek została zawiadomiona (art. 170 § 1).

W postępowaniu przygotowawczym prowadzący postępowanie nie może Ci odmówić udziału w czynności, jeżeli złożyłeś wniosek o jej przeprowadzenie i chcesz wziąć w niej udział (art. 315 § 2).

Jeśli podczas śledztwa lub dochodzenia zażadasz udziału w innych czynnościach, prokurator może Ci odmówić tego udziału. Może się to stać w szczególnie uzasadnionym przypadku ze względu na ważny interes postępowania (art. 317).

Jeżeli czynność postępowania nie będzie mogła być powtórzona na rozprawie, możesz wziąć w niej udział, chyba że opóźnienie w jej przeprowadzeniu spowoduje utratę lub zniekształcenie dowodu (art. 316 § 1).

Jeśli istnieje obawa, że jakiegoś świadka nie będzie można przesłuchać w trakcie rozprawy, możesz zawnioskować o jego przesłuchanie przez sąd lub zwrócić się do prokuratora o spowodowanie przesłuchania świadka w tym trybie (art. 316 § 3).

Jeśli w postępowaniu dopuszczono dowód z opinii biegłego, możesz zapoznać się z pisemną opinią biegłego oraz wziąć udział w jego przesłuchaniu (art. 318).

Możesz zażądać, by Cię przesłuchano, jeżeli odstępiono od tej czynności w śledztwie lub dochodzeniu. Twoje żądanie nie zostanie uwzględnione, jeśli prowadziłoby to do przewlekłości postępowania (art. 315a).

Możesz złożyć wniosek o uzupełnienie śledztwa lub dochodzenia. Wniosek należy złożyć w terminie 3 dni od daty czynności nazywanej końcowym zaznajomieniem podejrzanego z materiałami postępowania (art. 321 § 5).

Możesz złożyć zażalenie na:

- 1) bezczynność organu, jeżeli w ciągu 6 tygodni od złożenia zawiadomienia o przestępstwie nie zostaniesz powiadomiony/powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego – śledztwa lub dochodzenia (art. 306 § 3);
- 2) postanowienie o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania przygotowawczego – śledztwa lub dochodzenia (art. 306 § 1 i 1a). Musisz to zrobić w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia. Na potrzeby sporządzenia zażalenia masz prawo do przejrzenia akt sprawy, które prokurator może udostępnić Ci także w postaci elektronicznej (art. 306 § 1b);
- 3) postanowienia i zarządzenia zamykające drogę do wydania wyroku (chyba że ustawa stanowi inaczej) co do środka zabezpieczającego oraz wtedy, gdy jest to przewidziane w ustawie (art. 459);
- 4) czynności naruszające Twoje prawa (art. 302 § 2).

10. Prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia

Do zamknięcia przewodu sądowego (czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi) masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł od oskarżonego na Twoją rzecz:

- 1) obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej Ci przestępstwem – w całości albo w części;
- 2) zadośćuczynienie za doznaną krzywdę (art. 49a § 1).

11. Zwrot kosztów poniesionych w związku z postępowaniem karnym

Możesz złożyć wniosek do sądu o zwrot wydatków, które poniosłeś/poniosłaś w związku z postępowaniem karnym. Możesz domagać się także wydatków

związanych z ustanowieniem pełnomocnika lub ze stawiennictwem w sądzie (art. 618j i art. 627).

12. Obowiązek usprawiedliwienia nieobecności

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawiennictwa, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

13. Obowiązki pokrzywdzonego

Nie możesz sprzeciwić się poddaniu się oględzinom i badaniom niepołączonym z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym, jeżeli od stanu Twojego zdrowia zależy ustalenie karalności czynu (art. 192 § 1).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (art. 138).

Jeżeli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz prowadzącego postępowanie o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone. W takiej sytuacji nie zapoznasz się z informacjami, które mogą być dla Ciebie ważne.

14. Prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy **skierować** wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji.

UWAGA: Wniosek składa się **za pośrednictwem organu prowadzącego postępowanie albo sądu** (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

Oznacza to, że we wniosku (piśmie) wskazujesz dwóch adresatów:

- 1) organ prowadzący postępowanie przygotowawcze albo sąd oraz
- 2) komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji.

Komendant Wojewódzki (Stołeczny) Policji (*tutaj należy wpisać właściwego komendanta*)

za pośrednictwem

organ prowadzący postępowanie (*tutaj wpisujesz dane tego organu*)

Wniosek składasz w organie prowadzącym postępowanie przygotowawcze albo w sądzie. Organ, który otrzymał wniosek, przekaże ten wniosek komendantowi.

Możesz złożyć wniosek o wykonanie wydanego w Polsce zakazu zbliżania się do Ciebie lub kontaktowania się przez sprawcę z Tobą także w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Jest to tak zwany europejski nakaz ochrony (art. 611w–611wc).

15. Prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy)

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu **+48 222 309 900**.

16. Prawo do wystąpienia o kompensatę państwową

Jeśli masz miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, możesz złożyć do sądu wniosek o przyznanie Ci kompensaty państwowej (określonej kwoty pieniężnej).

Prawo to wynika z ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych.

Kompensata może być przyznana w kwocie pokrywającej wyłącznie:

- 1) utracone zarobki lub inne środki utrzymania,
- 2) koszty związane z leczeniem i rehabilitacją,
- 3) koszty pogrzebu

– będące skutkiem czynu zabronionego, przez który osoba fizyczna:

- 1) poniosła śmierć,
- 2) doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia – trwające dłużej niż 7 dni.

Wniosek możesz złożyć jedynie wtedy, gdy nie możesz uzyskać środków od sprawcy, z tytułu ubezpieczenia lub ze środków pomocy społecznej.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach świadka

Otrzymujesz to pouczenie, bo jesteś świadkiem.

Jako świadek masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że otrzymałeś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje prawa i obowiązki jako świadka w postępowaniu karnym

1. Obowiązek stawienia się

Jeśli zostaniesz wezwany/wezwana jako świadek, to musisz stawić się i złożyć zeznania. **Jest to Twój obowiązek jako świadka** (art. 177 § 1).

2. Obowiązek usprawiedliwienia nieobecności

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawienia się, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu

musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Jeśli nie stawisz się i nie usprawiedliwisz swojej nieobecności, mogą Cię spotkać konsekwencje. Są to:

- 1) nałożenie na Ciebie kary pieniężnej;
- 2) zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie;
- 3) aresztowanie (art. 285–287).

3. Prawo do zwrotu kosztów

Masz prawo do zwrotu kosztów, które poniosłeś/poniosłaś w związku z przybyciem na wezwanie (np. koszty podróży, utraconego zarobku).

Jeśli chcesz otrzymać zwrot kosztów, musisz złożyć **wniosek o zwrot kosztów**:

- 1) możesz powiedzieć podczas czynności, że wnosisz o zwrot kosztów, co zostanie zapisane w protokole, **albo**
- 2) złożyć pismo – wniosek o zwrot kosztów.

Termin na złożenie wniosku o zwrot kosztów wynosi **3 dni** od dnia zakończenia czynności, na którą się stawiałeś/stawiałaś (art. 618a–618e i art. 618k).

4. Prawo do korzystania z pomocy prawnej

Jeżeli uważasz, że jest to potrzebne dla ochrony Twoich interesów, możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego. Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym.

Jeżeli nie stać Cię na pełnomocnika, sąd może na Twój wniosek wyznaczyć pełnomocnika z urzędu. Musisz jednak wykazać, że nie stać Cię na opłacenie wynagrodzenia dla pełnomocnika (art. 87 § 2 i art. 88 § 1).

Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator mogą nie zgodzić się na udział w postępowaniu ustanowionego przez Ciebie pełnomocnika.

Może się to stać, jeżeli prokurator albo sąd uzna, że nie wymaga tego obrona Twoich interesów (art. 87 § 3).

5. Prawo do ochrony danych osobowych świadka

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie.

Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a i art. 156a).

Pytania zadawane Ci w trakcie przesłuchania nie mogą zmierzać do ujawnienia Twojego miejsca zamieszkania ani miejsca pracy. Jest to dozwolone tylko wtedy, gdy ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 191 § 1b).

Jeżeli istnieje niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach Twojego lub Twoich najbliższych, mogą zostać zachowane w tajemnicy także okoliczności umożliwiające ujawnienie Twojej tożsamości.

Masz prawo złożyć wniosek o utajnienie Twoich danych. W przypadku utajnienia Twoje imię i nazwisko będzie znał organ prowadzący postępowanie. Nie będzie ich znał np. oskarżony.

Na Twój wniosek **decyzja o utajnieniu** Twoich danych osobowych **może zostać uchylona**. Taki wniosek możesz złożyć do czasu zamknięcia przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji (czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi) (art. 184 – tak zwany świadek anonimowy).

6. Przesłuchanie dostosowane do sytuacji świadka

Możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze **wideokonferencji**. Jest to przesłuchanie przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku (art. 177 § 1a).

Jeżeli nie możesz przyjść do miejsca wskazanego w wezwaniu, bo jesteś chory, jesteś osobą z niepełnosprawnością lub występuje inna przeszkoda, której nie da się usunąć, możesz zostać przesłuchany/przesłuchana **tam, gdzie przebywasz**, np. w domu, w szpitalu (art. 177 § 2).

Jeśli jesteś obywatelem polskim, przebywasz **za granicą i jeśli się na to zgodzisz**, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez **konsula** (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne).

W takim przypadku:

- 1) nie istnieje ustawowy obowiązek stawienia;
- 2) nie mogą zostać wyciągnięte wobec Ciebie konsekwencje, jeśli się nie stawisz;
- 3) nie możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze wideokonferencji;

- 4) nie masz prawa do ochrony przewidzianej dla świadka;
- 5) w przesłuchaniu nie będą brały udziału inne osoby, np. biegły lekarz czy psycholog.

Gdy sprawa toczy się w sądzie i należy się obawiać, że obecność oskarżonego na sali sądowej mogłaby Cię krępować podczas składania przez Ciebie zeznań, przewodniczący może polecić **oskarżonemu, aby wyszedł z sali sądowej** na czas Twojego przesłuchania (art. 390 § 2).

Istnieje też inny sposób – w takiej sytuacji możesz zostać przesłuchany w drodze **wideokonferencji** (art. 390 § 3).

7. Pouczenia i czynności przed przesłuchaniem

Postępowanie przygotowawcze

Przed rozpoczęciem przesłuchania zostaniesz pouczony/pouczona o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy (art. 190 § 1).

Otrzymasz do podpisu oświadczenie, że otrzymałeś pouczenie (art. 190 § 2).

Postępowanie sądowe

Możesz żądać, aby rozprawa była niejawna, jeśli składane zeznania mogłyby narazić na hańbę Ciebie lub osobę dla Ciebie najbliższą (art. 183 § 2).

Przed rozpoczęciem przesłuchania zostaniesz pouczony/pouczona o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy (art. 190 § 1).

Przed rozpoczęciem zeznań masz obowiązek złożenia przyrzeczenia. Sąd może nie odbierać od Ciebie przyrzeczenia wtedy, gdy żadna ze stron obecnych na sali nie zgłosi sprzeciwu.

Jeżeli nie mówisz, jesteś osobą głuchą, przyrzeczenie złożysz przez podpisanie tekstu tego przyrzeczenia (art. 187 i art. 188 § 3).

Nie odbiera się przyrzeczenia:

- 1) od osób, które nie ukończyły 17 lat;
- 2) gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że świadek z powodu zaburzeń psychicznych nie rozumie znaczenia przyrzeczenia;
- 3) gdy świadek jest osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa będącego przedmiotem postępowania lub pozostającego w ścisłym związku z czynem stanowiącym przedmiot postępowania albo gdy za to przestępstwo został skazany;
- 4) gdy świadek był prawomocnie skazany za fałszywe zeznanie lub oskarżenie (art. 189).

8. Prawo do odmowy składania zeznań

Możesz odmówić składania zeznań:

- 1) jeżeli jesteś osobą najbliższą dla oskarżonego (np. małżonkiem, rodzicem, dzieckiem, osobą pozostającą w stosunku przysposobienia, osobą pozostającą we wspólnym pożyciu). Prawo to przysługuje Ci również po ustaniu małżeństwa lub przysposobienia (art. 182 § 1 i 2);
- 2) gdy w innej sprawie jesteś oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem (art. 182 § 3).

Jeżeli przysługuje Ci prawo do odmowy składania zeznań, możesz z niego skorzystać **do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym**.

Jeśli w postępowaniu przygotowawczym złożyłeś/złożyłaś zeznanie, a na rozprawie odmówisz składania zeznań, pierwsze zeznanie nie może być już wykorzystane. Nie może być dowodem ani być odtworzone. **Zeznanie to będzie traktowane tak, jakby go nie było** (art. 186 § 1).

Mimo odmowy składania zeznań mogą zostać ujawnione protokoły oględzin Twojego ciała sporządzone w postępowaniu karnym (art. 186 § 2).

9. Prawo do odmowy odpowiedzi na pytanie

Możesz odmówić odpowiedzi na pytanie, jeżeli odpowiedź mogłaby narazić Ciebie lub osobę dla Ciebie najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (art. 183 § 1).

10. Zwolnienie od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Możesz zostać zwolniony od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytanie, jeżeli pozostajesz z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym (art. 185).

Wniosek o zwolnienie od złożenia zeznania możesz złożyć do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym. W takiej sytuacji, jeśli w postępowaniu przygotowawczym złożyłeś/złożyłaś zeznanie, to nie może być ono już wykorzystane. Nie może być dowodem ani być odtworzone (art. 186 § 1).

Mimo zwolnienia od złożenia zeznania mogą zostać ujawnione protokoły oględzin Twojego ciała sporządzone w postępowaniu karnym (art. 186 § 2).

11. Przeglądanie z udziałem biegłego oraz badania

Jeżeli istnieje wątpliwość co do Twojego stanu psychicznego, rozwoju umysłowego, zdolności postrzegania lub odtwarzania postrzeżeń, możesz być przeglądany/przeglądana z udziałem biegłego lekarza lub biegłego psychologa.

Obecność biegłego lekarza lub biegłego psychologa przy Twoim przeglądaniu **nie wymaga uzyskania** Twojej zgody.

Nie jest to jednak możliwe, gdy odmówiłeś/odmówiłaś składania zeznań lub zostałeś/zostałaś od nich zwolniony/zwolniona z powodu relacji łączących Cię z oskarżonym (art. 192 § 2 i 3).

Jeżeli zgodzisz się, mogą zostać wykonane oględziny Twojego ciała. Możesz także być **zbadany** przez lekarza lub psychologa (art. 192 § 4).

Obecność biegłego lekarza lub biegłego psychologa to nie jest to samo co **badanie** przez biegłego lekarza lub biegłego psychologa.

Jeżeli w trakcie postępowania będzie konieczne ustalenie, czy:

- 1) niektóre osoby należy wyeliminować z kręgu podejrzanych,
- 2) ujawnione ślady mają wartość dowodową:
 - mogą zostać pobrane od Ciebie odciski palców, wymaz ze śluzówki policzków, włosy, ślina, próby pisma, zapach. Nie jest do tego potrzebna Twoja zgoda,
 - możesz również zostać sfotografowany/sfotografowana oraz może zostać nagrany Twój głos,

- za Twoją zgodą biegły może zastosować wobec Ciebie tzw. wykrywacz kłamstw. Są to środki techniczne, które mają na celu kontrolę nieświadomych reakcji Twojego organizmu (art. 192a § 1 i 2).

12. Przesłuchanie świadka ze szczególnymi potrzebami (art. 185e)

Jeżeli występują u Ciebie zaburzenia psychiczne, rozwojowe, zakłócenia zdolności postrzegania lub odtwarzania postrzeżeń i zachodzi uzasadniona obawa, że przesłuchanie w zwykłych warunkach mogłoby wpłynąć negatywnie na Twój stan psychiczny lub byłoby znacznie utrudnione, możesz być przesłuchany/przesłuchana:

- 1) tylko wtedy, gdy Twoje zeznania będą mogły mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;
- 2) tylko raz. **Istnieje wyjątek od zasady przesłuchania tylko raz:** gdy wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub w razie uwzględnienia wniosku dowodowego oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie Twojego pierwszego przesłuchania. Decyzję, czy przesłuchać Cię ponownie, podejmie sąd.

Przesłuchanie przeprowadza sąd z udziałem biegłego psychologa w odpowiednio przystosowanym, przyjaznym pokoju lub innym miejscu dostosowanym do Twoich potrzeb. Przy przesłuchaniu może być Twój opiekun prawny, osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz, osoba, pod której pieczęą pozostajesz, lub wskazana przez Ciebie osoba dorosła. Biegły psycholog biorący udział w przesłuchaniu powinien być osobą płci wskazanej przez Ciebie. Tej zasady nie stosuje się, jeśli będzie to utrudniać postępowanie. Przesłuchanie to jest rejestrowane (nagrany obraz i dźwięk).

13. Przysłuchania świadka pokrzywdzonego przestępstwami z art. 197–199 Kodeksu karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny) (art. 185c)

Jeżeli jesteś pokrzywdzonym w sprawie o przestępstwo zgwałcenia lub wykorzystania seksualnego, możesz być przysłuchany/przysłuchana w charakterze świadka:

- 1) tylko wtedy, gdy Twoje zeznania będą mogły mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;
- 2) tylko raz. **Istnieje wyjątek od zasady przysłuchania tylko raz:** gdy wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przysłuchania, lub w razie uwzględnienia wniosku dowodowego oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie Twojego pierwszego przysłuchania. Decyzję, czy przysłuchać Cię ponownie, podejmie sąd.

Przysłuchanie przeprowadza sąd z udziałem biegłego psychologa w odpowiednio przystosowanym, przyjaznym pokoju. Możesz złożyć wniosek, aby biegły psycholog biorący udział w przysłuchaniu był osobą wskazanej przez Ciebie płci. Tej zasady nie stosuje się, jeśli będzie to utrudniać postępowanie. Przysłuchanie to jest rejestrowane (nagrany obraz i dźwięk).

14. Prawa i obowiązki podczas przysłuchania w zakresie informacji objętych tajemnicą

Jeżeli przysłuchanie ma dotyczyć posiadanych przez Ciebie informacji, które są tajne lub ściśle tajne, możesz złożyć zeznania dopiero wtedy, gdy zostaniesz zwolniony od obowiązku zachowania tajemnicy przez Twojego przełożonego – osobę, która ma do tego uprawnienia (art. 179 § 1).

Jeżeli przesłuchanie ma dotyczyć posiadanych przez Ciebie informacji, które są zastrzeżone, poufne albo objęte tajemnicą zawodową, możesz odmówić składania zeznań, chyba że sąd lub prokurator zwolni Cię od obowiązku zachowania tajemnicy (art. 180 § 1).

Jeżeli przesłuchanie ma dotyczyć posiadanych przez Ciebie informacji objętych tajemnicą notarialną, adwokacką, radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarską, dziennikarską, statystyczną lub tajemnicą Prokuratury Generalnej, możesz być przesłuchany/przesłuchana tylko wtedy, gdy:

- 1) jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości i
- 2) Twoje zeznania są jedynym dowodem, na podstawie którego można ustalić okoliczności ważne dla sprawy.

Decyzję o zezwoleniu na przesłuchanie podejmuje sąd (art. 180 § 2).

Jeżeli jesteś dziennikarzem, nie możesz zostać zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy dotyczącej danych, które doprowadziłyby do ujawnienia autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego podobnego materiału, identyfikacji osób, które zastrzegły swoje dane. Zasada ta nie obowiązuje, gdy chodzi o przestępstwa, o których obowiązkowo trzeba zawiadomić (art. 180 § 3 i 4). Przestępstwa te są wymienione w art. 240 § 1 Kodeksu karnego (np. zabójstwo, pozbawienie wolności, przestępstwo o charakterze terrorystycznym).

Jeżeli jesteś osobą, która została zwolniona z obowiązku zachowania tajemnicy, sąd przesłucha Cię na rozprawie z **wyłączeniem jawności**. Ta zasada nie dotyczy osoby zwolnionej z tajemnicy lekarskiej lub medycznej – za zgodą pacjenta lub innego uprawnionego podmiotu (art. 181). Wówczas rozprawa jest jawna.

15. Zakaz przesłuchiwania

Nie możesz być przesłuchany/przesłuchana, jeżeli jesteś:

- 1) obrońcą podejrzanego (oskarżonego) albo adwokatem lub radcą prawnym, który udzielał porady prawnej zatrzymanemu. Zakaz przesłuchania dotyczy faktów, o których dowiedziałeś/dowiedziałaś się, udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę (art. 178 pkt 1);
- 2) duchownym. Zakaz przesłuchania dotyczy faktów, o których dowiedziałeś się przy spowiedzi (art. 178 pkt 2);
- 3) mediatorem. Zakaz przesłuchania dotyczy faktów, o których dowiedziałeś/dowiedziałaś się od oskarżonego lub pokrzywdzonego, prowadząc postępowanie mediacyjne. Zakaz przesłuchiwania nie dotyczy informacji o przestępstwach, o których obowiązkowo trzeba zawiadomić (art. 178a). Przestępstwa te są wymienione w art. 240 § 1 Kodeksu karnego (np. zabójstwo, pozbawienie wolności, przestępstwo o charakterze terrorystycznym).

16. Prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy skierować wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji.

UWAGA: Wniosek składa się za pośrednictwem organu prowadzącego postępowanie albo sądu (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

Oznacza to, że we wniosku (piśmie) wskazujesz dwóch adresatów:

- 1) organ prowadzący postępowanie przygotowawcze albo sąd oraz
- 2) komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji.

Komendant Wojewódzki (Stołeczny) Policji (*tutaj należy wpisać właściwego komendanta*)

za pośrednictwem

organ prowadzący postępowanie (*tutaj wpisujesz dane tego organu*)

Wniosek składasz w organie prowadzącym postępowanie przygotowawcze albo w sądzie. Organ, który otrzymał wniosek, przekaże ten wniosek komendantowi.

17. Prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc psychologiczną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 2a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu **+48 222 309 900**.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach świadka, który nie ukończył 18 lat

Otrzymujesz to pouczenie, bo jesteś świadkiem.

Jako świadek masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat i jesteś świadkiem w sprawie karnej, niektóre Twoje prawa będą wykonywać Twoi przedstawiciele ustawowi (rodzice lub opiekun).

Pamiętaj, że jeśli nie jesteś pełnoletni/pełnoletnia, wszystkie wnioski (do sądu lub prokuratora) w Twoim imieniu musi składać Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun). Nie możesz tego zrobić samodzielnie, bo nie masz pełnej zdolności do czynności prawnych.

Osoba, która będzie wykonywać Twoje prawa (rodzic lub opiekun), potwierdzi swoim podpisem, że otrzymałeś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje prawa i obowiązki jako małoletniego świadka w postępowaniu karnym

1. Obowiązek stawienia się

Jeśli zostaniesz wezwany/wezwana jako świadek, to musisz stawić się i złożyć zeznania. **Jest to Twój obowiązek jako świadka** (art. 177 § 1).

2. Obowiązek usprawiedliwienia nieobecności

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałeś wezwana do stawienia się, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Jeśli nie stawisz się i nie usprawiedliwisz swojej nieobecności, mogą Ciebie lub Twoich przedstawicieli ustawowych spotkać konsekwencje. Są to:

- 1) nałożenie kary pieniężnej;
- 2) zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie;
- 3) aresztowanie (art. 285–287).

3. Prawo do zwrotu kosztów

Masz prawo do zwrotu kosztów, które poniosłeś/poniosłaś w związku z przybyciem na wezwanie (np. koszty podróży, utraconego zarobku).

Jeśli chcesz otrzymać zwrot kosztów, musisz złożyć **wniosek o zwrot kosztów**:

- 1) możesz powiedzieć podczas czynności, że wnosisz o zwrot kosztów, co zostanie zapisane w protokole, **albo**
- 2) złożyć pismo – wniosek o zwrot kosztów.

Termin na złożenie wniosku o zwrot kosztów wynosi **3 dni** od dnia zakończenia czynności, na którą się stawiłeś/stawiłaś (art. 618a–618e i art. 618k).

4. Prawo do korzystania z pomocy prawnej

Jeżeli uważasz, że jest to potrzebne dla ochrony Twoich interesów, możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego. Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym.

Jeżeli nie stać Cię na pełnomocnika, sąd może na Twój wniosek wyznaczyć pełnomocnika z urzędu. Musisz jednak wykazać, że nie stać Cię na opłacenie wynagrodzenia dla pełnomocnika (art. 87 § 2 i art. 88 § 1).

Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator mogą nie zgodzić się na udział w postępowaniu ustanowionego przez Ciebie pełnomocnika.

Może się to stać, jeżeli prokurator albo sąd uzna, że nie wymaga tego obrona Twoich interesów (art. 87 § 3).

5. Prawo do ochrony danych osobowych świadka

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie.

Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a i art. 156a).

Pytania zadawane Ci w trakcie przesłuchania nie mogą zmierzać do ujawnienia Twojego miejsca zamieszkania ani miejsca pracy. Jest to dozwolone tylko wtedy, gdy ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 191 § 1b).

Jeżeli istnieje niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach Twojego lub Twoich najbliższych, **mogą zostać zachowane w tajemnicy także okoliczności umożliwiające ujawnienie Twojej tożsamości.**

Masz prawo złożyć wniosek o utajnienie Twoich danych. W przypadku utajnienia Twoje imię i nazwisko będzie znał organ prowadzący postępowanie. Nie będzie ich znał np. oskarżony.

Na Twój wniosek **decyzja o utajnieniu** Twoich danych osobowych **może zostać uchylona**. Taki wniosek możesz złożyć do czasu zamknięcia przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji (czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi) (art. 184 – tak zwany świadek anonimowy).

6. Przesłuchanie dostosowane do sytuacji świadka

Możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze **wideokonferencji**. Jest to przesłuchanie przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku (art. 177 § 1a).

Jeżeli nie możesz przyjść do miejsca wskazanego w wezwaniu, bo jesteś chory, jesteś osobą z niepełnosprawnością lub występuje inna przeszkoda, której nie da się usunąć, możesz zostać przesłuchany/przesłuchana **tam, gdzie przebywasz**, np. w domu, w szpitalu (art. 177 § 2).

Jeśli jesteś obywatelem polskim i przebywasz **za granicą i jeżeli się na to zgodzisz**, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez **konsula** (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne).

W takim przypadku:

- 1) nie masz obowiązku stawić się;
- 2) nie mogą zostać wyciągnięte wobec Ciebie konsekwencje, jeśli się nie stawisz;
- 3) nie możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze wideokonferencji;
- 4) nie masz prawa do ochrony przewidzianej dla świadka;
- 5) w przesłuchaniu nie będą brały udziału inne osoby, np. biegły lekarz czy psycholog.

Gdy sprawa toczy się w sądzie i należy się obawiać, że obecność oskarżonego na sali sądowej mogłaby Cię krępować podczas składania przez Ciebie zeznań, przewodniczący może polecić **oskarżonemu, aby wyszedł z sali sądowej** na czas Twojego przesłuchania (art. 390 § 2).

Istnieje też inny sposób – w takiej sytuacji możesz zostać przesłuchany w drodze **wideokonferencji** (art. 390 § 3).

7. Pouczenia i czynności przed przesłuchaniem

Postępowanie przygotowawcze

Jeżeli ukończyłeś/ukończyłaś 17 lat, ale jeszcze nie jesteś pełnoletni/pełnoletnia, przed rozpoczęciem przesłuchania zostaniesz pouczony/pouczona o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy (art. 190 § 1).

Otrzymasz do podpisu oświadczenie, że otrzymałeś pouczenie (art. 190 § 2).

Jeżeli nie ukończyłeś/ukończyłaś 17 lat, przed przesłuchaniem przesłuchujący poinformuje Cię o konsekwencjach zeznania nieprawdy lub zatajenia prawdy wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Postępowanie sądowe

Możesz żądać, aby rozprawa była niejawna, jeśli składane zeznania mogłyby narazić na hańbę Ciebie lub osobę dla Ciebie najbliższą (art. 183 § 2).

Jeżeli ukończyłeś/ukończyłaś 17 lat, ale jeszcze nie jesteś pełnoletni/pełnoletnia, przed rozpoczęciem przesłuchania zostaniesz pouczony/pouczona o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy (art. 190 § 1).

Jeżeli nie ukończyłeś/ukończyłaś 17 lat, sąd poinformuje Cię o konsekwencjach zeznania nieprawdy lub zatajenia prawdy wynikających z ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Przed rozpoczęciem zeznań masz obowiązek złożenia przyrzeczenia. Sąd może nie odbierać od Ciebie przyrzeczenia wtedy, gdy żadna ze stron obecnych na sali nie zgłosi sprzeciwu.

Jeżeli nie mówisz, jesteś osobą głuchą, przyrzeczenie złożysz przez podpisanie tekstu tego przyrzeczenia (art. 187 i art. 188 § 3).

Nie odbiera się przyrzeczenia:

- 1) od osób, które nie ukończyły 17 lat;
- 2) gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że świadek z powodu zaburzeń psychicznych nie rozumie znaczenia przyrzeczenia;
- 3) gdy świadek jest osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa będącego przedmiotem postępowania lub pozostającego w ścisłym związku z czynem stanowiącym przedmiot postępowania albo gdy za to przestępstwo został skazany;

- 4) gdy świadek był prawomocnie skazany za fałszywe zeznanie lub oskarżenie (art. 189).

8. Prawo do odmowy składania zeznań

Możesz odmówić składania zeznań:

- 1) jeżeli jesteś osobą najbliższą dla oskarżonego (np. dzieckiem, osobą pozostającą w stosunku przysposobienia, osobą pozostającą we wspólnym pożyciu). Prawo to przysługuje Ci również po ustaniu małżeństwa lub przysposobienia (art. 182 § 1 i 2);
- 2) gdy w innej sprawie jesteś oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem (art. 182 § 3).

Jeżeli przysługuje Ci prawo do odmowy składania zeznań, możesz z niego skorzystać **do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym**.

Jeśli w postępowaniu przygotowawczym złożyłeś/złożyłaś zeznanie, a na rozprawie odmówisz składania zeznań, pierwsze zeznanie nie może być już wykorzystane. Nie może być dowodem ani być odtworzone. **Zeznanie to będzie traktowane tak, jakby go nie było** (art. 186 § 1).

Mimo odmowy składania zeznań mogą zostać ujawnione protokoły oględzin Twojego ciała sporządzone w postępowaniu karnym (art. 186 § 2).

9. Prawo do odmowy odpowiedzi na pytanie

Możesz odmówić odpowiedzi na pytanie, jeżeli odpowiedź mogłaby narazić Ciebie lub osobę dla Ciebie najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (art. 183 § 1).

10. Zwolnienie od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Możesz zostać zwolniony od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytanie, jeżeli pozostajesz z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym (art. 185).

Wniosek o zwolnienie od złożenia zeznania możesz złożyć do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym. W takiej sytuacji, jeśli w postępowaniu przygotowawczym złożyłeś/złożyłaś zeznanie, to nie może być ono już wykorzystane. Nie może być dowodem ani być odtworzone (art. 186 § 1).

Mimo zwolnienia od złożenia zeznania mogą zostać ujawnione protokoły oględzin Twojego ciała sporządzone w postępowaniu karnym (art. 186 § 2).

11. Przysłuchanie z udziałem biegłego oraz badania

Jeżeli istnieje wątpliwość co do Twojego stanu psychicznego, rozwoju umysłowego, zdolności postrzegania lub odtwarzania postrzeżeń, możesz być przesłuchany/przesłuchana z udziałem biegłego lekarza lub biegłego psychologa.

Obecność biegłego lekarza lub biegłego psychologa przy Twoim przesłuchaniu **nie wymaga uzyskania** Twojej zgody.

Nie jest to jednak możliwe, gdy odmówiłeś/odmówiłaś składania zeznań lub zostałeś/zostałaś od nich zwolniony/zwolniona z powodu relacji łączących Cię z oskarżonym (art. 192 § 2 i 3).

Jeżeli zgodzisz się, mogą zostać wykonane oględziny Twojego ciała. Możesz także być **zbadany** przez lekarza lub psychologa (art. 192 § 4).

Obecność biegłego lekarza lub biegłego psychologa to nie jest to samo co **badanie** przez biegłego lekarza lub biegłego psychologa.

Jeżeli w trakcie postępowania będzie konieczne ustalenie, czy:

- 1) niektóre osoby należy wyeliminować z kręgu podejrzanych,
- 2) ujawnione ślady są dowodem:
 - mogą zostać pobrane od Ciebie odciski palców, wymaz ze śluzówki policzków, włosy, ślina, próby pisma, zapach. Nie jest do tego potrzebna Twoja zgoda,
 - możesz również zostać sfotografowany/sfotografowana oraz może zostać nagrany Twój głos,
 - za Twoją zgodą biegły może zastosować wobec Ciebie tzw. wykrywacz kłamstw. Są to środki techniczne, które mają na celu kontrolę nieświadomych reakcji Twojego organizmu (art. 192a § 1 i 2).

12. Przysłuchanie świadka ze szczególnymi potrzebami (art. 185e)

Jeżeli występują u Ciebie zaburzenia psychiczne, rozwojowe, zakłócenia zdolności postrzegania lub odtwarzania postrzeżeń i zachodzi uzasadniona obawa, że przesłuchanie w zwykłych warunkach mogłoby wpłynąć negatywnie na Twój stan psychiczny lub byłoby znacznie utrudnione, możesz być przesłuchany/przesłuchana:

- 1) tylko wtedy, gdy Twoje zeznania będą mogły mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

- 2) tylko raz. **Istnieje wyjątek od zasady przesłuchania tylko raz:** gdy wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub w razie uwzględnienia wniosku dowodowego oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie Twojego pierwszego przesłuchania. Decyzję, czy przesłuchać Cię ponownie, podejmie sąd.

Przesłuchanie przeprowadza sąd z udziałem biegłego psychologa w odpowiednio przystosowanym, przyjaznym pokoju lub innym miejscu dostosowanym do Twoich potrzeb. Przy przesłuchaniu może być Twój przedstawiciel ustawowy (rodzice, opiekun prawny), osoba, pod której stałą pieczę pozostajesz, osoba, pod której pieczę pozostajesz, lub wskazana przez Ciebie osoba dorosła. Biegły psycholog biorący udział w przesłuchaniu powinien być osobą płci wskazanej przez Ciebie. Tej zasady nie stosuje się, jeśli będzie to utrudniać postępowanie. Przesłuchanie to jest rejestrowane (nagrany obraz i dźwięk).

13. Przesłuchanie małoletniego świadka pokrzywdzonego w sprawie o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXIII, XXV i XXVI Kodeksu karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny) **(art. 185a)**

Jeżeli nie ukończyłeś/ukończyłaś 15 lat i jesteś pokrzywdzonym w sprawie o przestępstwo:

- 1) popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub
- 2) przeciwko wolności, lub
- 3) przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, lub
- 4) przeciwko rodzinie i opiece

możesz być przesłuchany/przesłuchana w charakterze świadka:

- a) tylko wtedy, gdy Twoje zeznania będą mogły mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;
- b) tylko raz. **Istnieje wyjątek od zasady przesłuchania tylko raz:** gdy wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub w razie uwzględnienia wniosku dowodowego oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie Twojego pierwszego przesłuchania. Decyzję, czy przesłuchać Cię ponownie, podejmie sąd.

Przesłuchanie przeprowadza sąd z udziałem biegłego psychologa w odpowiednio przystosowanym, przyjaznym pokoju. Przy przesłuchaniu może być Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun prawny), osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz, lub wskazana przez Ciebie osoba dorosła. Biegły psycholog biorący udział w przesłuchaniu powinien być osobą płci wskazanej przez Ciebie. Tej zasady nie stosuje się, jeśli będzie to utrudniać postępowanie. Przesłuchanie to jest rejestrowane (nagrany obraz i dźwięk).

Na tych samych zasadach możesz być przesłuchany/przesłuchana w charakterze świadka także wtedy, **gdy ukończyłeś/ukończyłaś 15 lat, ale nie masz jeszcze 18 lat, i gdy** jesteś pokrzywdzonym w sprawie o przestępstwo:

- 1) popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub
- 2) przeciwko wolności, lub
- 3) przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, lub
- 4) przeciwko rodzinie i opiece

oraz gdy zachodzi uzasadniona obawa, że przesłuchanie w innych warunkach mogłoby wywrzeć negatywny wpływ na Twój stan psychiczny.

14. Przesłuchanie małoletniego świadka w sprawie o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXV i XXVI Kodeksu karnego (art. 185b)

Jeżeli nie ukończyłeś/ukończyłaś 15 lat i jesteś świadkiem sprawy o przestępstwo:

- 1) popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub
- 2) przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, lub
- 3) przeciwko rodzinie i opiece,

a Twoje zeznania mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, możesz być przesłuchany/przesłuchana tylko raz. **Istnieje wyjątek od zasady przesłuchania tylko raz:** gdy wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub w razie uwzględnienia wniosku dowodowego oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie Twojego pierwszego przesłuchania. Decyzję, czy przesłuchać Cię ponownie, podejmie sąd.

Przesłuchanie przeprowadza sąd z udziałem biegłego psychologa w odpowiednio przystosowanym, przyjaznym pokoju. Przy przesłuchaniu może być Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun prawny), osoba, pod której stałą pieczę pozostajesz, lub wskazana przez Ciebie osoba dorosła. Biegły psycholog biorący udział w przesłuchaniu powinien być osobą płci wskazanej przez Ciebie. Tej zasady nie stosuje się, jeśli będzie to utrudniać postępowanie. Przesłuchanie to jest rejestrowane (nagrany obraz i dźwięk).

Ten sposób przeprowadzenia przesłuchania nie będzie miał zastosowania, jeżeli:

- 1) współdziałałeś/współdziałałaś w popełnieniu czynu zabronionego, o który toczy się postępowanie karne, w którym zeznajesz jako świadek, lub
- 2) popełniony przez Ciebie czyn pozostaje w związku z czynem, o który toczy się postępowanie karne, w którym zeznajesz jako świadek.

Jeżeli ukończyłeś/ukończyłaś 15 lat, a nie masz jeszcze 18 lat, i jesteś świadkiem w sprawie o przestępstwo:

- 1) popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub
- 2) przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, lub
- 3) przeciwko rodzinie i opiece

oraz zachodzi obawa, że bezpośrednia obecność oskarżonego przy przesłuchaniu mogłaby oddziaływać krępująco na Twoje zeznania, możesz być przesłuchany/przesłuchana w drodze **wideokonferencji**.

Ten sposób przeprowadzenia przesłuchania nie będzie miał zastosowania, jeżeli:

- 1) współdziałałeś/współdziałałaś w popełnieniu czynu zabronionego, o który toczy się postępowanie karne, w którym zeznajesz jako świadek, lub
- 2) popełniony przez Ciebie czyn pozostaje w związku z czynem, o który toczy się postępowanie karne, w którym zeznajesz jako świadek.

15. Przesłuchania świadka pokrzywdzonego przestępstwami z art. 197–199 Kodeksu karnego (art. 185c)

Jeżeli jesteś pokrzywdzonym w sprawie o przestępstwo zgwałcenia lub wykorzystania seksualnego i ukończyłeś/ukończyłaś 15 lat, możesz być przesłuchany/przesłuchana w charakterze świadka:

- 1) tylko wtedy, gdy Twoje zeznania będą mogły mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;
- 2) tylko raz. **Istnieje wyjątek od zasady przesłuchania tylko raz:** gdy wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub w razie uwzględnienia wniosku dowodowego oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie Twojego pierwszego przesłuchania. Decyzję, czy przesłuchać Cię ponownie, podejmie sąd.

Przesłuchanie przeprowadza sąd z udziałem biegłego psychologa w odpowiednio przystosowanym, przyjaznym pokoju. Przy przesłuchaniu może być Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun prawny), osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz, lub wskazana przez Ciebie osoba dorosła. Możesz złożyć wniosek, aby biegły psycholog biorący udział w przesłuchaniu był osobą wskazanej przez Ciebie płci. Tej zasady nie stosuje się, jeśli będzie to utrudniać postępowanie. Przesłuchanie to jest rejestrowane (nagrany obraz i dźwięk).

16. Prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy **skierować** wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji.

UWAGA: Wniosek składa się **za pośrednictwem organu prowadzącego postępowanie albo sądu** (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

Oznacza to, że we wniosku (piśmie) wskazujesz dwóch adresatów:

- 1) organ prowadzący postępowanie przygotowawcze albo sąd oraz
- 2) komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji.

Komendant Wojewódzki (Stołeczny) Policji (*tutaj należy wpisać właściwego komendanta*)

za pośrednictwem

organ prowadzący postępowanie (*tutaj wpisujesz dane tego organu*)

Wniosek składasz w organie prowadzącym postępowanie przygotowawcze albo w sądzie. Organ, który otrzymał wniosek, przekaze ten wniosek komendantowi.

17. Prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc psychologiczną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 2a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu **+48 222 309 900**.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

**w sprawie określenia wzorów pisemnych wyjaśnień dla podejrzanego, pokrzywdzonego
i świadka co do zakresu ich uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków
przesłuchania**

Na podstawie art. 300 § 4 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego, który nie ukończył 18 lat;
- 2) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia;
- 3) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat;
- 4) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia;
- 5) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka, który nie ukończył 18 lat;
- 6) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia.

§ 2. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 5. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 6. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 5 do rozporządzenia.

§ 7. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia jest określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia.

§ 8. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2027 r.¹⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych wyjaśnień dla podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. poz. 1659), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w związku z wejściem w życie ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. ...).

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 300 § 4 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzory pisemnych wyjaśnień, o których mowa w art. 300 § 3a k.p.k., odrębne dla osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia oraz osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia wyjaśnień przez te osoby.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 300 § 1 k.p.k. dotyczącej zakresu pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu przygotowawczym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych wyjaśnień dla podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka co do zakresu ich uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania (Dz. U. poz. 1659).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku nr 1 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, w załączniku nr 2 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia, w załączniku nr 3 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat, w załączniku nr 4 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia, w załączniku nr 5 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka, który nie ukończył 18 lat i w załączniku nr 6

wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia.

W związku ze wskazanymi powyżej zmianami Kodeksu postępowania karnego proponuje się uzupełnienie załącznika nr 1, określającego wzór wyjaśnień podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, o informację wynikającą z nowego art. 11a k.p.k., art. 11b k.p.k. i art. 387a k.p.k. oraz załącznika nr 2, określającego wzór wyjaśnień podejrzanego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia, o informację wynikającą z nowego art. 387a k.p.k.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zawartość poszczególnych wyjaśnień jest zgodna z obowiązującym przepisami, a jednocześnie uwzględnia potrzeby określonych grup adresatów oraz realizuje założenie, że efektywne uczestnictwo w postępowaniu jest warunkowane posiadaniem przez uczestnika wiedzy o przysługujących mu uprawnieniach i ciążących na nim obowiązkach. Ich udostępnianie musi uwzględniać, że nie wszyscy, czy to z uwagi na wiek, czy też inne cechy osobowe, mają jednakowe możliwości zrozumienia kierowanego przekazu, tym bardziej, gdy chodzi o formuły prawne, niejednokrotnie uważane za skomplikowane także przez prawników. Aby spełnić wymóg dostępności, wymiar sprawiedliwości musi być przygotowany na przyjęcie osób poniżej 18-go roku życia oraz osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 kwietnia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków
przesłuchania dla podejrzanego, który nie ukończył 18 lat

PODEJRZANY

JESTEŚ PODEJRZANYM O POPEŁNIENIE PRZESTĘPSTWA

Oznacza to, że przedstawiono Ci zarzut/zarzuty popełnienia przestępstwa. Od tego momentu postępowanie, w którym jesteś podejrzanym, będzie się toczyć przeciwko Tobie.

1. POSTĘPOWANIE PRZYGOTOWAWCZE	2. POSTĘPOWANIE SĄDOWE	3. POSTĘPOWANIE WYKONAWCZE
To pierwszy etap. Rozpoczyna go złożenie zawiadomienia o przestępstwie lub ujawnienie przestępstwa przez Policję, prokuraturę lub inne organy prowadzące postępowanie przygotowawcze. Są dwa rodzaje postępowania przygotowawczego: 1) śledztwo, 2) dochodzenie.	To drugi etap. Postępowanie toczy się przed sądem pierwszej instancji. Kończy się wydaniem orzeczenia. Może to być: 1) wyrok albo 2) postanowienie.	To trzeci etap. Jest prowadzony, jeśli orzeczenie sądu trzeba wykonać. Na przykład trzeba zapłacić grzywnę lub przeprosić pokrzywdzonego.
Etap drugi może mieć dwie części. Ta druga część to postępowanie odwoławcze. W tym postępowaniu sprawą zajmuje się sąd drugiej instancji. Jeśli strona (oskarżony, prokurator, oskarżyciel posiłkowy, którym może być pokrzywdzony/pokrzywdzona) nie zgadza się z orzeczeniem sądu pierwszej instancji, może odwołać się do sądu drugiej instancji.		POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE

Jeżeli postępowanie przygotowawcze (kolumna numer 1) kończy się skierowaniem do sądu **aktu oskarżenia** albo **wniosku**, na przykład o:

- ➔ warunkowe umorzenie postępowania albo
- ➔ wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego, w którym jest propozycja kary uzgodnionej z podejrzanym

– rozpoczyna się postępowanie przed sądem (kolumna numer 2).

PRAWO DO SKŁADANIA WYJAŚNIEŃ I PRAWO DO MILCZENIA

Podczas przesłuchania masz prawo opowiedzieć swoją wersję zdarzenia, czyli czynu zabronionego, o który jesteś podejrzany. To są właśnie wyjaśnienia.

Nie musisz udowadniać, że jesteś niewinny. Nie masz też obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść.

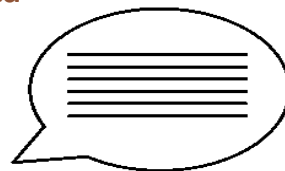
Gdy zostanie Ci przedstawiony zarzut, czyli gdy jesteś podejrzanym, zostaniesz pouczone/pouczona o tym, że możesz:

- ➔ złożyć wyjaśnienia,
- ➔ odmówić złożenia wyjaśnień,
- ➔ odmówić odpowiedzi na wszystkie pytania lub tylko niektóre pytania.

Nie musisz podawać przyczyn, dla których odmawiasz składania wyjaśnień albo odpowiedzi na pytania.

Możesz zażądać, by podczas przesłuchania **był obecny obrońca** (adwokat lub radca prawny).

Jednak jeśli Twój obrońca nie stawia się, to i tak można Cię przesłuchać.

Złożenie wyjaśnień odbywa się ustnie.

W trakcie przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym masz prawo do złożenia wyjaśnień na piśmie. Możesz zażądać tego Ty lub Twój obrońca.

Pamiętaj jednak, że:

- w trakcie pisania nie możesz kontaktować się z innymi osobami,
- przesłuchujący może z ważnych powodów odmówić zgody na pisemne wyjaśnienia.

Wyjaśnienia możesz składać też co do każdego dowodu, gdy będziesz obecny/obecna w trakcie jego przeprowadzania (na przykład przy przesłuchaniu świadka lub podczas wizji lokalnej).

PRAWO DO OBROŃCY

W trakcie postępowania przygotowawczego i sądowego możesz mieć obrońcę – z wyboru albo z urzędu. Nie możesz mieć jednak więcej niż 3 obrońców jednocześnie.

Obrońca z wyboru to dowolnie wybrany obrońca, którego opłacasz Ty lub Twój rodzic albo opiekun.

Obrońca z urzędu to adwokat lub radca prawny, za którego płaci państwo.

Jeśli nie masz 18 lat i nie masz obrońcy, sąd (prezes lub referendarz sądowy) z własnej inicjatywy wyznaczy Ci obrońcę z urzędu. To obowiązek sądu.

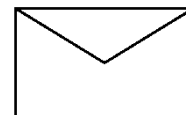
Jeśli zostaniesz skazany/skazana albo postępowanie zostanie warunkowo umorzone, sąd może nakazać Ci zapłacić za pracę obrońcy z urzędu.

Gdy jesteś tymczasowo aresztowany/aresztowana (to znaczy, gdy osadzono Cię w areszcie śledczym, bo zastosowano wobec Ciebie tak zwany środek zapobiegawczy), ze swoim obrońcą możesz:

- > rozmawiać osobiście (sam na sam),
- > kontaktować się listownie.

W wyjątkowych sytuacjach, gdy wymaga tego dobro postępowania, prokurator może być obecny przy Twojej rozmowie z obrońcą albo upoważnić do tego kogoś innego (ale tylko przez pierwszych 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania).

Z tych samych powodów prokurator może kontrolować Twoją korespondencję z obrońcą. Ta kontrola nie może trwać dłużej niż 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania.

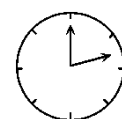
Jeżeli w toku postępowania **ukończysz 18 lat i sąd cofnie wyznaczonego dla Ciebie obrońcę z urzędu**, a nie stać Cię, by zapłacić obrońcy wynagrodzenie, możesz poprosić sąd o wyznaczenie obrońcy z urzędu.

W postępowaniu przygotowawczym:

- > na każdym etapie.

W postępowaniu sądowym:

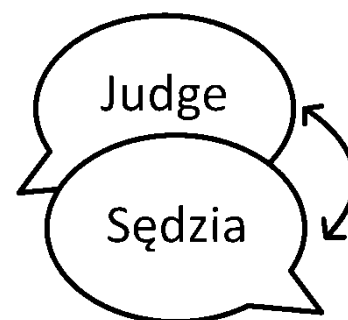
- > w terminie 7 dni od doręczenia Ci aktu oskarżenia. Jeśli złożysz wniosek po terminie albo nie przedstawisz w nim dowodów na to, że nie stać Cię na obrońcę, wniosek może zostać rozpoznany po wyznaczonym pierwszym terminie rozprawy albo posiedzenia sądu,
- > po pierwszym terminie rozprawy albo posiedzenia sądu. Musisz to zrobić tak, żeby nie było potrzeby zmiany kolejnego terminu rozprawy lub posiedzenia.

TŁUMACZ

Osobie, która nie mówi wystarczająco dobrze po polsku, pomaga tłumacz. Tłumacz może uczestniczyć w przesłuchaniu albo przy zapoznaniu z treścią dowodu.

Tłumacz przysługuje wtedy, gdy nie mówisz po polsku lub jeśli jest to potrzebne, bo jesteś osobą głuchą lub nie mówisz.

PRAWO DO INFORMACJI

Masz prawo do informacji. W szczególności do:

- > informacji, o co jesteś podejrzany/podejrzana i jaki postawiono Ci zarzut (jaki czyn jest Ci zarzucany),
- > informacji o dodatkowych zarzutach (uzupełnieniu zarzutów),
- > informacji o zmianie zarzutów,
- > informacji o kwalifikacji prawnej przestępstwa, które Ci się zarzuca (dotyczy to na przykład wskazania artykułu z Kodeksu karnego).

Możesz żądać:

- > podania ustnie podstaw postawionych Ci zarzutów,
- > uzasadnienia zarzutów na piśmie w terminie 14 dni,
- > zawiadomienia o terminie, w którym możesz zapoznać się z materiałami postępowania.

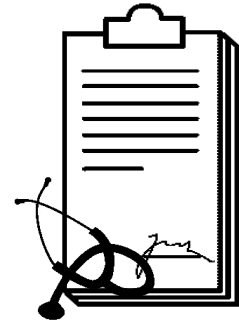
PRAWO DO SKŁADANIA WNIOSKÓW

Na każdym etapie postępowania masz prawo do składania wniosków dowodowych.

Takimi dowodami mogą być: przesłuchanie świadka, opinia biegłego, dokument, badanie lekarskie.

Wniosek dowodowy może **nie zostać** uwzględniony, gdy:

- ➔ niedopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu (na przykład przeprowadzenie dowodu jest niezgodne z prawem),
- ➔ dowód jest nieistotny dla sprawy,
- ➔ dowód ma stwierdzić coś, co zostało udowodnione,
- ➔ dowód jest bezużyteczny. Z dowodu nie wynika to, co podlega udowodnieniu (na przykład wniosek o przesłuchanie świadka bez wskazania, o co sąd ma go zapytać),
- ➔ niemożliwe jest przeprowadzenie dowodu (na przykład gdy świadek zmarł lub gdy dokument został zniszczony),
- ➔ zmierza w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania,
- ➔ został złożony po terminie, a o tym terminie Cię powiadomiono.

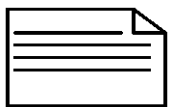

Jeśli złożyłeś/złożyłaś wniosek o wykonanie czynności, to **prowadzący postępowanie przygotowawcze** (śledztwo lub dochodzenie) **nie może odmówić udziału** w tej czynności Tobie ani Twojemu obrońcy.

Możesz żądać udziału również we wszystkich innych czynnościach postępowania (czyli także tych, o które to nie Ty wносиłeś/wnosiłaś).

Prokurator może odmówić Ci udziału w takich czynnościach **tylko w szczególnych wypadkach** – gdy zagrożony jest ważny interes postępowania albo gdy doprowadzenie Cię na czynność wiązałoby się z poważnymi trudnościami (gdy jesteś na przykład tymczasowo aresztowany/aresztowana).

Możesz być obecny/obecna przy czynności, która jest niepowtarzalna, chyba że przez zwłokę zachodzi niebezpieczeństwo zniekształcenia lub utraty dowodu.

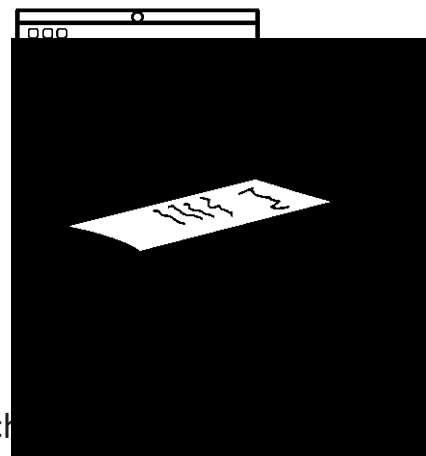

Gdy martwisz się, że świadka nie będzie można przesłuchać na rozprawie (na przykład gdy jest poważnie chory lub może umrzeć), możesz poprosić, aby przesłuchał go sąd, albo poprosić pisemnie prokuratora o wystąpienie do sądu z prośbą o przesłuchanie tego świadka.

Możesz zapoznawać się z treścią pisemnej opinii biegłego, a także brać udział w jego przesłuchaniu.

PRAWO DOSTĘPU DO AKT SPRAWY

Możesz żądać dostępu do akt sprawy oraz otrzymania kopii i odpisów tych dokumentów. Możesz zażądać ich wydania odpłatnie lub sporządzić je samodzielnie (na przykład sfotografować). Masz do tego prawo w postępowaniu przygotowawczym oraz w postępowaniu sądowym (również po ich zakończeniu).

W postępowaniu przygotowawczym w szczególnych przypadkach, gdy interes państwa albo dobro postępowania, można odmówić Ci dostępu do akt.

Gdy prokurator wniósł do sądu wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania albo wniósł do sądu wniosek o przedłużenie tymczasowego aresztowania:

—> udostępnia Ci się akta w zakresie obejmującym dowody zawarte we wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania.

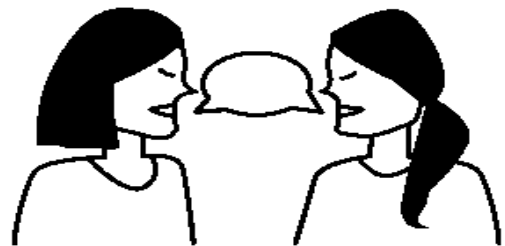
Jeśli istnieje obawa niebezpieczeństwa dla świadka albo jego najbliższych, zeznania tego świadka nie będą Ci udostępniane.

KOŃCOWE ZAZNAJOMIENIE Z MATERIAŁAMI POSTĘPOWANIA

Ty lub Twój obrońca możecie zapoznać się z materiałami postępowania pod koniec postępowania przygotowawczego. Prokuratura, Policja albo inny organ prowadzący postępowanie poinformują Cię o tej możliwości, gdy tego zażądasz.

- ➔ Przed końcowym zapoznaniem z materiałami postępowania masz prawo wglądu do akt – w formie papierowej i elektronicznej.

Po zapoznaniu z materiałami postępowania masz **3 dni** na to, by wnieść o uzupełnienie postępowania (na przykład o przeprowadzenie dodatkowych dowodów).

PRAWO DO MEDIACJI

Możesz wnieść o skierowanie sprawy do mediacji.

Mediacja jest metodą rozwiązywania konfliktów, w której osoba zaufana (mediator) pomaga w znalezieniu korzystnego rozwiązania dla obu stron postępowania (pokrzywdzonego i oskarżonego).

Jakie są korzyści mediacji?

- ➔ Mediacja stwarza warunki wzajemnego zrozumienia.
- ➔ Mediacja pomaga w zawarciu porozumienia.
- ➔ Mediacja umożliwia uzgodnienie z pokrzywdzonym sposobu naprawienia szkody.
- ➔ Zawarcie porozumienia jest brane pod uwagę przez sąd przy wydawaniu orzeczenia w sprawie.
- ➔ Mediator, który prowadzi mediację, musi zachować w tajemnicy jej przebieg. Mediacja ma poufny charakter.

O mediację może wnieść też pokrzywdzony. Może ją również zaproponować organ prowadzący postępowanie.

Udział w mediacji jest **dobrowolny**. Oznacza to, że nie musisz się na nią godzić.

UMORZENIE POSTĘPOWANIA

Czasami, jeżeli popełniłeś drobne przestępstwo, prokurator może umorzyć postępowanie, o ile uzna, że nie trzeba kierować sprawy do sądu.

PRAWO DO UZGODNIENIA KARY

Istnieje możliwość zakończenia postępowania karnego wydaniem przez sąd wyroku akceptującego uzgodnienia podejrzanego i prokuratora co do kary i środków karnych.

Pamiętaj, że takie uzgodnienie jest możliwe tylko wtedy, gdy zarzucany Ci czyn zabroniony jest występkiem (dolna granica kary pozbawienia wolności za zarzucane Ci przestępstwo jest niższa niż 3 lata). Uzgodnienie musi nastąpić, zanim prokurator skieruje do sądu akt oskarżenia, i musi ono uwzględniać prawa pokrzywdzonego.

W tym wypadku masz prawo do zapoznania się z aktami.

Co może zrobić prokurator?

- ➔ Prokurator może przekazać do sądu tylko wniosek o skazanie i wymierzenie uzgodnionych z Tobą kar lub innych środków. Może tak postąpić, gdy przyznajesz się do winy, a w świetle Twoich wyjaśnień okoliczności popełnienia przestępstwa i Twoja wina nie budzą wątpliwości, a Twoja postawa wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte. To pozwala prokuratorowi na odstąpienie od przeprowadzania innych dowodów albo przeprowadzenie tylko tych, które są niezbędne.
- ➔ Prokurator może przekazać do sądu akt oskarżenia wraz z wnioskiem o skazanie i wymierzenie uzgodnionych z Tobą kar lub innych środków. Może tak postąpić, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i Twoja wina

nie budzą wątpliwości, Twoje oświadczenia dowodowe nie są sprzeczne z ustaleniami dokonanymi w postępowaniu przygotowawczym, a Twoja postawa wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte.

Sąd może uwzględnić taki wniosek tylko wtedy, gdy nie sprzeciwi się mu pokrzywdzony. Pokrzywdzony musi być prawidłowo powiadomiony o terminie posiedzenia, na którym sąd będzie zajmował się wnioskiem.

PRAWO DO ZŁOŻENIA WNIOSKU O WYDANIE WYROKU SKAZUJĄCEGO

Gdy jesteś oskarżony/oskarżona o przestępstwo zagrożone karą nie większą niż 15 lat pozbawienia wolności, możesz złożyć wniosek o wymierzenie Ci określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Wniosek może też dotyczyć wydania orzeczenia co do kosztów postępowania. Możesz to zrobić samodzielnie:

- ➔ **przed doręczeniem Ci zawiadomienia o terminie rozprawy.** Sąd może uwzględnić wniosek tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony się temu nie sprzeciwią,
- ➔ **na rozprawie.** Sąd może uwzględnić wniosek tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony nie sprzeciwią się.

OGRANICZENIA ZARZUTÓW APELACJI

Jeśli **uzgodniłeś/uzgodniłaś wysokość kary albo złożyłeś/złożyłaś wniosek o skazanie i wymierzenie ustalonych kar, podstawą apelacji (czyli odwołania od wyroku sądu pierwszej instancji) nie mogą** być zarzuty:

- Związane
z treścią
zawartego
porozumienia

- ➔ błędu w ustaleniach faktycznych (na przykład to, że nie zgadzasz się z opisem zdarzenia),
 - ➔ rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niestusznego zastosowania albo braku zastosowania środka zabezpieczającego, przepadku

albo innego środka (na przykład nie zgadzasz się z wysokością kary pozbawienia wolności albo uważasz, że orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów jest zbyt długi).

TWOJE OBOWIĄZKI

Jako podejrzany masz obowiązek:

- > poddać się oględzinom ciała i określonym badaniom, a także poddać się pobraniu wymazu ze śluzówki policzków przez policjanta lub inną uprawnioną osobę,
- > stawiać się na wezwania,
- > poinformować prowadzącego postępowanie, jeżeli zmienisz miejsce pobytu na czas dłuższy niż 7 dni,
- > poinformować prowadzącego postępowanie, że zmieniłeś/zmieniłaś numer telefonu, faksu, adres poczty elektronicznej.

Jeżeli tego nie zrobisz, mogą spotkać Cię przykre konsekwencje. Możesz na przykład zostać zatrzymany/zatrzymana lub doprowadzony/doprowadzona.

USPRAWIEDLIWIENIE NIESTAWIENICTWA NA WEZWANIE

Sąd lub organ postępowania przygotowawczego (na przykład prokurator, Policja) może Cię wezwać do tego, byś w wyznaczonym terminie osobiście stawił się/stawiła się w celu przeprowadzenia różnych czynności.

Co zrobić, gdy nie możesz stawić się osobiście w tym dniu?

Gdy jesteś chory/chora, **musisz uzyskać i przedstawić zaświadczenie wystawione przez lekarza sądowego**. Inne zwolnienie (od lekarza z przychodni, który nie jest lekarzem sądowym, popularne L-4) albo inne zaświadczenie nie są wystarczające.

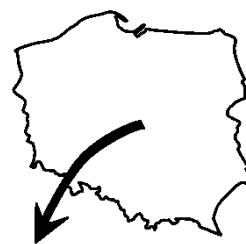
Wykaz lekarzy sądowych prowadzi prezes każdego sądu okręgowego. Wykaz ten znajdziesz na stronie internetowej sądu okręgowego w zakładce „Lekarze sądowi”.

Gdy usprawiedliwisz swoje niestawienie, możesz wnieść o to, aby nie przeprowadzano czynności bez Ciebie.

Czynności nie przeprowadza się, gdy Cię nie ma, a brakuje dowodu, że zawiadomiono Cię o czynności, oraz gdy jest uzasadnione przypuszczenie, że Twoja nieobecność jest wynikiem siły wyższej (przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn).

A co, gdy przebywasz za granicą?

Możesz zostać wtedy przesłuchany/przesłuchana przez konsula, ale **tylko za Twoją zgodą**.

Nie stosuje się wtedy przepisów o obowiązku stawiennictwa i konsekwencjach niestawiennictwa na przesłuchanie i udziale biegłych.

KTO MOŻE CI TOWARZYSZYĆ PODCZAS PRZESŁUCHANIA

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat, podczas **śledztwa lub dochodzenia** może być z Tobą przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun) lub osoba, pod której pieczęą pozostajesz, albo osoba pełnoletnia, którą wskażesz. Przedstawiciel ustawowy zawsze powinien działać na Twoją korzyść.

Podczas czynności śledztwa lub dochodzenia mogą być obecni przedstawiciel ustawowy lub osoba pełnoletnia, którą wskażesz. Osoby te nie będą mogły brać udziału w czynności, jeżeli ich obecność nie będzie dla Ciebie korzystna lub będzie utrudniać te czynności.

Na Twój wniosek podczas posiedzenia lub rozprawy **w sądzie** może być z Tobą

przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun) lub osoba, pod której pieczęą pozostajesz.

Jeżeli nie masz takiej osoby lub udział takiej osoby może naruszać Twoje prawa lub interesy, jest niecelowy z uwagi na Twoje dobro, uniemożliwia

przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia je w istotny sposób, możesz wskazać inną osobę pełnoletnią.

Jeżeli nie wskażesz takiej osoby lub ją wskażesz, ale jej obecność może prowadzić do naruszenia Twoich praw lub interesów, jest niecelowa ze względu na Twoje dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia je w istotny sposób, przewodniczący (sędzia) wyznacza dla Ciebie asystenta rodziny.

Asystent rodziny będzie z Tobą na rozprawie lub na posiedzeniu.

Wzór

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia

Minister Sprawiedliwości wydał
rozporządzenie i załącznik do rozporządzenia.
Załącznik nazywa się **Pouczenie**
o uprawnieniach i obowiązkach
podejrzanego.

To jest tekst łatwy do czytania i zrozumienia
Pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach
podejrzanego.

To opracowanie ma pomóc Ci zrozumieć,
jakie prawa i obowiązki ma podejrzaný
w postępowaniu karnym.

Rozporządzenie znajdziesz w Dzienniku
Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
Poproś o pomoc osobę wspierającą.

Podejrzany może być każdy człowiek.
Kobieta, mężczyzna.

Postępowanie karne to praca Policji,
prokuratury, innych uprawnionych służb oraz
sądu.

Wszyscy oni sprawdzają, czy ktoś popełnił
przestępstwo.

Przestępstwo to na przykład kradzież,
oszustwo, pobicie.

Najpierw jest **postępowanie
przygotowawcze**.

Prowadzi je Policja, prokurator.

Czasami postępowanie przygotowawcze
mogą prowadzić inne służby, na przykład
Straż Graniczna.

Oni przygotowują akt oskarżenia albo
wniosek, na przykład o skazanie albo
warunkowe umorzenie postępowania.

Potem jest **postępowanie sądowe**.

Na końcu jest orzeczenie sądu.

Może to być wyrok albo postanowienie.

Jeśli:

- zgłosiłeś na Policję, że ktoś popełnił przestępstwo, albo
 - na przykład Policja, Straż Graniczna, prokurator wykryli przestępstwo,
- to zaczyna się **postępowanie przygotowawcze**.

To śledztwo albo dochodzenie.

Teraz osoba, która prowadzi postępowanie przygotowawcze, szuka informacji i dowodów przestępstwa.

Postępowanie może prowadzić policjant lub prokurator.

Kiedy Policja lub prokurator podejrzewa, kto mógł popełnić przestępstwo, może zatrzymać taką osobę.

To się nazywa **zatrzymanie**.

Policja lub prokurator zatrzymuje **podejrzanego**.

Jeśli ktoś jest podejrzanym, to nie oznacza, że popełnił przestępstwo.

To będzie ustalane.

Osobę można zatrzymać na 48 godzin.

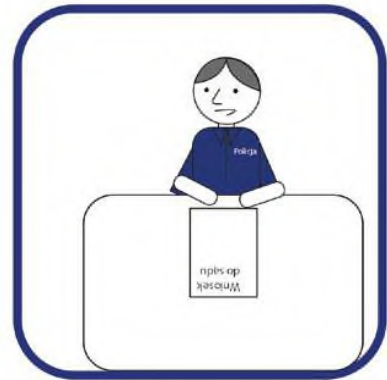
Na przykład Policja zatrzymała podejrzanego w poniedziałek o godzinie 16.35.

Policja musi go wypuścić najpóźniej w środę o godzinie 16.35.

Gdy prokurator uzna, że nie może podejrzanego zwolnić w ciągu 48 godzin, pisze do sądu **wniosek o tymczasowe aresztowanie**.

Sąd może wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu. Albo sąd może wypuścić podejrzanego.

Przykład:

Policja zatrzymała podejrzanego w poniedziałek o godzinie 16.35. W środę o godzinie 16.00 prokurator składa do sądu wniosek, żeby aresztować podejrzanego. Sąd musi zająć się tą sprawą do czwartku do godziny 16.00.

Czyli ma na to 24 godziny.

Jeśli sąd tego nie robi, to Policja musi wypuścić podejrzanego.

Sąd może zgodzić się na tymczasowe aresztowanie, jeśli obawia się, że podejrzanym może na przykład uciec lub ukryć się. Albo że podejrzanym może popełnić inne poważne przestępstwo.

Tymczasowe aresztowanie oznacza, że podejrzanym przebywa w areszcie, czyli nie jest na wolności.

W sprawie karnej oprócz podejrzanego bierze udział pokrzywdzony. Mogą też brać udział świadkowie.

Pokrzywdzony to osoba, której ktoś zrobił coś złego. Na przykład ją pobił, okradł lub oszukał.

Świadek widział przestępstwo lub coś o nim wie. Na przykład zna osobę, która popełniła przestępstwo.

Pokrzywdzony i świadek składają **zeznania**. To znaczy, że mówią to, co wiedzą na temat przestępstwa. Jest to zapisywane w protokole.

Pokrzywdzony i świadek muszą podpisać protokół.

Podejrzany też jest przesłuchiwany. Podejrzany nie składa zeznań. To, co mówi podejrzany, nazywa się **wyjaśnieniami**.

Gdy Policja i prokurator zebrali informacje i dowody i uważają, że podejrzany popełnił przestępstwo, to piszą do sądu.

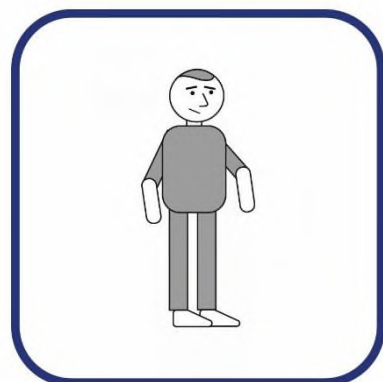
Mogą napisać:

- wniosek o warunkowe umorzenie postępowania,
- wniosek o skazanie,
- **akt oskarżenia.**

W akcie oskarżenia podejrzanego nazywa się **oskarżonym**. **Oskarżony** to osoba, która mogła popełnić przestępstwo.

Sąd ustali, czy są na to dowody.

W akcie oskarżenia są też informacje:

- jakie przestępstwo mógł popełnić oskarżony. **To są zarzuty,**
- jakie zebrano dowody.

Czasami też można tam znaleźć informację, jaką oskarżony powinien otrzymać karę.

Teraz rozpoczyna się **postępowanie sądowe**.

Prokurator lub sąd opowiadają krótko, jaki zarzut jest w akcie oskarżenia.

Sąd prowadzi postępowanie.

Sąd sprawdza, jak było naprawdę. Sprawdza, czy oskarżony jest winny. Potem wyda wyrok (czasem postanowienie).

1. Wyjaśnienia

Jeśli jesteś podejrzany w postępowaniu karnym, w czasie **przesłuchania** możesz:

- składać wyjaśnienia, czyli wytłumaczyć, co się stało,
- odmówić składania wyjaśnień,
- odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania.

Nie musisz mówić, dlaczego odmawiasz składania wyjaśnień lub odpowiedzi na pytania.

W czasie przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym możesz powiedzieć, że chcesz składać wyjaśnienia na piśmie. Policjant lub prokurator może odmówić. Ale musi Ci wyjaśnić, dlaczego odmawia.

Ważne! W czasie gdy pisziesz wyjaśnienia, nie możesz kontaktować się z innymi osobami.

Gdy będziesz przy tym, jak Policja lub prokurator sprawdza dowody przestępstwa (na przykład ogląda nagrania z kamer na ulicy), możesz złożyć wyjaśnienia do tego dowodu.

2. Pomoc prawna

Jako podejrzany w postępowaniu karnym masz prawo do pomocy obrońcy. Możesz wybrać jednego obrońcę, dwóch lub trzech obrońców.

Jeśli zostałeś tymczasowo aresztowany, możesz rozmawiać z obrońcą bez świadków. Możesz też pisać z aresztu listy do obrońcy.

Czasami w postępowaniu przygotowawczym:

- podczas Twoich rozmów z obrońcą będą obecni prokurator lub osoba upoważniona przez prokuratora,
- Twoja korespondencja z obrońcą będzie kontrolowana. To znaczy, że prokurator może czytać to, co piszesz do obrońcy.

Takie sytuacje mogą trwać najwyżej 14 dni od tymczasowego aresztowania.

Jeśli udowodnisz, że nie masz pieniędzy, sąd może wybrać dla Ciebie **obrońcę z urzędu**. Za obrońcę z urzędu nie musisz płacić. Musisz złożyć taki wniosek do sądu.

Na koniec postępowania może zapaść wyrok, że jesteś winny.

Wyjątkowo, na przykład gdy okaże się, że masz pieniądze, sąd może kazać Ci zapłacić za obrońcę z urzędu.

3. Usprawiedliwianie nieobecności

Jeśli jesteś chory i nie możesz przyjść na Policję, do prokuratora albo do sądu, musisz przesłać zaświadczenie lekarskie.

Ważne! Takie zaświadczenie może napisać tylko **lekarz sądowy**.

Możesz też usprawiedliwić nieobecność w innych sytuacjach. Na przykład gdy zdarzy się wypadek i nie możesz przyjść.

4. Pomoc tłumacza

Jeśli nie znasz dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z pomocy tłumacza.

Nie będziesz płacić za tłumacza.

Tłumacz będzie w każdej sytuacji, w której bierzesz udział. Na przesłuchaniu Ciebie, przesłuchaniu świadków, na rozprawie w sądzie.

Dostaniesz przetłumaczony akt oskarżenia.
Dostaniesz też inne dokumenty i decyzje,
które możesz zaskarżyć oraz które kończą
postępowanie.

Zaskarżyć to znaczy złożyć zażalenie albo
apelację.

Sąd ogłosi Ci przetłumaczoną decyzję, która
kończy rozprawę.

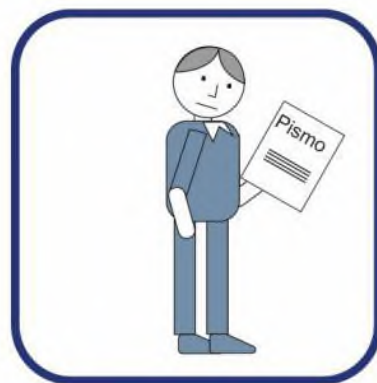

5. Informacja o treści zarzutów

Masz prawo do informacji, o co jesteś
podejrzany.

Masz prawo:

- poznać treść **zarzutów**,
- poznać zmiany i uzupełnienia zarzutów,
- dowiedzieć się, jakie kary są za te
przestępstwa.

Zanim zapoznasz się z aktami postępowania,
masz prawo:

- żądać ustnej informacji, jakie masz zarzuty,
- otrzymać uzasadnienie zarzutów na piśmie
najpóźniej do 14 dni.

Podejrzany ma prawo złożyć wnioski o różne
czynności w postępowaniu.

Możesz wnioskować na przykład, żeby:

- przesłuchać jakiegoś świadka,
- otrzymać jakiś dokument,
- poprosić o opinię biegłego. **Biegły sądowy**
to specjalista. Na przykład księgowy lub
lekarz.

Możesz dostać odmowę, jeśli na przykład:

- Twój dowód jest niezgodny z prawem,
- Twój dowód jest mało ważny dla sprawy,
- Twoim celem jest tylko przedłużenie postępowania.

Ty i Twój obrońca możecie brać udział w czynności, jeśli Ty złożyłeś o nią wniosek. Na przykład w przesłuchaniu świadka. Policja lub prokurator nie może Ci odmówić udziału.

Masz prawo być też podczas innych czynności. Możesz napisać o to wnioski. Ale prokurator czasem może Ci odmówić. Na przykład z powodu spraw ważnych dla postępowania.

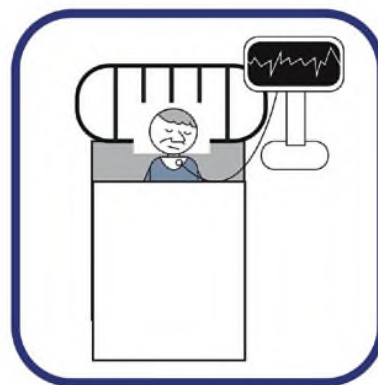

Jeśli jakaś czynność postępowania wydarzy się tylko jeden raz, możecie wziąć w niej udział Ty i Twój obrońca. Na przykład podczas oglądania miejsca wypadku. Możesz dostać odmowę, jeśli na przykład przedłuży to postępowanie.

Jeśli w czasie postępowania przygotowawczego świadek jest bardzo chory, to może nie dożyć do rozprawy w sądzie.

Wtedy poproś, żeby przesłuchał go sąd.
O takie przesłuchanie możesz też napisać wniosek do prokuratora.

Jeśli opinia biegłego jest dowodem w sprawie, możesz uczestniczyć w przesłuchaniu biegłego.
Możesz też przeczytać jego opinię.

6. Dostęp do akt sprawy

Podejrzany ma prawo przeczytać dokumenty dotyczące swojej sprawy w postępowaniu przygotowawczym i sądowym. Są to **akta sprawy**.

Możesz poprosić o kopie dokumentów z akt sprawy.

Za kopie musisz zapłacić.

Akta sprawy mogą Ci zostać udostępnione w postaci elektronicznej.

Możesz też sam zrobić zdjęcia akt sprawy.

W postępowaniu przygotowawczym czasem nie możesz przeczytać akt od razu. Na przykład w ważnej sprawie dla państwa.

Ty i Twój obrońca możecie zobaczyć akta sprawy z dowodami, jeśli:

- prokurator złożył wniosek, abyś trafił do aresztu tymczasowego,
- jesteś w areszcie i prokurator złożył wniosek, żebyś dalej pozostawał w areszcie.

W aktach sprawy przeczytasz, dlaczego jesteś w areszcie.

Gdy sprawa jest w sądzie, zawsze możesz poprosić o przejrzenie akt.

Jeśli prokurator, składając wniosek do sądu o zastosowanie tymczasowego aresztowania, stwierdzi, że możesz zrobić krzywdę świadkowi i jego rodzinie, nie pokaże Ci jego zeznań.

7. Końcowe zaznajomienie się z materiałami postępowania

Podejrzany i jego obrońca mają prawo zobaczyć akta sprawy i inne dokumenty przed zakończeniem postępowania przygotowawczego.

Jest to **końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania**. Niektóre akta prokurator może Ci udostępnić w postaci elektronicznej.

W ciągu 3 dni od końcowego zaznajomienia z materiałami możesz złożyć wniosek o uzupełnienie śledztwa.

Na przykład żeby prokurator przesłuchał jeszcze jakiegoś świadka. Czyli przeprowadził nowe dowody.

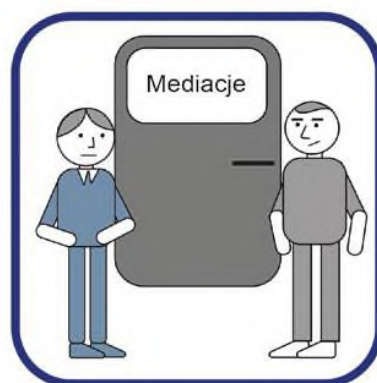

8. Postępowanie mediacyjne

Podejrzany ma prawo do postępowania mediacyjnego. To znaczy, że możesz poprosić o spotkania z pokrzywdzonym.

Takie spotkania to **mediacje**.

Udział w postępowaniu mediacyjnym jest **dobrowolny**. To znaczy, że nikt Cię nie może do tego zmusić. Do mediacji potrzebna jest Twoja zgoda i zgoda pokrzywdzonego.

Postępowanie mediacyjne prowadzi mediator.

Mediator rozmawia z pokrzywdzonym i podejrzanym. Pomaga zrozumieć problem.

Pilnuje, żeby wszyscy przestrzegali ustalonych zasad rozmowy.

Mediator nie narzuca swoich pomysłów.

Pokrzywdzony i podejrzany sami uzgadniają rozwiązanie. Ustalają, jak podejrzany naprawi szkodę pokrzywdzonemu. Na przykład podejrzany może przeprosić i zapłacić uzgodnioną sumę pieniędzy.

Mediator musi zachować tajemnicę.

Nie może mówić, co się działo.

Sąd nie może przesłuchiwać mediatora jako świadka.

Jeśli pokrzywdzony i podejrzany uzgodnią rozwiązanie, sąd może to uwzględnić, gdy będzie wymierzał karę.

9. Uzgodnienie wymiaru kary

Czasem podejrzany może uzgodnić z prokuratorem, że sprawa będzie bez przeprowadzania wszystkich dowodów.

Nie może tak być, gdy najmniejsza kara za przestępstwo według przepisu to 3 lata więzienia.

Podejrzany z prokuratorem uzgadniają, co dokładnie będzie napisane we wniosku do sądu.

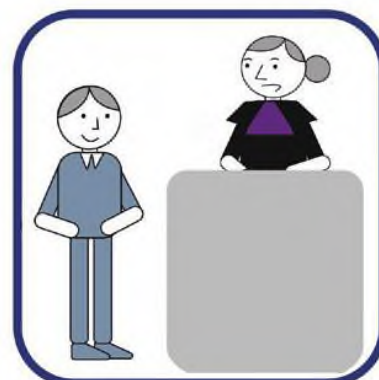

Gdy przyznajesz się, a prokurator uważa, że mówisz prawdę, to może nie przeprowadzać innych dowodów. Może wysłać do sądu wniosek o skazanie Cię na uzgodnioną karę.

Gdy prokurator uważa, że popełniłeś przestępstwo, bo pokazują to przeprowadzone dowody, może dołączyć wniosek o skazanie Cię na uzgodnioną karę do aktu oskarżenia.

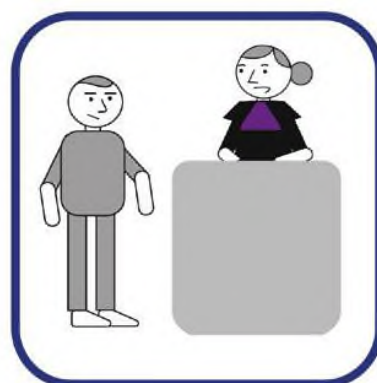
Ostateczną decyzję podejmie sąd. Będzie to możliwe, jeśli pokrzywdzony nie sprzeciwi się.

Prokurator może zarzucić Ci przestępstwo, za które jest kara do 15 lat więzienia. Wtedy sam możesz napisać wniosek do sądu o karę bez przeprowadzania dowodów. Wniosek trzeba złożyć w sądzie, zanim dostaniesz wezwanie na pierwszą rozprawę. Sąd uwzględni wniosek, jeśli pokrzywdzony i prokurator nie sprzeciwia się.

Wniosek o skazanie Cię na karę bez przeprowadzania dowodów możesz złożyć także w czasie rozprawy. Sąd uwzględni wniosek, jeśli prokurator i pokrzywdzony nie sprzeciwia się.

10. Informacje ogólne

Podjezrzany w postępowaniu karnym nie musi udowadniać, że jest niewinny. Nie musi dostarczać dowodów przestępstwa. Takie dowody mogą mu zaszkodzić.

Podjezrzany w postępowaniu karnym ma różne obowiązki. Musisz zgodzić się na badania lekarskie. Na przykład lekarz może pobrać Twoją krew do badania. Może też Cię zbadać lekarz psychiatra lub psycholog.

Podejrzany musi zgodzić się, żeby Policja:

- sprawdziła jego odciski palców,
- wzięła do badania jego włosy lub ślinę.

Policja zrobi zdjęcia podejrzanemu.

Może pokazać go świadkom przestępstwa.

Jest to **okazanie**.

Jeśli nie spełnisz swoich obowiązków, Policja może Cię zatrzymać.

Zatrzymanie to pozbawienie kogoś wolności osobistej. Osoba zatrzymana nie może pójść do domu ani na zakupy. Musi robić to, co jej każą.

Podejrzany ma obowiązek:

- poinformować prokuraturę lub sąd o zmianie miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu.

Na przykład musisz poinformować prokuraturę lub sąd, jeśli wyjeżdżasz na dłużej niż 7 dni. Albo że z powodu innej sprawy trafiłeś do aresztu lub więzienia. Musisz podać nowy adres zamieszkania lub pobytu. Jeśli jesteś w więzieniu, musisz podać adres więzienia,

- poinformować prokuraturę lub sąd, jeśli zmieniłeś numer telefonu lub adres mejlowy,
- przyjść na każde wezwanie prokuratury lub sądu.

Jeśli nie przyjdiesz na wezwanie, Policja może Cię zatrzymać i przyprowadzić do prokuratury lub sądu,

- podać, kto może odebrać listy z sądu, kiedy nie przebywasz w kraju. Jeśli tego nie zrobisz, sąd wyśle list na Twój adres, który ma w aktach.

Nawet jeśli tam nie mieszkasz. Jeśli nie podasz nowego adresu, sąd lub prokuratura uzna, że odebrałeś pismo.

Jeśli listonosz lub kurier nie będzie mógł dać listu Tobie, domownikowi lub wskazanej przez Ciebie osobie, zostawi list na najbliższej poczcie lub w punkcie odbioru przesyłek. Czasami może zostawić list na najbliższym komisariacie Policji lub w urzędzie gminy. Wtedy na drzwiach listonosz lub kurier zostawi informację, gdzie możesz odebrać list.

Podejrzany musi odebrać pismo w ciągu 7 dni.

Jeśli nie odbierzesz listu, dostaniesz informację, że masz kolejne 7 dni na odbiór.

Ważne! Jeśli drugi raz nie odbierzesz listu, sąd lub prokuratura uzna list za dostarczony.

11. Przesłuchanie przez konsula

Jeśli w czasie postępowania jesteś za granicą, możesz być przesłuchany przez konsula.

Konsul to urzędnik. Jest przedstawicielem Polski w innym kraju.

Ważne!

Konsul może Cię przesłuchać tylko wtedy, kiedy się na to zgodzisz.

Możesz odmówić udziału w przesłuchaniu.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat

POKRZYWDZONY

JESTEŚ POKRZYWDZONYM POPEŁNIONYM PRZESTĘPSTWEM

Oznacza to, że Twoje dobro zostało naruszone lub zagrożone bezpośrednio przez przestępstwo.

Pokrzywdzonemu przysługują w postępowaniu karnym określone uprawnienia. Ma też określone obowiązki.

Jesteś małoletni/małoletnia i zgodnie z prawem nie możesz samodzielnie podejmować czynności w postępowaniu karnym – korzystać ze wszystkich swoich uprawnień.

W Twoim imieniu działa Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic albo opiekun).

To on składa za Ciebie na przykład oświadczenia czy wnioski, a ponadto może wnieść odwołanie od orzeczenia.

Jeżeli żaden z Twoich rodziców nie będzie mógł działać za Ciebie w postępowaniu karnym, sąd opiekuńczy ustanowi dla Ciebie reprezentanta dziecka. To adwokat lub radca prawny, który wie, jak rozmawiać z dzieckiem, i zna jego potrzeby.

Jeżeli masz jakieś wątpliwości co do swoich praw i obowiązków, coś zostało napisane w sposób niezrozumiały albo jest niejasne, masz prawo pytać i prosić o podanie dodatkowych i szczegółowych informacji.

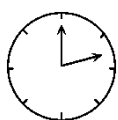
1. POSTĘPOWANIE PRZYGOTOWAWCZE	2. POSTĘPOWANIE SĄDOWE	3. POSTĘPOWANIE WYKONAWCZE
To pierwszy etap. Rozpoczyna go złożenie zawiadomienia o przestępstwie lub ujawnienie przestępstwa przez Policję, prokuraturę lub inne organy prowadzące postępowanie przygotowawcze. Są dwa rodzaje postępowania przygotowawczego: 1) śledztwo, 2) dochodzenie.	To drugi etap. Postępowanie toczy się przed sądem pierwszej instancji. Kończy się wydaniem orzeczenia. Może to być: 1) wyrok albo 2) postanowienie.	To trzeci etap. Jest prowadzony, jeśli orzeczenie sądu trzeba wykonać. Na przykład trzeba zapłacić grzywnę lub przeprosić pokrzywdzonego.
Etap drugi może mieć dwie części. Ta druga część to postępowanie odwoławcze. W tym postępowaniu sprawą zajmuje się sąd drugiej instancji. Jeśli strona (oskarżony, prokurator, oskarżyciel posiłkowy, którym może być pokrzywdzony/pokrzywdzona) nie zgadza się z orzeczeniem sądu pierwszej instancji, może odwołać się do sądu drugiej instancji.		POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE

Pokrzywdzony jest stroną (czynnym uczestnikiem) w postępowaniu przygotowawczym – czyli na etapie prowadzonym przez Policję, prokuratora lub inne organy prowadzące postępowanie przygotowawcze.

Gdy sprawa przechodzi do sądu, możesz złożyć oświadczenie na piśmie albo ustnie w sądzie (na przykład na rozprawie), że chcesz działać w sprawie jako oskarżyciel posiłkowy. Wtedy będziesz stroną w postępowaniu przed sądem.

Oskarżyciel posiłkowy to ktoś, kto w postępowaniu sądowym występuje obok prokuratora. Bierze on czynny udział w sprawie, na przykład składa wnioski dowodowe, może wnieść apelację. Jeśli nie złożysz takiego oświadczenia, będziesz tylko biernym uczestnikiem postępowania (na przykład nie będziesz mógł/mogła wnieść apelacji).

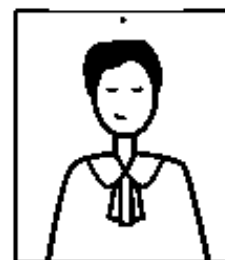
Oświadczenie o tym, że chcesz być oskarżycielem posiłkowym, musisz złożyć (w Twoim przypadku Twój rodzic, opiekun albo pełnomocnik) najpóźniej **do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego** (jest to moment przed zwięzłym przedstawieniem zarzutów).

Po odczytaniu aktu oskarżenia nie będziesz już mógł/mogła złożyć oświadczenia o tym, że chcesz być oskarżycielem posiłkowym.

PEŁNOMOCNIK

Możesz skorzystać z pomocy profesjonalnego pełnomocnika: adwokata lub radcy prawnego.

Są dwa rodzaje pełnomocników:

- ➔ **pełnomocnik z wyboru** – to pełnomocnik, którego wybiera i któremu wynagrodzenie płaci pokrzywdzony (w Twoim przypadku Twój rodzic albo opiekun),
- ➔ **pełnomocnik z urzędu** – to pełnomocnik wyznaczony przez sąd, któremu wynagrodzenie wypłaca państwo. Jeśli nie stać Cię na opłacenie pełnomocnika z wyboru, Twój rodzic albo opiekun ma prawo złożyć wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu. Wniosek trzeba złożyć do sądu lub do prokuratora, który przekaże wniosek do sądu. Sąd zapozna się z wnioskiem i podejmie decyzję – może ustanowić pełnomocnika albo go nie ustanowić.

Jako pokrzywdzony nie możesz mieć więcej niż trzech pełnomocników z wyboru w jednym czasie.

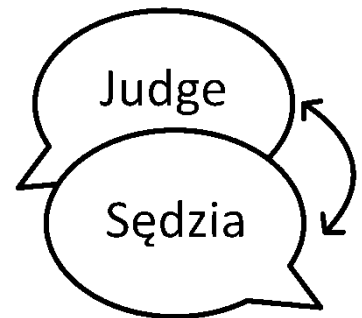
Możliwe jest wyznaczenie pełnomocnika tylko do udziału w konkretnej czynności.

Może on na przykład być obecny przy oględzinach, w których pokrzywdzony nie chce uczestniczyć bezpośrednio albo które są dla tej osoby szczególnie trudne.

TŁUMACZ

Osobie, która nie mówi wystarczająco dobrze po polsku, pomaga tłumacz. Może on uczestniczyć w przesłuchaniu albo przy zapoznaniu z treścią dowodu.

Tłumacz przysługuje wtedy, gdy nie mówisz po polsku lub jeśli jest to potrzebne, bo jesteś osobą głuchą lub nie mówisz.

PRAWO DO UCZESTNICTWA W CZYNNOŚCI

Zostaniesz powiadomiony/powiadomiona o każdej czynności, w której masz prawo wziąć udział.

Co zrobić, gdy nie możesz stawić się osobiście w tym dniu?

Gdy jesteś chory/chora, **musisz uzyskać i przedstawić zaświadczenie wystawione przez lekarza sądowego**. Wykaz lekarzy sądowych prowadzi prezes każdego sądu okręgowego. Wykaz ten znajdziesz na stronie internetowej sądu okręgowego w zakładce „Lekarze sądowi”.

➡ Inne zwolnienie (od lekarza, który nie jest lekarzem sądowym) albo inne zaświadczenie nie jest wystarczające.

UWAGA: Gdy usprawiedliwisz swoje niestawiennictwo, możesz złożyć wniosek, w którym zwrócisz się, aby nie przeprowadzać czynności bez Ciebie.

Czynności nie przeprowadza się, gdy Cię nie ma, a brakuje dowodu, że zawiadomiono Cię o czynności, oraz gdy jest uzasadnione przypuszczenie, że Twoja nieobecność jest wynikiem siły wyższej (przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn).

OBECNOŚĆ OSOBY ZAUFANEJ

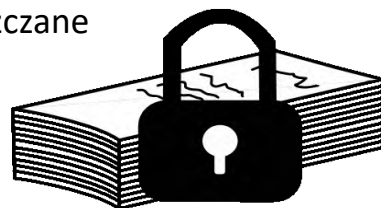
W postępowaniu przygotowawczym podczas czynności z Twoim udziałem może być obecna osoba, którą wskażesz. Dobrze, aby była to osoba, która Cię wesprze – aby był to ktoś, komu ufasz.

Osoba ta może Ci jednak towarzyszyć tylko wówczas, gdy jej obecność nie uniemożliwi albo nie utrudni przeprowadzenia tej czynności.

TWOJE DANE

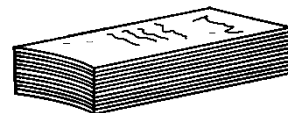
Niektóre Twoje dane nie są ujawniane w aktach sprawy.

Chodzi o dane takie jak **adres zamieszkania, adres miejsca pracy, numer telefonu lub telefaksu, adres poczty elektronicznej**. Dane te są zamieszczane w załączniku dostępnym tylko organom postępowania. Ujawnia się go tylko w szczególnych przypadkach.

AKTA SPRAWY

Instytucje i organy, które prowadzą postępowanie (Policja, prokuratura, inne organy prowadzące postępowanie przygotowawcze), prowadzą dokumentację sprawy (akta sprawy). Akta zawsze mają oznaczenie – sygnaturę sprawy.

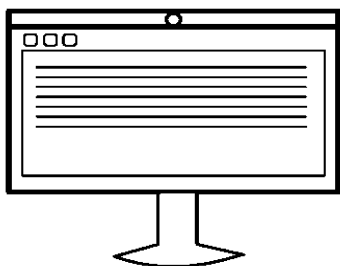
Masz prawo do dostępu do akt sprawy, otrzymania odpisów i kopii.

Kopie i odpisy możesz również sporządzić samodzielnie (na przykład fotografując je). Masz do tego prawo w postępowaniu przygotowawczym oraz w postępowaniu sądowym (również po ich zakończeniu).

W postępowaniu przygotowawczym można odmówić Ci dostępu do akt sprawy (zapoznania się z aktami sprawy) ze względu na dobro postępowania albo ważny

interes państwa. Zostaniesz o tym powiadomiony/powiadomiona. Jeśli otrzymasz takie powiadomienie, możesz złożyć wniosek i poprosić w nim o udostępnienie Ci akt, gdy to będzie możliwe. Wtedy zostaniesz powiadomiony/powiadomiona o innym terminie udostępnienia akt.

W postępowaniu przygotowawczym wyznacza się termin końcowego zaznajomienia z materiałami sprawy przez podejrzanego. Ma to miejsce na koniec postępowania,

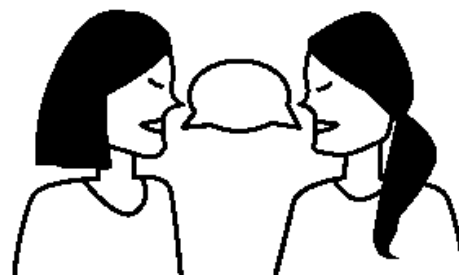
przed skierowaniem sprawy do sądu.

Wtedy prokurator nie może Ci odmówić dostępu do akt.

Prokurator może Ci udostępnić akta w postaci elektronicznej.

MEDIACJE

Mediacja jest metodą rozwiązywania konfliktów, w której osoba zaufana (mediator) pomaga w znalezieniu rozwiązania korzystnego dla obu stron postępowania (pokrzywdzonego i oskarżonego).

Jakie są korzyści mediacji?

- ➔ Mediacja stwarza warunki wzajemnego zrozumienia.
- ➔ Mediacja pomaga w zawarciu porozumienia.
- ➔ Mediacja umożliwia uzyskanie przeprosin od oskarżonego.
- ➔ Zawarcie porozumienia jest brane przez sąd pod uwagę przy wydawaniu orzeczenia w sprawie.
- ➔ Mediator, który prowadzi mediację, musi zachować w tajemnicy jej przebieg. Mediacja ma poufny charakter.

Osoba, która działa w Twoim imieniu, może zażądać skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego.

Wniosek taki ma prawo złożyć także oskarżony. Może to również zaproponować organ prowadzący postępowanie.

Pamiętaj, że nie musisz się zgodzić na mediację, jeśli tego nie chcesz. Udział w mediacji jest **dobrowolny**.

Osoba, która działa w Twoim imieniu, może żądać przeprowadzenia mediacji. Dzięki temu może ona uzyskać dla Ciebie zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, uzyskać przeprosiny od oskarżonego czy uzgodnić, jak naprawić wyrządzoną Ci szkodę.

PRAWO DO INFORMACJI

O czym musisz zostać poinformowany/poinformowana, gdy sprawa się toczy?

- ➔ Jeżeli wobec oskarżonego jest stosowane tymczasowe aresztowanie (oznacza to, że oskarżony jest w areszcie, bo toczy się sprawa karna, ale nie został wydany prawomocny wyrok), sąd poinformuje Cię o uchyleniu wobec niego tego środka lub zamianie tymczasowego aresztowania na inny środek zapobiegawczy, na przykład poręczenie majątkowe. Zostaniesz też powiadomiony/powiadomiona o ucieczce oskarżonego z aresztu, w którym przebywał. **Możesz jednak zrezygnować z prawa do pozyskania tej informacji.**
- ➔ Na Twój wniosek sąd poinformuje Cię o tym, jakie **zarzuty są przedstawione oskarżonemu** i jaka jest ich kwalifikacja prawna (w informacji tej będzie wskazany artykuł z Kodeksu karnego, na przykład art. 278 § 1 Kodeksu karnego to kradzież).
- ➔ Gdy w sprawie jest wielu pokrzywdzonych i wielu z nich złoży wnioski o informację, jakie przestępstwa są zarzucane oskarżonemu, informacja o treści zarzutów może być zamieszczona na stronie internetowej sądu.
- ➔ Sąd powiadomi Cię o tym, **gdzie i kiedy odbędzie się rozprawa**, w której możesz uczestniczyć.

➡ Sąd poinformuje Cię również o tym, **gdzie i kiedy odbędzie się posiedzenie** dotyczące:

- umorzenia postępowania (orzeczenie o umorzeniu postępowania zakończy sprawę karną),
- warunkowego umorzenia postępowania (orzeczenie o warunkowym umorzeniu postępowania zakończy sprawę karną, ale na pewnych warunkach, których musi przestrzegać oskarżony),
- wydania wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy.

•
Możesz złożyć wniosek w postępowaniu przygotowawczym o to, żeby w przyszłości sąd poinformował Cię o tym, jak sprawa się zakończyła.

•
Sąd może Cię o tym poinformować zwykłym listem, telefaksem lub pocztą elektroniczną.

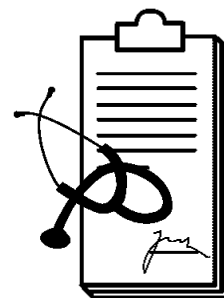
Otrzymasz wtedy odpis orzeczenia kończącego postępowanie lub jego wyciąg (mogą być one przesłane elektronicznie).

TWOJE PRAWA PROCESOWE

Jeżeli to Ty złożyłeś/złożyłaś zawiadomienie o przestępstwie, na Twój wniosek organ wyda Ci potwierdzenie złożenia tego zawiadomienia.

Na każdym etapie postępowania masz prawo do składania **wniosków dowodowych**.

Takimi dowodami mogą być: przesłuchanie świadka, opinia biegłego, dokument, badanie lekarskie.

Wniosek dowodowy może nie zostać uwzględniony, gdy:

- ➔ niedopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu (na przykład przeprowadzenie dowodu jest niezgodne z prawem),
- ➔ dowód jest nieistotny dla sprawy,
- ➔ dowód ma stwierdzić coś, co zostało udowodnione,
- ➔ dowód jest bezużyteczny. Z dowodu nie wynika to, co podlega udowodnieniu (wniosek o przesłuchanie świadka bez wskazania, o co sąd ma go zapytać),
- ➔ niemożliwe jest przeprowadzenie dowodu (na przykład gdy świadek zmarł lub gdy dokument został zniszczony),
- ➔ zmierza w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania,
- ➔ został złożony po terminie, o którym Cię powiadomiono.

Jeśli Ty złożyłeś/złożyłaś wniosek o wykonanie czynności, to **prowadzący postępowanie nie może odmówić Ci udziału w tej czynności.**

Prokurator może odmówić Ci udziału w innych czynnościach (takich, o które nie Ty wносиłeś/wnosiłaś) **tylko w szczególnych wypadkach**, gdy zagrożony jest ważny interes postępowania.

Możesz być obecny/obecna przy czynności, która jest niepowtarzalna, chyba że przez zwłokę zachodzi niebezpieczeństwo zniekształcenia lub utraty dowodu.

Gdy martwisz się, że świadka nie będzie można przesłuchać na rozprawie (na przykład gdy jest poważnie chory lub może umrzeć itd.), możesz poprosić, aby przesłuchał go sąd (w Twoim przypadku zrobi to osoba, która działa w Twoim imieniu).

Możesz też poprosić prokuratora (napisać do niego pismo), aby to prokurator złożył do sądu wniosek o przesłuchanie świadka.

Możesz zapoznawać się z treścią pisemnej opinii biegłego, a także brać udział w jego przesłuchaniu.

Jeżeli nie przesłuchano Cię w postępowaniu przygotowawczym, możesz żądać, by tego dokonano (aby Cię przesłuchano). Nie jest to możliwe, gdy będzie to prowadziło do przewlekłości postępowania.

Możesz złożyć **wniosek o uzupełnienie śledztwa lub dochodzenia**.

Prawo do złożenia zażalenia

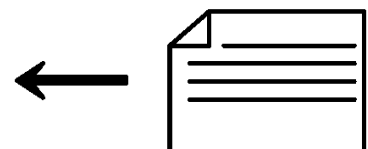
Postępowanie przygotowawcze nie zawsze zostanie zakończone skierowaniem do sądu aktu oskarżenia.

Organ powołany do prowadzenia postępowania może stwierdzić, że nie ma podstaw (nie zachodzą przesłanki), aby wszczynać postępowanie albo żeby prowadzić postępowanie już wszczęte. Wówczas organ ten wydaje postanowienie o **odmowie wszczęcia** postępowania albo o **umorzeniu** postępowania (rodzaj postanowienia zależy od tego, kiedy organ uznał, że nie ma podstaw do prowadzenia postępowania).

W takim przypadku możesz złożyć (zrobi to osoba, która działa w Twoim imieniu) **zażalenie na postanowienie**.

- ➡ Masz na to **7 dni**, licząc od daty doręczenia Ci postanowienia!
- ➡ Masz wtedy prawo przejrzeć akta, które mogą być Ci przekazane w postaci elektronicznej.

Jeżeli po upływie 6 tygodni od złożenia zawiadomienia o przestępstwie nie dostaniesz informacji o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia postępowania, możesz złożyć **zażalenie na bezczynność organu**.

Możesz złożyć **zażalenia na postanowienia i zarządzenia zamykające drogę do wydania wyroku**. Są to takie decyzje, które zakończą postępowanie karne, ale nie są wyrokiem (na przykład umorzenie postępowania).

Pamiętaj, że ustawa przewiduje tutaj wyjątki od sytuacji, gdy można złożyć zażalenie. Dostaniesz w tym zakresie osobne pouczenie.

Jeżeli Twoim zdaniem jakaś czynność w postępowaniu naruszała Twoje prawa, możesz złożyć zażalenie na takie czynności.

ODSZKODOWANIE I ZADOŚĆUCZYNIENIE

Odszkodowanie to zrekompensowanie szkody majątkowej (na przykład zniszczony samochód), **zadośćuczynienie** zaś ma na celu wynagrodzenie szkód niematerialnych – psychicznych (na przykład smutek po stracie członka rodziny).

Osoba, która działa w Twoim imieniu, może złożyć wniosek o przyznanie Ci zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub wniosek o naprawienie szkody (odszkodowanie). Oba świadczenia polegają na wypłacie sumy pieniężnej.

- ➡ Wniosek można złożyć ustnie do protokołu albo pisemnie (napisać pismo z żądaniem zasądzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia).
- ➡ Można to zrobić aż do zamknięcia przewodu sądowego (czyli do czasu, gdy wszystkie dowody zostaną przeprowadzone – gdy sąd przeprowadzi wszystkie dowody, informuje, że zamierza zamknąć przewód sądowy).

ZWROT KOSZTÓW

Jeżeli poniosłeś/poniosłaś koszty w związku z postępowaniem (na przykład wydatki na pełnomocnika, koszty dojazdu), możesz złożyć (w Twoim przypadku może to zrobić osoba, która działa w Twoim imieniu) wniosek do sądu o to, by sąd zwrócił Ci pieniądze, które na to wydałeś/wydałaś.

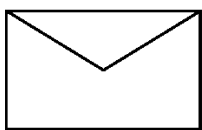
NIEOBECNOŚĆ

Możesz zostać wezwany/wezwana do osobistego stawiennictwa w sądzie, prokuraturze lub innym miejscu. Masz obowiązek stawić się w miejscu i terminie wskazanych w wezwaniu.

TWOJE OBOWIĄZKI

Musisz poddać się oględzinom i badaniom, ale tylko takim, które nie łączą się z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym. Ma to miejsce, gdy od stanu Twojego zdrowia zależy karalność czynu. Jeżeli sąd lub prokurator ma wątpliwości co do stanu Twojego zdrowia psychicznego albo wątpliwości co do tego, czy możesz prawidłowo opowiadać o faktach, może poprosić biegłego psychiatrę lub psychologa, żeby wziął udział w Twoim przesłuchaniu.

Jeśli nie przebywasz w Polsce ani w innym państwie należącym do Unii Europejskiej, masz obowiązek wskazać adresata dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Temu adresatowi będzie doręczana korespondencja dla Ciebie. Jeżeli nie podasz takiego adresu, pismo zostanie wysłane na ostatni znany adres i uznane za **skutecznie doręczone**.

Musisz podać nowy adres, jeżeli się on zmienił (tam, gdzie przebywasz lub zamieszkujesz), także gdy Cię tymczasowo aresztowano albo osadzono w zakładzie karnym w celu odbycia kary w innej sprawie niż ta, w której jesteś pokrzywdzonym. Jeżeli tego nie uczynisz, korespondencja zostanie skierowana na ostatnio znany adres i uznana za **skutecznie doręczoną**.

Uznanie korespondencji za doręczoną może być dla Ciebie niekorzystne. Od daty uznania korespondencji za doręczoną będzie się liczył na przykład termin do złożenia zażalenia na umorzenie postępowania. Jeśli nie będziesz wiedzieć o postanowieniu, to może Ci minąć termin do złożenia zażalenia.

TWOJA OCHRONA

Jako osoba pokrzywdzona możesz liczyć na ochronę i pomoc.

Ochrona w Polsce

Gdy istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich bliskich, możesz otrzymać **ochronę Policji**.

- ➔ Ochrona jest przyznawana na Twój wniosek albo na wniosek organu prowadzącego sprawę, za Twoją zgodą.
- ➔ Ochrona może być udzielona na czas czynności procesowej.
- ➔ Jeżeli zagrożenie jest wysokie, możesz liczyć na ochronę osobistą albo pomoc w zmianie miejsca pobytu.
- ➔ Wniosek o taką ochronę możesz złożyć do komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji za pośrednictwem organu, który prowadzi postępowanie (sąd, prokuratura itd.).

Ochrona w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej

Czasem prokurator lub sąd wydaje decyzję, zgodnie z którą sprawca nie może się z Tobą kontaktować lub zbliżać się do Ciebie. Wtedy:

- ➔ możesz wystąpić do sądu lub prokuratora, aby podjął działania, które umożliwią, że środki te będą wykonywane (będą uznane) także poza Polską, w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej – umożliwia to europejski nakaz ochrony.

Sąd lub prokurator przed podjęciem działań zawsze musi ocenić, czy europejski nakaz ochrony jest niezbędny dla ochrony Twoich praw jako pokrzywdzonego.

POMOC DLA CIEBIE I TWOICH BLISKICH

Ty i Twoi bliscy możecie również uzyskać **pomoc psychologiczną, medyczną, rehabilitacyjną, materialną i prawną**.

- ➔ Taką pomoc uzyskasz w **Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem**.
- ➔ W celu uzyskania pomocy skontaktuj się z linią pomocy pokrzywdzonym dostępną pod numerem: **+48 222 309 900**.
- ➔ Pomoc jest nieodpłatna (nie płacisz za nią).

KOMPENSATA

Kompensata to wyrównanie strat, które poniosłeś/poniosłaś w wyniku przestępstwa.

Możesz wnieść do sądu o taką kompensatę, jeżeli masz miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na

terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Możesz w ten sposób odzyskać koszty poniesione na skutek przestępstwa popełnionego przez oskarżonego.

W ten sposób masz możliwość odzyskać:

- ➔ utracone zarobki,
- ➔ koszty leczenia i rehabilitacji,
- ➔ koszty pogrzebu pokrzywdzonego, który był dla Ciebie osobą bliską.

Wniosek możesz złożyć, gdy nie możesz odzyskać środków (wymienionych kosztów) od sprawcy, od ubezpieczyciela (z tytułu ubezpieczenia) albo z pomocy społecznej.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia

Minister Sprawiedliwości wydał rozporządzenie i załącznik do rozporządzenia. Załącznik nazywa się **Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego**.

To jest tekst łatwy do czytania i zrozumienia

Pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego.

Opracowanie pomoże Ci zrozumieć, jakie prawa i obowiązki ma pokrzywdzony w postępowaniu karnym.

Rozporządzenie znajdziesz w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Poproś o pomoc osobę wspierającą.

Pokrzywdzony to osoba, którą ktoś skrzywdził, zrobił jej coś złego.
Na przykład pobił, okradł, oszukał.
Pokrzywdzonym może być każdy człowiek.
Kobieta, mężczyzna, dziecko.

Postępowanie karne to praca Policji, prokuratury, innych uprawnionych służb oraz sądu.

Wszyscy oni sprawdzają, czy ktoś popełnił przestępstwo.

Przestępstwo to na przykład kradzież, oszustwo, pobicie.

Najpierw jest **postępowanie przygotowawcze**.

Prowadzi je Policja, prokurator.

Czasami postępowanie przygotowawcze mogą prowadzić inne służby, na przykład Straż Graniczna.

Oni przygotowują akt oskarżenia albo wniosek, na przykład o skazanie albo warunkowe umorzenie postępowania.

Potem jest **postępowanie sądowe**.

Na końcu jest orzeczenie sądu.

Może to być wyrok albo postanowienie.

Jeśli:

- zgłosiłeś na Policję, że ktoś popełnił przestępstwo, albo
 - na przykład Policja, Straż Graniczna, prokurator wykryli przestępstwo,
- to zaczyna się **postępowanie przygotowawcze**.

To śledztwo albo dochodzenie.

Teraz osoba, która prowadzi postępowanie przygotowawcze, szuka informacji i dowodów przestępstwa.

Postępowanie może prowadzić policjant, inny funkcjonariusz lub prokurator.

Podejrzany to osoba, która mogła popełnić przestępstwo.
Może być wielu podejrzanych.
Można **zatrzymać podejrzanego**.
Osobę można zatrzymać tylko na 48 godzin.

Na przykład Policja zatrzymała podejrzanego w poniedziałek o godzinie 16.35.
Policja musi go wypuścić najpóźniej w środę o godzinie 16.35.

Gdy prokurator uzna, że nie może podejrzanego zwolnić w ciągu 48 godzin, pisze do sądu **wniosek o tymczasowe aresztowanie**.

Sąd może wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu. Albo sąd może wypuścić podejrzanego.

Przykład:

Policja zatrzymała podejrzanego w poniedziałek o godzinie 16.35. W środę o godzinie 16.00 prokurator składa do sądu wniosek, żeby aresztować podejrzanego.

Sąd musi zająć się tą sprawą do czwartku do godziny 16.00.

Czyli ma na to 24 godziny.

Jeśli sąd tego nie robi to, Policja musi wypuścić podejrzanego.

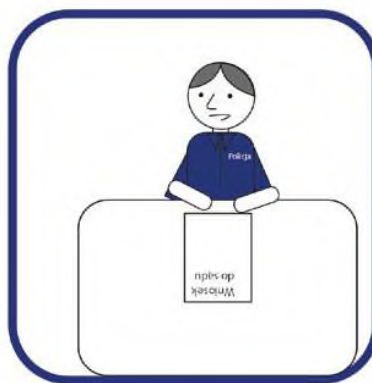
Sąd może zgodzić się na areszt, jeśli obawia się, że podejrzanym może na przykład uciec lub ukryć się. Albo że podejrzanym może popełnić inne poważne przestępstwo.

Tymczasowe aresztowanie oznacza, że podejrzanym przebywa w areszcie, czyli nie jest na wolności.

W postępowaniu karnym bierze też udział pokrzywdzony.

Mogą w nim też brać udział świadkowie.

Świadek widział przestępstwo lub coś o nim wie. Na przykład zna osobę, która popełniła przestępstwo.

Pokrzywdzony i świadek składają **zeznania**. To znaczy, że mówią to, co wiedzą na temat przestępstwa, co widzieli lub słyszeli. Te zeznania są **dowodem** w sprawie.

Policja spisuje to w **protokole**.

Pokrzywdzony i świadek muszą podpisać protokół. Powinni go najpierw przeczytać.

Mogą zgłosić uwagi. Wtedy trzeba poprawić protokół.

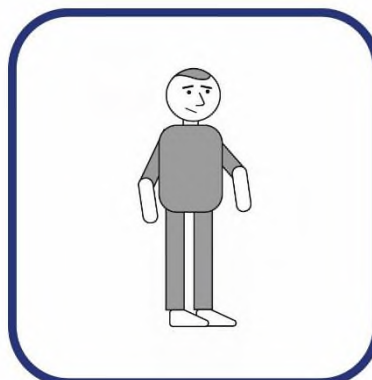
Gdy Policja i prokurator zebrali informacje i dowody i uważają, że podejrzany popełnił przestępstwo, to piszą do sądu. Mogą napisać na przykład:

- wniosek o warunkowe umorzenie postępowania,
- **akt oskarżenia**.

W akcie oskarżenia podejrzanego nazywa się **oskarżonym**.

Oskarżony to osoba, która mogła popełnić przestępstwo. Sąd ustali, czy są na to dowody.

W akcie oskarżenia są też informacje:

- jakie przestępstwo mógł popełnić oskarżony. **To są zarzuty**,
- jakie zebrano dowody.

Czasami też można tam znaleźć informację, jaką oskarżony powinien otrzymać karę.

Teraz rozpoczyna się **postępowanie sądowe**.

Prokurator lub sąd opowiadają krótko, jaki zarzut jest w akcie oskarżenia.

Sąd prowadzi postępowanie.

Sąd sprawdza, jak było naprawdę.

Sprawdza, czy oskarżony jest winny.

Potem wyda wyrok (czasem postanowienie).

Pokrzywdzony może być **oskarżycielem posiłkowym w sądzie**.

Wtedy możesz zgłaszać dowody w sprawie.

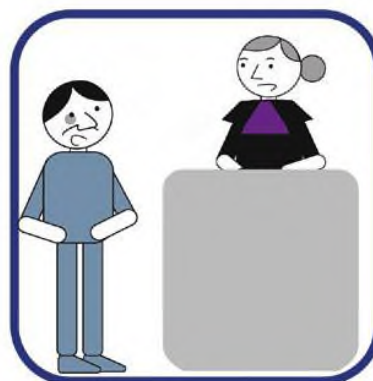
Tak samo jak prokurator.

Gdy jesteś oskarżycielem posiłkowym, możesz na przykład poprosić sąd, żeby przesłuchał jakiegoś świadka.

Żeby być oskarżycielem posiłkowym, musisz złożyć oświadczenie.

Możesz napisać pismo do sądu lub powiedzieć to na rozprawie. Wtedy sąd wpisze to do protokołu. Musisz zgłosić swoją prośbę, zanim zostaną przedstawione zarzuty oskarżenia.

1. Pomoc prawna

Pokrzywdzony ma prawo do pomocy pełnomocnika.

To jest pomoc prawna.

Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny. Możesz mieć jednego pełnomocnika, dwóch lub trzech pełnomocników w tym samym czasie.

Pełnomocnik pomoże Ci przygotować się do postępowania.
Napisze pismo lub wypełni wniosek.
Będzie reprezentować Cię w czasie rozprawy sądowej.

Jeśli nie masz pieniędzy, sąd może wyznaczyć dla Ciebie **pełnomocnika z urzędu**.

Za pełnomocnika z urzędu nie musisz płacić.

Żeby dostać pełnomocnika z urzędu, musisz napisać wniosek i wysłać go do sądu.

Taki wniosek możesz wysłać też do prokuratora.

Prokurator przekaże wniosek do sądu.

2. Pomoc tłumacza

Pokrzywdzony ma prawo do pomocy tłumacza.

Dostaniesz tłumacza, kiedy:

- nie mówisz po polsku. To będzie **tłumacz języka obcego**,
- jesteś osobą głuchą i potrzebujesz tłumacza języka migowego. **Tłumacz języka migowego** pomaga osobie głuchej rozmawiać z innymi.

Pomoc tłumacza jest za darmo.

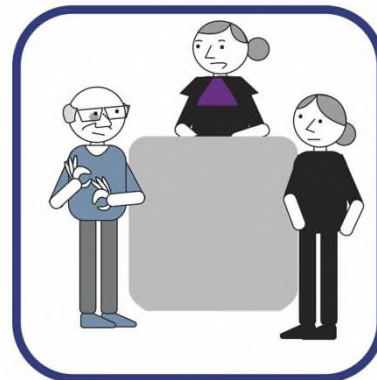

W czasie przesłuchania sędzia zada Ci pytania o przestępstwo.

Tłumacz przetłumaczy Ci na język, który rozumiesz, co mówi sędzia. Tłumacz powie sędziemu Twoją odpowiedź.

Przetłumaczy Ci treść różnych dokumentów.

Na przykład dowodów w Twojej sprawie.

3. Dostęp do akt sprawy

Pokrzywdzony ma prawo przeczytać dokumenty dotyczące swojej sprawy w postępowaniu przygotowawczym i sądowym.

Te dokumenty to **akta sprawy**. Musisz napisać **wniosek o dostęp do akt**.

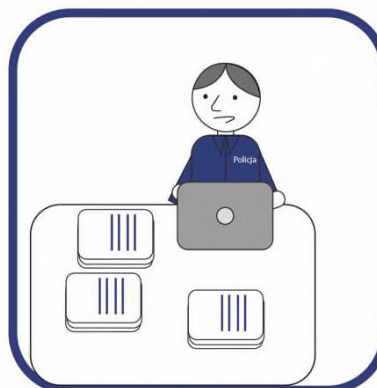

Możesz poprosić o kopie akt sprawy.

Za kopie musisz zapłacić.

Akta sprawy mogą Ci zostać udostępnione w postaci elektronicznej.

Możesz też sam zrobić zdjęcia akt sprawy.

W postępowaniu przygotowawczym czasem nie można przeczytać akt od razu.

Na przykład w ważnej sprawie dla państwa.

Policja lub prokurator muszą najpierw przygotować akt oskarżenia.

Wtedy, gdy o to poprosisz, dostaniesz informacje, kiedy możesz przeczytać akta sprawy.

Pokrzywdzony ma prawo przeczytać akta sprawy, zawsze kiedy podejrzany dostał termin końcowy zapoznania się z nimi.

W takiej sytuacji prokurator musi dać Ci akta.

4. Usprawiedliwianie nieobecności

Czasem pokrzywdzony dostaje wezwanie. Wtedy musi przyjść punktualnie do miejsca, które jest napisane w wezwaniu.

Może na przykład dostać wezwanie z sądu.

Jeśli jesteś chory i nie możesz przyjść, musisz przesłać zaświadczenie lekarskie.

Ważne! Takie zaświadczenie może napisać tylko **lekarz sądowy**.

Możesz też usprawiedliwić nieobecność w innych sytuacjach. Na przykład gdy zdarzy się wypadek i nie możesz przyjść.

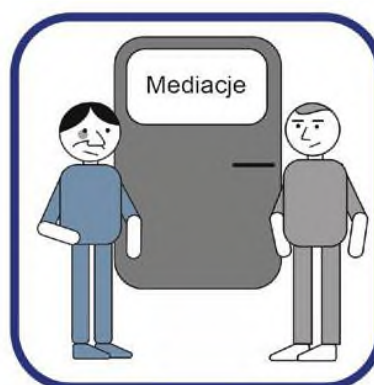
5. Postępowanie mediacyjne

Czasem pokrzywdzony chce pogodzić się z oskarżonym.

Możesz poprosić prokuraturę lub sąd o **mediację**.

Udział w postępowaniu mediacyjnym jest **dobrowolny**. To znaczy, że nikt Cię nie może do tego zmusić.

Do mediacji potrzebna jest Twoja zgoda i zgoda oskarżonego.

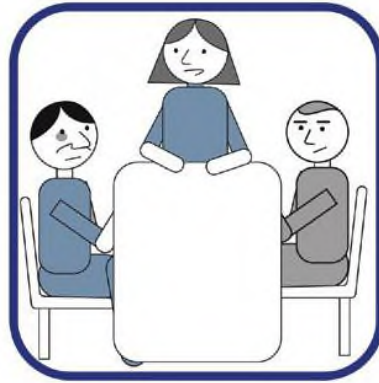

Postępowanie mediacyjne prowadzi mediator.

Mediator rozmawia z pokrzywdzonym i oskarżonym.

Pomaga im zrozumieć problem.

Pilnuje, żeby wszyscy przestrzegali ustalonych zasad rozmowy.

Mediator nie narzuca swoich pomysłów.

Pokrzywdzony i oskarżony sami uzgadniają rozwiązanie.

Ustalają, jak oskarżony naprawi szkodę pokrzywdzonemu. Na przykład oskarżony może zapłacić jakieś pieniądze i przeprosić.

Mediator musi zachować tajemnicę.

Nie może mówić, co działo się w czasie postępowania mediacyjnego.

Sąd nie może przesłuchiwać mediatora jako świadka.

6. Odszkodowanie

Pokrzywdzony ma prawo, żeby oskarżony naprawił szkodę lub krzywdę.

Szkoda jest majątkowa.

Na przykład oskarżony pobił Cię. Byłeś w szpitalu, musiałeś zapłacić za leczenie i rehabilitację. Chcesz, żeby oskarżony oddał Ci te pieniądze.

Krzywda to cierpienie, ból.

Do zamknięcia przewodu sądowego (kiedy sąd powie, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone) możesz złożyć wniosek o:

- **naprawienie szkody** lub
- **zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.**

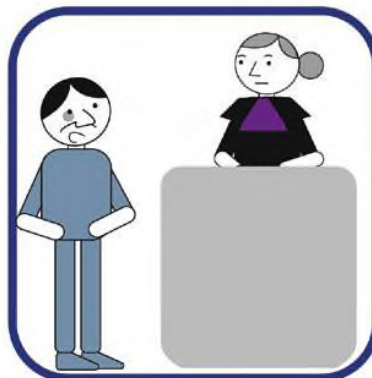
Taki wniosek możesz napisać lub powiedzieć.

Wtedy sąd wpisze Twoją prośbę do protokołu.

7. Prawo do informacji

Pokrzywdzony ma prawo do informacji. Czasami podejrzany jest tymczasowo aresztowany w czasie postępowania karnego.

Sąd musi poinformować Cię, że:

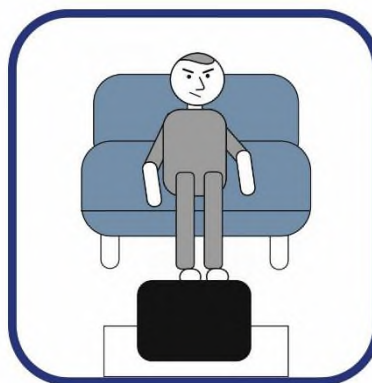
- wypuścił podejrzanego z aresztu tymczasowego,
- podejrzany uciekł z aresztu tymczasowego.

Sąd musi poinformować Cię, gdy zamienił tymczasowe aresztowanie podejrzanego na inny środek zapobiegawczy.

Na przykład podejrzanemu nie może wyjeżdżać z kraju.

Możesz napisać, że nie chcesz tych informacji.

Na Twoją prośbę sąd może Cię poinformować, jakie zarzuty ma oskarżony i jaka jest za to kara.

Musisz złożyć wniosek do sądu o te informacje.

Jeśli takie wnioski złoży wielu pokrzywdzonych, sąd może napisać ogłoszenie o tym na stronie internetowej sądu.

Sąd informuje Cię:

- kiedy i gdzie odbędzie się rozprawa,
- kiedy i gdzie odbędzie się posiedzenie sądu w sprawie umorzenia postępowania.

Umorzenie oznacza, że nie będzie rozprawy i sprawca nie będzie ukarany. Na przykład z powodu braku dowodów przestępstwa.

Sąd informuje Cię też:

- kiedy i gdzie odbędzie się posiedzenie sądu w sprawie warunkowego umorzenia postępowania albo skazania oskarżonego bez rozprawy,
- że skazał oskarżonego bez rozprawy.

W postępowaniu przygotowawczym możesz złożyć wniosek o informację, jak w przyszłości zakończy się sprawa. Kiedy skończy się sprawa, dostaniesz z sądu wiadomość. Na przykład mejlem.

8. Kompensata państwowa

Pokrzywdzony może dostać **kompensatę państwową**.

Na przykład kiedy w czasie przestępstwa:

- zostałeś pobity i nie masz pieniędzy na leczenie,
- nie masz pieniędzy na pogrzeb osoby, która zmarła przez przestępstwo.

Możesz złożyć wniosek o kompensatę, gdy:

- nie masz ubezpieczenia,
- pomoc społeczna nie da Ci pieniędzy,
- sprawca nie może zapłacić.

Sprawca to osoba, która zrobiła coś złego.

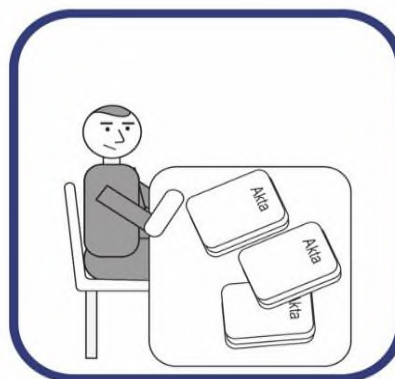
To państwo zapłaci wtedy na przykład za Twoje leczenie.

9. Ochrona danych

Ochrona danych oznacza, że podejrzany lub oskarżony nie zobaczy:

- Twojego adresu zamieszkania,
- nazwy i adresu Twojego miejsca pracy,
- Twojego mejla i numeru telefonu.

Twoje dane będą w innym dokumencie. Ten dokument zobaczy tylko prokuratura lub sąd.

Tylko wyjątkowo sąd może zostawić Twoje dane w aktach. Na przykład kiedy podejrzany lub oskarżony dobrze Cię zna i dużo o Tobie wie.

10. Ochrona, pomoc i wsparcie

Pokrzywdzony ma prawo do ochrony, pomocy i wsparcia.

Jeśli Ty lub Twoi najbliżsi czujecie, że podejrzany lub oskarżony może zrobić Wam krzywdę, poproś o pomoc Policję. Musisz złożyć wniosek o ochronę Policji w czasie postępowania.

Wniosek o ochronę piszesz do komendanta wojewódzkiego Policji. Komendant wojewódzki jest szefem wszystkich policjantów w województwie. W Warszawie piszesz do Komendanta Stołecznego Policji. Ale zanosisz albo wysyłasz wniosek do prokuratury lub sądu.

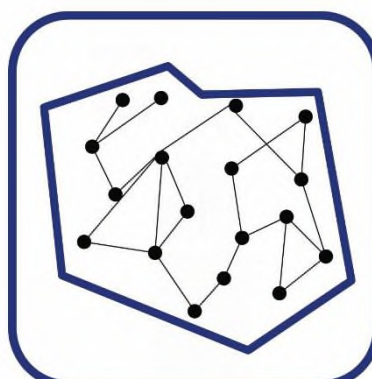

Jeśli bardzo boisz się o Wasze życie,
napisz wniosek o ochronę osobistą lub
pomoc w zmianie miejsca zamieszkania.
Wtedy dostaniecie ochronę Policji.
Policja pomoże Wam znaleźć inne
miejsce zamieszkania na czas
postępowania.

Pokrzywdzony i jego najbliżsi mają prawo
do darmowej pomocy z różnych fundacji
i stowarzyszeń.

To **Sieć Pomocy dla Osób
Pokrzywdzonych Przestępstwem.**

W Sieci Pomocy są:

- lekarze,
- psycholodzy,
- rehabilitanci,
- prawnicy.

Możesz dostać tam jedzenie lub ubrania.

Więcej informacji o pomocy z Funduszu
Sprawiedliwości znajdziesz na stronie
Ministerstwa Sprawiedliwości.

Możesz też zadzwonić pod numer
+48 222 309 900.

Pokrzywdzony w postępowaniu przygotowawczym może mieć kogoś do pomocy.

Wtedy będziesz czuł się pewniej, na przykład w czasie przesłuchania. Możesz powiedzieć Policji lub prokuratorowi, z kim chcesz być.

Osoba ta nie może przeszkadzać w postępowaniu.

Jeśli boisz się sprawcy, złóż do sądu wniosek o:

- zakaz zbliżania się do Ciebie przez sprawcę lub
- zakaz kontaktowania się z Tobą.

Sprawca nie będzie mógł podejść do Ciebie. Jeśli to zrobi, złamie prawo.

Możesz złożyć wniosek, by zakaz był uznany, także gdy będziesz w innym państwie Unii Europejskiej.

11. Zwrot kosztów poniesionych w związku z postępowaniem karnym

Pokrzywdzony może złożyć wniosek do sądu o zwrot kosztów.

Koszty to pieniądze, które musiałeś wydać na udział w postępowaniu. Na przykład pieniądze:

- za pracę pełnomocnika,
- za dojazd do sądu na przesłuchania i rozprawy.

12. Uprawnienia procesowe

Pokrzywdzony, który złożył zawiadomienie o przestępstwie, może dostać potwierdzenie. Musisz złożyć wniosek, że chcesz potwierdzenie.

Pokrzywdzony może złożyć wniosek dowodowy:

- żeby sąd przesłuchał świadka,
- żeby dostać różne dokumenty z sądu,
- żeby sąd poprosił o opinię biegłego sądowego.

Biegły sądowy to specjalista. Na przykład księgowy lub lekarz.

Możesz dostać odmowę, jeśli na przykład:

- Twój dowód jest niezgodny z prawem,
- Twój dowód jest mało ważny dla sprawy,
- Twoim celem jest tylko przedłużenie postępowania.

Jeśli złożysz odpowiedni wniosek, możesz wziąć udział w różnych czynnościach postępowania. Na przykład w przesłuchaniu świadka. Czasami prokurator może Ci odmówić. Na przykład jeśli uzna, że Twój udział źle wpłynie na sprawę.

Jeśli jakaś czynność postępowania przygotowawczego wydarzy się tylko jeden raz, możesz wziąć w niej udział. Na przykład kiedy będzie tylko jedno przesłuchanie świadka. Możesz dostać odmowę, jeśli przedłuży to postępowanie.

Jeśli w postępowaniu przygotowawczym świadek jest bardzo chory, to może nie dożyć do rozprawy w sądzie. Wtedy poproś sąd, żeby go przesłuchał. O takie przesłuchanie możesz też napisać wniosek do prokuratora. Jeśli opinia biegłego jest dowodem w sprawie, możesz uczestniczyć w jego przesłuchaniu. Możesz też przeczytać opinię biegłego.

Pokrzywdzony powinien być przesłuchany jako świadek. Jeśli nie byłeś przesłuchany, możesz złożyć taki wniosek. Dostaniesz odmowę, jak przedłuży to postępowanie.

Jeśli zgłosiłeś przestępstwo, a prokurator odmówił Ci rozpoczęcia postępowania przygotowawczego – i czujesz, że prokurator potraktował Cię niesprawiedliwie – możesz napisać zażalenie.

Zażalenie to odwołanie, które oznacza, że nie zgadzasz się z decyzją.

Zażalenie musisz napisać w ciągu 7 dni od dnia, kiedy dostałeś decyzję.

Najpierw możesz poprosić prokuratora, żeby:

- przeczytać akta sprawy,
- udostępnić Ci akta sprawy w postaci elektronicznej.

Jeśli złożyłeś zawiadomienie o przestępstwie, a Policja lub prokurator nic nie zrobili przez 6 tygodni, możesz napisać zażalenie.

Jest to **zażalenie na beczynność** Policji lub prokuratora.

Jeśli chcesz, żeby Policja lub prokurator zrobili coś jeszcze w postępowaniu przygotowawczym, musisz złożyć odpowiedni wniosek.

Musisz to zrobić w ciągu 3 dni po przejrzaniu materiałów sprawy przez podejrzanego.

Możesz złożyć zażalenie na decyzję sądu w Twojej sprawie.

Zawsze dostaniesz z sądu informację, kiedy możesz złożyć zażalenie.

W czasie postępowania przygotowawczego i sądowego masz też obowiązki.

Musisz iść na badania lekarskie, jeśli sąd tak zdecyduje.

Na przykład wtedy, gdy oskarżony pobił Cię.

Lekarz ustali, jakie masz obrażenia na ciele.

Od tego zależy, jaką karę dostanie oskarżony.

Musisz podać, kto może odebrać listy z sądu, kiedy nie ma Cię w Polsce.

Jeśli tego nie zrobisz, sąd wyśle list na Twój adres, który ma w aktach. Nawet jeśli tam nie mieszkasz.

Musisz podać nowy adres, jeśli zmieniłeś miejsce zamieszkania.

Ważne!

Jeśli nie rozumiesz swoich praw i obowiązków jako pokrzywdzony, poproś prowadzącego postępowanie, żeby Ci wszystko wyjaśnił.

Musisz podpisać **oświadczenie**, że zostałeś pouczone. To znaczy, że wszystko zrozumiałeś.

Kto może być oskarżycielem posiłkowym?

Jeśli jesteś osobą częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolnioną, w Twoim imieniu może występować Twój **opiekun prawny** lub **kurator**.

Osoba całkowicie ubezwłasnowolniona nie może decydować o sobie.
Nie ma zdolności do żadnej czynności prawnej.

Osoba całkowicie ubezwłasnowolniona ma opiekuna prawnego.

Opiekun prawny podejmuje za nią wszystkie decyzje.

Osoba częściowo ubezwłasnowolniona może samodzielnie wykonywać tylko drobne codzienne czynności prawne.

Osoba częściowo ubezwłasnowolniona ma kuratora.

Kurator wspiera ją w codziennych sprawach.

Dbą o jej zdrowie i pieniądze.

Pomaga w czynnościach prawnych.

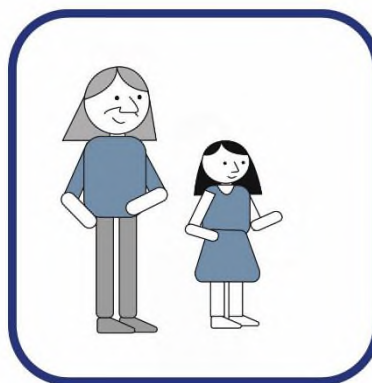
Na przykład podpisuje razem z osobą ubezwłasnowolnioną umowę na zakup telefonu.

Jeśli pokrzywdzonym jest dziecko do 18 roku życia, jego przedstawicielem w sądzie jest najczęściej **rodzic** lub **opiekun**.

Jeśli rodzic nie może być przedstawicielem dziecka w sądzie, dziecko ma reprezentanta.

Wyznacza go sąd opiekuńczy.

Jeśli pokrzywdzonym była zmarła osoba:

- Twój rodzic,
 - inna bliska osoba, z którą mieszkałeś,
- Ty możesz występować w sądzie** w ich imieniu.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka, który nie ukończył 18 lat

ŚWIADEK

JESTEŚ ŚWIADKIEM W POSTĘPOWANIU KARNYM

To oznacza, że masz złożyć zeznania, które dotyczą okoliczności w sprawie karnej.

Jesteś małoletni/małoletnia, nie masz pełnej zdolności do czynności prawnych i dlatego nie możesz samodzielnie działać w postępowaniu karnym. Wszystkie wnioski w Twoim imieniu (na przykład wniosek o zwrot kosztów dojazdu) musi składać Twój przedstawiciel ustawowy (czyli rodzic albo opiekun). To przedstawiciel ustawowy będzie Cię reprezentował w postępowaniu karnym.

Złożenie zeznań polega na tym, że opowiadasz o tym, co wiesz w sprawie, w której zostałeś wezwany / zostałaś wezwana. Odpowiadasz również na pytania przesłuchującego. Twoje zeznanie jest zapisywane.

Zeznania możesz składać:

- w postępowaniu przygotowawczym – w prokuraturze, na Policji lub przed innym organem prowadzącym postępowanie przygotowawcze (czyli śledztwo albo dochodzenie),
- w postępowaniu sądowym – w sądzie.

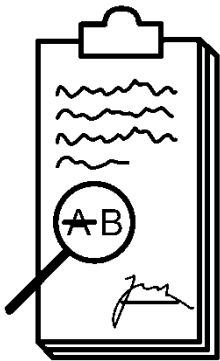
UTRWALANIE PRZESŁUCHANIA

Przesłuchanie w prokuraturze, jednostce Policji lub siedzibie innego organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze

Po przesłuchaniu dostaniesz do podpisania od prokuratora, policjanta lub innego funkcjonariusza dokument. Będzie w nim napisane, co mówiłeś/mówiłaś. To jest protokół.

Przed podpisaniem protokołu:

Koniecznie uważnie przeczytaj protokół!

Możesz poprosić o wprowadzenie poprawek, jeżeli coś jest niezgodne z tym, co mówiłeś/mówiłaś. Możesz też poprosić o dopisanie tego, co mówiłeś/mówiłaś, a co nie zostało zanotowane. Pamiętaj, że każde słowo w protokole może mieć znaczenie.

Czasami protokół może zostać Ci odczytany. Zawsze jednak przed podpisaniem protokołu dokładnie się z nim zapoznaj. Napisz także w protokole, zanim go podpiszesz, że ktoś Ci go odczytał.

Protokół podpisujesz własnoręcznie – potwierdzając tym samym zapoznanie się z nim i zgodność z Twoimi zeznaniami.

Przesłuchanie może być nagrywane. Będziesz o tym poinformowany/poinformowana. Możesz także sam/sama o to poprosić.

Przesłuchanie w sądzie

W sądzie zeznania świadka są zapisywane przez protokolanta, mogą być również nagrywane (zostaniesz o tym poinformowany/poinformowana). Protokół w sądzie podpisują tylko sędzia i protokolant, dlatego składając zeznania w sali sądowej, nie będziesz podpisywać protokołu.

Przed złożeniem zeznań w sądzie świadek, który ukończył 17 lat, składa przyrzeczenie. Jeżeli nie mówisz lub jesteś osobą głuchą, zamiast składać przyrzeczenie ustnie, podpisujesz jego tekst.

Sąd może podjąć decyzję, że nie będzie odbierać przyrzeczenia od świadka.

NAJWAŻNIEJSZE OBOWIĄZKI I PRAWA ŚWIADKA

- ➔ Musisz stawić się na każde wezwanie organu, który Cię wzywa.
- ➔ Musisz złożyć zeznania i odpowiedzieć na pytania przesłuchującego.

Nawet gdy wydaje Ci się, że nic nie wiesz o sprawie lub nie widziałeś / nie widziałaś jakichś zdarzeń czy okoliczności, masz obowiązek stawienia się na przesłuchanie.

Nie możesz złożyć zeznań na piśmie ani złożyć organowi, który Cię wezwał, pisma z informacją, że nic nie wiesz w sprawie i nie przyjdiesz na wezwanie.

USPRAWIEDLIWIENIE NIEOBECNOŚCI

Co zrobić, gdy nie możesz stawić się na wezwanie?

Gdy jesteś chory/chora, **musisz uzyskać i przedstawić zaświadczenie wystawione przez lekarza sądowego**. Wykaz lekarzy sądowych prowadzi prezes każdego sądu okręgowego. Wykaz ten znajdziesz na stronie internetowej sądu okręgowego w zakładce „Lekarze sądowi”. Pamiętaj, że:

- inne zaświadczenie lub zwolnienie nie wystarczy,
- wykonywanie pracy nie usprawiedliwia nieobecności na przesłuchaniu,
- za niestawienie się bez usprawiedliwienia grozi kara pieniężna. Organ może zarządzić też zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie świadka, a nawet aresztowanie.

ZWROT KOSZTÓW

Twój przedstawiciel ustawowy (czyli rodzic albo opiekun) może złożyć pismo albo powiedzieć do protokołu, że wnosi o **zwrot kosztów dojazdu na wezwanie**. Jeśli pracujesz, przysługuje Ci także zwrot dziennego wynagrodzenia, którego nie otrzymasz, bo zamiast do pracy stawiałeś się / stawiałaś się na przesłuchanie.

Na złożenie wniosku o zwrot kosztów masz **3 dni** od zakończenia czynności.

PEŁNOMOCNIK

Jeżeli uważasz, że jest to potrzebne dla ochrony Twoich interesów, Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) może ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego, który będzie Cię reprezentować w całym postępowaniu karnym lub podczas jednej czynności postępowania. Jest to wówczas pełnomocnik z wyboru.

Jeśli Twojego przedstawiciela ustawowego (rodzica lub opiekuna) nie stać na opłacenie wynagrodzenia dla pełnomocnika, może złożyć wniosek do sądu o wyznaczenie dla Ciebie pełnomocnika z urzędu. Musi jednak wykazać, że nie ma pieniędzy na ustanowienie pełnomocnika z wyboru.

Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może nie zgodzić się na udział w postępowaniu Twojego pełnomocnika. Dzieje się tak, gdy sąd albo prokurator uzna, że nie wymaga tego obrona Twoich interesów.

TWOJE DANE

Zwykła ochrona

Niektóre Twoje dane nie są ujawniane w aktach sprawy.

Chodzi o dane, takie jak [adres zamieszkania](#), [adres miejsca pracy](#), [numer telefonu lub telefaksu](#), [adres poczty elektronicznej](#). Dane te są zamieszczane w załączniku dostępnym tylko organom postępowania.

Ujawnia się go tylko w szczególnych przypadkach.

Świadek anonimowy

Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla Twojego życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach lub osoby dla Ciebie najbliższej, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może wydać [postanowienie o zachowaniu w tajemnicy wszystkich okoliczności, które umożliwiają ujawnienie Twojej tożsamości](#), w tym także danych osobowych. Świadek taki nazywa się [świadkiem anonimowym lub świadkiem incognito](#).

Utajniane są takie okoliczności podawane w zeznaniach, które mogłyby doprowadzić do ujawnienia, kim jesteś (na przykład że chodziłeś/chodziłaś z oskarżonym do jednej klasy w szkole podstawowej, mieszkasz naprzeciwko babci oskarżonego). Nie mogą to być jednak okoliczności, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, bo to mogłoby naruszyć prawo do obrony oskarżonego. Oceny, czy dokonać utajnienia, dokonuje prokurator albo sąd.

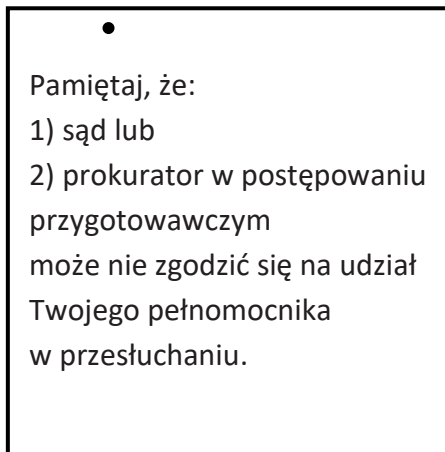
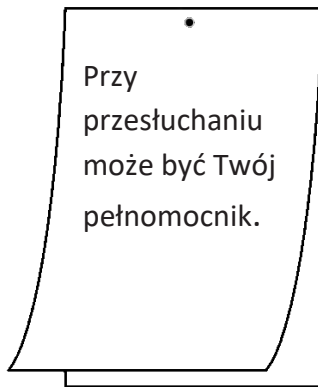
PRZESŁUCHANIE

Wyjątkowo możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w miejscu, gdzie przebywasz (na przykład w przypadku choroby, niepełnosprawności albo innej przeszkody, której nie da się pokonać). Istnieje też możliwość przesłuchania Cię w drodze wideokonferencji.

Podczas postępowania w sądzie możesz być przesłuchany/przesłuchana pod nieobecność oskarżonego na sali rozpraw. Może się to stać, jeżeli obecność oskarżonego krępowałaby Cię, utrudniałaby złożenie zeznań. W takiej sytuacji możesz też zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze wideokonferencji.

WARTO WIEDZIEĆ, ŻE:

A co, gdy przebywasz za granicą?

→ Możesz zostać wtedy przesłuchany/przesłuchana przez konsula, ale tylko za Twoją zgodą.

Nie stosuje się wtedy przepisów o obowiązku stawienia i konsekwencjach niestawienia na przesłuchanie, udziale biegłych.

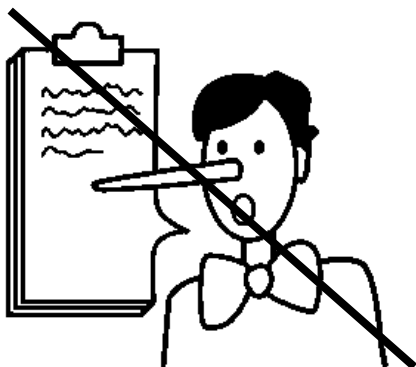

POUCZENIA

Jeżeli ukończyłeś/ukończyłaś 17 lat, ale nie masz jeszcze 18 lat, tuż przed przesłuchaniem zostaniesz pouczoney/pouczona o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy.

Jeżeli nie ukończyłeś/ukończyłaś 17 lat, zostaniesz poinformowany/poinformowana o skutkach zeznania nieprawdy lub zatajenia prawdy dla osoby nieletniej.

W postępowaniu przygotowawczym pouczenie o obowiązku mówienia prawdy i zakazie ukrywania tego, co wiesz i co jest prawdziwe, przekaże Ci osoba, która będzie Cię przesłuchiwać (na przykład policjant, prokurator).

W postępowaniu sądowym pouczenie o obowiązku mówienia prawdy i zakazie ukrywania tego, co wiesz i co jest prawdziwe, przekaże Ci sędzia.

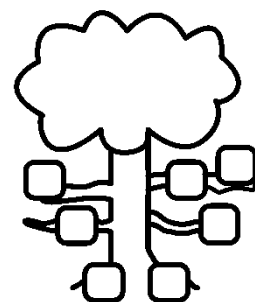
Obowiązek mówienia prawdy i niezatajania prawdy oznacza, że **nie możesz w postępowaniu kłamać**, a także ukrywać faktów, o których wiesz.

PRAWO DO ODMOWY ZEZNAŃ LUB ODPOWIEDZI NA PYTANIA

W wyjątkowych przypadkach możesz odmówić zeznań lub odmówić odpowiedzi na niektóre pytania.

Odmówić zeznań może:

- osoba najbliższa dla oskarżonego (na przykład żona lub mąż, rodzic, rodzeństwo, dziecko, osoba pozostająca z oskarżonym we wspólnym pożyciu albo będąca przysposobionym/przysposabiającym),
- świadek, który jest oskarżonym w innej sprawie o współdziałanie w przestępstwie, na którego temat ma zeznawać.

Odmówić odpowiedzi na pytania można:

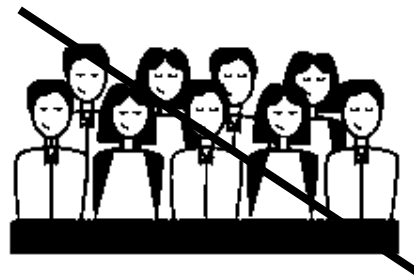
- jeżeli odpowiedź na pytanie mogłaby spowodować dla Ciebie lub osoby dla Ciebie najbliższej (na przykład rodzica, rodzeństwa) odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

Wniosek o zwolnienie z zeznań

Jeżeli świadek nie jest osobą najbliższą dla oskarżonego (na przykład synem, córką, bratem, siostrą), ale pozostaje z nim w szczególnie bliskich relacjach osobistych, może złożyć wniosek o zwolnienie od składania zeznań.

Z prawa do odmowy składania zeznań oraz zwolnienia z zeznań możesz skorzystać nie później niż **przed rozpoczęciem pierwszego zeznania** w postępowaniu sądowym. Jeśli wcześniej złożyłeś/złożyłaś zeznania, nie będzie ich można wykorzystać. Są uważane za nieistniejące (czyli tak, jakby ich nie było) – **nie mogą być dowodem w sprawie, nie można ich odtwarzać.**

W sądzie, gdyby Twoje zeznania mogły narazić Ciebie albo osobę dla Ciebie najbliższą na hańbę, **możesz zażądać przeprowadzenia rozprawy sądowej z wyłączeniem jawności.** Oznacza to, że na sali rozpraw nie będzie publiczności.

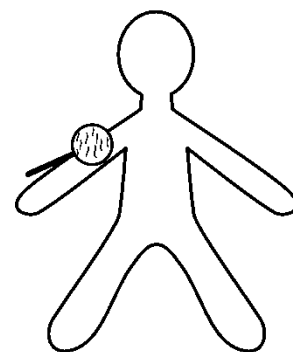

INNE INFORMACJE

W każdej sprawie możesz zostać, bez Twojej zgody, przesłuchany/przesłuchana w obecności lekarza lub psychologa. Są to eksperci nazywani biegłymi sądowymi.

Możesz być poddany/poddana oględzinom ciała i badaniu lekarskiemu lub psychologicznemu, a także możesz zostać zbadany/zbadana przez biegłego wariografem (tak zwanym wykrywaczem kłamstw), ale tylko wtedy, **gdy wyrazisz na to zgodę.**

Oględziny ciała polegają na obejrzeniu Twojego ciała, poszukiwaniu na nim rozmaitych śladów i ich zabezpieczeniu.

Jeżeli oględziny albo badanie mogłyby być dla Ciebie krępujące i wstydlive, powinna ich dokonać osoba tej samej płci co Ty, chyba że jest to niemożliwe.

Bez Twojej zgody można:

- pobrać odciski palców,
- pobrać wymaz ze śluzówki policzków,
- pobrać próbkę włosów,
- pobrać ślinę,
- uzyskać próbę pisma,
- pobrać zapach,
- sfotografować Cię,
- nagrać Twój głos.

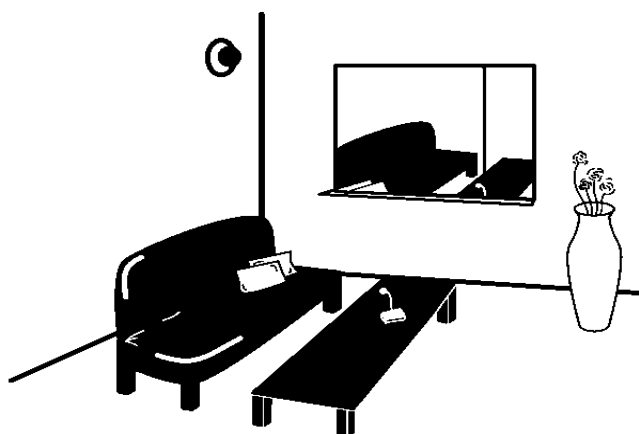
TWOJE PRAWA W SZCZEGÓLNYCH OKOLICZNOŚCIACH

Pokrzywdzony przesłuchiwany jako świadek

Jeżeli jesteś pokrzywdzonym niektórymi przestępstwami (przestępstwem popełnionym z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub przestępstwem przeciwko wolności, przestępstwem przeciwko wolności seksualnej i obyczajności lub przestępstwem przeciwko rodzinie i opiece) **i nie masz 15 lat**, przysługują Ci dodatkowe prawa dotyczące przesłuchania, chroniące przed stresem, niepokojem.

- Zostaniesz przesłuchany/przesłuchana tylko wówczas, gdy Twoje zeznania mogą być istotne dla sprawy. Przesłuchanie poprowadzi sąd. Powinno się ono odbyć tylko raz.

- ➔ Na przesłuchaniu będzie wspierać Cię psycholog. Psycholog powinien być osobą płci wskazanej przez Ciebie, chyba że utrudni to postępowanie. To powinno ułatwić Ci składanie zeznań.
- ➔ Przesłuchanie odbywa się w tak zwanym przyjaznym pokoju przesłuchań.
- ➔ Przy przesłuchaniu mogą być obecni Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic albo opiekun), osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz (tak zwany opiekun faktyczny), bądź wskazana przez Ciebie osoba dorosła.
- ➔ Przesłuchanie jest nagrywane, żeby uniknąć ponownego składania przez Ciebie zeznań.

W wyjątkowych sytuacjach możesz zostać przesłuchany/przesłuchana ponownie, gdy:

- ➔ na jaw wyjdą nowe okoliczności,
- ➔ sąd uwzględni wniosek oskarżonego, który nie miał obrońcy, kiedy po raz pierwszy składałeś/składałaś zeznania.

W tym szczególnym trybie możesz być przesłuchany/przesłuchana także, gdy **masz 15 lat, a nie masz jeszcze 18 lat**. Może to nastąpić, gdy istnieją obawy, że przesłuchanie Ciebie w zwykłych warunkach (na przykład w pokoju prokuratora albo na sali rozpraw) byłoby dla Ciebie niekorzystne, źle wpływało na Twoją psychikę, samopoczucie.

Takie same zasady przesłuchania (taki sam tryb) obowiązują, jeżeli jesteś pokrzywdzony/pokrzywdzona **przestępstwem zgwałcenia lub wykorzystania seksualnego i masz ukończone 15 lat**. Wtedy jednak, gdy chcesz, aby w czynności uczestniczył psycholog wskazanej przez Ciebie płci, musisz o to poprosić. Będzie to możliwe, jeśli nie utrudni to postępowania.

Świadek

Jeżeli jesteś świadkiem (nie jesteś jednocześnie pokrzywdzonym) w sprawach o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności lub przestępstwo przeciwko rodzinie i opiece **i nie masz 15 lat**, przysługują Ci dodatkowe prawa dotyczące przesłuchania, chroniące przed stresem, niepokojem.

- Zostaniesz przesłuchany/przesłuchana tylko wówczas, jeżeli Twoje zeznania mogą być istotne dla sprawy. Przesłuchanie powinno się odbyć tylko jeden raz.
- Na przesłuchaniu będzie wspierać Cię psycholog. Psycholog powinien być osobą płci wskazanej przez Ciebie, chyba że utrudni to postępowanie. To powinno ułatwić Ci składanie zeznań.
- Przesłuchanie odbywa się w tak zwanym przyjaznym pokoju przesłuchań.
- Przy przesłuchaniu mogą być obecni Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic albo opiekun), osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz (tak zwany opiekun faktyczny), bądź wskazana przez Ciebie osoba dorosła.
- Przesłuchanie jest nagrywane, żeby uniknąć ponownego składania przez Ciebie zeznań.

W wyjątkowych sytuacjach możesz zostać przesłuchany/przesłuchana ponownie, gdy:

- na jaw wyjdą nowe okoliczności i trzeba coś wyjaśnić,
- sąd uwzględni wniosek oskarżonego, który nie miał obrońcy, kiedy po raz pierwszy składałeś/składałaś zeznania.

Jeżeli **masz skończone 15 lat**, będziesz przesłuchany/przesłuchana zdalnie (wideokonferencja), jeżeli osobiste stawienie się na przesłuchanie mogłoby wpłynąć na Ciebie źle.

TWOJA OCHRONA

Jako świadek możesz liczyć na ochronę i pomoc.

Gdy istnieje zagrożenie dla Twojego życia lub zdrowia lub Twoich bliskich, możesz otrzymać **ochronę Policji**.

- > Ochrona jest przyznawana na Twój wniosek albo na wniosek organu prowadzącego sprawę, za Twoją zgodą.
- > Ochrona może być udzielona na czas czynności procesowej.
- > Jeżeli zagrożenie jest wysokie, możesz liczyć na ochronę osobistą albo pomoc w zmianie miejsca pobytu.
- > Wniosek o taką ochronę możesz złożyć do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji za pośrednictwem organu, który prowadzi postępowanie (sąd, prokuratura itd.).

POMOC DLA CIEBIE I TWOICH BLISKICH

Ty i Twoi bliscy możecie również uzyskać **pomoc psychologiczną**.

- > Taką pomoc uzyskasz w **Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem**.
- > W celu uzyskania pomocy skontaktuj się z linią pomocy pokrzywdzonym dostępną pod numerem: **+48 222 309 900**.
- > Pomoc jest nieodpłatna (nie płacisz za nią).

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia

Minister Sprawiedliwości wydał rozporządzenie i załącznik do rozporządzenia. Załącznik nazywa się **Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach świadka.**

To jest tekst łatwy do czytania i zrozumienia

**Pouczenia o uprawnieniach
i obowiązkach świadka.**

To opracowanie pomoże Ci zrozumieć, jakie prawa i obowiązki ma świadek w postępowaniu karnym.

Rozporządzenie znajdziesz w Dzienniku
Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
Poproś o pomoc osobę wspierającą.

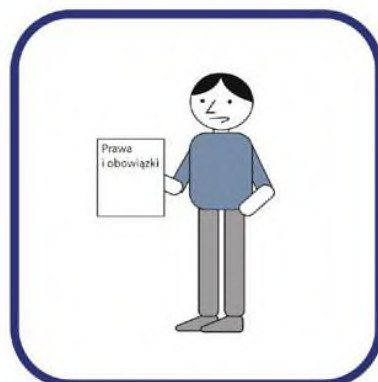
Świadek to osoba, która widziała przestępstwo lub coś o nim wie. Świadkiem może być każdy człowiek. Kobieta, mężczyzna, dziecko.

Postępowanie karne to praca Policji, prokuratury, innych uprawnionych służb, na przykład Straży Granicznej. To także praca sądu. Wszyscy oni sprawdzają, czy ktoś popełnił przestępstwo. **Przestępstwo** to na przykład kradzież, oszustwo, pobicie.

Świadek w postępowaniu karnym ma prawa i obowiązki.

1. Wezwania i sposób przesłuchania

Policja, prokurator, sąd lub inne organy zajmujące się sprawami karnymi mogą wezwać świadka, żeby złożył **zeznania**. To znaczy, że powiedział, co wie na temat przestępstwa. To jest właśnie **przesłuchanie**.

Świadek może zostać przesłuchany:

- w postępowaniu przygotowawczym. Jest to śledztwo lub dochodzenie,
- przed sądem.

Podczas przesłuchania świadek mówi to, co wie o przestępstwie.

Musi też odpowiedzieć na pytania dotyczące przestępstwa.

Świadek ma obowiązek przyjść na przesłuchanie, jeśli dostał wezwanie.

Przeczytaj dokładnie wezwanie.

Jest tam napisane, gdzie masz się stawić.

Jest też **dzień i godzina** przesłuchania.

2. Usprawiedliwienie nieobecności

Jeśli jesteś chory i nie możesz przyjść na wezwanie, musisz przesłać zaświadczenie lekarskie.

Ważne! Takie zaświadczenie może napisać tylko **lekarz sądowy**.

Możesz też usprawiedliwić nieobecność w innych sytuacjach. Na przykład gdy zdarzy się wypadek i nie możesz przyjść.

Jeśli bez ważnego powodu nie przyjdiesz na wezwanie, na przykład do sądu na rozprawę, dostaniesz karę. Na przykład:

- będziesz musiał zapłacić karę pieniężną,
- Policja przyjedzie po Ciebie i zawiezie Cię do sądu,
- trafisz do aresztu. **Areszt** to więzienie.

Możesz być w areszcie najwyżej 30 dni.

3. Zwrot kosztów

Świadek może złożyć wniosek o zwrot kosztów.

Koszty to pieniądze, które musiałeś wydać na udział w postępowaniu. Na przykład pieniądze za dojazdy do sądu na przesłuchania i rozprawy.

Wniosek musisz złożyć w ciągu 3 dni od czynności, na którą przyjechałeś. Na przykład 3 dni od przesłuchania.

Możesz napisać wniosek lub powiedzieć o tym osobie, która Cię przesłuchuje.

Ta osoba, na przykład sędzia, wpisze Twoją prośbę do protokołu.

4. Sposób przesłuchania

Zwykłe przesłuchanie odbywa się na Policji, w prokuraturze, w sądzie lub w siedzibie innego organu zajmującego się sprawami karnymi.

Na przykład w siedzibie Straży Granicznej. Są wyjątki.

Masz prawo do przesłuchania w miejscu zamieszkania lub pobytu. Na przykład w szpitalu.

Policja, prokurator lub sędzia przyjadą do Ciebie, jeśli nie możesz przyjechać na przesłuchanie.

Na przykład kiedy:

- jesteś chory w szpitalu,
- poruszasz się na wózku i nie masz jak przyjechać na przesłuchanie.

Masz prawo prosić, żeby przesłuchać Cię przez Internet.

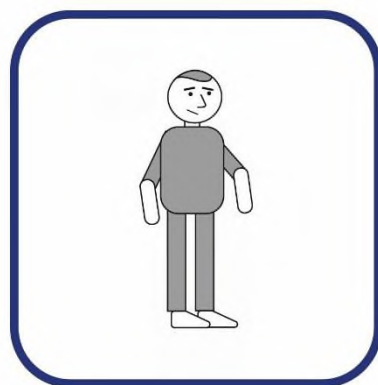
Jest to wideokonferencja.

Gdy sprawa jest **w sądzie**, a Ty nie chcesz zeznawać przy oskarżonym, możesz:

- wziąć udział w przesłuchaniu przez Internet,
- zeznawać, gdy oskarżonego nie ma na sali rozpraw.

Oskarżony to osoba, która mogła popełnić przestępstwo. Tak uważa prokurator. Sąd ustala, czy są na to dowody.

5. Przesłuchanie przez konsula

Jeśli w czasie postępowania jesteś za granicą Polski, również możesz wziąć udział w przesłuchaniu.

W takiej sytuacji przesłucha Cię konsul.

Konsul to urzędnik. Jest przedstawicielem Polski w innym kraju.

Ważne!

Konsul może Cię przesłuchać tylko wtedy, kiedy się na to zgodzisz.
Możesz odmówić udziału w przesłuchaniu.

Jeśli nie rozumiesz swoich praw i obowiązków, poproś prowadzącego postępowanie, żeby Ci wszystko wyjaśnił. Musisz podpisać oświadczenie, że zostałeś pouczone. To znaczy, że wszystko zrozumiałeś.

6. Przesłuchanie z udziałem biegłego i badania

Czasami w czasie przesłuchania świadka w pomieszczeniu będzie biegły sądowy.

Biegły sądowy to specjalista.

Na przykład psycholog lub lekarz.

Biegły sądowy będzie obserwował, jak się zachowujesz. Jak reagujesz na pytania prokuratora lub sędziego.

Prokurator lub sąd wezwie biegłego sądowego, jeśli stwierdzi, że możesz:

- być osobą z niepełnosprawnością intelektualną,
- mieć problemy ze zdrowiem psychicznym.
Na przykład chorujesz na depresję i schizofrenię,
- mieć problemy ze zrozumieniem tego, co się wydarzyło.

Nie musisz zeznawać, jeśli na przykład oskarżony jest Twoim mężem, rodzicem lub dzieckiem.

Czyli oskarżony jest **osobą najbliższą**.
Wtedy możesz odmówić składania zeznań.
Wtedy nie weźmiesz udziału w przesłuchaniu z biegłym sądowym.

Może zbadać Cię lekarz lub psycholog.
Zrobi to, jeśli zgodzisz się na badanie.

Prokurator lub sąd ustala, kto jest sprawcą przestępstwa. Czasami chce sprawdzić, czy świadek mógł popełnić przestępstwo. Dlatego może bez Twojej zgody:

- sprawdzić Twoje odciski palców,
- wziąć do badania Twoje włosy lub ślinę,
- wziąć ubranie z Twoim zapachem skóry,
- poprosić Cię żebyś coś napisał.

Prokurator lub sąd może też zrobić Ci zdjęcie lub nagrać Twój głos.
Jeśli zgodzisz się, biegły sądowy zbada Cię urządzeniem o nazwie wykrywacz kłamstw.
Dzięki wykrywaczowi kłamstw sprawdzi, czy mówisz prawdę.

7. Pouczenia

Przed przesłuchaniem policjant, prokurator lub sędzia powie Ci o **odpowiedzialności karnej**.

To znaczy, że w czasie składania zeznań musisz powiedzieć prawdę.

Jeśli skłamiesz lub nie powiesz, co wiesz o przestępstwie, możesz zostać ukarany.

W czasie przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym dostaniesz do podpisu oświadczenie.

W oświadczeniu jest informacja, że policjant lub prokurator powiedział Ci o odpowiedzialności karnej.

Jeśli podpiszesz oświadczenie, to potwierdzisz, że policjant lub prokurator powiedział Ci o odpowiedzialności karnej.

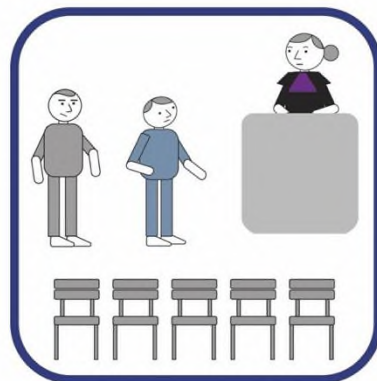
W sądzie musisz powiedzieć przyrzeczenie, że będziesz zeznawać prawdę.

Osoby niemówiące lub głuche muszą podpisać przyrzeczenie.

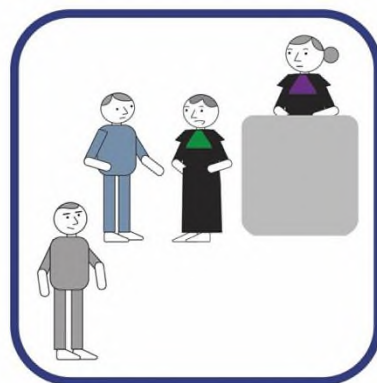
Czasem sędzia nie chce od Ciebie przyrzeczenia.

Możesz poprosić sąd, żeby rozprawa była **niejawna**. Na przykład gdy w czasie przesłuchania w sądzie musisz powiedzieć o wstydlivych sprawach. Albo o czymś złym o Tobie lub osobie bliskiej. Nazywa się to hańba.

Na rozprawie niejawnej oprócz sędziego będziesz Ty, będą pokrzywdzony i jego adwokat oraz oskarżony i jego obrońca. Na rozprawie niejawnej nie będzie publiczności.

8. Odmowa składania zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Jako świadek masz prawo odmówić składania zeznań, jeśli:

- oskarżonym jest Twój mąż, żona, rodzic, dziecko,
- oskarżonym jest były mąż lub była żona,
- prokurator oskarżył Cię o udział w czynie, o którym masz zeznawać. Twoje postępowanie toczy się oddzielnie.

W czasie przesłuchania możesz odmówić odpowiedzi na pytanie.

Na przykład jeśli przez swoją odpowiedź Ty lub Twoi bliscy możecie być oskarżeni o przestępstwo.

Ważne!

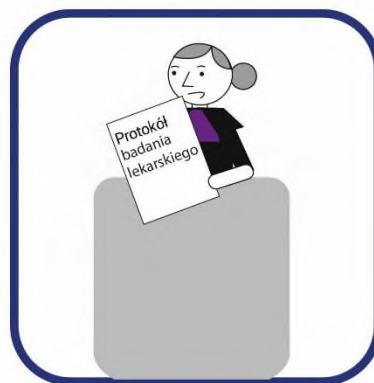
W niektórych sytuacjach świadek ma prawo odmówić składania zeznań w postępowaniu sądowym.

Musisz to zrobić przed pierwszym przesłuchaniem w sądzie.

W takiej sytuacji Twoje zeznania z postępowania przygotowawczego nie będą dowodem.

Sąd może tylko wykorzystać informacje z protokołu badania lekarskiego.

9. Zwolnienie od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Świadek ma prawo odmówić składania zeznań lub odmówić odpowiedzi na pytanie, jeśli oskarżonym jest bliska osoba.

Na przykład najbliższy przyjaciel lub narzeczona.

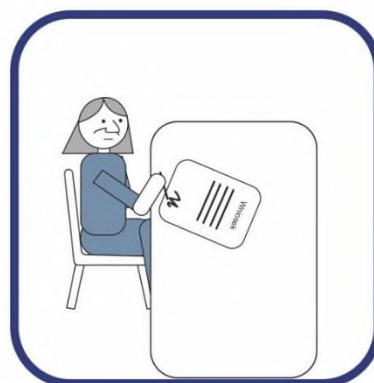

W takiej sytuacji możesz złożyć wniosek.

Nazywa się to **wniosek o zwolnienie od złożenia zeznań**.

Musisz go złożyć w sądzie przed rozpoczęciem pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym.

Po uwzględnieniu wniosku nikt w sądzie nie może wykorzystać Twoich wcześniejszych zeznań.

Szczególne tryby przesłuchania pokrzywdzonego i świadka

10. Przesłuchanie pokrzywdzonego, który nie ukończył 15 lat

To przesłuchanie jest dla pokrzywdzonego i jednocześnie świadka przestępstwa, który ma mniej niż 15 lat. Jest stosowane wtedy, gdy jesteś pokrzywdzonym, bo na przykład:

- doświadczyłeś przemocy. Na przykład ktoś Cię bił,
- ktoś Ci groził, że Cię skrzywdzi. Na przykład że Cię pobije lub zabije,
- ktoś Cię zamknął w domu na kilka dni bez jedzenia i picia. I nie pozwolił wyjść. To jest przestępstwo przeciwko wolności,
- doświadczyłeś przemocy seksualnej. Na przykład ktoś zmusił Cię do stosunku seksualnego lub dotykał Twoich miejsc intymnych bez Twojej zgody. To jest przestępstwo przeciw wolności seksualnej,

- doświadczyłeś przemocy przeciwko rodzinie i opiece. Na przykład kiedy Twój rodzic bił Cię, krzyczał na Ciebie lub zmuszał Cię do picia alkoholu.

W tych sytuacjach sąd przesłucha Cię tylko, gdy może to być bardzo ważne dla sprawy. Tylko jeden raz.

Przesłuchanie będzie w odpowiednio przygotowanym przyjaznym pokoju.

W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

W przyjaznym pokoju jest też biegły psycholog.

Psycholog sprawdza, jak się czujesz, czy rozumiesz pytania. Jeśli jesteś dziewczyną, możesz poprosić sąd, żeby psychologiem była kobieta.

W czasie przesłuchania możesz być z bliską, dorosłą osobą.

Wybierz osobę, przy której będziesz się dobrze czuć.

Będziesz mógł swobodnie odpowiadać na pytania.

Ważne!

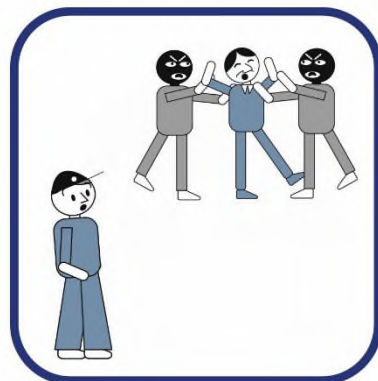
Tylko w wyjątkowych sytuacjach sąd może przesłuchać Cię drugi raz.

11. Przesłuchanie małoletniego świadka, który nie ukończył 15 lat

To przesłuchanie jest dla świadka przestępstwa, który ma mniej niż 15 lat. Jest stosowane wtedy, gdy świadek wie, że podejrzany na przykład:

- stosował przemoc. Na przykład kogoś bił,
- groził, że kogoś skrzywdzi. Na przykład groził swojej żonie, że ją pobije lub zabije,

- stosował przemoc seksualną. Na przykład wiesz od swojej siostry, że jej szef zmusił ją do stosunku seksualnego. Dotykał jej miejsc intymnych bez jej zgody,

- stosował przemoc przeciwko rodzinie i opiece. Na przykład widziałeś, jak sąsiad bił dziecko, krzyczał na nie lub zmuszał do picia alkoholu.

W tych sytuacjach sąd przesłucha Cię tylko wtedy, gdy może to być bardzo ważne dla sprawy. Tylko jeden raz.

Przesłuchanie będzie w odpowiednio przygotowanym przyjaznym pokoju.

W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

W czasie przesłuchania możesz być z bliską, dorosłą osobą.

Możesz wybrać osobę, przy której będziesz się dobrze czuć. Będziesz mógł swobodnie odpowiadać na pytania.

Ważne!

Tylko w wyjątkowych sytuacjach sąd może przesłuchać Cię drugi raz.

Jeśli uczestniczyłeś w jakimś innym przestępstwie, sąd przesłucha Cię w inny sposób.

12. Przesłuchanie pokrzywdzonego przestępstwem seksualnym

To przesłuchanie jest dla pokrzywdzonego przestępstwem seksualnym i jednocześnie świadka, który ma 15 lat. Będziesz tak przesłuchany, jeśli ktoś Cię zgwałcił lub wykorzystał seksualnie.

Zgwałcić to zmusić kogoś do stosunku seksualnego.

Wykorzystać seksualnie to na przykład zmusić kogoś, żeby pokazał swoje miejsca intymne, albo nakłonić do stosunku seksualnego kogoś, kto ma trudną sytuację i obawia się odmówić.

Sąd przesłucha Cię tylko, gdy może to być bardzo ważne dla sprawy. Tylko jeden raz. Przesłuchanie będzie w przygotowanym przyjaznym pokoju. W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

W czasie przesłuchania możesz być z bliską, dorosłą osobą. Wybierz osobę, przy której będziesz się dobrze czuć. Będziesz mógł swobodnie odpowiadać na pytania.

Ważne!

W czasie przesłuchania będzie z Tobą biegły psycholog.

Jeśli jesteś kobietą, możesz poprosić sąd, żeby biegłym sądowym również była kobieta.

13. Przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego, który ukończył 15 lat

Jeśli świadek, który jest też pokrzywdzonym, ma więcej niż 15 lat ale nie skończył 18 lat to sąd też może go przesłuchać w przyjaznym pokoju. Wtedy, gdy zwykle przesłuchanie będzie nieprzyjemne i trudne dla świadka.

Możesz być tak przesłuchany, gdy:

- doświadczyłeś przemocy. Na przykład ktoś Cię bił,
- ktoś Ci groził, że Cię skrzywdzi. Na przykład że Cię pobije lub zabije,
- ktoś Cię zamknął w domu na kilka dni bez jedzenia i picia. I nie pozwolił wyjść. To jest przestępstwo przeciwko wolności,

- doświadczyłeś/doświadczyłaś przemocy seksualnej.
Na przykład ktoś zmusił Cię do stosunku seksualnego lub dotykał Twoich miejsc intymnych bez Twojej zgody.
To jest przestępstwo przeciw wolności seksualnej,

- doświadczyłeś przemocy przeciwko rodzinie i opiece. Na przykład Twój rodzic bił Cię, krzyczał na Ciebie lub zmuszał Cię do picia alkoholu.

W tych sytuacjach jesteś pokrzywdzonym i świadkiem przestępstwa. Sąd przesłucha Cię tylko, gdy jest to bardzo ważne dla sprawy. Tylko jeden raz.
Przesłuchanie będzie w odpowiednio przygotowanym przyjaznym pokoju.
W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

W czasie przesłuchania możesz być z bliską, dorosłą osobą.
Możesz wybrać osobę, przy której będziesz dobrze się czuć. Będziesz mógł swobodnie odpowiadać na pytania.

Ważne!

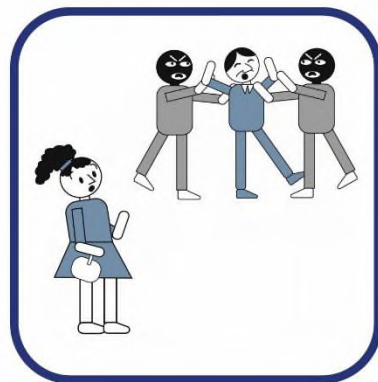
Tylko w wyjątkowych sytuacjach sąd może przesłuchać Cię drugi raz.

14. Przesłuchanie małoletniego świadka, który ukończył 15 lat

Sąd przesłucha świadka, który ma więcej niż 15 lat, ale nie skończył 18 lat, kiedy świadek wie, że podejrzany:

- stosował przemoc. Na przykład kogoś bił,
- groził, że kogoś skrzywdzi. Na przykład groził swojej żonie, że ją pobije lub zabije,

- stosował przemoc seksualną. Na przykład wiesz od swojej siostry, że jej szef zmusił ją do stosunku seksualnego i dotykał jej miejsc intymnych bez jej zgody.

- stosował przemoc przeciwko rodzinie i opiece.
Na przykład widziałeś, jak sąsiad bił dziecko, krzyczał na nie lub zmuszał do picia alkoholu.

W tych sytuacjach sąd przesłucha Cię jeden raz.
Przesłuchanie odbędzie się przez Internet w czasie wideokonferencji
W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

Ważne!

Jeśli uczestniczyłeś w jakimś innym przestępstwie, sąd przesłucha Cię w inny sposób.

15. Przesłuchanie świadka ze szczególnymi potrzebami

To przesłuchanie jest dla pokrzywdzonego oraz dla świadka przestępstwa, gdy:

- ich zeznania są bardzo ważne dla sprawy,
- zwykłe przesłuchanie będzie dla nich trudne i niedobre dla ich zdrowia.

To przesłuchanie dla osób, które mają:

- problemy ze zdrowiem psychicznym,
- zaburzenia rozwojowe,
- trudności, by obserwować albo opowiedzieć, co się wydarzyło.

Gdy jesteś taką osobą, sąd przesłucha Cię jeden raz.

Przesłuchanie będzie w odpowiednio przygotowanym przyjaznym pokoju.

Przesłuchanie może być też w innym miejscu, gdzie będzie Ci wygodnie.

Przy przesłuchaniu będzie psycholog.

Jeśli jesteś kobietą, możesz poprosić sąd, żeby biegłym sądowym również była kobieta.

W czasie przesłuchania sąd będzie Cię nagrywać.

W czasie przesłuchania możesz być ze swoim opiekunem albo bliską osobą dorosłą.

Jeśli tego potrzebujesz, będzie:

- **tłumacz języka migowego**,
- specjalista zakresu komunikacji wspomagającej i alternatywnej. To biegły sądowy.

Ważne!

Tylko w wyjątkowych sytuacjach sąd może przesłuchać Cię drugi raz.

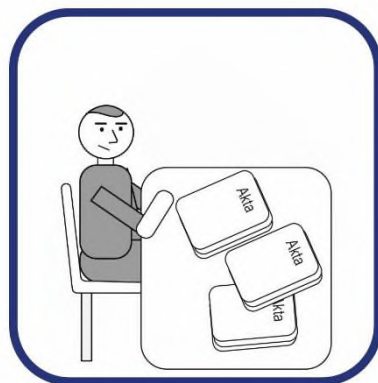

16. Ochrona danych świadka

Twoje dane osobowe nie będą ujawnione w aktach sprawy.

To znaczy, że podejrzany lub oskarżony nie zobaczy:

- Twojego adresu zamieszkania,
- nazwy i adresu Twojego miejsca pracy,
- Twojego mejla i numeru telefonu.

Twoje dane będą w innym dokumencie. Ten dokument zobaczy tylko prokuratura lub sąd.

Tylko w wyjątkowych sytuacjach można ujawnić Twoje dane.

W czasie przesłuchania sędzia ani obrońca oskarżonego nie mogą pytać Cię:

- gdzie mieszkasz,
- gdzie pracujesz.

Muszą tak zadać pytanie, żebyś nie musiał o tym mówić.

Jeśli Ty i Twoi najbliżsi boicie się oskarżonego, możesz poprosić prokuratora lub sąd, żeby nie podawał żadnych informacji na Twój temat. Nawet Twojego imienia i nazwiska. Będziesz wtedy **świadkiem anonimowym**. Tylko sędzia albo prokurator będzie wiedział, kim jesteś.

17. Ochrona i pomoc dla świadka

Świadek ma prawo do ochrony i pomocy. Jeśli Ty lub Twoi najbliżsi czujecie, że podejrzany lub oskarżony może zrobić Wam krzywdę, poproś o pomoc Policję. Musisz złożyć wniosek o ochronę Policji w czasie postępowania.

Wniosek o ochronę piszesz do komendanta wojewódzkiego Policji.

Komendant wojewódzki jest szefem wszystkich policjantów w województwie. W Warszawie piszesz do Komendanta Stołecznego Policji.

Ale składasz ten wniosek do prokuratury lub sądu.

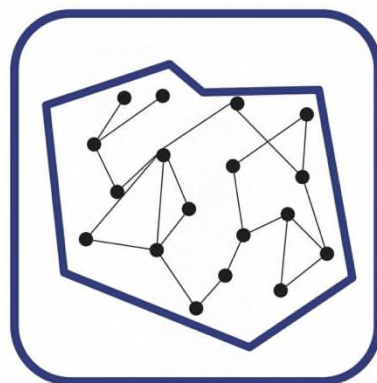

Jeśli bardzo boisz się o Wasze życie, napisz wniosek o ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca zamieszkania. Wtedy dostaniecie ochronę Policji. Policja pomoże Wam znaleźć inne miejsce zamieszkania na czas postępowania.

Świadek i jego najbliżsi mają prawo do darmowej pomocy z różnych fundacji i stowarzyszeń.

To **Sieć Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem**.

W Sieci Pomocy są:

- lekarze,
- psycholodzy,
- rehabilitanci,
- prawnicy.

Możesz dostać tam pomoc psychologiczną.
Nie płacisz za nią.

Więcej informacji o pomocy z Funduszu Sprawiedliwości znajdziesz na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości.

Możesz też zadzwonić pod numer
+48 222 309 900.

18. Pełnomocnik

Świadek ma prawo do pomocy pełnomocnika.

Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny.

Pełnomocnik pomoże Ci przygotować się do postępowania. Pomoże napisać pismo lub wypełnić wniosek. Będzie reprezentować Cię w czasie rozprawy sądowej.

Jeśli nie masz pieniędzy, sąd może wybrać dla Ciebie **pełnomocnika z urzędu**. Za pełnomocnika z urzędu nie musisz płacić. Żeby dostać pełnomocnika z urzędu, musisz napisać wniosek i wysłać go do sądu.

Prokurator lub sąd mogą odmówić Ci pomocy pełnomocnika z urzędu. Zrobią to, jeśli stwierdzą, że nie potrzebujesz pełnomocnika.

